

მთიკალასა და ყორღოლისთავის
განვითარების გეგმა

**ევროკავშირი
საქართველოსთვის**

პუბლიკაცია შექმნილია ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მხარდაჭერით. მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებლები არიან ავტორები და შესაძლოა, რომ იგი არ გამოხატავდეს ევროკავშირისა და გაეროს განვითარების პროგრამის შეხედულებებს.

ანგარიშზე მუშაობდნენ:

Cityförster
არქიტექტურა + ურბანიზმი
შარლოის კერკსინგელი 14
NL-3082DA როტერდამი
+31 (0) 10 414 68 41
rotterdam@cityfoerster.net
www.cityfoerster.net

**საქართველოს ეკოტურიზმის
ასოციაცია**

BDO
2 ივანე
თარხნიშვილის
ქუჩა, ვერე
ბიზნეს ცენტრის
შენობა, 0179
თბილისი, საქართველო

ESCO SOLUTIONS LLC

ბაზალეთის ტბა,
დუშეთის რაიონი,
1805 შიდა ქართლი
საქართველო

HET ECHTE WERK

ვიჯვერჰოფსტრატ 104
NL-3032 SP როტერდამი

**RIDE ALBANIA
MOUNTAIN BIKING**

ქუჩა პეტერ ბუდის 85/5
1003 ტირანა, ალბანეთი

შინაარსი

1. შესავალი	6	6. ტურისტული ინფრასტრუქტურა	102
1.1. ტერიტორიის განვითარების გეგმის მიზანი	6	6.1. მთავარი საინჟინრო განვითარების გეგმა	102
1.2. ტერიტორიის განვითარების გეგმის ფარგლები	6	6.2. ინფრასტრუქტურა	108
1.3. პროცესი და მეთოდოლოგია	7	6.3. შინისქვეშა და ხილული დანადგარები	114
2. პროექტის არეალის აღწერა	8	7. ტერიტორიის განვითარების პროგრამები	118
2.1. ადგილმდებარეობა, ფიზიკური და გეოგრაფიული გარემოებები	8	7.1. ტურისტული ინფრასტრუქტურა	118
2.2. ბუნებრივი რესურსები, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა და ბიომრავალფეროვნება	14	7.2. ეკოტურიზმის განვითარების პროგრამა	192
2.3. მიწის საკუთრება	22	7.3. მარკეტინგი და პრომოცია	198
2.5. ტერიტორიის ტურისტული და რეკრეაციული ღირებულება	28	7.4. ტერიტორიის მართვისას ბიომრავალფეროვნების დაცვა	208
2.4. ისტორიული და კულტურული ღირებულებები	28	8. სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე	211
3. ტერიტორიის გრძელვადიანი მიზნები	32	8.1. საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა	211
4. სიტუაციის ანალიზი	38	8.2. არსებული მუნიციპალური საინჟინრო დოკუმენტების მონაცემების მიმოხილვა	229
5. ტურისტული პროდუქტის განვითარება	62	8.3. კოორდინაცია და ჩართულობის პროცესი დაინტერესებულ მხარეებთან	230
5.1. ტურიზმის ძირითადი მიმართულება და სახეები	62	9. ჩართული სააგენტოები და პარტნიორები	250
5.2. ტურიზმის ძირითადი მიმართულება და სახეობები	72	10. შეფასების და მონიტორინგის გეგმა	254
5.3. მთა მტირალა, როგორც ტურისტული პროდუქტის ძირითადი საფუძველი	74	11. შეფასების და მონიტორინგის გეგმა	256
5.4. ტურისტული პროდუქტის პოზიციონირება და მარკეტინგი	76	12. სამოქმედო გეგმა	258
5.5. ტემის სარგებელი ტურიზმიდან	84		
5.6. ბუნებისა და კულტურის ინტერპრეტაცია	88		
5.7. მარკეტინგი და პოპულარიზაცია	92		
5.8. ტურიზმის ღირებულების ჯაჭვი	94		
5.9. ტურისტული მარშრუტები	96		
5.10. სხვა ტურისტული პროდუქტები	98		
5.11. ტემის ჩართულობა დაინტერესებულ პირებთან კომუნიკაცია	100		

1. შესავალი

1.1. ტერიტორიის განვითარების გეგმის მიზანი

აჭარის ეროვნულ პარკებსა და დაცულ ტერიტორიებს დიდი პერსპექტივა აქვს ეკოტურიზმისა და მრავალმხრივი ტურისტული პროდუქტის განვითარების კუთხით. მას აქვს პოტენციური უზრუნველყოს მდგრადი და ბუნებაზე დაფუძნებული ტურიზმის შესაძლებლობების ფართო სპექტრი, რომელიც სწრაფად ფართოვდება. მტირალას ეროვნული პარკი (NP) ითვლება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან დაცულ ზონად, რომელსაც მხოლოდ 2019 წელს ეწვია 77000-ზე მეტი ვიზიტორი. მისი საერთო ფართობი შეადგენს 15698,8 ჰა-ს, ის ძალიან მდიდარია ბიომრავალფეროვნებით, როგორც ფლორით, ასევე ფაუნით).

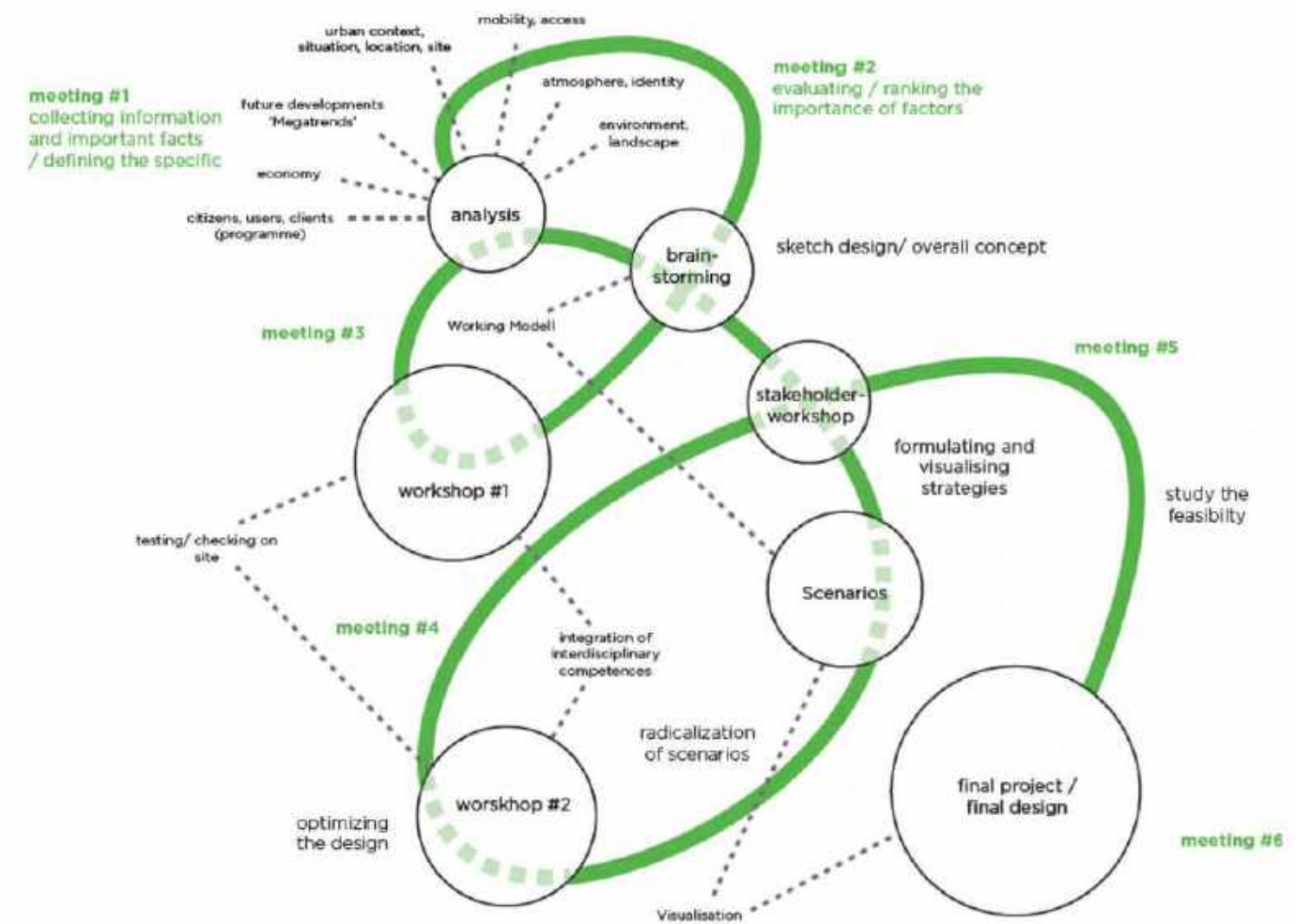
მტირალას ქარხნის ხელვაჩაურის სეგმენტი და სოფელ ყოროლისთავისა და მთის მტირალას მიმდებარე ტერიტორია ამჟამად არ არის განვითარებული, როგორც ტურისტული ადგილი, თუმცა სოფელი ყოროლისთავი ეროვნულ პარკთან ყველაზე ახლოს დასახლებული ტერიტორიაა, ამიტომ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა ცდილობს დაადგინოს და განავითაროს ეკო. - ტურისტული ინფრასტრუქტურა და სერვისები მტირალას ეროვნული სადგურის ამ ტერიტორიებზე დაცული ტერიტორიის ტევადობის გათვალისწინებით.

1.2. ტერიტორიის განვითარების გეგმის ფარგლები

ამ დავალების საერთო მიზანია დაეხმაროს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმის დეპარტამენტს მთის მტირალასა და სოფელ ყოროლისთავის ტერიტორიაზე ეკოტურიზმის განვითარების ვერსიების განსაზღვრაში, კონკრეტულად, უნდა განისაზღვროს მთა მტირალასა და სოფელ ყოროლისთავის განვითარების ინტეგრირებული და დეტალური გენერალური გეგმა, რომელიც შესაბამისობაში ეკოტურიზმის, სოფლის ტურიზმისა და მდგრადობის ასპექტებს შემოსავლების გენერირების შესაძლებლობებთან და დაცული ტერიტორიის მდგრად მართვასთან. გენერალური გეგმა უნდა ასახავდეს ვიზიტორთა ნაკადისა და ქცევის დაბალანსების მექანიზმებს დაცული ტერიტორიისთვის დასახულ დაცვით მიზნებთან.

1.3. პროცესი და მეთოდოლოგია

განვითარების გეგმა შეიქმნა პირველადი და მეორადი კვლევისა და ანალიზის საფუძველზე, რომლის განხილვა და შეთანხმება მოხდა დაინტერესებულ მხარეებთან, განსაკუთრებით ადგილობრივ თემთან. აგრეთვე გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ სიღრმისეული კვლევა აუცილებელია ზოგიერთი ასპექტის უშუალოდ ცალკეული პროგრამის განხორციელების წინ, თუმცა ძირითადი პროგრამა წარმოადგენს დაბალანსებულ მიდგომას განვითარების სცენარის, პრიორიტეტისა და ბიუჯეტის მიხედვით.

1: პროცესი და მეთოდოლოგია

2. პროექტის არეალის აღწერა

2.1. ადგილობრივი ადგილობრივი, ფიზიკური და გეოგრაფიული მახასიათებლები

რეგიონალური კონტექსტი

- წყალი
- დაცული ტერიტორიები
- მტირალას ეროვნული პარკი
- გზები
- საზღვარი

მტირალას ეროვნული პარკი დაარსდა 2006 წლის 25 მაისს (მტირალას ეროვნული პარკის კანონი №3147) და მისი საერთო ფართობი შეადგენს 15698 ჰა.

პარკი ბათუმიდან მანქანით 28,8 კილომეტრით და ხოლო ზღვიდან 12 კმ-ის დაშორებით მდებარეობს.

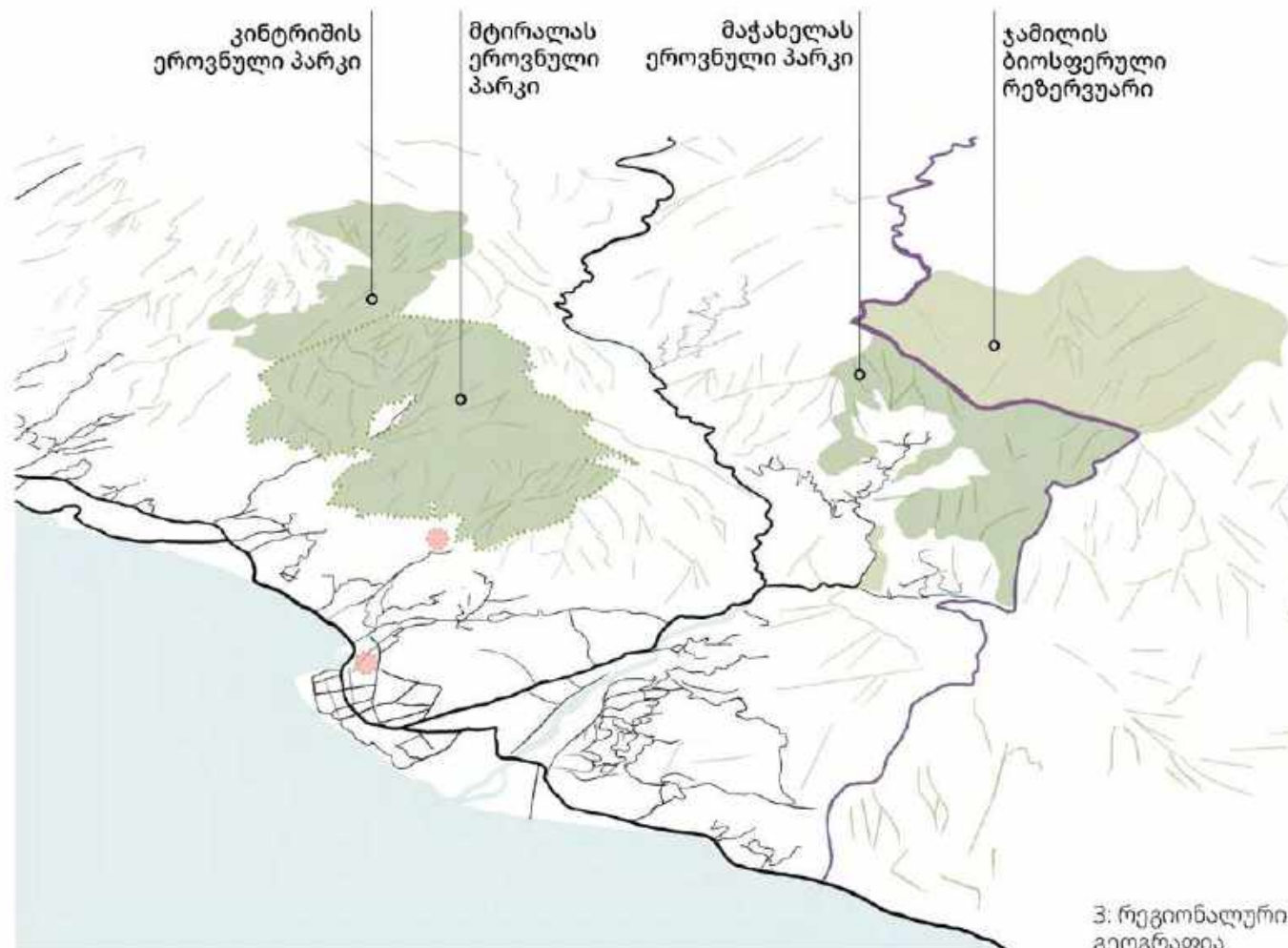
ეროვნული პარკის ძირითადი შესასვლელი, ჩაქვისთავში (ყოფილი ვიზიტორთა ცენტრის შენობა) ბათუმიდან ერთი საათის სავალზეა, ხოლო მთლიანი ტერიტორია ესაზღვრება ქობულეთის, ქედისა და ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტებს, უფრო დეტალურად კი მდებარეობს მათ შორის[1].

არსებული სტატისტიკურ მონაცემებზე დაყრდნობით მტირალა ყველაზე მონახულებადი ადგილია აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის დაცულ ტერიტორიებს შორის. ვიზიტორებს შორის დომინირებენ შიდა ტურისტები, ისინი როგორც წესი ინდივიდუალურად გეგმავენ ვიზიტს ბუნებაზე და გარემოზე დაფუძნებული თავგადასავლის მისაღებად.

მიღწევადობის კუთხით პარკში შესასვლელი ადვილი მისაღებია ჩაქვის მხრიდან და როგორც უკვე აღინიშნა მდებარეობს ერთი საათის სავალზე ბათუმიდან[2].

2: ეროვნული კონტექსტი

3: რეგიონალური გეოგრაფია

კროეციის არეალის აღწერა

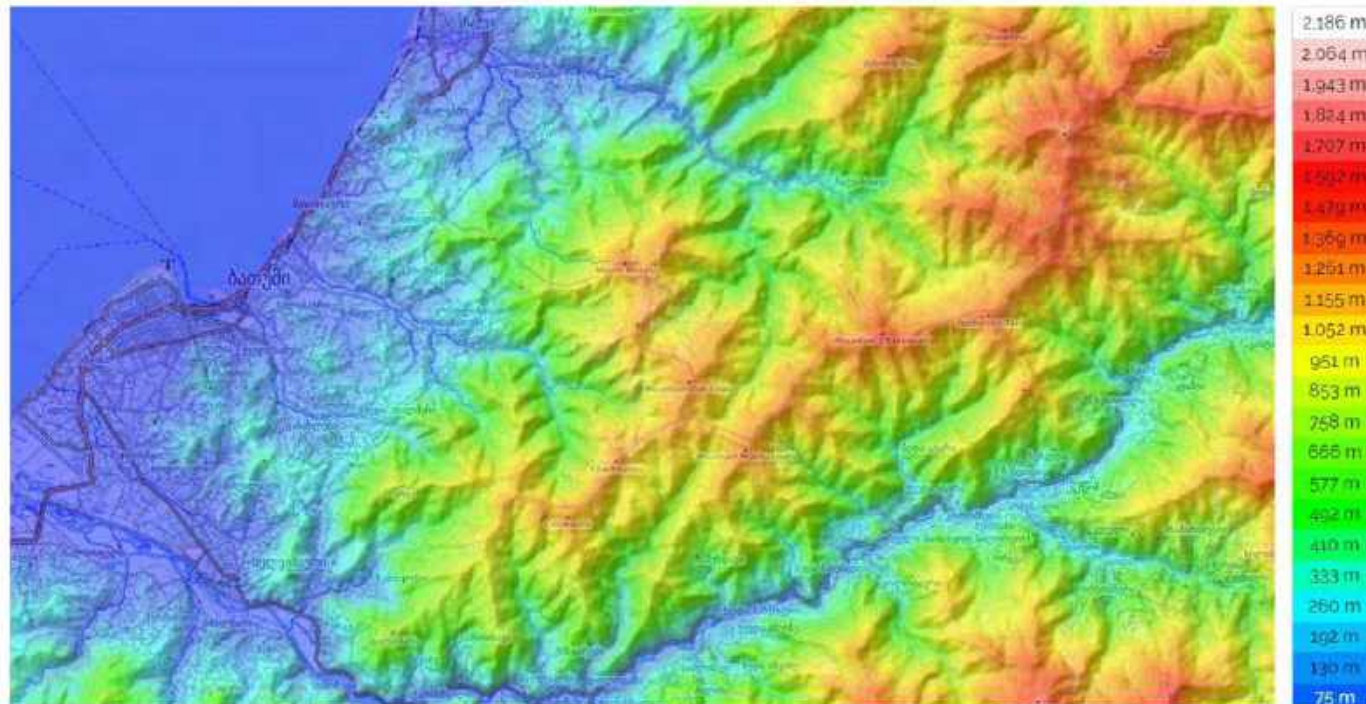
ადგილობრივი ადგილობრივი, ფიზიკური და გეოგრაფიული გარემოებები

ტოპოგრაფია

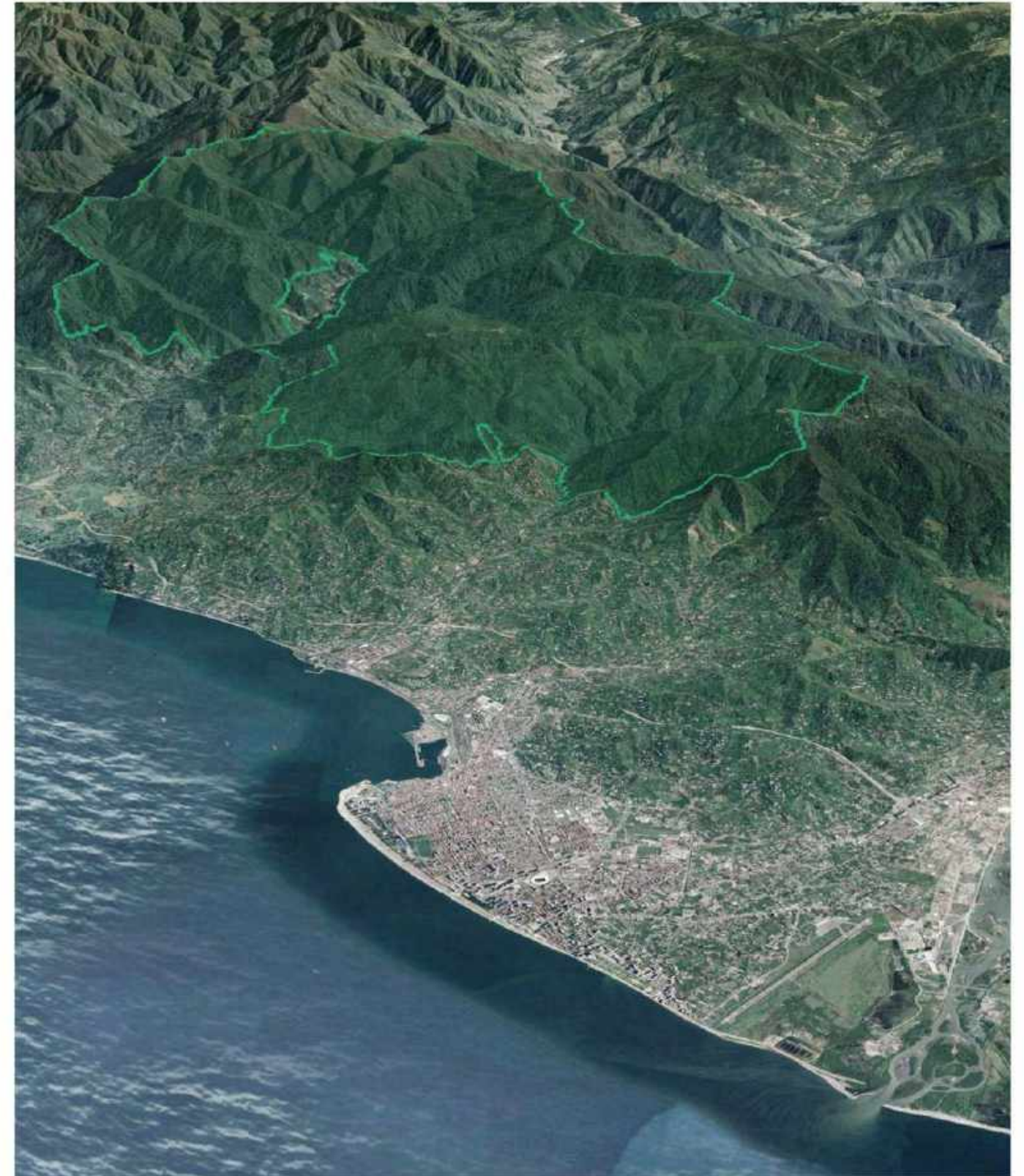
აღმოსავლეთ ნაწილი (შიდა მთიანეთი) ხასიათდება დაბალი ხეობებით (ზღვის დონიდან 250-350 მ სიმაღლე), შუამთიანეთი (ზღვის დონიდან 1800-2000 მ) და მაღალმთიანი არსიანის ქედი ზღვის დონიდან 3000 მეტრამდე.

მტკრალას ეროვნული პარკი და მისი მიმდებარე/დამხმარე ზონა მდებარეობს აჭარა- იმერეთის ქედის უკიდურეს დასავლეთ ნაწილში, კერძოდ ჩაქვი-ქობულეთის ქედზე, რომელიც აჭარის დასავლეთ-აღმოსავლეთ ნაწილებად გამოყოფი ქედია.

მანძილი ზღვიდან (სოფელ ჩაქვი) პარკის უახლოეს წერტილამდე არის 12 კმ, ხოლო ბათუმიდან 28 კილომეტრში. დასავლეთის (ზღვისპირა) ნაწილში არის ზღვის სანაპირო ზონა (ზღვის დონიდან 10 მ სიმაღლე), მთიანი ზონა (ზღვის დონიდან 500-600 მ) და მთიანი ზონა (ზღვის დონიდან 1500 მ).

4: Source: <https://en-gb.topographic-map.com/maps/s5d7/Europe/>

კლიმატი

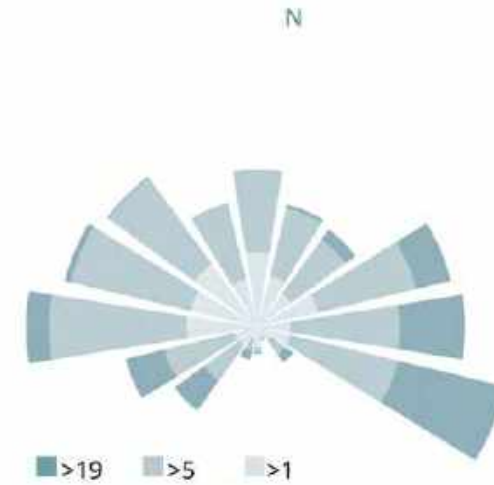
მტირალა განიხილება საქართველოს ყველაზე ტენიან ადგილად, (მთა მტირალა 1318 მ. ზღვის დონიდან საშუალო წლიური ნალექის 4.520 მმ - მდე მაჩვენებლით). ხშირი წვიმები და ნისლი მტირალას უნიკალური ლანდშაფტის არქიტექტორია. სწორედ ამაზე მოწმობს ტოპონიმი მტირალა (მთა რომელიც ტირის). კლიმატზე ზეგავლენა რასაკვირველია არსებულ მთიან რელიეფს აქვს, ისინი გარკვეულწილად ზღვიდან წამოსული ნოტიო ჰაერის მასების დამაბრკოლებლად გვევლინებიან.

მტირალას ეროვნულ პარკსა და მის დამხმარე ზონაში სამი კლიმატური სარტყელია

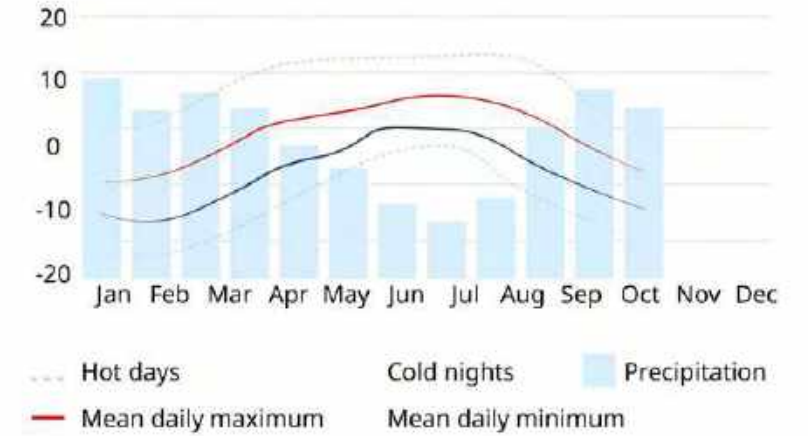
1. ზღვის ნოტიო კლიმატი ზომიერი თბილი უთოვლო ზამთრითა და გრძელი ზაფხულით;
2. ნოტიო კლიმატი, ზომიერად ცივი ზამთრითა და გრძელი თბილი ზაფხულით;
3. საკმარისად ნოტიო კლიმატი ზომიერად ცივი ზამთრითა და შედარებით მშრალი ზაფხული.

საშუალო წლიური ნალექიანობა 2000 მმ -ზე მეტია, ხოლო დიდი მტირალას მთის ფერდობებზე ზღვისკენ, ის 4000 მმ -ზე მეტია. ჰაერის ტენიანობა 80-85%-ს შეადგენს და ნისლიანი დღეები ხშირია.

საშუალო წლიური ტემპერატურა იცვლება სიმაღლეებთან ერთად 12-14° C- დან (ზღვის დონიდან 500-600 მეტრი) 5-6° C- მდე (1000-1200 მ). მთის დაბალ ზოლში, ყველაზე ცხელი თვის საშუალო ტემპერატურა (აგვისტო) არის 20°C, ხოლო ყველაზე ცივი თვის განმავლობაშიც შესაძლოა იყოს (იანვარი) 20°C. აბსოლუტური მინიმუმი ზღვის დონიდან 1000-1200 მ -ზე არის -13,6°C. დღეების რაოდენობა, როდესაც ჰაერის ტემპერატურა არ იკლებს 0°C- ზე ქვემოთ, საშუალოდ 274-ს შეადგენს. მთის შუა და ზედა ზოლში თოვლის საფარის სიმაღლე საშუალოდ 3-4 მ შედის

6: ქარის მოძრაობის სიხშირე

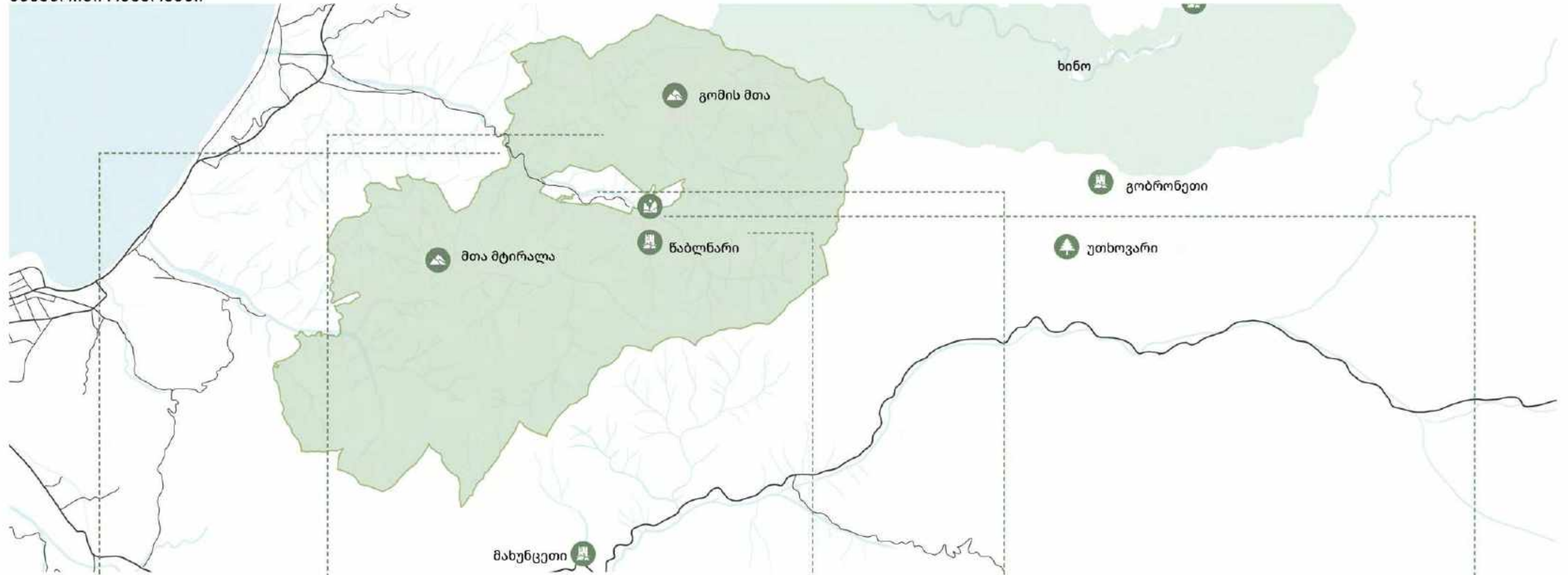
5: საშუალო ტემპერატურა და ნალექ

პროექტის არეალის აღწერა

2.2. ბუნებრივი რესურსები, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა და ბიომრავალფეროვნება

ბუნებრივი რესურსები

ჩიტებზე დაკვირვება

თევზაობა

ხიდები

ჩანჩქერები

ზამთრის ხედი

ველური ბუნება

ტბა

პროექტის არეალის აღწერა

ბუნებრივი რესურსები, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა და ბიომრავალფეროვნება

სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა

აჭარის დაცული ტერიტორიები და მათი მიმდებარე ტერიტორიები მდიდარია ტყის არამერქნული პროდუქტითაც, რომელიც ადგილობრივების მიერ საკვებ პროდუქტად გამოიყენება, მაგალითად მაყვალი, ნაბლი, კაკალი, ჯონჯოლი და სხვა

აჭარის დაცული ტერიტორიების ჰიდროლოგიური ქსელები მდიდარია მდინარის კალმახით, თუმცა გამომდინარე იქიდან რომ მდინარის კალმახი გადაშენების საფრთხის გამო წითელი ნუსხაშია შეყვანილი, თევზაობა აკრძალულია კანონით. სამწუხაროდ რისკების მიუხედავად ადგილობრივების მხრიდან ხშირია ბრაკონიერობის შემთხვევები.

არსებობს დადებითი გამოცდილებაც, კერძოდ თევზის მეურნეობები, რომლებიც კონსერვაციის კუთხით დადებით ზეგავლენას ახდენს მტკნარი წყლის სახეობების შენარჩუნებაში, ამასთანავე 2011 წელს 30 მდე სათევზე მეურნეობამ დადებითი ეფექტი იქონია ადგილობრივთა დასაქმების კოეფიციენტზე, 74 ადგილობრივი იყო დასაქმებული.

მტირალას ეროვნული პარკის ბუფერულ ზონასა და მოსაზღვრე დასახლებებში ძირითადად რეგიონისთვის დამახასიათებელი სოფლის მეურნეობის პროდუქტები იწარმოება, ისეთი როგორიც არის სიმინდი, ციტრუსი, ქედის მუნიციპალიტეტში დაბალი ტენიანობა ხელს უწყობს ყურძნის გაშენებას.

დამატებით შემოსავალს კირნათისა და მაჭახელას თემებში დეკორატიული მცენარეების მოყვანითა და რეალიზაციით შოულობენ, მაგალითად თეთრყვავილა (ლათ. Galanthus), ყოჩივარდა -Cyclamen, ძმერხლი -Ruscus და ა.შ.

მეფუტკრეობა ერთ-ერთი ყველაზე განვითარებული სოფლის მეურნეობის დარგია მტირალას მთაზე და მის შემოგარენში, ადგილობრივები თაფლს წელიწადში ორჯერ აწარმოებენ: მაისში (აკაცია, ციტრუსი, ველური ყვავილი) და აგვისტოს ბოლოს (ნაბლი).

ტრადიციული მეფუტკრეობა მნიშვნელოვანია არამხოლოდ ადგილობრივი რეალიზაციისთვის, არამედ ის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სასურსათე სუვერენიტეტი, რომელთა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი რეალიზაციის წყარო ტურიზმია. იქიდან გამომდინარე რომ რეგიონში წარმოებული თაფლი მაღალი ხარისხის არის ბუნებრივი რესურსების უნიკალურობის გამო, იგი საკმაოდ პოპულარულია დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა შორის.

მეფუტკრეობა

საკალმახები

დეკორატიული

ციტრუსის ბაღები

კარტოფილის

სიმინდი

კროვეძის არეალის აღწერა

ბუნებრივი რესურსები, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა და ბიომრავალფეროვნება

ფაუნა

კინტრიშის ნაკრძალისა და მაჭახელას ეროვნულ პარკთან ერთად, მტირალას ეროვნული პარკი წარმოადგენს ეკოლოგიური დერეფნის ნაწილს, რომელიც შეიქმნა კოლხური ტყის გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ეკოსისტემის შესანარჩუნებლად. ამ კორიდორის ნაწილია აგრეთვე ტრანსსასაზღვრო დაცული ტერიტორია თურქეთში ჯამილის ბიოსფერული რეზერვატი, ერთიანობაში ეს დაცული ტერიტორიები ქმნიან მსოფლიო მნიშვნელობის ბიომრავალფეროვნების ცხელ წერტილს.

კოლხური ეკოსისტემის, ფაუნის ნაწილია დიდი ძუძუმწოვრებიდან მურა დათვი (ურსუსის არქტიკოსი), ასევე ქვეწარმავლებისა და ამფიბიების საინტერესო სახეობები, რომელთა უმეტესობა შედის IUCN-ის საფრთხის შემცველი სახეობების წითელ სიაში, მაგალითად, კავკასიური სალამანდრა (Mertensiella Caucasica), თურქული ხვლიკი (Darevskia Clarkorum) და კავკასიური გველგესლა (Vipera Kaznakovi).

Aquila clanga

Rhinolophus mehelyi

Acherontia atropos

Zerynthia caucasica

Aquila heliaca

Lynx lynx

Daphnis nerii

Inotrechusinjaevae

Falco cherrug

Ursus arctos

Parnassius apollo

Omophron limbatum

Falco vespertinus

Rupicapra rupicapra

Parnassius nordmanni

Rosalia alpina

Haliaeetus albicilla

Darevskia clarkorum

Phassus shamil

Allobophora kintrishia

7: პარკის ტერიტორიაზე დაიკვირვება IUCN-ის წითელ ნუსხაში და საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობები

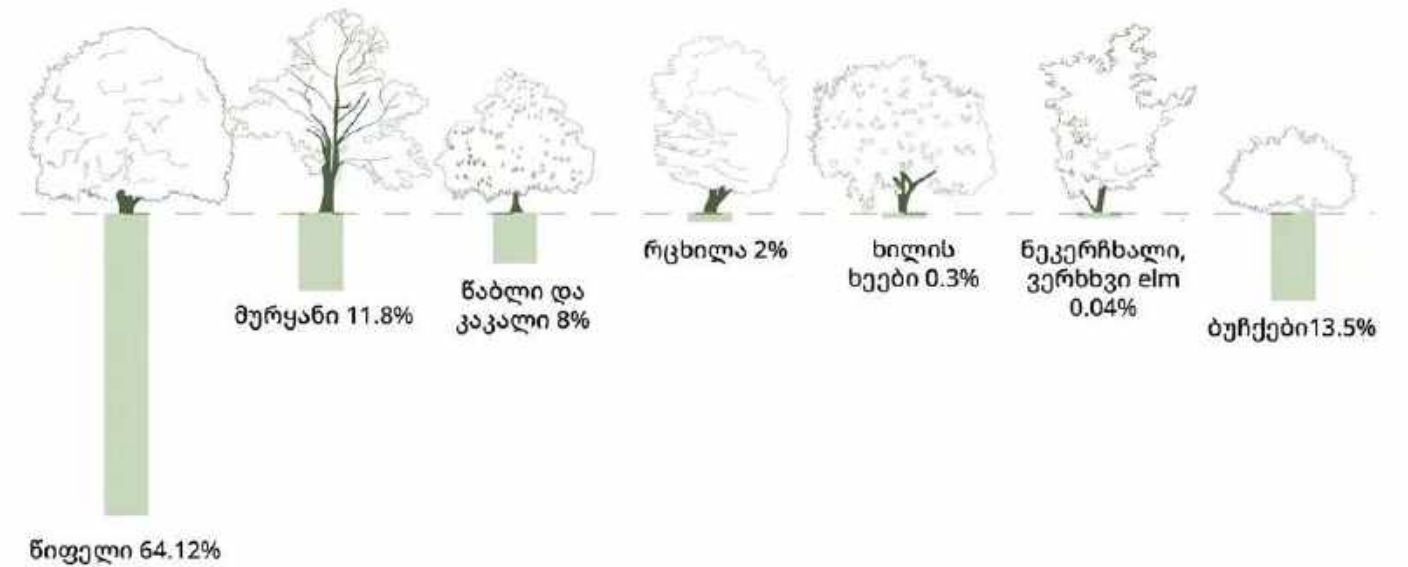
პროექტის არეალის აღწერა

ბუნებრივი რესურსები, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა და ბიომრავალფეროვნება

ფლორა

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შვედური ბუჩქნარი, რომელიც ძირითადად გვხვდება მდინარე ნამწვავისწყლის ხეობაში. იგი მნიშვნელოვანი შემადგენელია ქვეტყის და აქვს დიდი მრავალფეროვნება ენდემური სახეობების. ყველაზე თვალსაჩინოდ ეს მცენარეული ერთობები გამოსახულია მდინარე ყოროლისწყლის ხეობაში (მისი მარჯვენა შენაკადის ნამწვავისწყლის სათავეებში), რომელიც გამოირჩევა მერქნიან მცენარეთა უპრეცედენტოდ მრავალფეროვანი დაჯგუფებით დედაამინის ზომიერი სართყლის პირობებისათვის (35-მდე მერქნიანი სახეობა 1 ჰა ფართობზე). მხოლოდ ამ ფიტოცენოზისთვისაა დამახასიათებელი აჭარა-ლაზეთის უიშვიათესი სახეობა გაულთეროიდული ეპიგეა (*Epigaea gaultherioides*). პარკში არსებული ფლორა დამახასიათებელია კოლხური ტყისთვის და გამოირჩევა რელიქტური სახეობების არსებობით.

მტირალას ეროვნული პარკისთვის დამახასიათებელია ხელუხლებელი კოლხური, ტენიანი ფართოფოთლოვანი და შერეული ტყეები. საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი იშვიათი რელიქტური ენდემებია, მაგალითად: პონტური მუხა (*Quercus pontica*), მედვედევის არყი (*Betula medwedewii*), უნგერნის შქერი (*Rhododendron ungerii*), ეპიგეა (*Epigaea gaultherioides*). ეს უკანასკნელი ორი მარადმწვანე ბუჩქი და მედვედევის არყი მსოფლიოში მხოლოდ აჭარასა და თურქეთის მიმდებარე ტერიტორიაზე გვხვდება.

8: მტირალას ეროვნულ პარკში გავრცელებული ტყის სახეობები

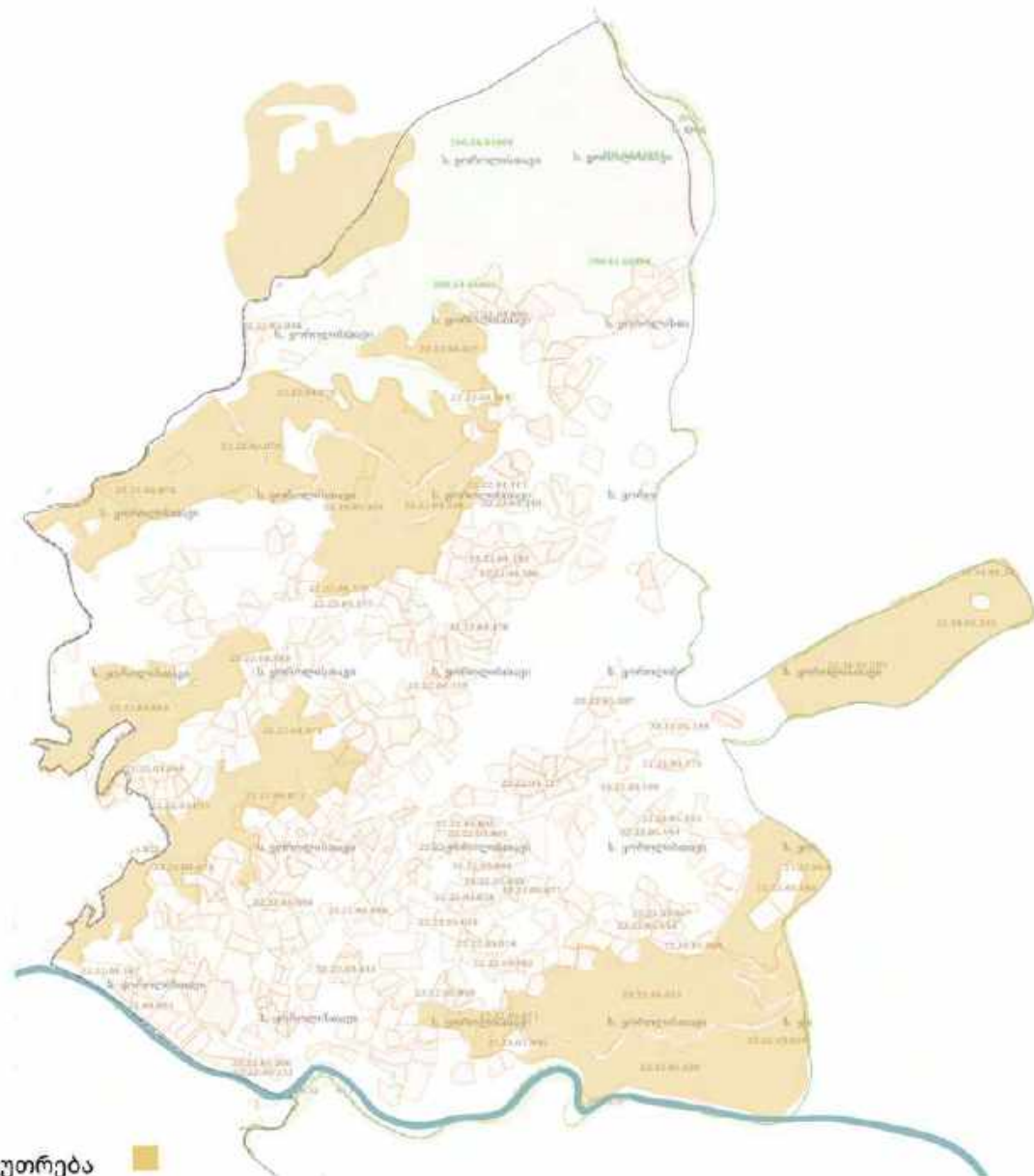
9: მტირალას ეროვნული პარკის ფლორის ზოგიერთი სახეობა

პროექტის არეალის აღწერა

2.3. მიწის საკუთრება

სოფელი ყოროლისთავის საკადასტრო რუკაზე აღნიშნულია სახელმწიფოს ან აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთები. მათი იდენტიფიცირება მნიშვნელოვანი იქნება შემდგომი ეტაპებისათვის. უნდა აღინიშნოს რომ სოფელში არის გარკვეული არეალები რომლებიც რეგისტრირებული საერთოდ არ არის, რაც ასევე პოტენციური შესაძლებლობების სივრცეა პროექტისათვის.

სოფლის რელიეფიდან გამომდინარე ასე მნიშვნელოვანია დაკვირვება საცხოვრებელი სახლების ტიპოლოგიაზე.

10: საკადასტრო რუკა სახელმწიფო მიწების ჩვენებით

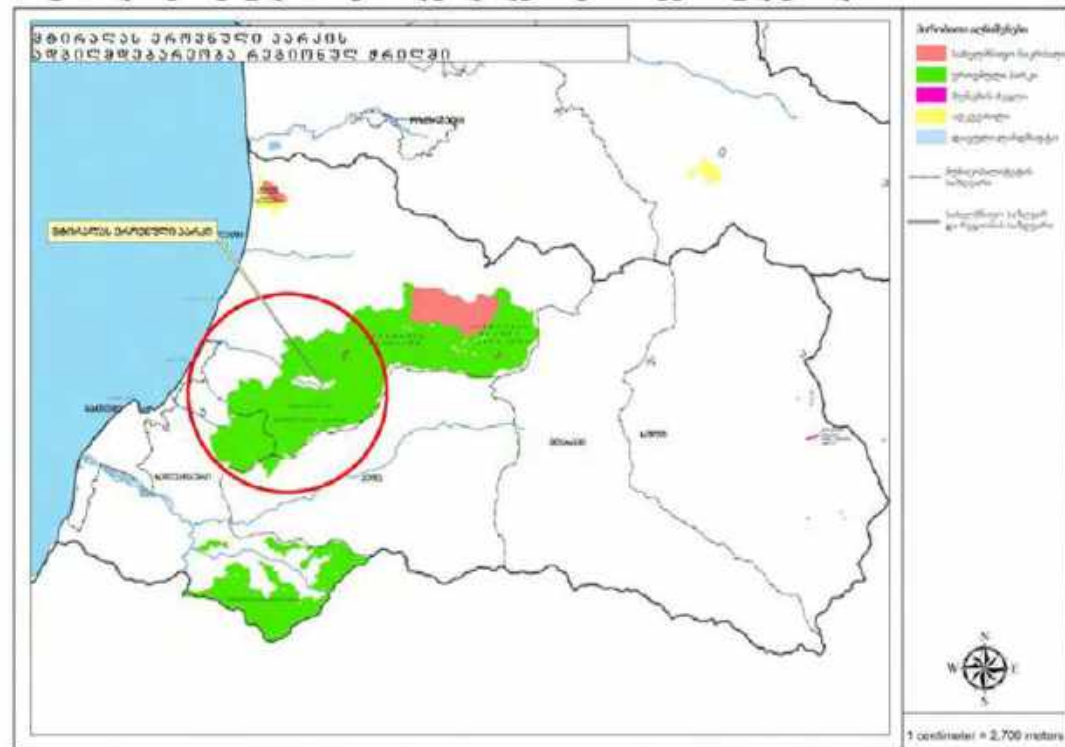
პროექტის არეალის აღწერა არსებული რუკები

ა) მტირალას ეროვნული პარკის ადგილმდებარეობა

11: მტირალას ეროვნული პარკის ლოკაცია

ბ) მტირალას ეროვნული პარკის ადგილმდებარეობა რეგიონულ კონტექსტში

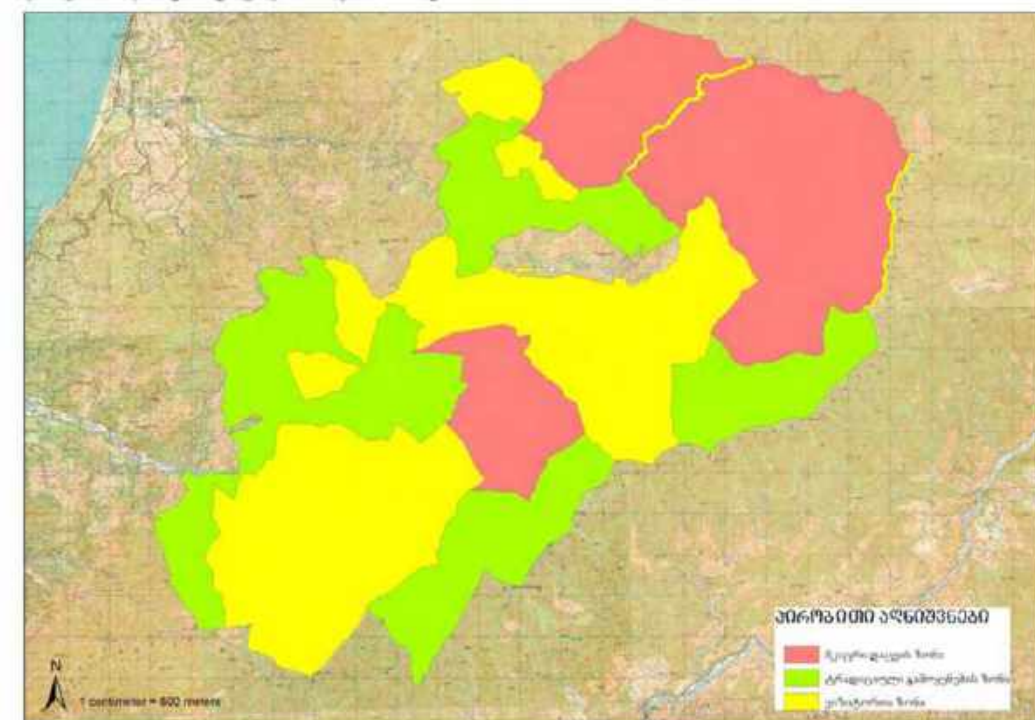
12: მტირალას ეროვნული პარკი რეგიონალურ კონტექსტში

გ) მტირალას ეროვნული პარკის საზღვრები

13: მტირალას ეროვნული პარკის საზღვრები

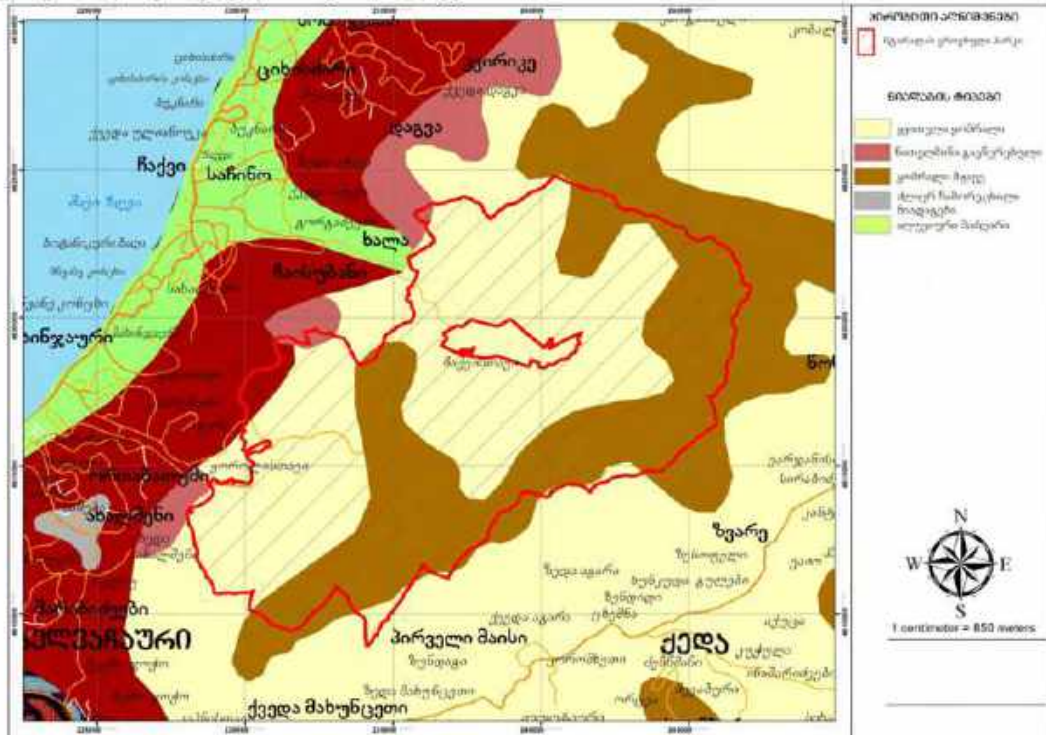
დ) მტირალას ეროვნული პარკის ზონები

14: მტირალას ეროვნული პარკის ზონირება

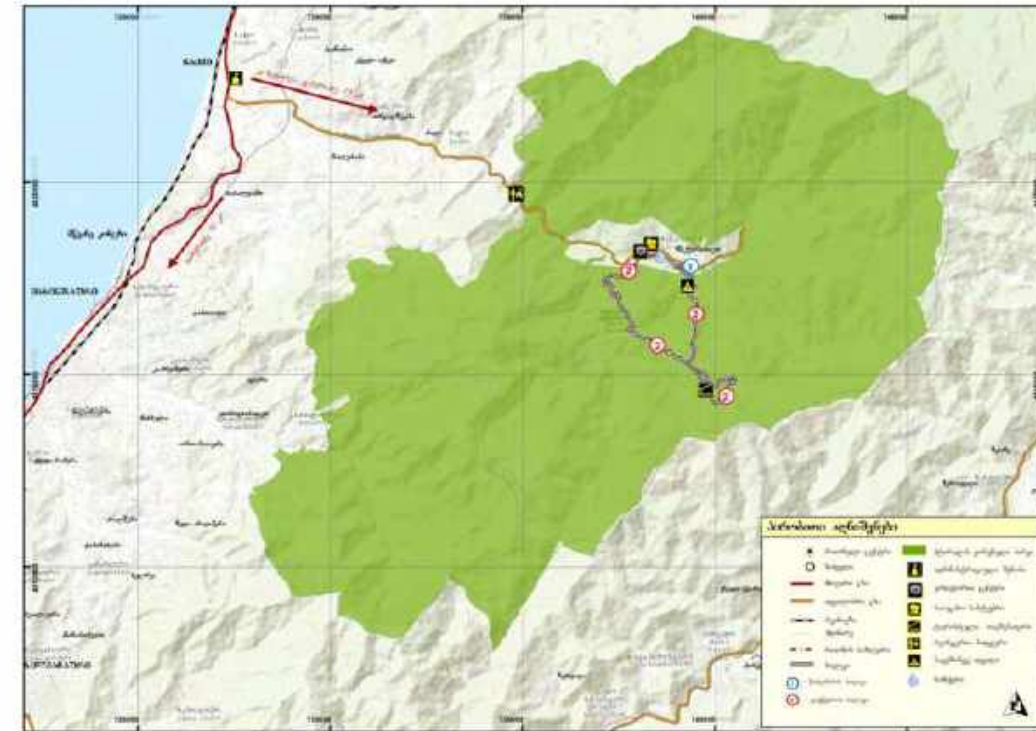
პროექტის არეალის აღწერა არსებული რუკები

ე) მტირალას ეროვნული პარკის ნიადაგები

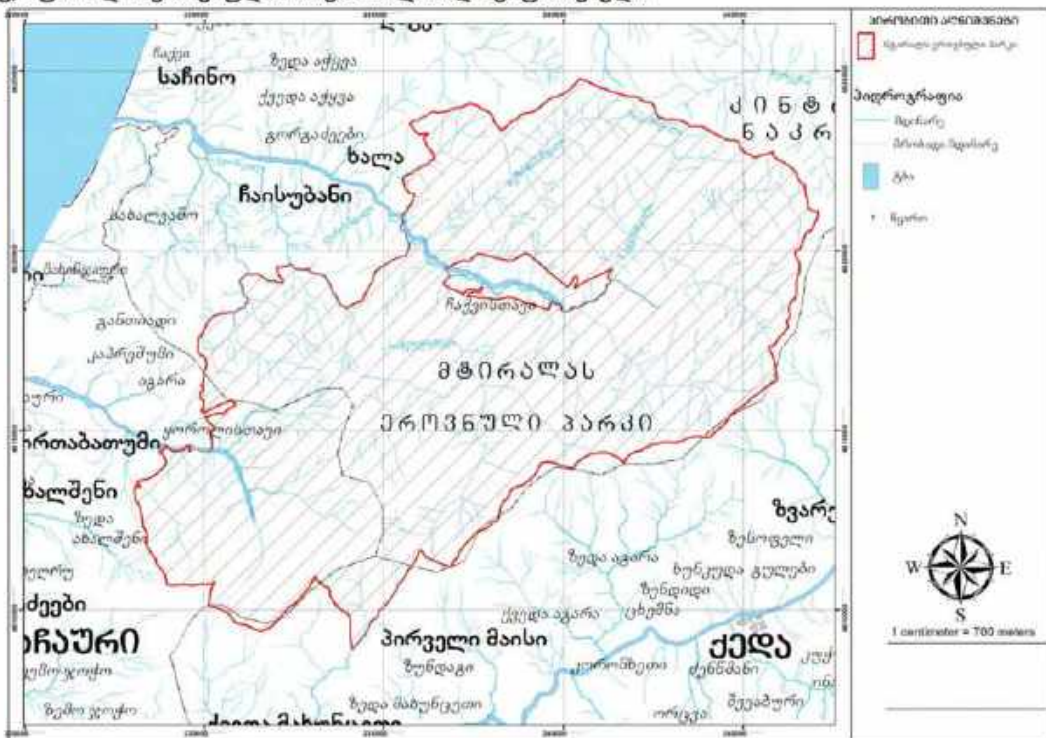
15: მტირალას ეროვნული პარკი - ნიადაგი

ზ) მტირალას ეროვნული პარკის ტურისტული ინფრასტრუქტურა

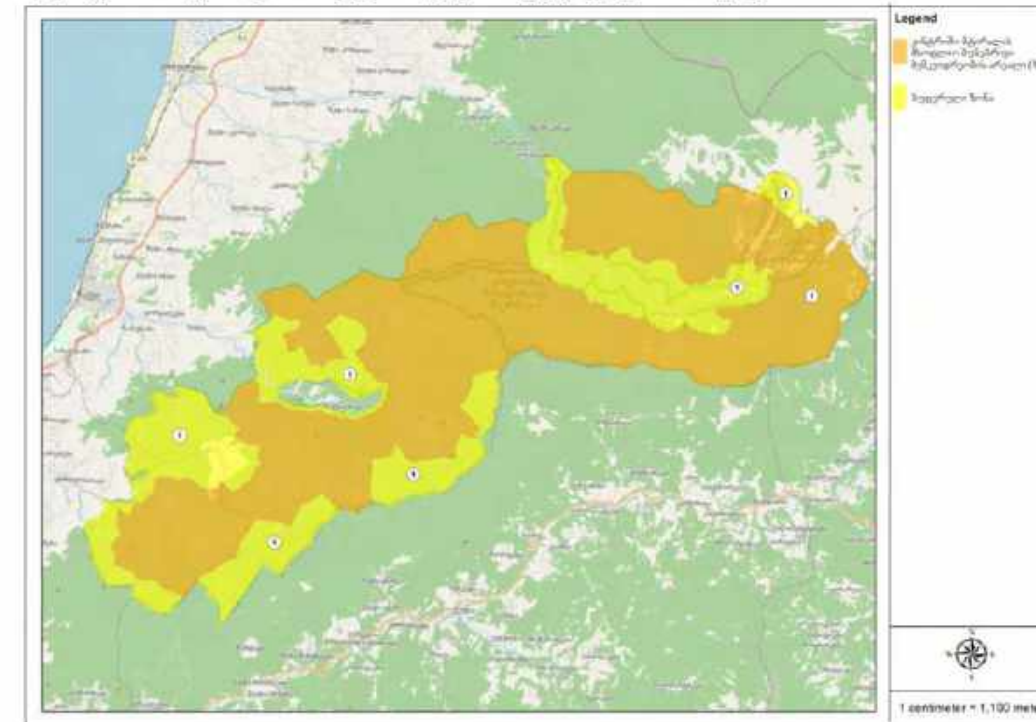
17: მტირალას ეროვნული პარკი ტურისტული ინფრასტრუქტურა

ვ) მტირალას ეროვნული პარკის ჰიდროლოგიური ქსელი

16: მტირალას ეროვნული პარკის ჰიდროლოგიური ქსელი

თ) კინტრიში-მტირალას მსოფლიო ბუნების მემკვიდრეობის არეალი

18: კინტრიში-მტირალას მსოფლიო ბუნების მემკვიდრეობის ტერიტორია

2.5. ტერიტორიის ტურისტული და რეკრეაციული ღირებულება

პარკის შემოგარენი მდიდარია ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობით, მათ შორის ძველი დასახლებებით. თავად სოფელი ჩაქვისთავი დაარსდა ჩვენი წელთაღრიცხვით VII-VIII საუკუნეებში და ის ერთადერთი დასახლებაა ამ ტერიტორიაზე, რომელიც მდებარეობს ეროვნული პარკის საზღვრების ცენტრში, თუმცა ამოღებულია დაცული ტერიტორიებიდან. სხვა კულტურული ღირსშესანიშნაობები მოიცავს ეკლესიებს, როგორცაა ჩაქვის წმინდა გიორგის ეკლესია (ახ. წ. XIII-XIV სს.), აგრეთვე ციხესიმაგრეები, როგორცაა პეტრა ციხისძირი (ახ. წ. VI ს.), რომელიც ეროვნული პარკის მიმდებარედ არის და სხვა არტეფაქტები და ძველი ინფრასტრუქტურა, როგორცაა სამარხები, მსხვერპლშენივრის ადგილები და ძველი ხიდები. ¹

1 <https://www.georgianholidays.com/en/attraction/regions-of-georgia/adjara>

2.4. ისტორიული და კულტურული ღირებულებები

აჭარა ძველად კოლხეთისა და იბერიის სამეფოს შემადგენლობაში შედიოდა. ჩვენს წელთაღრიცხვამდე V საუკუნეში ბერძნებმა მოახდინეს ამ ტერიტორიისა კოლონიზაცია. მოგვიანებით, ძვ.წ. II საუკუნეში, რეგიონი რომის იმპერიის მმართველობის ქვეშ მოექცა. ადრეულ შუა საუკუნეებში, ახალი წელთაღრიცხვით 1-ლი საუკუნიდან მე-8 საუკუნემდე, ეს ტერიტორია გახდა ლაზიკის სამეფოს ნაწილი, იმ დროს როდესაც ლაზიკა შედიოდა აფხაზეთის სამეფოში, რამაც შემდგომში გამოიწვია საქართველოს მონარქიის ქვეშ გაერთიანება მე-11 --17 საუკუნეებში. ოსმალებმა ეს ტერიტორია 1614 წელს დაიპყრეს, მაგრამ 1878 წელს იძულებული გახდნენ აჭარა დაეთმოთ რუსეთის იმპერიისათვის.

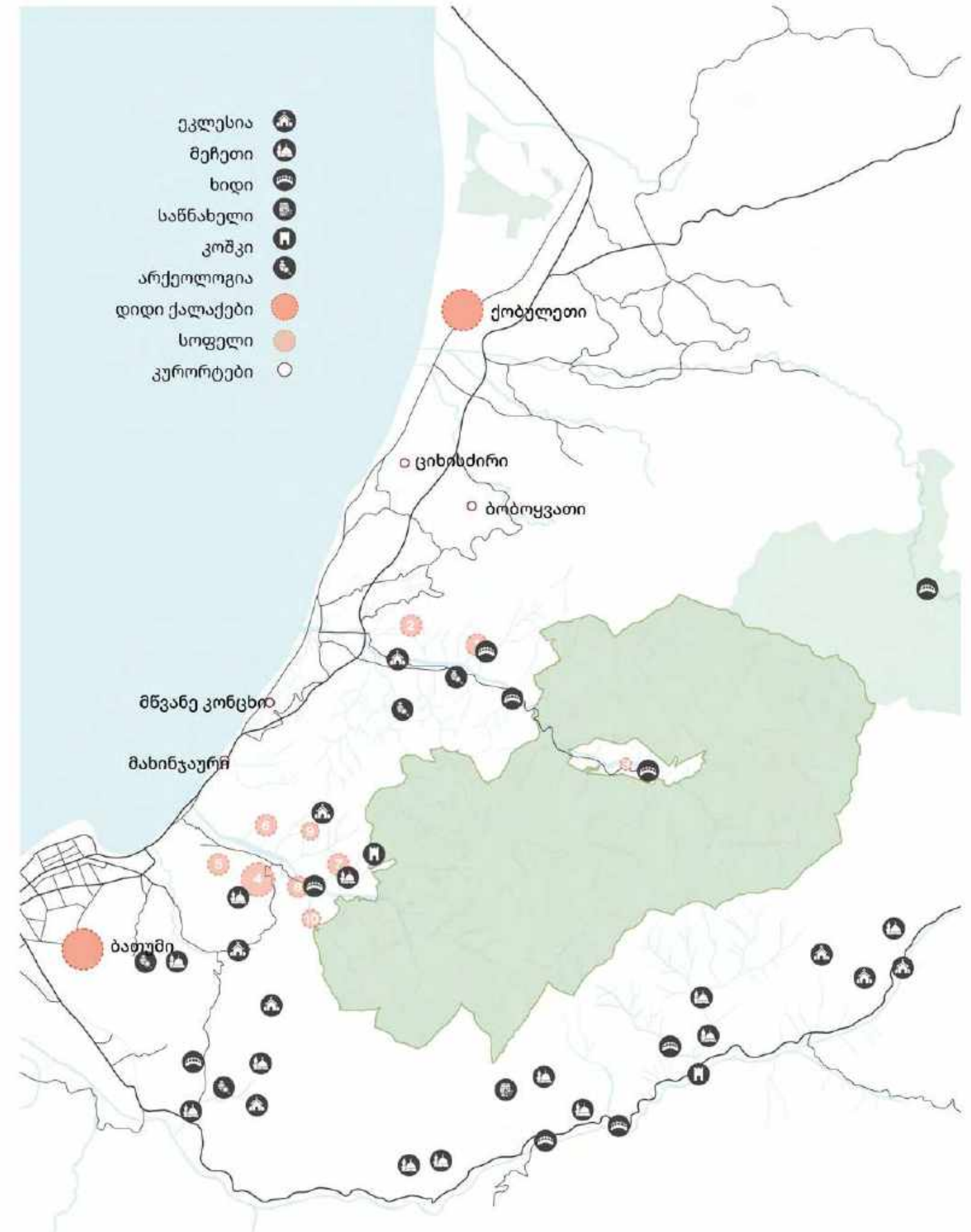
პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ, თურქეთისა და ბრიტანეთის ოკუპაციის შემდეგ, 1918 -- 1920 წ. აჭარა გახდა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შემადგენელი ნაწილი. 1921 წელს საბჭოთა კავშირმა დაიკავა საქართველო და დააარსა აჭარის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ აჭარა საქართველოს შემადგენლობაში შევიდა ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსით.

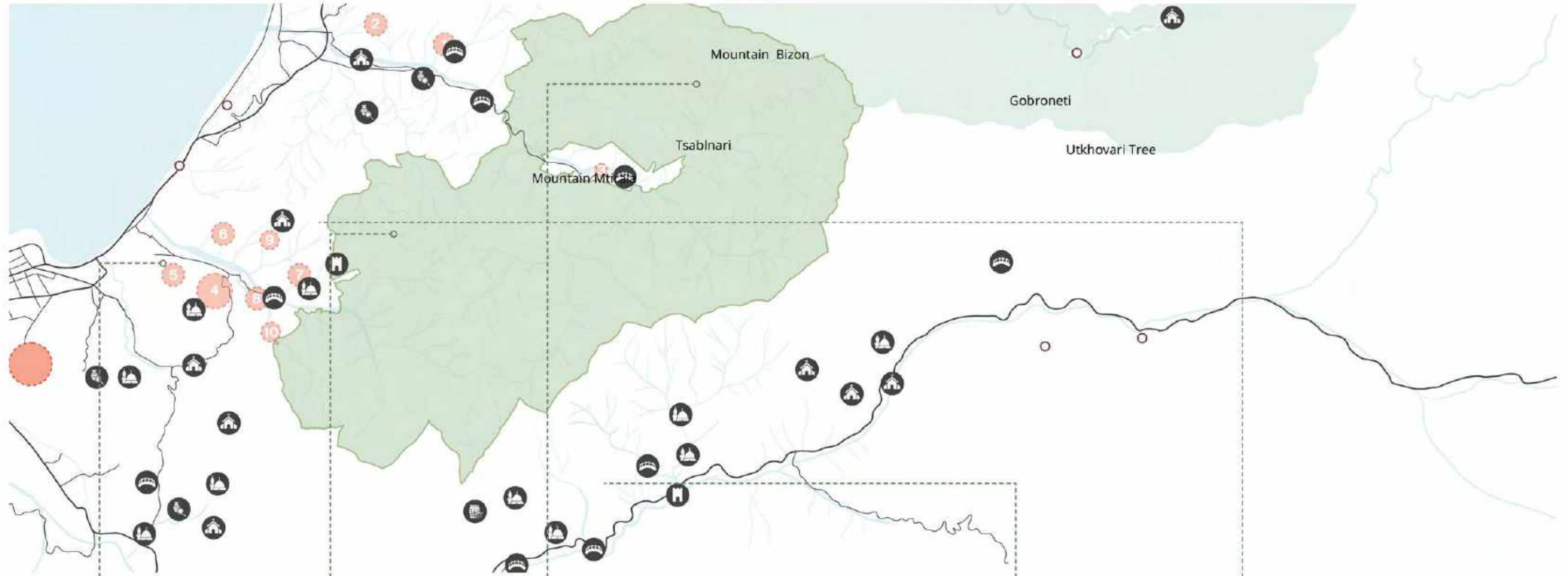
19: კოლხეთისა და იბერიის უძველესი სამეფოები ძვ.წ 793

20: ოსმალეთის სამხედრო ბანაკი ბათუმში, ყირიმის ომის დროს 1855

კულტურული ღირსშესანიშნაობები

სამების ეკლესია

საბჭოთა ბაზა

ბეგის სახლი

ღვინის საწნახელი
სოფელი ბენიტი

მახუნცეთის ხიდი

ყოროლისთავის
მეჩეთი

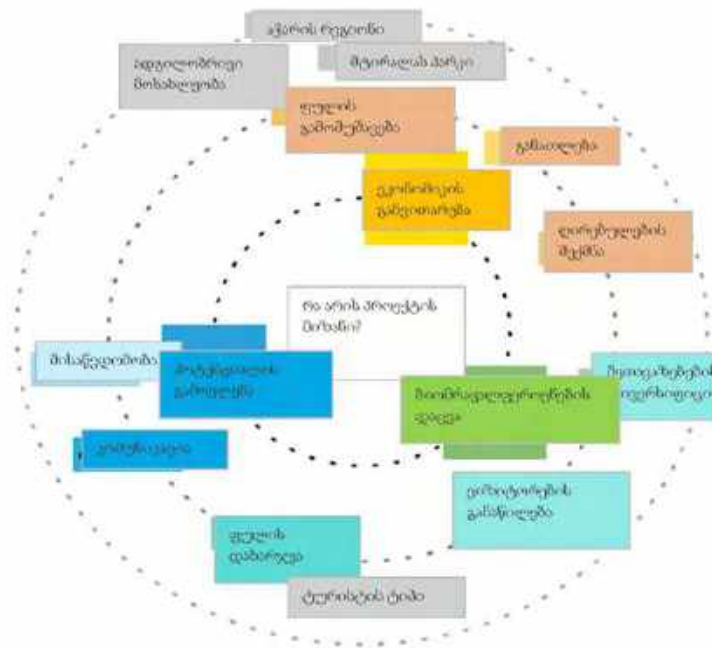
პეტრას ციხე

3. ტერიტორიის გრძელვადიანი მიზნები

ხედვა

მტირალას ეროვნული პარკი იქნება ყველაზე მრავალფეროვანი და ინტეგრირებული ეკოტურისტული დანიშნულების ადგილი, სადაც ყოველი ტურისტული სერვისი იქნება დაფუძნებული ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებაზე. სერვისები დაინერგება საჯარო და კერძო თანამშრომლობით ადგილობრივებსა და პარკის ადმინისტრაციას შორის. იგი იქნება საუკეთესო მაგალითი იუნესკოს მემკვიდრეობის პარკებისთვის კულტურისა და ბუნების კავშირის საჩვენებლად. ეკოტურიზმი საქართველოში უზრუნველყოფს ავთენტურ გამოცდილებებს ტურისტებისთვის, მოაქვს სარგებელი ადგილობრივი მოსახლეობისთვის და მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს ქვეყნის ტურისტულ შემოსავალში; ამასთან ერთად, იგი ხელს უწყობს ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის კონსერვაციას და აძლიერებს გარემოს მიმართ ცნობიერებას ტურისტებსა და ადგილობრივ მაცხოვრებლებს შორის.

21. პროექტის მიზნები

მიზნები 2032

- განვითარებულია ქვეყნის ბუნებასა და მდიდარ საცხოვრებელ კულტურაზე დაფუძნებული ავთენტური, მაღალი ხარისხის, ოთხივე სეზონის ტურისტული პროდუქტები და მომსახურებები.
- ადგილობრივი მაცხოვრებლები აქტიურად უზრუნველყოფენ ეკოტურისტულ მომსახურებებს და იღებენ სარგებელს. ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართვა ეკოტურიზმის განვითარებაში ინარჩუნებს მის რესურსებს.
- მარკეტინგი და კომუნიკაცია აკმაყოფილებს ეკოტურიზმის სამიზნე ბაზრების მოთხოვნებს და მნახველებში აღვივებს გარემოსადმი მაღალ ცნობიერებას.
- ეკოტურიზმის წყარო - ქვეყნის ბუნება და მდიდარი საცხოვრებელი კულტურა - შენარჩუნებულია ხანგრძლივად.

ტერიტორიის გრძელვადიანი მიზნები

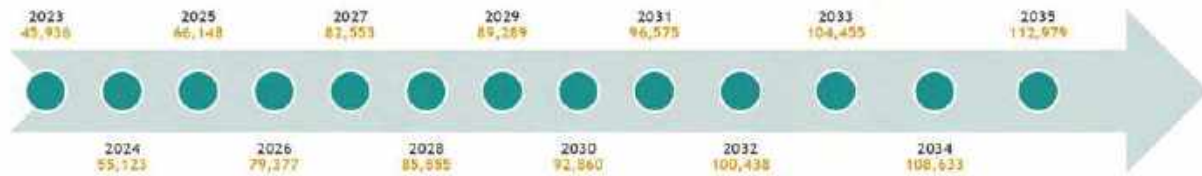
სცენარი 1

ძირითადი დაშვებები სცენარ 1-ში:

- მოეწყობა ძირითადი ინფრასტრუქტურა (საბილიკე გზები, ვიზიტორთა ცენტრი, საბანაკე სივრცე, თემატური ტურები და აქტივობები, საკვებისა და სასმლის სერვისები, სადამკვირვებლო კოშკები, სეზონური ფესტივალები და სხვა დადგმები)
- განხორციელდება შესაბამისად დაგეგმილი მარკეტინგული აქტივობები
- ქვეყნისა და აჭარის რეგიონის გრძელვადიანი ტურიზმის განვითარების სტრატეგია არ შეიცვლება

პროგნოზი გაკეთებულია 2025 წლისთვის ქვეყნისა და აჭარის რეგიონის ტურიზმის განვითარების გეგმის ანალიზზე დაყრდნობით და სოფელი ჩაქვისთავის (მტირალას ეროვნული პარკის ამჟამინდელი შესასვლელი) განვითარების საფუძვრების მიმოხილვით.

შედეგად, ზემოთ აღწერილ დაშვებებზე დაყრდნობით, მტირალას ეროვნულ პარკსა და სოფელ ყოროლისთავში დაგეგმილია დაახლოებით 66 ათასი ვიზიტორის სტუმრობა 2025 წლისთვის, ხოლო 2035 წლისთვის კი - 112 ათასის.

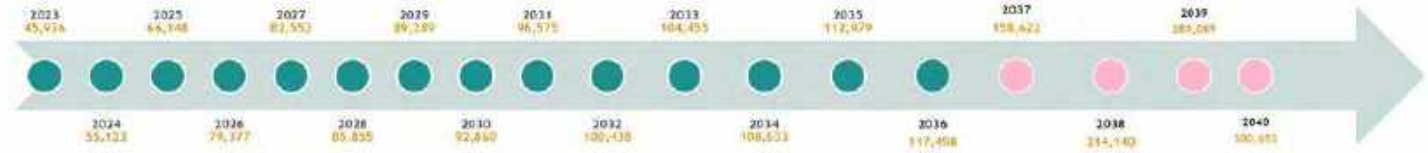

22: საპროექტი ვიზიტორების რაოდენობა (სცენარი 1)

სცენარი 2

ძირითადი დაშვებები სცენარი 2-ში :

- მოეწყობა ფართო მასშტაბის ინფრასტრუქტურა(საბაგრო,ძვირადღირებული კურორტი, გასართობი ცენტრი(წვიმის მუზეუმი))
- განხორციელდება შესაბამისად დაგეგმილი მარკეტინგული აქტივობები
- ქვეყნისა და აჭარის რეგიონის გრძელვადიანი ტურიზმის განვითარების სტრატეგია არ შეიცვლება

23: საპროექტი ვიზიტორების რაოდენობა (სცენარი 2)

პროგნოზი დაფუძნებულია 2025 წლის ქვეყნისა და აჭარის რეგიონის ტურიზმის განვითარების გეგმასა და საერთაშორისო შესადარის ზონებზე ვიზიტორების რაოდენობის (კვადრატულ მეტრზე) ინფორმაციის ანალიზზე.

ფართო მასშტაბის ინფრასტრუქტურული მოწყობის შედეგად, ვიზიტორების რაოდენობა მტირალას ეროვნულ პარკსა და სოფელ ყოროლისთავში ნავარაუდებია, რომ მიაღწევს 300 ათასს 2040 წლისთვის.

საერთაშორისო შესადარის ობიექტებზე ვიზიტორების რაოდენობის ანალიზი ერთ კვადრატულ მეტრზე შესაძლებლობას იძლევა ვივარაუდოთ, რომ საშუალო ვიზიტორების ტევადობა მტირალას ეროვნულ პარკში იქნება მიახლოებით 330 ათასი მნახველი ყოველ წელს (2041 წლისთვის და შემდგომ). 2019 წელს მტირალას ეროვნულ პარკში ვიზიტების ფაქტობრივ თვიურ მონაცემებზე დაყრდნობით გამოვლინდა, რომ ივლისი და აგვისტო არის წლის ყველაზე მაღალი სეზონი და ჯამური ვიზიტების 22%-23% განხორციელდა ამ პერიოდში.

* სცენარები არ არის გამიზნული ექსკლუზიურად, არამედ ორი განსხვავებული დროის პერიოდებზე. სცენარი 1 შედგენილია „არ აღკვეთის“ ზომებით. სცენარი 2 სასურველია აჭარის ტურიზმის დეპარტამენტისთვის, მაგრამ საჭიროებს დამატებით შესწავლას იუნესკოსთან და სხვა კანონმდებლობასთან მიზანშეწონილობისა და თავსებადობისთვის.

ტერიტორიის გრძელვადიანი მიზნები

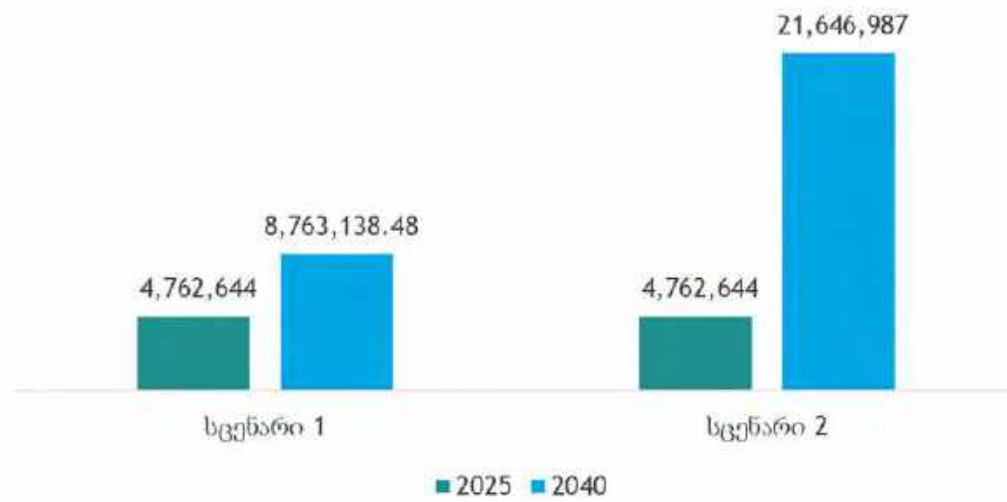
ეკონომიკური გავლენა

ძირითადი დაშვებები:

- ჯამური ვიზიტორების 60% დახარჯავს ფულს სხვადასხვა აქტივობაში მტირალას პარკსა და სოფელ ყოროლისთავში.
- საერთაშორისო ვიზიტორის საშუალო დანახარჯი შეადგენს 150 ლარს, ხოლო ადგილობრივი ვიზიტორის - 50 ლარს.

რეალური მონაცემების მიხედვით, მიჩნეულია, რომ სრული ტურისტების 70% იქნება უცხო ქვეყნიდან, ხოლო 30% - ადგილობრივი. ზემოთ მოცემულ ზოგად დაშვებებზე დაყრდნობით, მტირალას პარკისა და სოფელ ყოროლისთავის წლიური შემოსავალი 2025-2040 წლებში წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ გრაფიკზე:

დაგეგმილი შემოსავალი (ლარში)

4. სიტუაციის ანალიზი

ძლიერი მხარეები

- დაცული ეროვნული პარკი

- მრავალფეროვანი ფლორა და ფაუნა, ტროპიკული ტყე

- ბათუმთან სიახლოვე

- ისტორიული მდებარეობა
- ადგილობრივი თემის მაღალი ჩართულობა

სუსტი მხარეები

- თანმიმდევრული ბრენდინგის

- ტურისტული შეთავაზებების

- დაბალი ინფრასტრუქტურული მონყობა
- ზონირების გეგმების და კერძო საკუთრების სერტიფიცირების ნაკლებობა
- ადგილობრივი თემის მაღალი მიგრაცია ბათუმში
- დაბალი სატრანსპორტო კავშირები პარკის მიმართულებით

შესაძლებლობები

- ნისლიანი მთა

- უცნობი ატრაქციები

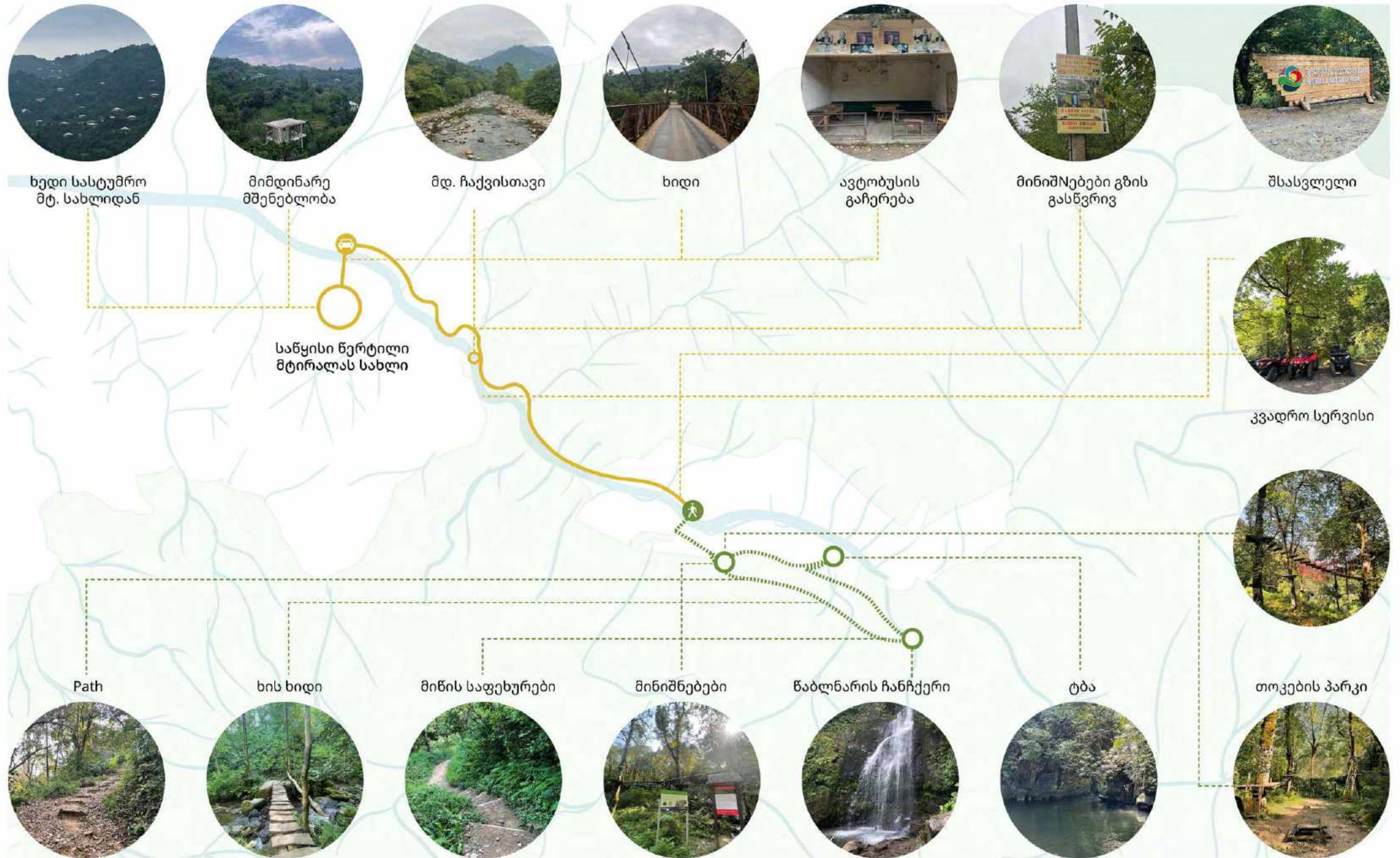
- ტურისტული ჯგუფების მრავალფეროვნება
- ნალექების მაღალი რაოდენობა
- ადგილობრივი ბიზნესების გაძლიერება
- ეკოტურიზმის განვითარება

საფრთხეები

- უკანონო მშენებლობები
- არამდგრადი ინვესტიციები

სიტუაციის ანალიზი

მტირალას ეროვნულ პარკში რამდენიმე სახის მომსახურების მიღებაა შესაძლებელი, რომელსაც დაცული ტერიტორია სთავაზობს სტუმრებს.

სალაშქრო მარშრუტები: მტირალას ეროვნულ პარკში არის ერთდღიანი და ორდღიანი ტურისტული მარშრუტები. ბილიკები მონიშნულია და აღჭურვილია. აქ არის საპიკნიკე და საკემპინგე ადგილები, კოცონისთვის გამოყოფილი ადგილები, და ასევე ორდღიანი ტურისტული თავშესაფარი წივწყაროს ბილიკის მე-9 კმ-ზე.

ამჟამად მიმდინარეობს მტირალასა და კინტრიშის დამაკავშირებელი ბილიკის მოწყობის სამუშაოები, რაც ბილიკთან ერთად ტურისტული თავშესაფრების მოწყობას ითვალისწინებს.

„თოკის პარკი“ (Rope Park): პარკს აქვს „თოკის პარკი“, (Rope Park) რომელიც წარმოადგენს ეკო-საგანმანათლებლო ატრაქციონს და გარემოში შემეცნებითი გართობის ადგილს. ეკოტურისტული ობიექტი განკუთვნილია სხვადასხვა სეგმენტის ვიზიტორებისთვის. არის 2 ზონა - ოჯახისთვის და მოზრდილებისთვის.

ზიპლაინი: პარკში არის ზიპლაინი, სადაც ექსტრემის მოყვარულებს შეუძლიათ ხეზე მიბმულ თოკზე სრიალი, მაგრამ მას მოვლა სჭირდება.

29: ფრინველებზე დაკვირვების კოშკი:

26: საბაგრო

28: თოკების პარკი

25: მარკირებული ბილიკები

24: ზიპლაინი

27: საპიკნიკე სივრცეები

ეროვნული პარკის შემოგარენში ტურისტული სერვისის რამდენიმე კატეგორიად არის წარმოდგენილი. სერვისის მიმწოდებლები ძირითადად სოფელ ჩაქვისთავში და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე არიან თავმოყრილნი. მათი უმრავლესობა წარმოდგენილია საოჯახო ტიპის სასტუმროებითა და კვების ობიექტებით. სოფელ ჩაქვისთავში არის სასტუმროც, რომელიც ადრე ვიზიტორთა ცენტრის შენობა იყო. სოფელ ჩაქვისთავის გზაზე რამდენიმე დიდი რესტორანია, ასევე არის საოჯახო ტიპის კვების ობიექტები. სოფელ ჩაქვისთავში არის პატარა რესტორნები, რომლებიც ძირითადად ღია სივრცეშია მოწყობილი. ადგილობრივებმა რამდენიმე ადგილას მოაწყვეს მოკლე ზიპლაინები. სოფლის ტურიზმის ობიექტებს შორის ძირითადი აქცენტი თაფლის წარმოებაზე კეთდება. გზად არის დახლები, სადაც იყიდება ადგილობრივი წარმოების თაფლი.

ტურისტული სერვისის მიმწოდებლები სოფელ ყოროლისთავში და მის შემოგარენში ძირითადად მცირე საოჯახო სასტუმროებით არიან წარმოდგენილი.

ჩაქვისთავში ტურისტული მოთხოვნის შეჯერებამ გამოიწვია ერთი უბანზე ჭარბი ტურიზმი და მეორე უბანზე ტურიზმის ნაკლებობა. მომსახურება ძირითადად მარტივი წესით ხდება, რაც ნიშნავს, რომ სასტუმრო სახლებს არ აქვთ რაიმე სტანდარტი, საოჯახო რესტორნები ძირითადად რეგიონული კერძებით უმასპინძლებიან.

35: გლემფინგი

30: კოტეჯები

34: სასტუმროდ გადაკეთებული ვიზიტორთა ცენტრი

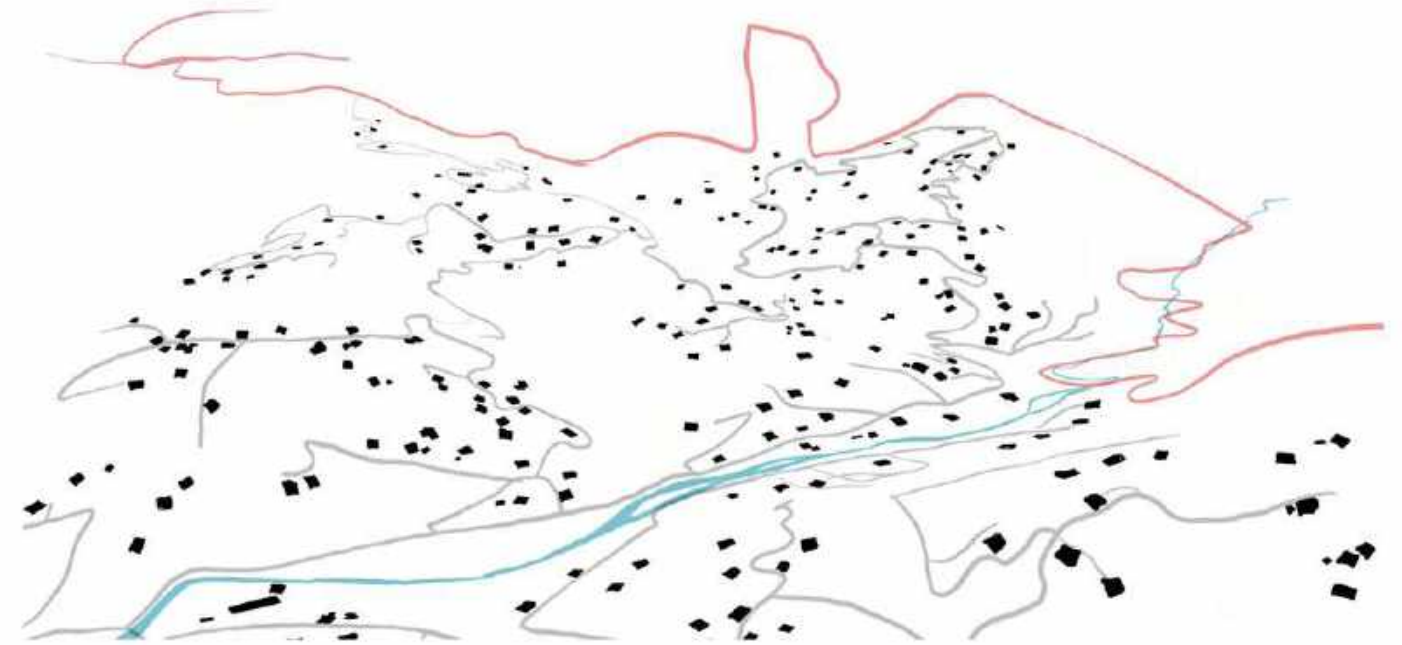
32: რესტორანი "მტირალა"

31: საოჯახო სასტუმრო

33: რესტორანი "მტირალა"

36: Korlistavi 3D View | ყოროლისთავი 3D ხედი

მანძილი სოფელ ყოროლისთავსა და ბათუმის ცენტრს შორის 10 კილომეტრია. ბათუმის ჰორიზონტზე განსაცვიფრებელი ხედების გამო, ჩვენ შეგვიძლია მას ვუნოდოთ სოფელი „უსასრულო ხედებით“. სოფლის უმაღლესი წერტილი ზღვის დონიდან დაახლოებით 400 მეტრია, ხოლო ყველაზე დაბალი წერტილი ზღვის დონიდან 120 მეტრი.

სოფელს აქვს განსაკუთრებული რელიეფი, ამიტომ საცხოვრებლის ტიპოლოგიის შემდგომი კვლევა აუცილებელია. ბორცვებიან მთაზე მდებარე სახლები სოფელს კიდევ ერთ მასტიმულირებელ ასპექტს სძენს.

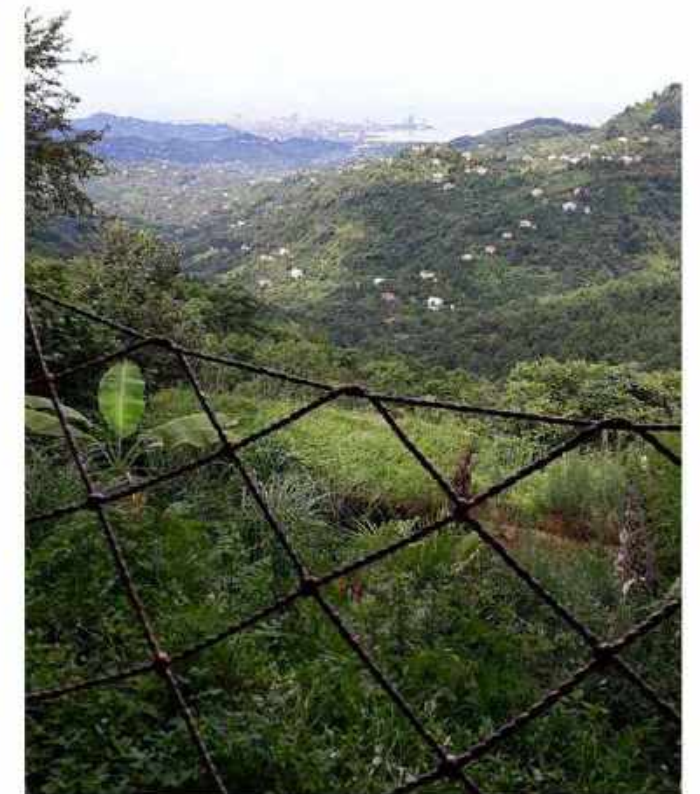
37: ბათუმის ჰორიზონტი

სიბუჯის ანალიზი

38: ესკიზი ტიპური ჭიშკარი

39: ძირითადი ხედები

სიტუაციის ანალიზი ტურიზმის ინფრასტრუქტურა

- 1-4.....ოფიციალური მინიშნებები
- 5-6.....ვიზიტორთა ცენტრი
- 7-8.....გზისპირა დახლები
- 9-15.....პატარა ტურისტული ბიზნესის რეკლამები

სიბუჯის ანალიზი
მხარდაჭერის ზონის ლანდშაფტი

სიტუაციის ანალიზი

პარკის პეიზაჟი

სიტუაციის ანალიზი

პარკში არსებული ნაგებობები

- 1 ..... რეინჯერების ქოხი
- 2-11 ..... ყოფილი საბჭოთა სამხედრო ბაზა
- 12 ..... არსებული ხის ქოხი
- 13 ძველი სააგარაკე სახლების ნანგრევები
- 14-15..... ფრინველებზე დაკვირვების კოშკი

აჭარის სამიზნე ტერიტორიების ტყეები უზრუნველყოფენ აუცილებელ წყალგამყოფთა მომსახურებას. მაგალითად, მთების შუა და ზედა სარტყელში თოვლის საფარი ზოგან ხშირად აღწევს 3-4 მ და მეტს. მტირალას მთაზე შეტეოროლოგიური დაკვირვების პუნქტის მონაცემებით ზამთრის პერიოდში აქ დამახასიათებელი იყო 6-8 მ თოვლი. ამ რაოდენობის თოვლის დნობას შესაძლებელია მოჰყვეს ძალიან საშიში შედეგები უნიკალური ტყის ეკოსისტემების არარსებობის შემთხვევაში. თოვლის ნელი დნობაც კი ხელს უწყობს წყალგამყოფში დიდი რაოდენობით ნაკადულებისა და მდინარეების წარმოქმნას, რომლებიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ბიომრავალფეროვნების, ადგილობრივი მოსახლეობის საარსებო წყაროს, სოფლის მეურნეობისა და სასმელი წყლის მიწოდებაში.

სამიზნე ზონებში დასახლებები განლაგებულია ციკაბო ფერდობებზე და ისინი მიდრეკილია მეწყერებისკენ. ტყეებს აქვთ ნიადაგის სტაბილიზაციის მნიშვნელოვანი ფუნქცია, რაც ამცირებს მეწყერის წარმოქმნის რისკებს.

აჭარის ყველა მდინარე, რომელიც ჩაედინება შავ ზღვაში, მათ შორის მტირალას, კინტრიშისა და მაჭახელას დაცულ ტერიტორიებზე, მნიშვნელოვან როლს ასრულებს შავი ზღვის სანაპიროს სტაბილიზაციაში. მდინარეებს მოაქვთ ნალექები მაღალი მთებიდან, რომლებიც იღუქება ზღვაში და იცავენ სანაპიროების ეროზიისაგან.

სანაპირო ზონის ეროზიასთან დაკავშირებული პრობლემები ბოლო წლებში გამწვავდა. საქართველო ძალიან შეშფოთებულია მდინარე ჭოროხზე თურქეთში აშენებული და დაგეგმილი ჰესების კაშხლების ნეგატიური ზემოქმედების გამო, ეს მდინარე არის ტრანსსასაზღვრო მდინარე და აჭარაში ჩაედინება შავ ზღვაში. ამ კაშხლებმა უკვე შეცვალეს და კვლავ აგრძელებენ შავ ზღვაში ნალექის ჩაშვების შემცირებას.

აჭარის სამიზნე ტერიტორიების ტყეებს ნახშირბადის შენახვის მნიშვნელოვანი მოცულობა აქვთ. ეროვნულ პარკში ხეების ჭრა აკრძალულია და ამიტომ პარკის ტერიტორიაზე ნახშირბადი არ გამოიყოფა.

42: შავი ზღვის ავზი

41: ბათუმის წყალდიდობები

40: მეწყერი - აჭარა

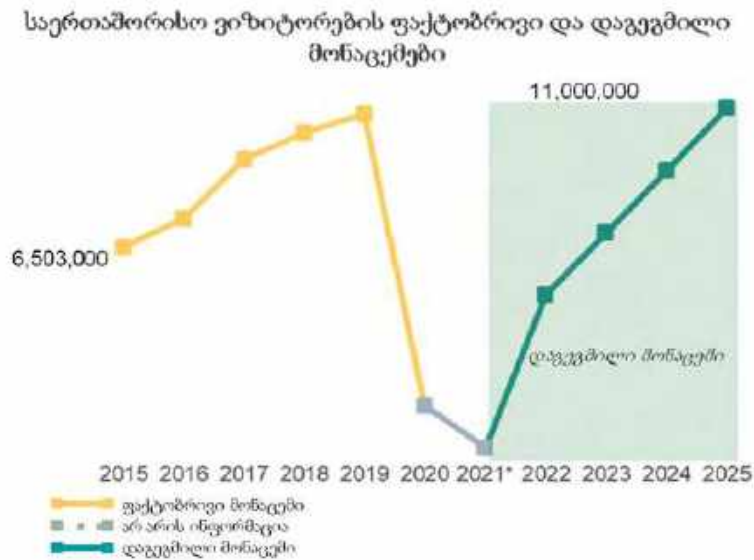

5. ტურისტული პროდუქტის განვითარება

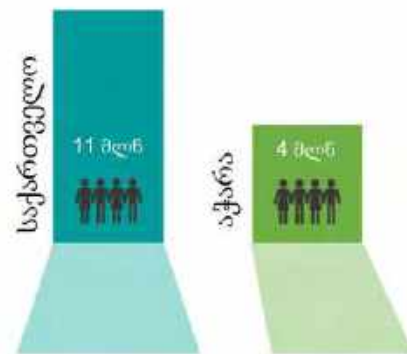
5.1. ტურიზმის ძირითადი მიმართულება და სახეები

ბაზრის ანალიზი და პოზიციონირება

- საქართველოში ვიზიტორების რაოდენობის ტრენდი მზარდია.
- საქართველოს ტურიზმის სტრატეგია 2025-ის მიხედვით, ტურისტების რაოდენობა 11 მილიონამდე გაიზრდება 2025 წლისთვის.
- აჭარა არის სამ ყველაზე ხშირად მონახულებულ რეგიონებს შორის ერთ-ერთი, როგორც შიდა ასევე საერთაშორისო ვიზიტორების მიხედვით.

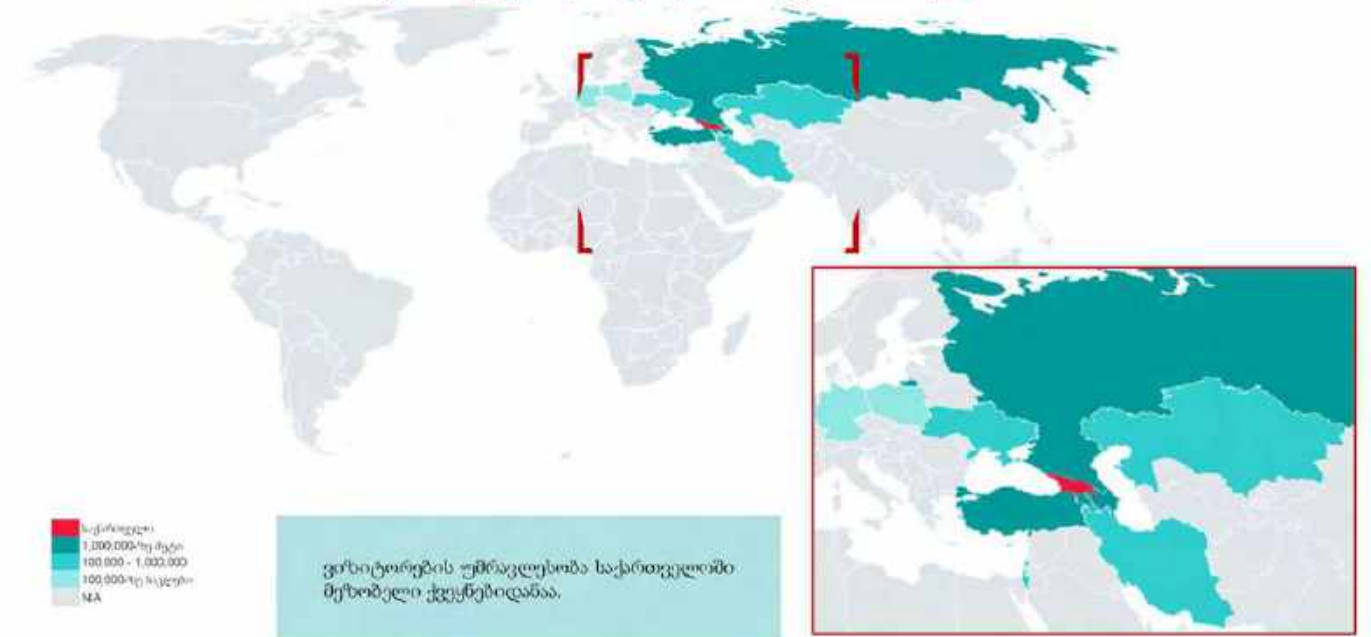
ვიზიტორების სამიზნე რაოდენობა 2025 წლისთვის

- ვიზიტორების უმრავლესობა საქართველოში მეზობელი ქვეყნებიდან არის.

ბაზრის ანალიზი და პოზიციონირება

ტოპ-10 ქვეყანა ვიზიტორების რაოდენობის მიხედვით

- საქართველოს ტურიზმის სტრატეგიის მიხედვით უნდა შემუშავდეს და დაინერგოს გეგმა, რომელიც მდიდარ ბუნებრივ და კულტურულ რესურსებს გარდაქმნის მსოფლიო კლასის ტურისტულ პროდუქტად და შექმნის უნიკალური გამოცდილებების მიღების შესაძლებლობას. ეს სტრატეგია მოიხიდავს მაღალი ხარისხის ტურისტებს ევროკავშირის, ჩრდილოეთ ამერიკის, შუა აღმოსავლეთისა და აზიის ქვეყნებიდან.

ბაზრის ანალიზი და პოზიციონირება

სამიზნე ბაზრების რუკა

ტურისტული პროდუქტის განვითარება ტურიზმის ძირითადი მიმართულება და სახეები

ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობები ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტში

სათავგადასავლო და ეკო ტურიზმი

ეს მიმართულება მოიცავს:

- მარშრუტების ამოცნობასა და საბილიკე ინფრასტრუქტურის მოწყობას,
- განთავსების საშუალებებისა და კვებითი ობიექტების განვითარებას.
- სათავგადასავლო და გასართობი აქტივობების დამატებას.

კულტურული ტურიზმი

აუცილებელია მოეწყოს:

- ისტორიული და კულტურული მონუმენტების ინფრასტრუქტურა.
- საინფორმაციო დაფების სასახლეებისა და ხიდების მიმდებარედ.

საზღვაო (საკურორტო) ტურიზმი

დაგეგმილია:

- საზღვაო კურორტისთვის აუცილებელი ძირითადი ინფრასტრუქტურის მოწყობა და სანაპირო ზოლის განვითარების გეგმის შემუშავება.
- საერთო გამოყენების სივრცის განვითარება-ბულვარი, რეკრეაციული და საკვები ზონა, გასართობი და სავაჭრო ობიექტები.

ეროვნული პარკები

პლიტვიცეს ტბების ეროვნული პარკი

ხროატია

1,200,000
მოლიანი
ვიზიტორების 5.8%

30,000

ოლიმპიკის ეროვნული პარკი

ამერიკის
შერთებული
შტატები,
ვაშინგტონის შტატი

3,400,000
მოლიანი
ვიზიტორების 3.1%

373,400

ბავარიის ტყის ეროვნული პარკი

გერმანია

1,300,000
მოლიანი
ვიზიტორების 3.3%

24,220

ტრიგლავის ეროვნული პარკი

სლოვენია

2,500,000
მოლიანი
ვიზიტორების 40.1%

88,000

მტირალას ეროვნული პარკი

საქართველო

77,264
მოლიანი
ვიზიტორების 0.3%

15,699

332,859
მოლიანი
ვიზიტორების 1.3%

ტურისტული პროდუქტის განვითარება ტურიზმის ძირითადი მიმართულება და სახეები

ადამიანების აღწერა

აღწერა:

- მართლაც მამაკაცები და/ან ქალები, რომლებსაც უყვართ ფიზიკურად მომთხონი ღია სივრცეში განსახორციელებელი თავგადასავლები..
- ისინი კარგად არიან მომზადებულნი, აქვთ შესაბამისი აღჭურვილობა და იღებენ სიამოვნებას ახალი და უცნობი ტერიტორიების შესწავლისგან.

პარკის განვითარების ფაზა:

ამ ჯგუფს სურს შეისწავლოს პარკი მოკლევადიან პერიოდში, სანამ ის სრულად განვითარდება.

აქტივობების მაგალითი:

სამთო ველოსიპედი, მრავალდღიანი ლაშქრობები და ა.შ.

მიზნები:

- შეიცნონ საქართველო
- იგრძნონ, რომ აქტიურები არიან
- იგრძნონ, რომ ახლოს არიან ბუნებასთან
- იგრძნონ, რომ მათ ნახეს სამყაროს დიდი ნაწილი
- გაუჩნდეთ სურვილი, რომ კიდევ ესტუმრონ პარკს
- ველური ბუნების ფოტოგრაფია

ოჯახები გარე სივრცეში

აღწერა:

თავგადასავლების მოყვარული მშობლები, რომლებსაც უყვართ შვილებთან ერთად გარე სივრცეში დროის გატარება. მათ შეუძლიათ რამდენიმე დღე გაატარონ პარკში, ან ბათუმიდან ჩავიდნენ ერთი დღით.

პარკის განვითარების ფაზა:

ამ ჯგუფს სჭირდება გარკვეული ოჯახური კეთილმოწყობა, რათა დააბალანსოს მათი მოგზაურობის სათავგადასავლო ნაწილი.

აქტივობების მაგალითი:

კემპინგი, მოკლე მანძილზე ლაშქრობები, საბაგრო გზით მოგზაურობა

მიზნები

- დასვენება და განტვირთვა
- შვილებისთვის აქტიური და გარე სივრცეში ცხოვრების წესების გაცნობა

ტურისტული პროდუქტის განვითარება ტურიზმის ძირითადი მიმართულება და სახეები

ადამიანების აღწერა

აღწერა:

ადამიანები, რომლებიც ცდილობენ თავი დააღწიონ დატვირთულ ყოველდღიურ ცხოვრებას და დაისვენონ მშვიდ ბუნებრივ გარემოში. ისინი შეიძლება ერთი დღით ჩავიდნენ ახლომდებარე ქალაქებიდან ან გაატარონ რამდენიმე დღე, თუ იქნება ადეკვატური პირობები, სადაც ისინი შეძლებენ უსაფრთხო გარემოში ყოფნას.

პარკის განვითარების ფაზა:

ამ ჯგუფს სჭირდება ადეკვატური ინფრასტრუქტურა, რომელიც საშუალებას მისცემს მათ დაისვენონ შეზღუდული ძალისხმევით.

აქტივობების მაგალითი:

გლამინგი, სასტუმრო, რესტორანი, საბაგრო გზით მოგზაურობა,

მიზნები

- დასვენება და განტვირთვა;
- მიიღონ შთაგონება ბუნებრივი გარემოთი;
- გაეცნონ ადგილობრივ კულტურას და პარკის განსაკუთრებულ მახასიათებლებს (ლენდ-არტი)
- ლენდ-არტის ინსტალაციები.

ფუფუნების მაძიებლები

აღწერა:

მდიდარი ხალხი, რომელსაც სურს მიიღოს უმაღლესი დონის ექსკლუზიური გამოცდილება;

ბიზნესმენები, რომლებიც ესწრაფებიან ბათუმში ღონისძიებებს და სურთ ქალაქიდან გასვლა;

პარკის განვითარების ფაზა

ამ ჯგუფს სჭირდება მაღალგანვითარებული ინფრასტრუქტურა ან უნიკალური გამოცდილება და ადეკვატური გართობის შესაძლებლობები.

აქტივობების მაგალითი:

სასტუმრო, რესტორანი, საბაგრო გზით გასეირნება, ლენდ-არტის ინსტალაციები.

მიზნები

- მიიღონ ექსკლუზიური გამოცდილება
- თავი დააღწიონ მათ ყოველდღიურ საქმიანობას
- ისიამოვნონ მაღალი ხარისხის საცხოვრებლით

საერთო მიზნები და მოთხოვნები

- ქვეყნის გაცნობა და ახალის აღმოჩენა
- ადგილობრივი ღვინოების დეგუსტაცია
- ადგილობრივი კერძების გასინჯვა
- მტირალას ისტორიის გაცნობა
- სათავგადასავლო გასეირნება
- სპორტული მიზნების დასახვა და მათი მიღწევა
- ინსტაგრამისთვის ღირსეული ფოტოების გადაღება
- დასვენება და განტვირთვა

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

5.2. ტურიზმის ძირითადი მიმართულება და სახეობები

მტირალას და კოლხეთის ეროვნული პარკები, ასევე კინტრიშისა და ქობულეთის დაცული ტერიტორიები აღიარებულია მთელ მსოფლიოში 210-ზე მეტ ბუნების მნიშვნელოვან არეალთან ერთად, UNESCO ს მიერ მსოფლიო ბუნებრივ მემკვიდრეობად, არსებული სტატუსი პირველად მიენიჭა საქართველოს ბუნებრივ მემკვიდრეობას.

სტატუსის მინიჭების გადაწყვეტილება მიღებულ იქნა მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტის 44-ე სესიაზე, ხოლო 2022 წლის ოქტომბერს ეროვნულმა პარკებმა მიიღეს უფლება გამოიყენონ იუნესკოს სიმბოლოები ყველა პუბლიკაციისა და წარმომადგენლობითი ბეჭდვით გამოცემებში.

ეს გარემოება მიუთითებს იმაზე, რომ ტურიზმის დაგეგმვის თვალსაზრისით, ჩვენ უნდა გავითვალისწინოთ ტურიზმის ტიპები და მიმართულებები, რომლებიც თავსებადია მგრძობიარე ბუნების არეალში სხვადასხვა დანიშნულების ტერიტორიებთან: მაგალითად რამსარის კონვენციით დაცული ტერიტორიები. მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის არეალები, ბიოსფერული რეზერვატები და იუნესკოს გლობალური გეოპარკები. ტურიზმის მიმართულება, რომელიც დაშვებულია და შეიძლება განვითარდეს მთა მტირალასა და მის მიმდებარედ დასახლებები, არის ეკოტურიზმი. საქართველოში ეროვნულ დონეზე 2021 წლიდან მოქმედებს ეკოტურიზმის სტრატეგია, რომელიც არეგულირებს ამ მიმართულებას როგორც დაცულ ტერიტორიებზე ასევე მათ გარეთადა.

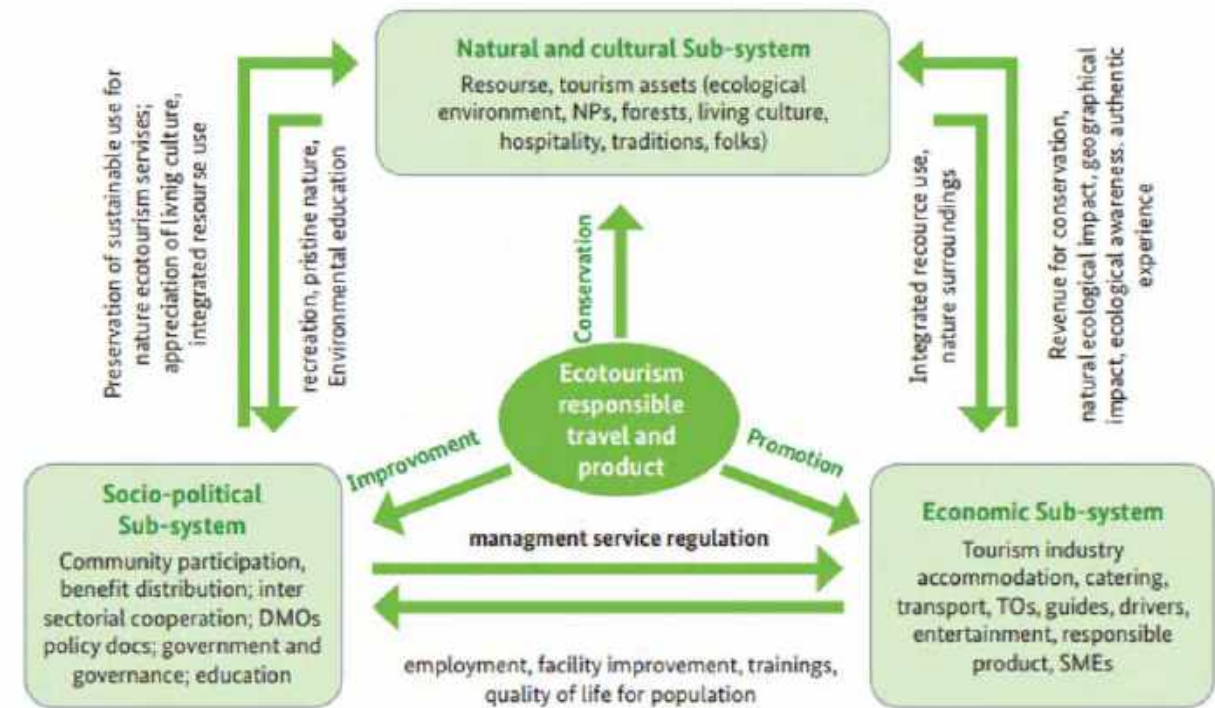

Figure 1. Ecotourism System, adapted to the Principles of Ecotourism by L.Khartishvili

ეკოტურიზმის განიხილება როგორც: „ სოციალური და ეკოლოგიური პასუხისმგებლობის მქონე მოგზაურობის ფორმების, არამოტორიზებული აქტივობებისა და სერვისების ერთობლიობა, რომელიც გვთავაზობს ბუნებისა და კულტურების ინტერპრეტაციასა და გამოცდილების მიღებას და კარგი მართვის პირობებში გარემოზე დაბალი ზემოქმედებით ხასიათდება. ეკოტურიზმი ხელს უწყობს მოგზაურთა მიერ ბუნების აღქმასა და შეშვებებს და, ამასთან, ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ საკუთარი ბუნებრივი და კულტურული ღირებულებების დაფასებას. ამრიგად, ეკოტურიზმი ხელს უწყობს ბუნების შენარჩუნებას, ეკოსისტემის სერვისების მდგრად გამოყენებას, აქვს რეგიონალური დამატებითი ღირებულება და ემსახურება ადგილობრივი მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას.“

ამ პრინციპებზე დაყრდნობით დაცული ტერიტორიის უნიკალური გაყიდვის წერტილი ძალიან განსხვავებული შეიძლება იყოს, იგი შეიძლება იყოს როგორც ბუნებრივი ისე მატერიალური ან არამატერიალური კულტურული ღირებულება, რომელსაც შეიძლება დაეფუძნოს როგორც პროდუქტის „სთორი“ ასევე მთელი მისი ინტერპრეტაცია, მაგალითად ჩაქვისთავის მიმდებარედ არსებული ბილიკი და სხვადასხვა სათავგადასავლო ტურისტული ატრაქციების ძირითადი გაყიდვის წერტილი წაბლია (Castanea), და ძირითადი ინტერპრეტაცია წაბლზეა აგებული.

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

5.3. მთა მთიარა, როგორც ტურისტული პროდუქტის ძირითადი საფუძველი

მთა მთიარას უნიკალური გაყიდვის წერტილს „წვიმა“, წარმოადგენს მთლიანი ტურისტული პროდუქტისთვის, რომლითაც შეიძლება პოზიციონირდეს როგორც დაცული ტერიტორია, აგრეთვე მის გარშემო არსებული თემი. ვინაიდან ერის კულტურის ძირითადი მატარებელი ენაა, შეგვიძლია თამამად ვთქვათ, რომ წვიმის მნიშვნელობა ქართულ კულტურაში ქართული ენით არის დადასტურებული, კერძოდ ქართულ ენაზე 64 დასახელებაა წვიმის, მაგალითად:

ბუტუტი – თქეშვიით

გერილი – მალე გადამღები

დეღგმა – კოკისპირული

ზესხმა – ძლიერი წვიმა

ზოველა – დიდი წვიმა

ზღველა – თავსხმა

თორხაპანი – თავსხმა წვიმა დილიდან

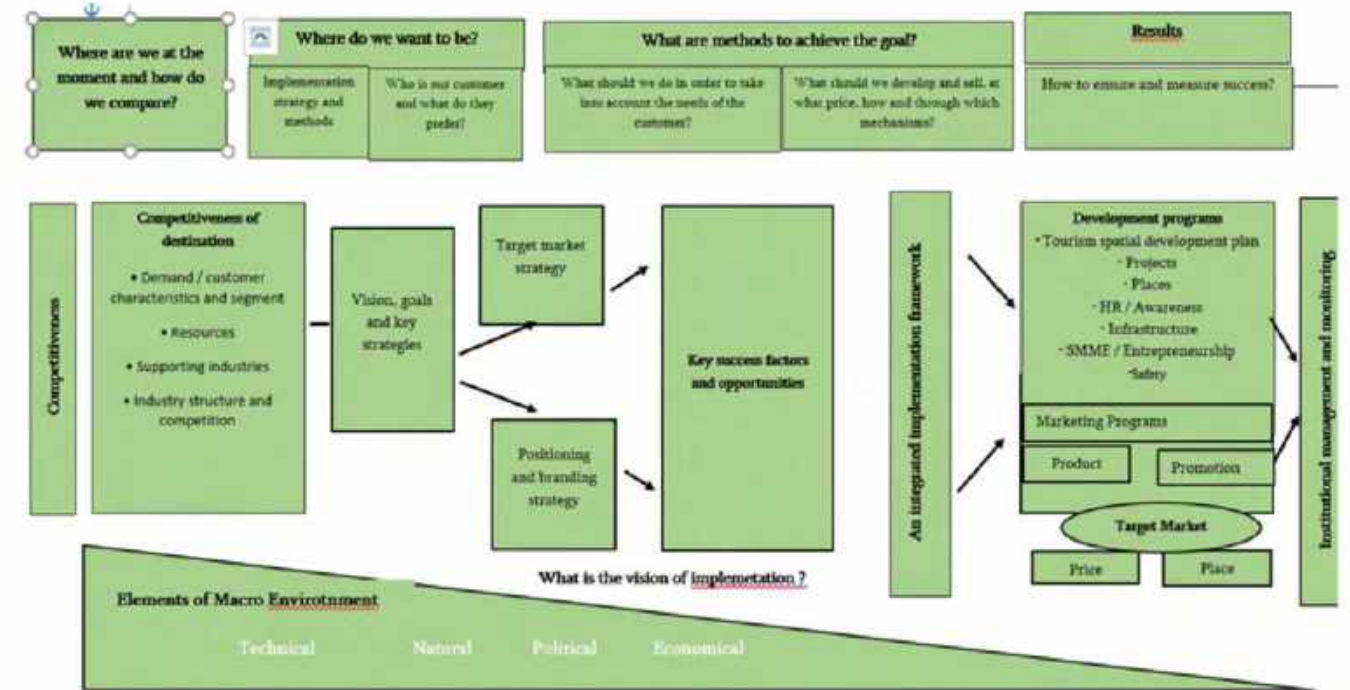
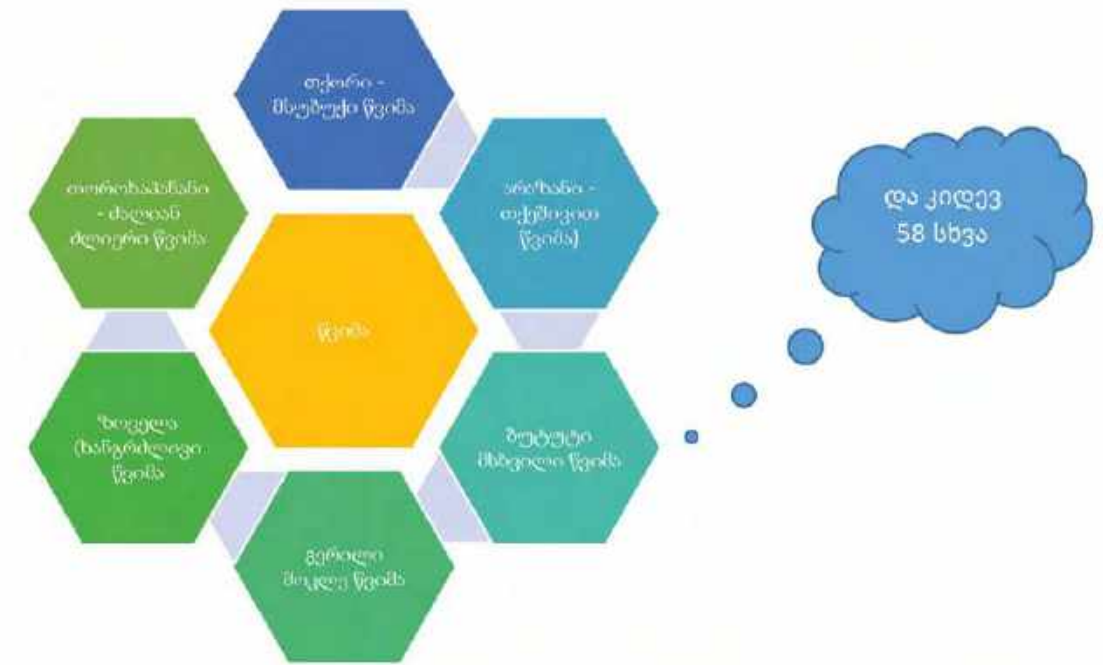
თქეში – მსხვილი წვიმა და სხვა

უდაოა ეს შეგვიძლია განვიხილოთ იმის დასტურად, რომ ქართველებისთვის წვიმა ძალიან მნიშვნელოვანი ბუნებრივი მოვლენა იყო.

ტურიზმის განვითარების პროცესი ორი ძირითადი კომპონენტისგან შედგება:

- პროცესი უნდა იყოს ინტეგრირებული და არა ცალკეული აქტივობები.
- ბაზრის კვლევა, პროდუქტის შემუშავება და მარკეტინგი არის ერთი და უწყვეტი პროცესი;

ტურიზმის პროდუქტის განვითარების პროცესში, რომელიმე ძირითადი კომპონენტის შეუსრულებლობა გამოიწვევს დანიშნულების პოტენციალის განვითარების შეფერხებას/ დაქვემდებარებას. ტურიზმის პროდუქტის შეთავაზების სპექტრი არის ის, რაც ტურისტებს იზიდავს დანიშნულების ადგილამდე. შესაბამისად მნიშვნელოვანია ტურიზმის გეგმარების დროს არ განვიხილოთ მხოლოდ ბუნებრივი და კულტურული რესურსები, არამედ კარგად გავიხაროთ ადგილობრივი თემის ცოდნა, რესურსი და დამოკიდებულება პროდუქტისადმი. (იხ. დიაგრამა 00)

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

5.4. ტურისტული პროდუქტის კოზიციონირება და მარკეტინგი

მარკეტინგული კუთხით მტირალას ეროვნულ პარკს საკმაოდ სახარბიელო სასტარტო მდგომარეობა აქვს, იგი უკვე ფლობს მსოფლიო მემკვიდრეობის სტატუსს, მის მიმდებარედ არის მტაცებელი ფრინველების მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი გადამფრენი გზა და მას უკვე აქვს ქვეყნის წამყვანი ეროვნული პარკის ჯილდო მიღებული მსოფლიო ტურიზმის კონკურსზე მიღებული. ეს ყველაფერი საკმარისზე მეტია იმისათვის, პარკის ეროვნულ და საერთაშორისო ბაზარზე პოზიციონირება იყოს, როგორც რეგიონში უმნიშვნელოვანესი მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის არეალის .

მაგრამ როგორც ეს პროდუქტის განვითარების მეთოდოლოგიის განხილვისას არის აღნიშნული, თუ ტურისტული ადგილი სამიზნე ბაზარი არის პასუხისმგებლიანი და მაღალმხარჯველი ტურისტები, არა მხოლოდ მიზიდულობის ობიექტები, არამედ მომსახურების მომწოდებლებიც იგივე კონცეფციით უნდა მუშაობდნენ. ეს არის მიზეზი იმისა, რომ სავარაუდო ტურისტული პროდუქტი, ინფრასტრუქტურა და მომსახურება განიხილება ერთიანი კონცეფციის ქვეშ, როგორც ტურიზმის დანიშნულების ადგილი, ერთი კონცეფციითა და ინტერპრეტაციით და თუმცა შესაძლო განსხვავებული მართვის ორგანიზაციით.

ძირითადი კონცეფცია არის წვიმა და მისი თანაარსებობა ადგილობრივ თემთან, მისი სიუხვით გამოწვეულ ვეგეტაციასთან და გარემოსთან, თუ როგორ აისახება ანთროპოგენურ რესურსებში, და სად არის მისი კვალი მატერიალურ კულტურაში

ტურისტული პროდუქტის პოზიციონირება ეფუძნება ძირითად ანგარიშებს მსოფლიო ტრენდებისა და განვითარებული მიმართულებების, რომლებიც ძირითადად ასახავენ პოსტპანდემიური სამოგზაურო ქცევისა და გადაწყვეტილებების ცვლილებას ჩვენი სამიზნე ბაზრის.

აქტივობების ტიპი	გამოცდილებები, პროცესები, ტურისტული შეთავაზებები
ვივერსიფიცირებული აქტივობები	ავიო მოგზაურობა; ლანდშაფტის ფოტოგრაფების მოგზაურობა; საფარი ტური; ასეირნება, Segway ტურები; მზის ამოსვლა და მზის ჩასვლა; ფერთა კონტრასტის ოზიტები; მთის, ჯუნგლების, უდაბნოს ლანდშაპტების მონახულება; მღვიმეების, ანიონების, ცხელი წყაროების, გეოზერების ან ვულკანების მონახულება; ზღვის კუს ონიტორინგი; ვეშაპისა და დელფინის ყურება; ცხენოსნობა; მთის ველოსიპედები; windsurfing ან kitesurfing გაკვეთილები; ლაშქრობა;
ხოველებთან იტერაქცია	ხოველებზე დაკვირვება, თამაში ან მათზე ზრუნვა; დალაგება და ცხოველების ასეირნება; თაფლის თერაპია; ლაშქრობები სხვადასხვა ტიპის ცხოველებთან; იოგა ხოველებთან ერთად; ველური ცხოველების მონახულება; ცხენის მოვლა; ცხოველთა აცხოვრების მონახულება; საკონსერვაციო საქმიანობა;
ემზე დაფუძნებული კურისტული გამოცდილება	დგილობრივი სოფლების ან ტომის, თემების მონახულება; რეგიონალურ თამაშებში ან პორტულ ღონისძიებებში მონაწილეობის მიღება; შინამეურნეობები; სამზარეულოს ან ელნაკეთობების მასკერვლასები; ჰოსტინგის ღონისძიებები;
ულინარიული გამოცდილება	კვების მარშრუტები; ღვინის ბილიკები; დეგუსტაცია; დისტილირების ან მეღვინეობის ოზიტები; ადგილობრივი ბაზრები; გასტრონომიული გამოცდილება; ადგილობრივ წარმოებულთან ვიზიტები; პრაქტიკული მოსავლის აღება ან მიწათმოქმედება; ამზარეულო მასტერვლასები; კვების ფესტივალები; ადგილობრივი ჩაის და ყავის აღზიდების მონახულება; ორგანული მეურნეობები; ფერმიდან მაგიდასთან (farm to table) დაკავშირებული გამოცდილება;
ულტურული ავგადასავალი	აკლებად ცნობილი ადგილის დათვალიერება; ადგილობრივი ფესტივალები; სტორიული ტურები მველ, თანამედროვე ქალაქებში ან ნანგრევებში; არქიტექტურის, გეოგრაფიის ტურები; ადგილობრივი ბაზრები; სეზონური ტრადიციები; მსუბუქი ოლები; მოჩვენება/შავი ტურები;
უსიკალური აქტივობები	უსიკალური კონცერტები კერძო სახლებში, კლუბებსა თუ გარე ადგილებში; მუსიკის აკვეთილები; DJ სემინარები; ცეკვის გაკვეთილები და ადგილობრივი ოლკლორული გამოცდილება;
ელნეს ტურიზმი	ხელი წყლები, ტყის აბაზანები; მედიტაცია, იოგა, ტაი ჩი, რეიკი; გონებრივი, ნობიერი გაჯანსაღება; დეტოქსიკაცია და გაახალგაზრდავება; სულიერი ონგენტრაცია;

43: დიაგრამა 00. პასუხისმგებლიანი ტურიზმის ბაზრის ტენდენციები

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

ტურისტული პროდუქტის კოზიციონირება და მარკეტინგი

არსებული დიაგრამა აჩვენებს ვიზიტორების სტრუქტურას, რომლებიც ეწვია მტირალას ეროვნულ პარკს 2021 წელს, თუმცა მნიშვნელოვანია მიმოვიხილოთ ის ტრენდები, რომლებიც ახასიათებს ჩვენთვის სასურველ ტურისტულ ბაზრებს.

ნამყვანი ბაზრები.

აღნიშნული ქვეყნები არიან ყველაზე მეტი საერთაშორისო ვიზიტორების წარმოშობის ქვეყნები საქართველოსთვის, ეს არის მიწოდებით გაჯერებული ქვეყნები ტურიზმის მართვის კუთხით. სამომავლოდ ნაკლებად მოსალოდნელია ამ ბაზრებიდან ტურისტების შემოდინების მკვეთრი ზრდა, ვინაიდან აქ საქართველო უკვე პოპულარული დანიშნულების ადგილია და ბაზრებმა მიაღწიეს მაქსიმალურ სიმნიფეს, თუმცა ნიშური პროდუქტების მიმართულებით პოტენციური კვლავ დიდი რჩება.

ამ ბაზრებისთვის მოთხოვნის ძირითადი მოტივატორებია საკუთარ ქვეყანაში ამ ფასის კატეგორიაში შესაბამისი ხარისხის ტურისტული პროდუქტის არ არსებობა (თურქეთი გამონაკლისია), მიღწევადობის სიმარტივე და სიახლოვე (ვიზის არ არსებობა, სახმელეთო საზღვარი) შესაძლებლობა ოჯახური მოგზაურობის სხვა ქვეყანაში განსაკუთრებული გასტრონომიული თავგადასავლებით.

სავარაუდო პროდუქტებისა და შეთავაზებების სქემა ამ ბაზრისთვის მოცემულია ქვემოთ.

ამ ბაზრებისთვის მოთხოვნის ძირითადი მოტივატორებია საკუთარ ქვეყანაში ამ ფასის კატეგორიაში შესაბამისი ხარისხის ტურისტული პროდუქტის არ არსებობა (თურქეთი გამონაკლისია), მიღწევადობის სიმარტივე და სიახლოვე (ვიზის არ არსებობა, სახმელეთო საზღვარი) შესაძლებლობა ოჯახური მოგზაურობის სხვა ქვეყანაში განსაკუთრებული გასტრონომიული თავგადასავლებით.

სავარაუდო პროდუქტებისა და შეთავაზებების სქემა ამ ბაზრისთვის მოცემულია ქვემოთ.

- ქსელის გარეშე რუკების არსებობა, სწორი მონაცემები, ჯიპისის სრული მარშრუტები, სხვადასხვა აპლიკაციები მნიშვნელოვანია ამ სეგმენტისთვის, ვინაიდან ძრიტადად საკუთარი მანქანით გადაადგილდებიან.
- რადგან ძირითადი სეგმენტი წყვილები და ოჯახები, მნიშვნელოვანია, რომ ვიზიტორებს შეეძლოთ მარტივად დაჯავშნონ ღამისთევა, მაგალითად Booking.com. ვინაიდან აღნიშნული პლატფორმა არის ყველაზე პოპულარული ინსტრუმენტი ამ ბაზრების მომსახურების, მიმწოდებლები უნდა შეეცადონ თავიანთი შეთავაზებები ხელმისაწვდომი იყოს ამ და მსგავს პლატფორმებზე.

მოთხოვნის დამაბაკოლებლები

პოლიტიკური ფაქტორები - მიუხედავად იმისა, რომ ეროვნული და საერთაშორისო პოლიტიკა სცილდება მომსახურების მიმწოდებლების კონტროლს, უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს არამდგრადი პოლიტიკური ურთიერთობა სამეზობლო შეიძლება იყოს დამაბაკოლებელი მოთხოვნის წარმოქმნაში (მეზობელი რუსეთი, როგორც ტერორიზმის დამფინანსებელი ქვეყანა, სომხეთ-აზერბაიჯანის აქტიური მდგომარეობა, თურქეთის სამხედრო აქტიურობა).

მაღალგანვითარებადი ბაზარი

ეს ბაზრები არიან გლობალური ტურიზმში მთავარი კონტრიბუტორები, თუმცა საქართველო მათ ტურისტული დანიშნულების ადგილთა რიცხვში ახლახანს მოხვდა და წელა იზრდება.

სწორედ ეს ბაზრები წარმოადგენენ საქართველოს ტურიზმის სტრატეგიის მიხედვით, ჩვენს საზიზნე პრიორიტეტს. ისინი გამოირჩევიან მრავალფეროვანი მაღალმხარჯველი სეგმენტებით.

იქიდან გამომდინარე რომ საქართველოს ამ ქვეყნებში წარდგენილი არ აქვს თავისი სრული სამოგზაურო პოტენციული და გააჩნია ამ სეგმენტისთვის საინტერესო პროდუქტი, აქ ტურიზმის ზრდის ყველაზე დიდი პოტენციული აქვს. თუმცა გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ ეს ქვეყნები გამოირჩევიან განვითარებული, ძლიერი ეკონომიკით, შესაბამისად ამ ქვეყნებიდან ჩამოსული ტურისტი მზად არის გადაიხადოს მაღალი ფასი, თუმცა ელოდება შესაბამის მაღალი ხარისხის პროდუქტს.

მოთხოვნის განმსაზღვრელი ძირითადი ფაქტორებია ციფრული სამყაროდან თავის დაღწევა, გადატვირთული უბრანული გარემოსგან დასვენება, უნიკალური, ავთენტური და ექსკლუზიური გამოცდილებების ძიება.

პროდუქტი	წარმოშობის ბაზარი	სეგმენტი	ძირითადი ტრენდი
ჰერბარიუმი, მისტრიური თემატური ბილიკები, წვიმის ჩანჩქერები	ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნები.	ოჯახები, ახალგაზრდა წყვილები ზოგჯერ მოგზაურობენ მეგობრებთან ერთად, ზოგჯერ დამოუკიდებელ სავარაუდოდ, მოგზაურობენ საკუთარი ტრანსპორტით	გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ძირითადი ფაქტორები პროდუქტის წარმატებით გაყიდვის მიზნით არის სიმწვანე, უნესკოს ფაქტორი, ზღვასთან სიახლოვე.

44: პროდუქტის შეთავაზება შესაბამის სეგმენტებსა და ბაზარზე

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

ტურისტული პროდუქტის კოზიციონირება და მარკეტინგი

პროდუქტი	წარმოშობის ბაზარი	სეგმენტი	ძირითადი ტრენდი
თემატური, ისტორიულ-დაფუძნებული ტურისტული მარშრუტები, ავთენტური კონცეპტუალური კვებისა და განთავსების ობიექტები	გერმანია, ავსტრია, პოლონეთი, ნიდერლანდები, იტალია, საფრანგეთი, დიდი ბრიტანეთი, სკანდინავიის ქვეყნები, ცენტრალური და აღმოსავლეთი ევროპა, ისრაელი	ოჯახები, ახალგაზრდა წყვილები, მილენიალები, მარტო და ჯგუფურად მოგზაურობი, სოლო მოგზაურობი პირველი სპონტანური ვიზიტები, ძირითადად ადგილზე ირჩევენ ნაკლებად ხალხმრავალ ტურისტულ ადგილებს	ძირითადი ფაქტორები უნდა იყოს გათვალისწინებული გეგმარების პროცესში, რათა მოხდეს მათ მოგზაურობის გადანაცვლებებზე ზეგავლენა.

ცხრილი 00-პროდუქტის შეთავაზება შესაბამის სეგმენტებსა და ბაზრებზე

- ამ ტიპის მოგზაურობი და მათი გადანაცვლებების მიღება ძირითადად დამოკიდებულია ტურისტული მოგზაურობის ორგანიზების ციფრულ ხელსაწყოებზე. კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ინდივიდუალური დაჯავშნისთვის ინფორმაციული უზრუნველყოფა ონლაინ პლატფორმებზე.
- კომუნიკაცია უნდა იყოს კარგი მარტივი მიღწევადობის შესახებ (პირდაპირი ფრენები, უვიზო რეჟიმი და ა.შ)
- ელექტრო საინფორმაციო წყაროები, ინტერნეტის ხელმისაწვდომობა

დამატარებელი ფაქტორები

- გამომდინარე იქიდან, რომ ამ ბაზრებიდან ტურისტი ძირითადად ავია გზით შემოდის, შიდა მოძილობა უნდა იყოს უზრუნველყოფილი მაღალი ხარისხის საჯარო ტრანსპორტით, ან უნდა არსებობდეს შედარებით იაფი მანქანის ქირაობის შესაძლებლობა. ზოგადად მანქანის ქირაობა ავიაბილეთზე ძვირი არ უნდა იყოს.

სასურველი ხელისშეწყობი ღონისძიებები:

- რაინ-ვარის ფრენების გაზრდა ბათუმისა და ქუთაისის აეროპორტებში
- საერთაშორისო ფესტივალები

განვითარებადი ბაზრები

როგორც მაღალგანვითარებადი ბაზრები, ასევე ეს ბაზრებიც არის ერთ-ერთი პრიორიტეტი საქართველოს ტურიზმის სტრატეგიაში, აგრეთვე აჭარის ტურიზმის სტრატეგიაში.

სამიზნე ბაზრებზე ეკონომიკური ზრდის პარალელურად იზრდება მოთხოვნა მწვანე ტურისტულ ადგილებზე, მიუხედავად იმისა, რომ ეს ქვეყნები შორი მანძილის ქვეყნებია, ისტორიული აბრეშუმის გზა და კომპლექსური ტურისტული პროდუქტზე მოთხოვნა არის ზუსტად ის მიზიდულობის წერტილები, რისთვისაც ისინი აქ ჩამოდიან

ცხრილი 00-პროდუქტის შეთავაზება შესაბამის სეგმენტებსა და ბაზრებზე

პროდუქტი	წარმოშობის ბაზარი	სეგმენტი	ძირითადი ტრენდი
ავთენტური კვებისა და გამაჯანსაღებელი ტურისტული პროდუქტის ერთობლიობა, მარტივი გადაადგილების საშუალებები	აშშ, გალფის ქვეყნები, ჩინეთი, იაპონია, სამხრეთ კორეა და ინდოეთი	ოჯახები, წყვილები, ჯგუფური მოგზაურობი ჩინეთი და ამერიკა საერთაშორისო ვიზიტორების მაგნეტირებელ ტოპ 5 ქვეყანაში შედიან, შესაბამისად დიდი პოტენციალის მატარებელი ქვეყნები არიან	ძირითადი ფაქტორები უნდა იყოს გათვალისწინებული გეგმარების პროცესში, რათა მოხდეს მათ მოგზაურობის გადანაცვლებებზე ზეგავლენა.

მაღალგანვითარებული ბაზრის მახასიათებლები იდენტურია ამ ბაზრისთვის, ამასთანავე :

- ვინაიდან ძირითადად ჯგუფის მომსახურებაზე კეთდება აქცენტი, სასურველია მიწოდების ქსელი კარგად განვითარებულ ბიზნეს კლასტერს წარმოადგენდეს, ან რაიმე ასოციაციას
- სასურველია შესაბამისი ენის მცოდნე გამყოლებისა და გიდების არსებობა დამატარებელი ფაქტორები
- მიღწევადობის სირთულისა და ხანგრძლივი ფრენების გამო სახელმწიფო დონეზე სასურველი მოხერხებული კომპლექსური ფრენები იყოს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ორი დღის დაკარგვა გზაში ძალიან დიდი დაბრკოლება იყოს შეიძლება იყოს.

ტურისტული პროდუქტის განვითარება ტურისტული პროდუქტის კოორდინირება და მარკეტინგი

ტურისტული პროდუქტის მართვა

ტურისტული პროდუქტების მართვა, რომელიც აუცილებლად უნდა იყოს წარმოდგენილი კომპლექსურად, როგორც არის ტრანსპორტირება, როგორც არის ბილიკები, ღონისძიებები და ა.შ. უნდა ხდებოდეს თემის აქტიური ჩართულობით ყოროლისთავის მხრიდან. დაცული ტერიტორიის შემთხვევაში წარმატებული თანამშრომლობის მაგალითებზე დაყრდნობით რეკომენდირებულია შეიქმნას კერძო არასამეწარმეო, არასამთავრობო იურიდიული პირი, რომელიც ჩამოყალიბდება როგორც ტურიზმის ბიზნეს ასოციაციად და აგრეთვე საიმედო პარტნიორად საჯარო სექტორთან თანამშრომლობისთვის.

ტურისტული ტრანსპორტით მომსახურება, გიდის მომსახურების გაყიდვა, სოფლის პროდუქტების რეალიზაცია, ღონისძიებების მოწყობა, ტრენინგების ორგანიზება, ეს უნდა იყოს ფუნქციები და ამავე დროს შემოსავლის წყარო ამ ასოციაციისთვის.

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

5.5. თემის სარგებელი ტურიზმიდან

ადგილობრივი თემის პირდაპირი დადებითი გავლენა ეკოტურიზმიდან შემოსავლებია დაცული ტერიტორიის ეკოტურისტული პროდუქტის განვითარების კვალდაკვალ, განსაკუთრებით მაშინ როდესაც ადგილობრივი თემი იუნესკოს მიერ მსოფლიო ბუნებრივ მემკვიდრეობად აღიარებულ დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ ცხოვრობს. მსოფლიო მემკვიდრეობის სტატუსის მქონე ტურისტული ადგილების შეფასებისას ნათლად ჩანს, რომ აღნიშნული სტატუსი ერთ-ერთი ძლიერი მიზიდულობის ფაქტორია და მას ბევრი გარე მოთამაშე მოყვება ტურიზმისგან სარგებლის მიღებით დაინტერესებული.

მტირალას შემთხვევაში ვიზიტორების დინამიკა და დადებითი და უარყოფითი ზეგავლენა ნათლად შეგვიძლია დავინახოთ ჩაქვისთავის ტურიზმის განვითარების ჭრილში.

დიაგრამა 00,00 2019 წლის ვიზიტორების რაოდენობა და წარმომავლობა

თუ განვიხილავთ ვიზიტორების მაქსიმალურ რაოდენობას 2019 წელს COVID- ს წინ და მსოფლიო მემკვიდრეობის სტატუსის გარეშე, შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ 2019 წელს საშუალო ვიზიტი შეიძლებოდა ყოფილიყო 210 ვიზიტორი დღეში, მაგრამ რასაკვირველია სეზონურ კონცენტრაციასაც ქონდა ადგილი, კერძოდ აპრილიდან - ოქტომბრამდე სავარაუდოა დღიური 400-600 ვიზიტორი. რაც შეეხება შემოსავლებს აქ ტურისტისთვის მონოდებული მომსახურება იყოფა საჯარო და კერძო სექტორად, ყოველგვარი კავშირის გარეშე: დაცული ტერიტორიის ვიზიტორთა მომსახურება მდგომარეობს შემდეგში:

მომსახურება	ფასი	სტუდენტური ფასი	საოჯახო ფასი
თავშესაფარი	20	10	
საკემპინგო ადგილი	5		
კარავი	10		
საპიკნიკე 5 კაცზე	10	5	
საპიკნიკე 10 კაცზე	15	10	
საპიკნიკე 15 კაცზე	20		
საძილე ტომარა	5		
ზურგჩანთა	5		
პარალონი	3		
თოკების პარკი	15		
პარკინგი	20		15
საკონფერენციო ოთახი	100 (დღე)		

[1] [1] <https://whc.unesco.org/en/documents/172460>

[2] www.apa.gov.ge

ტურიზმის მომსახურების მიმწოდებლების სტრუქტურა და შემოსავალი ჩანს შემდეგი დიაგრამებიდან:

დიაგრამა00: ტურიზმის მომსახურების მიმწოდებლების შემოსავლები

თუ გავანალიზებთ ტურიზმის ტიპებსა და შემოსავალს, ჩვენ ვხედავთ, რომ კვების ობიექტები, განთავსება და მაღაზიები, ეს არის ის ძირითადი მომსახურებები, რომელთა მემკვიდრეობითაც აისახება ეკონომიკური გავლენა ადგილობრივ თემზე. თუმცა ის ძირითადი მომსახურებები, რომლებიც უარყოფით ზეგავლენას ახდენენ გარემოზე, თუმცა საკამოდ შემოსავლიანი ადგილობრივებისთვის, მაგალითად კვადროციკლები და ზიპლაინები ნახსენებებიც არ არის შემოსავლების სტრუქტურაში.

დასკვნის სახით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ 2019 წელს, ყველაზე მაღალი ვიზიტის მაჩვენებლით, 16 მაღაზია, 13 კვების ობიექტი და 10 საცხოვრებელი სახლი ერთ პატარა სოფელში უწევდა მომსახურებას. ჩაქვისთავში 12 მუდმივმოსახლე ოჯახია, ხოლო ზაფხულში მათი რიცხვი 45 -მდე იზრდება. სხვადასხვა გზით და სახით ტურისტულ მომსახურებაში არის ჩართული ყველა. ტურიზმისგან მიღებული შემოსავალი განსხვავებულია საქმიანობისა და მომსახურების შესაბამისად. გასათვალისწინებელია აგრეთვე დამატებითი დასაქმებული კადრები, რომლებიც ტრანსპორტით უზრუნველყოფენ ბათუმიდან და ქობულეთიდან ტურისტებს, მაღალი სეზონის დროს დაახლოებით 100 მძღოლი არის დასაქმებული.

განსხვავებით ჩაქვისთავისგან, სრულიად სხვა მდგომარეობაა ყოროლისთავში: აქ 7 არსებული და პოტენციური ტურიზმის მომსახურების მიმწოდებელია.

განთავსება : 3 ერთმანეთისგან სრულიად განსხვავებული ობიექტია, სრულიად განსხვავებული კონცეფციით, ჯამში 19 საწოლი ადგილით. არსებული ვიზიტორები ძირითადად ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნებიდან არიან, რომელთაც ღამის გათენება უნდათ ურბანული გარემოდან შორს, თუმცა ზღვის სანაპიროსთან ახლოს. იქიდან გამომდინარე, რომ ყოროლისთავი არ პოზიციონირებს როგორც მტირალას შესასვლელი, ვიზიტორები აქ ზღვის სიახლოვის მოტივით უფრო მოდიან.

მელვინეები: აქ აწარმოებენ ძირითადად სახლის ღვინოს, თუმცა გეგმაში აქვთ მცირე მარნად გარდასახვა. მცირე წარმოება და ბოთლებში ჩამოსხმა, ეს არის მელვინეების უახლოესი გეგმები. ზოგადად აჭარაში ღვინის ტურიზმი საწყის ეტაპზეა, თუმცა ღვინის ტურისტებისთვის უდაოდ საინტერესო არეალია, განსაკუთრებით როდესაც ყურძნის ადგილობრივი ჯიშებზე, უნიკალური ნიადაგისა და ზღვის ჰავის ზეგავლენა იგრძნობა

მეფუტკრეობა: ამ არეალისთვის ძალიან ტრადიციული და დამახასიათებელი მეურნეობა, განსაკუთრებით კავკასიური რუხი ფუტკრისა და ადგილობრივი წაბლის ტყეების გამო. ეს ორი მოცემულობა უკვე პროდუქტის ძალიან მაღალ ხარისხზე მეტყველებს. მიუხედავად იმისა რომ არსებულ მეურნეობის აგროტურისტულ ობიექტად გადაქცევა შეიძლება, ადგილობრივ მეფუტკრეს ურჩევნია აწარმოოს თაფლი და გაყიდოს პროდუქცია უკვე არსებულ ტურისტულ ობიექტებში, მაგალითად განთავსების ობიექტებსა და ღვინის ტურიზმის ობიექტებში.

ტურისტული პროდუქტის განვითარება თემის სარგებელი ტურიზმიდან

მომსახურების ტიპი	2018	2019	2020	2021
რუკა	480	776		
თავშესაფარი	1750	2940	40	
განთავსება	2090	6180		
საკონიკე	2880	3290	1205	1850
საკემპინგე	1795	2240	645	630
კარავი	330	320		20
პარალონი		69		
ზურგჩანთა	95	30		
საძილე ტომარა	220	455		
ზიპლაინი	15179	10045		1410
თოკების პარკი		8985	2315	6050
ქირა	3668			
ცხოველების თავშესაფარი	6	6		
შემოწირულობა		23		
	28493	35359	4205	9960

ყოროლისთავის ტურიზმის განვითარების ძირეული პრობლემაა ცოდნა და მომსახურების საჭიროებების სწორი აღქმა, ასევე ტურიზმის სერვისების დისტრიბუცია, ისეთი როგორც არის გაყიდვისა და დაჯავშნის არხების გამოყენება.

იქიდან გამომდინარე, რომ ყოროლისთავი და ორთაბათუმი ფაქტიურად ბათუმის გარეუბნის ფუნქციას ასრულებს, დიდია ყოველდღიური დაასქმებუკლი მიგრანტების რიცხვი, ანუ ისინი ვინც ქალაქში მუშაობენ, თუმცა სოფელში ცხოვრობენ, შესაბამისად ადგილზე კვალიფიციური კადრის დაკავება პრობლემას წარმოადგენს, თავად დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციასაც კადრის პრობლემა აქვს, უკვე დიდი ხანია ვაკანტურ ვიზიტორთა სპეციალისტის პოზიციაზე და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტის პოზიციაზე ვერ ნახეს კვალიფიციური კადრი.

ამ ეტაპზე ყოროლისთავის თემისთვის ტურიზმის განვითარების ერთადერთი მაგალითი ჩაქვისთავის მოდელია. ამ ეტაპზე მათთვის რთულია ამოიციონ ასეთი განვითარების უარყოფითი მხარეები.

დასაქმების სტრუქტურა გვიჩვენებს ქვემოთ მოცემულ ცხრილს (2022 სტატუსი)

პირდაპირი დასაქმება	ადგილობრივი გიდები და	ტურისტული მომსახურება	მაღაზიები	განთავსება და კვება	ადგილობრივი ბაზრები
18 persons	Taxi drivers, mostly coming from Batumi and Kobuleti	უმეტესად ბიპლაინი და	14 (რიცხვი ცვალებადია)	22 (რიცხვი ცვალებადია)	ძალიან მუბლუდული და

50: დასაქმების სტრუქტურა (20220)

განსხვავებული ტურების, მაგალითად მთის ველოსიპედებისა და ცხენის ტურები მუბლუდულია ვინაიდან მოთხოვნა ჩაქვისთავში უფრო მოტორიზებულ ტრანსპორტზე არის.

2022 წელს ეკოტონის მიერ სოციო-ეკონომიკური კვლევის საფუძველზე პარკის ადმინისტრაცი ტურიზმის განვითარების კუთხით შემდეგ შესაძლებლობებსა და საჭიროებას ხედავს:

- ბილიკების რეაბილიტაცია და შენარჩუნება, საფეხმავლო ბილიკების გაფართოება, თავშესაფრების რაოდენობის ზრდა, ქედას მიმართულებით და მეტირაღას მთაზე. (პროექტი განხორციელების ეტაპზეა)
- ზიპლაინის ხირისხისა და უსაფრთხოების გაუმჯობესება ზიპლაინის ოპერატორებისთვის
- კერძო საჯარო დიალოგის განვითარება, ორგანიზაციის ჩამოყალიბება და ქაოტური ტურიზმის ერთობლივი რეგულირება
- ჩაქვისთავის მიმართულებით უსაფრთხოების გაუმჯობესება
- პარკში შესასვლელების დივერსიფიცირება და პროდუქტების განვითარება
- ტურიზმის ზეგავლენის შემცირება და შემოსავლების ზრდა (ადმინისტრაცია მუშაობს ტურისტული გადასახადის განვითარებაზე)

იქიდან გამომდინარე, რომ ყოროლისთავი და ორთაბათუმი ფაქტიურად ბათუმის გარეუბნის ფუნქციას ასრულებს, დიდია ყოველდღიური დაასქმებუკლი მიგრანტების რიცხვი, ანუ ისინი ვინც ქალაქში მუშაობენ, თუმცა სოფელში ცხოვრობენ, შესაბამისად ადგილზე კვალიფიციური კადრის დაკავება პრობლემას წარმოადგენს, თავად დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციასაც კადრის პრობლემა აქვს, უკვე დიდი ხანია ვაკანტურ ვიზიტორთა სპეციალისტის პოზიციაზე და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტის პოზიციაზე ვერ ნახეს კვალიფიციური კადრი.

ამ ეტაპზე ყოროლისთავის თემისთვის ტურიზმის განვითარების ერთადერთი მაგალითი ჩაქვისთავის მოდელია. ამ ეტაპზე მათთვის რთულია ამოიციონ ასეთი განვითარების უარყოფითი მხარეები.

დასაქმების სტრუქტურა გვიჩვენებს ქვემოთ მოცემულ ცხრილს (2022 სტატუსი)

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

5.6. ბუნებისა და კულტურის ინტერპრეტაცია

იქიდან გამომდინარე, რომ მეპ-ს ადმინისტრაცია ცდილობს გააუმჯობესოს კერძო სექტორთან თანამშრომლობა და მიესალმება თემზე დაფუძნებული ტურიზმის ანდ სათემო ასოციაციის არსებობას (მეპ-ს უკვე აქვს მტირალასა და მაჭახელის მეგობართა ასოციაციასთან წარმატებული თანამშრომლობის გამოცდილება, თვლის რომ ტურიზმის მართვის კუთხვით თავიდანვე უნდა იყოს ჩართული ასეთი ტიპის ორგანიზაცია. მომავალ სათემო ან ტურიზმის ასოციაციას უნდა ქონდეს შემდეგი ფუნქციები.

გიდის მომსახურების განვითარება:

- შემოთავაზებულ საინტერპრეტაციო ეკოტურისტულ ბილიკებზე გიდობა
- გიდების განათლება შესაძლებელია პროფესიულ სასწავლებელში მოხდეს უკვე არსებული პროფესიული პროგრამით
- გიდის სადიპლომო კურსის თეორიას აფინანსებს სახელმწიფო, ხოლო სტუდენტი მხოლოდ საველე გასვლებისა და პრაქტიკული სწავლების განთავსებისა და კვების ფულს იხდის
- 6 თვის სასწავლო პროგრამაში მონაწილეობა

მობილობის უზრუნველყოფა, ტრანსპორტით მომსახურება:

იქიდან გამომდინარე რომ შემოთავაზებული მარშრუტები და პროდუქტები უნდა იმართოს კერძო სექტორის მიერ, კარგი იქნება რომ ტურისტების მობილობის უზრუნველსაყოფად მოხდეს მარტვილის კანიონის გამოცდილების გაზიარება, კერძოდ არსებული ასოციაციის საფუძველზე მოხდება ერთიანი სატრანსპორტო მომსახურების მართვა. მომსახურების განვითარების და ვიზიტორთა ცენტრიდან ამ პროდუქტის კომუნიკაციისთვის უნდა მოხდეს ურთიერთთანამშრომლობის ხელშეკრულების გაფორმება სააგენტოსა და ადგილობრივ ასოციაციას შორის, მობილობის შემდეგი ფორმები შეიძლება იყოს გამოყენებული:

- ელექტრონული შატლის გამოყენება
- ცხენის გაქირავება
- ელექტრონული სამთო ველოსიპედის გაქირავება
- ერთდღიანი ტურების გაყიდვა როგორც ყოროლისთავიდან ასევე ჩაქვისთავიდან
- ერთეულის გაქირავების საშუალო შემოსავალი 70 -120 ლარი
- საცხენოსნო და ველო გამყოლის პროფესიული სასერტიფიკატო კურსების გავლა.

53: სატრანსპორტო სერვისები დღის ვიზიტორებისათვის

განსაკუთრებული ტურისტული მომსახურებები:

საოჯახო რესტორანი- slow food კონცეფციით კვების მომსახურების აწყობა, რომლის ნაწილიც იქნება აგრეთვე სხვადასხვა შემეცნებითი კომპონენტი მასტერკლასის ფორმით. მაგალითად შერეული სამზარეული აჭარულ ზღვისპირა კერძებზე დაფუძნებული.

- ამისთვის საჭიროა HACCP სტანდარტებში და აჭარული სამზარეულოს სპეციფიკაში სატრენინგო კურსები
- მენიუსა და ბრენდის შექმნა
- კონცეფციის შექმნა, რომელზეც იქნება მენუს დიზაინი დაფუძნებული
- საშუალო ლანჩის ღირებულებისა და შემოსავლის 60 ლარამდე გაზრდა
- ადგილობრივი პროდუქტის იდენტიფიცირება და მოხმარება
- ავტორიზებული მენიუები, რომელიც დაფუძნებული იქნება პარკის ბიომრავალფეროვნებაზე.

განსაკუთრებული მიზიდულობის წერტილი - კონცეპტუალური განთავსების ობიექტი

52: ტურიზმის დეკარტამენტის მიერ გამოცემული კულინარიული წიგნი

ტურისტული პროდუქტის განვითარება ბუნებისა და კულტურის ინტეგრირებით

განთავსების წერტილების სტანდარტიზაცია

სამი ტიპის კონცეპტუალური, განთავსების წერტილები:

1. კონცეპტუალური კოსტალი:

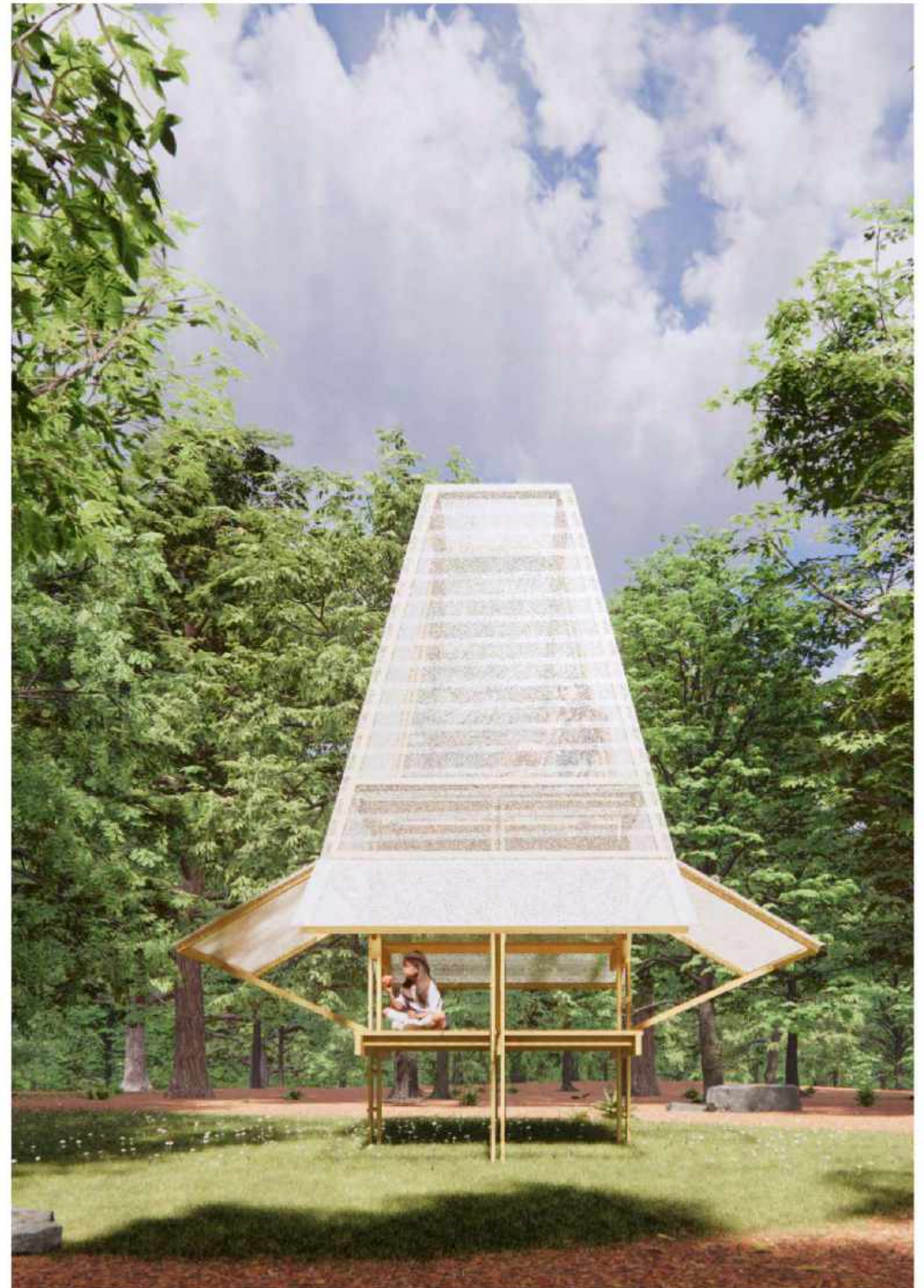
- ორი ან სამი დორმის ოთახი, ოთახში საწოლების მაქსიმუმი უნდა იყოს 6
- საერთო სველი წერტილები (შესაძლებელია იყოს გარეთ ცალკე მდგომი შენობა)
- ლოფტისა და ავთენტური დიზაინის ნაზავი
- მულტიფუნქციონალური სივრცეები სხვადასხვა ტიპის მომსახურებისთვის (სამრეცხაო, სამზარეულო)

2. კონცეპტუალური საოჯახო სასტუმრო

- ერთი კონცეფციის ქვეშ განვითარებული საცხოვრებელი სახლი და საოჯახო სასტუმრო
- კონცეფცია არის სტუმრად ახლობელთა, ჭამე, დაისვენე, იურთიერთე როგორც ადგილობრივმა
- შიღე სტუმარი და არა ტურისტი
- სტუმარი უნდა გახდეს ოჯახის რიტმის ნაწილი

3. განსაკუთრებულად გლამურული კავშირი:

- სპეციალურად შექმნილი ბუნებასთან და კულტურასთან ადაპტირებული კოტეჯები
- შიდა დიზაინი და აღჭურვა უნდა იყოს 4 ვარსკვლავიანი სასტუმროს დონის
- ექსკლუზიური მომსახურება და დიზაინი თითო გლემპისთვის
- სპეციალურად დაგეგმილი ტერიტორია
- პირდაპირი კავშირი ბუნებასთან

5.7. მარკეტინგი და პოპულარიზაცია

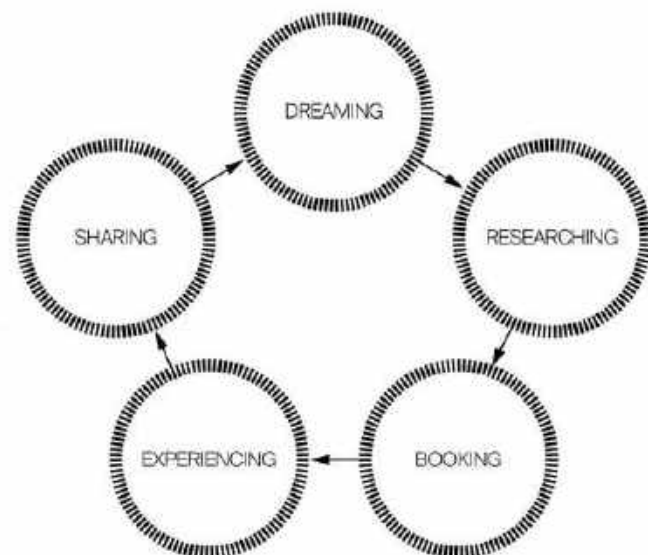
მდგრადი მარკეტინგი

მტირალას ეროვნული პარკის მდგრადი მარკეტინგი აღიარებს, რომ დაცული ტერიტორიის სააგენტოს, ტურისტულ ოპერატორებს, რეგიონულ და ადგილობრივ ტურისტულ ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობითი მარკეტინგული სტრატეგიები და კამპანიები სასარგებლო იქნება როგორც ბუნებრივი რესურსებისთვის, ასევე ადგილობრივი საზოგადოების წარმომადგენლებისთვის.

ჩვენ გავაანალიზეთ დაცული ტერიტორიების მდგრადი მარკეტინგის თანამედროვე მიდგომები, რათა გამოვყოთ მტირალას ეროვნულ პარკში სწორი მარკეტინგული მიმართულებების განხორციელების ძირითადი პრინციპები. სახელმძღვანელო პრინციპები ცნობილია როგორც „ხუთი რ“ და აქვს როგორც მაკრო, ასევე მიკრო მიდგომა ბუნებრივი გარემოს მდგრადი მარკეტინგისადმი.

55: ძირითადი მიზნები

54: დამსვენებლის მოგზაურობა

5. 8. ტურიზმის ღირებულების ჯაჭვი

ტურიზმის ღირებულების ჯაჭვი

ტურისტული ღირებულებისა და პროდუქტის შექმნა სცდება პირდაპირ ტრანსაქციას ვიზიტორსა და მომსახურების მომწოდებელს შორის და უფრო კომპლექსური პროცესია ვიდრე გიდის ან ტრანსპორტის მომსახურება.

ასევე ტურისტული დანიშნულების ადგილის წარმატებულად განვითარება განპირობებულია განვითარებისადმი ჰოლისტიკური მიდგომით, კერძოდ ვიზიტორის გამოცდილების მიბმა და გაერთიანება ავთენტურ ბუნებრივ და კულტურულ გარემოსთან.

მიუხედავად იმისა, რომ ტურისტულ შეთავაზებებს აუცილებლად უნდა ჰქონდეთ და აქვთ პირდაპირი ეკონომიკური ეფექტი ისეთ მომსახურებებზე როგორც არის კვების ობიექტები, სასტუმროები, გაქირავების ობიექტები, ტრადიციული რეწვის ობიექტები, არ შეიძლება არ გავითვალისწინოთ ჯაჭვის მეორეული კომპონენტები, რომლებიც ირიბი ეფექტით უზრუნველყოფენ მდგრადად ტურიზმის განვითარებას. განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ ტურიზმის ძირითადი კომპონენტების მიწოდების ციკლი ადგილობრივი პროდუქციით იქნება უზრუნველყოფილი.

ტურიზმის ირიბი დასაქმება სცდება ტურიზმის ძირითადი კომპონენტების პროფესიათა ჯაჭვს და მეორეული დასაქმება უფრო არასებონური და მრავალფეროვანია, მაგალითად პურის მცხოვრებელი, რომლის პროფესიული დატვირთვა ტურისტული სეზონის დროს იზრდება, თუმცა არასებონზეც მისი ფუნქცია მოსახლეობის პურ-ფუნთუშეულით მომარაგებაა.

სეზონურად აქტიური პროფესიების არასებონზე დასაქმების კარგი მაგალითებია გიდებისა და მიმტანების განთავსების სექტორში დასაქმება ან ისეთ ტურისტულ ატრაქციებზე დასაქმება, რომლებიც სეზონის მიღმა მუშაობენ.

ტურიზმის ღირებულების ჯაჭვის მდგრადობის კიდევ ერთი კომპონენტია ტრადიციული რეწვის გამოყენება ტურიზმის სექტორში, როგორც სუვენირების ან გასართობი აქტივობის ან სულაც მეორეული მიწოდების სხვა ტურისტული სუბიექტისთვის, მაგალითად აჭარული ნაქარგობები როგორც მასტერკლასი, ან ჩანთები ან საფულეები, ან სუფრები კვების ობიექტისთვის.

ერთის მხრივ მოხდება ტრადიციის შენარჩუნება, მეორეს მხრივ მოწყვლადი ჯგუფების დასაქმება, ასევე კულტურის კომუნიკაცია და ტურიზმის ღირებულების ჯაჭვში შიდა წარმოების ზრდა.

მხარდამჭერი ინსტიტუტები: მაგ. ტურიზმის, ვაჭრობის, კომერციის, ინფრასტრუქტურის, გარემოს დაცვის, კლიმატის ცვლილების, კულტურისა და ა.შ.

ვაჭრობის ხელშემწყობი ორგანიზაციები: მაგ. სავაჭრო პალატები, ბანკები, საინვესტიციო სააგენტოები, ლიცენზირებისა და სტანდარტების ორგანოები

ენერჯია	წყალი	ბუნებრივი გარემო	საჭმელი და სასმელი	სხვა მასალები	კულტურული აქტივობები
---------	-------	------------------	--------------------	---------------	----------------------

ინფრასტრუქტურის გაძლიერება ტურიზმის სექტორის განვითარებისათვის

საბაჟო	მშენებლობა და უძრავი ქონება				სავაჭრო კომპანიები
--------	-----------------------------	--	--	--	--------------------

ნავსადგური	პროდუქტის და მომსახურების მიწოდებლები: ავეჯი საკვები და ა.შ.			ტურიზმის მარკეტინგის	ველნეს ადვოკატი	საბითუმო მოვაჭრეები
------------	--	--	--	----------------------	-----------------	---------------------

ტრანსპორტის სამინისტრო	სახარჯო მასალები	საკვების და სასმელის წარმოება	წარმოება და მრეწველობა	აღდგენა	ველნეს მომსახურება	ტექ. მალაზიები და იმპორტი
------------------------	------------------	-------------------------------	------------------------	---------	--------------------	---------------------------

საემიგრაციო	ტექნიკური მომსახურება	შენახვა და დისტრიბუცია	მართვა	საქონელი და მომს. გიდებისთვის	მწარმოებლები
-------------	-----------------------	------------------------	--------	-------------------------------	--------------

მანქანა, ველოსიპედი, ავტობუსი, ნავი	ICT სერვისები	საჭმელი და სასმელი	ხელსაქმე, suppliers	მომსახურება	ციფრული მომსახურება	სანავის/ენერჯის მომწოდებლები
-------------------------------------	---------------	--------------------	---------------------	-------------	---------------------	------------------------------

ავტო. ველო. გაქირავების კომპ.	სასტუმროები	ბარები და რესტორნები	ხელნაკეთი სუვენირები	კულტ. ღონისძიებები, არქეოლოგია, მუს., მუზეუმები, ფესტივალები და ა.შ.	წარმოდგენები ღონისძიებები	საინფორმაციო ცენტრები
-------------------------------	-------------	----------------------	----------------------	--	---------------------------	-----------------------

სატრანსპორტო კომპანიები	ბინები	ლამის კლუბები	ცეკვა და მუსიკა	ტურისტული პაკეტები	სურსათ. მალაზიები და მოღები
-------------------------	--------	---------------	-----------------	--------------------	-----------------------------

ტაქსის კომპანიები	საოჯახო სასტუმროები	სწრაფი კვება	თეატრი, მხატვრები, მხატვრები	სამრეცხაო და ქიმიკატი	გიდის ტურები
-------------------	---------------------	--------------	------------------------------	-----------------------	--------------

გადაზიდვის კომპანიები	პოსტალები	არტიზანული საჭმელი	ფოტო-ვიდეო ხელოვნება, სტუდიები	ბუნებრივი ღირსშესანიშნაობები: ტბები, მდინარეები, და ა.შ.	ატრაქციები	უსაფრთხოების, საბანკო მომს.
-----------------------	-----------	--------------------	--------------------------------	--	------------	-----------------------------

არაოფიც. ატრანსპორტო კომპანიები	ოთახების გაქირავება	საკვები ჯიხურები	სამშენებლო ინფრასტრუქტურა	ერდლიანი ვიზიტები,	ინტერნეტ კაფეები
---------------------------------	---------------------	------------------	---------------------------	--------------------	------------------

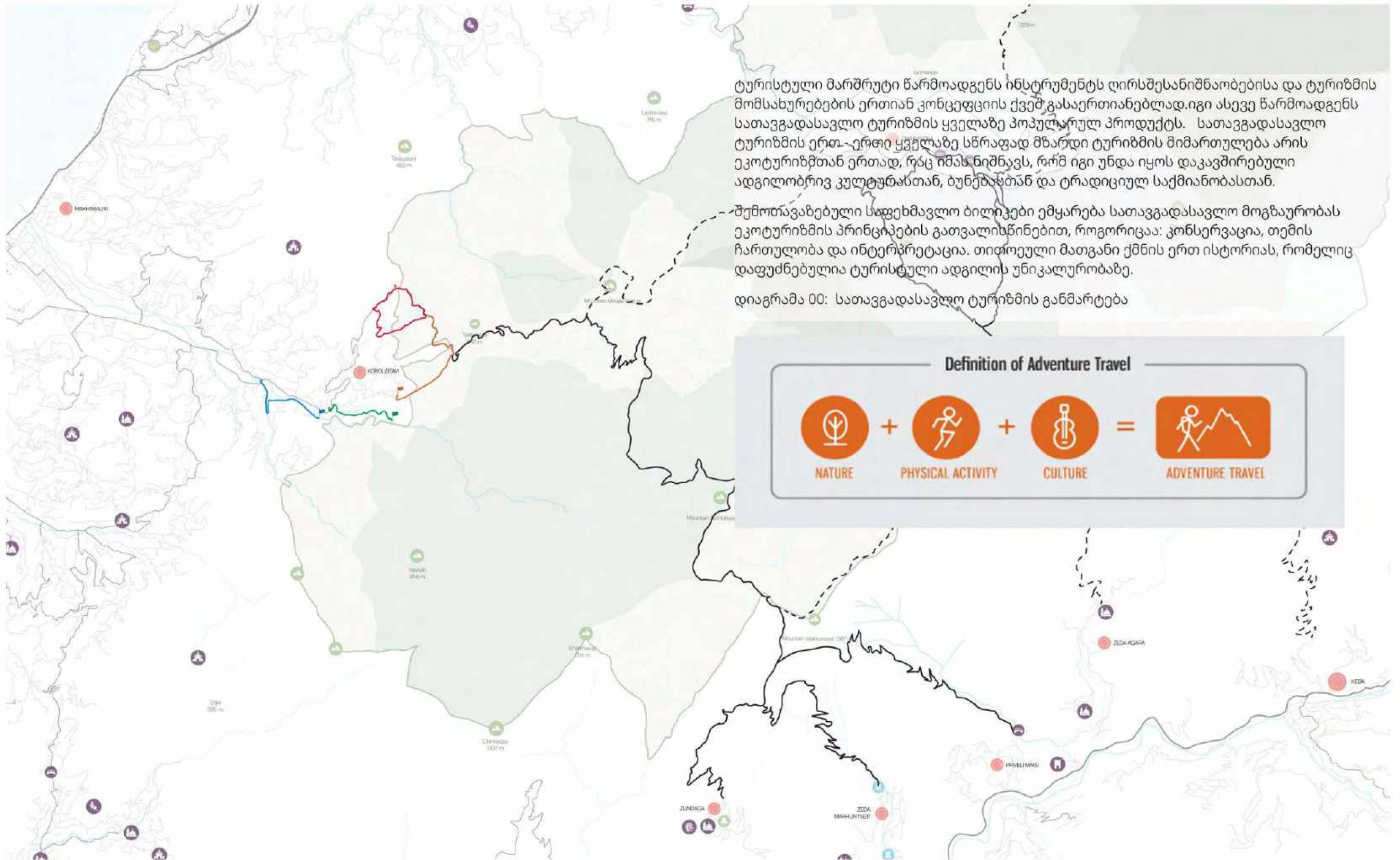
ცხენი		საკვები სუვენირები		ველნესი და სპა	ტექნიკური მომსახურება
-------	--	--------------------	--	----------------	-----------------------

დანიშნულების ადგილზე და მის მიმდებარედ

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

5.9. ტურისტული მარშრუტები

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

5.10. სხვა ტურისტული პროდუქტები

თემატიკური ტურები და აქტივობები

56: კულინარიული გაკვეთილები, სოფ. ყოროლისთავის დიასახლისებისგან

57: ვორქშოპები მეფუტკრეობაზე

58: ჭაჭის დეგუსტაცია სოფელში

59: იოგა ფესტივალი

59: ღვინის და საკვების ფესტივალები ღია ცის ქვეშ

სხვა ტურისტული პროდუქტები, რომლებიც შეიძლება განვითარდეს ყოროლისთავში და მთა მტირალას მიმდებარედ უნდა იყვნენ ადგილობრივი მტირალას ტურიზმის ასოციაციის მართვის ქვეშ.

შაბათ-კვირის ბაზარი აღსანიშნავია რა ის ფაქტი, რომ ბათუმის ვიზიტორებისთვის მაღალი ხარისხის სოფლის მეურნეობის პროდუქტი, ისეთი როგორც არის ადგილობრივი ღვინო, ყველი, თაფლი და ა.შ. ხელმისაწვდომი ნაკლებად არის, თუმცა მოთხოვნა დიდია, რეკომენდირებულია თვეში ერთხელ ან ორ კვირაში ერთხელ მოხდეს ადგილობრივი პროდუქტების გამოფენა გაყიდვა. ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან და მეპ-ის ადმინისტრაციასთან კოორდინაციით შესაძლებელი იქნება ადგილის სწორად განსაზღვრა, მაგალითად ახლად რეაბულიტირებული ჰარკი ყოროლისთავში, ან ვიზიტორთა ცენტრის მიმდებარე ტერიტორია.

ყოველწლიური წვიმის ფესტივალი მტირალას მთავარი სავიზიტო ბარათი შეიძლება გახდეს ყოველწლიური წვიმის ფესტივალი, რომელიც იქნება წვიმისა და მისი 64 ინტერპრეტაციის გარშემო. ადგილობრივი რეწვის სუვენირები, მაგალითად ნაქარგობები წვიმის თემატიკით, წვიმაზე სიმღერების კონცერტი, მათ შორის ამინდის საგალობელი ლაზარეს მიმართ, აგრეთვე შესაძლებელია ადგილობრივმა ქორეოგრაფებმა დადგან ცეკვა წვიმის მოტივებზე.

ფრინველებზე დაკვირვების ღონისძიებები უკვე არსებული პროდუქტის განვითარება შესაძლებელია Batumi Raptor Count - ის საკონსერვაციო არასამთავრობო ორგანიზაციასთან ერთად. კერძოდ გაზაფხულსა და შემოდგომაზე გადაფრენის დროს მტირალას ფრინველებზე დაკვირვების კომპურასთან ერთდღიანი შემეცმენიბითი ღონისძიების მოწყობა, ადგილობრივი კვების ობიექტებისა და მოსახლეობის ინტერაქციით.

აჭარული ზღვისპირეთის კერძების შემეცნება საოჯახო რესტორნებში კონკრეტული კერძების მომზადების შესწავლის შეთავაზება ბათუმის ვიზიტორებისათვის.

61: ფრინველებზე დაკვირვების ფესტივალი

ტურისტული პროდუქტის განვითარება

5.11. თემის ჩართულობა დაინტერესებულ პირებთან კომუნიკაცია

პროექტის მოქმედების არეალში შეირჩა სამიზნე თემები, რომელთა მოსახლეობასაც შესაძლებელია ჰქონდეთ პირდაპირი ან ირიბი კავშირი მომავალში პროექტის წარმატებით განხორციელებასთან.

პროექტის სამუშაო ჯგუფის მიერ ადგილობრივი ადმინისტრაციებთან მჭიდრო კონსულტაციით გამოვლენილ იქნა დაინტერესებულ პირთა ჯგუფები, რის საფუძველზეც დაიგეგმა და განხორციელდა მათთან როგორც ჯგუფური ისე ინდივიდუალური შეხვედრები. დაინტერესებული პირებისთვის მიწოდებულ იქნა დეტალური ინფორმაცია პროექტის მიზნების და აქტივობების შესახებ, აგრეთვე დადგინდა მათი ჩართულობის, დამოკიდებულების და გავლენის დონე.

შეხვედრები მოენყო ასევე პროექტის სამოქმედო არეალში ტურიზმის სფეროსთან უშუალოდ კავშირში მყოფ სუბიექტებთან დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან, სხვადასხვა ტურისტული მომსახურების ადგილობრივ მიმწოდებლებთან.

უპირველეს ყოვლისა, უნდა აღინიშნოს, რომ სოფელ ყოროლისთავის მოსახლეობის საერთო მიდგომა მსგავსი აქტივობებისა და პროექტებისადმი მაქსიმალურად პოზიტიურია. სოფლების მოსახლეობასთან უშუალო შეხვედრების ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ მოსახლეობის ნაწილს სურს მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე საფეხმავლო მარშრუტები არსებობდეს სოფლის აღმოსავლეთ ნაწილიდანაც, რადგან აღნიშნულ არეალში ისედაც არსებობდა სატყეო გზები, რომელსაც მოსახლეობა ტრადიციულად იყენებდა. ამასთან აღნიშნული გზები უერთდება სოფელ ყოროლისთავიდან, რეინჯერთა საგუშაგოს გავლით, მტირალას მთისკენ მიმავალ გზას. ადგილობრივთა მოსაზრებით სოფლიდან ეროვნულ პარკში მარშრუტების ახლი მიმართულებების გაჩენა, ხელს შეუწყობდა სოფლის აღმოსავლეთ ნაწილში მცხოვრები მოსახლეობის ინტეგრაციასაც ტურისტული პროდუქტების შექმნა/ განხორციელებისათვის.

იკვეთება საჭიროება ადგილობრივ მოსახლეობაში ტურიზმის შესახებ განათლების დონის ამაღლების, რაც შეიძლება ეფექტურად განხორციელდეს, თუნდაც, ტრენინგ მოდულების ფარგლებშიც, სადაც ისინი გაეცნობიან ტურიზმის ზოგად პრინციპებს, დარგის აქტუალურ გამოწვევებს მსოფლიოში, დახელოვნდებიან სერვისის სფეროში და გადამზადდებიან ეკოტურისტული პროდუქტის შექმნისა და შეფუთვის მიმართულებით. ამასთან მნიშვნელოვანი ყურადღება უნდა მიექცეს მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესებას.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ადგილობრივთა დამოკიდებულება ახალი ბილიკების შექმნის მიმართ არის საკმაოდ პოზიტიური. ტურიზმის სფეროთი დაინტერესებულმა მოსახლეობამ გამოთქვა სურვილი, რომ მათი ტურისტული პროდუქტების დივერსიფიკაციისთვის საკმაოდ მნიშვნელოვანია ახალი ბილიკების მოწყობა. თავის მხრივ ისინი მზად არიან განავითარონ დამატებითი მომსახურებები, მათ შორის სათავგადასავლო კუთხითაც, რათა უფრო მეტი ვიზიტორი მოიზიდონ.

დოკუმენტის შემუშავების პროცესში მიმდინარეობდა აქტიური კონსულტაციები მტირალას ეროვნული პარკის და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ხელმძღვანელობასთან. მათი მხრიდან გამოიხატა სრული მზაობა დასახული მიზნების მიღწევის ხელშეწყობაში და დაგეგმილი აქტივობების მხარდაჭერაში, თუ ეს რასაკვირველია არ შეეწინააღმდეგება დაცული ტერიტორიების შესახებ კანონმდებლობას. მათი მხრიდან აღინიშნა, რომ ამჟამად მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მიმდინარეობს ინტენსიური სამუშაოები დაცულ ტერიტორიაზე ახალი საფეხმავლო მარშრუტების ქსელის მოსაწყობად. მარშრუტების საერთო

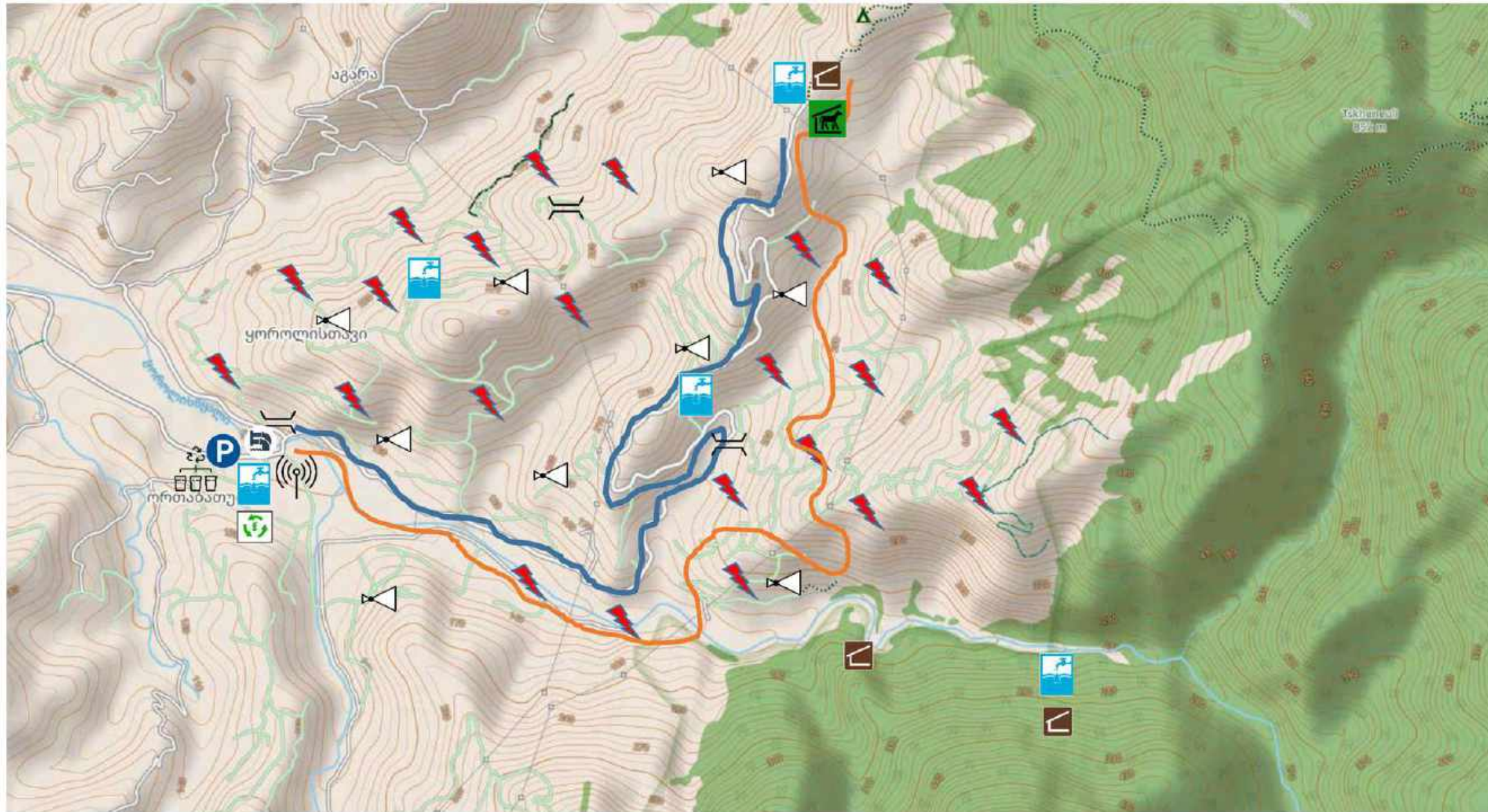
სიგრძე მთლიანობაში 100 კმ-მდე იქნება, რომლებზეც გარდა მარკირების და ბილიკის გაჭრა/განმუხტვის სამუშაოებისა მოეწყობა თავშესაფრები, საბანაკე, საპიკნიკე და მოსასვენებელი სივრცეები. ამასთან, აღინიშნა, რომ საფეხმავლო მარშრუტების ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დაგეგმვა მოცემულ ეტაპზე სრულიად საკმარისია და მარშრუტთა ქსელის სრულად მოწყობის შემდგომ მეტი აქცენტი მათ ეფექტურ მართვაზე უნდა გაკეთდეს, ამიტომ ვერ ხედავენ საჭიროებას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დამატებით ახალი მარშრუტების დაგეგმვის შესახებ და ჯობს პრიორიტეტი სოფელ ყოროლისთავში და მის მიმდებარედ მარშრუტების განვითარებას მიენიჭოს.

6. ტურისტული ინფრასტრუქტურა

6.1. მთავარი საინჟინრო განვითარების გეგმა

სოფლის ტერიტორია

ექსპლიკაცია

- პარკინგი
- თავმჯდომარე ვიზიტორებისთვის (წვინა, ქარი)
- ცხენების თავმჯდომარე
- წარჩენების სეპარაცია
- რადიო გადასმენი სადგური
- ლოკალური სეპტიკის სისტემა
- ულ. გადასმენი ხაზის გაძლიერება -ტრანსპორმატორი
- წყლის დამტვნი სარქველი
- Sewage system central treatment facility
- შხის კანულების/პირიფლი სადგური
- კომპოსტირება
- GSM ამფლიფიკერი
- ტროტუარო მთავარი ქუჩის გასწვრივ
- ხიდეები
- შინაური ცხოველების ზილიკი
- წყლის დამატებითი მიწოდ რეზერვუარები/სატუმბი
- დასადევი წყალი

62: სოფლის ინფრასტრუქტურული გაუმჯობესება

ტურისტული ინფრასტრუქტურა მთავარი საინჟინრო განვითარების გეგმა

პარკის ზონა (ფაზა 1)

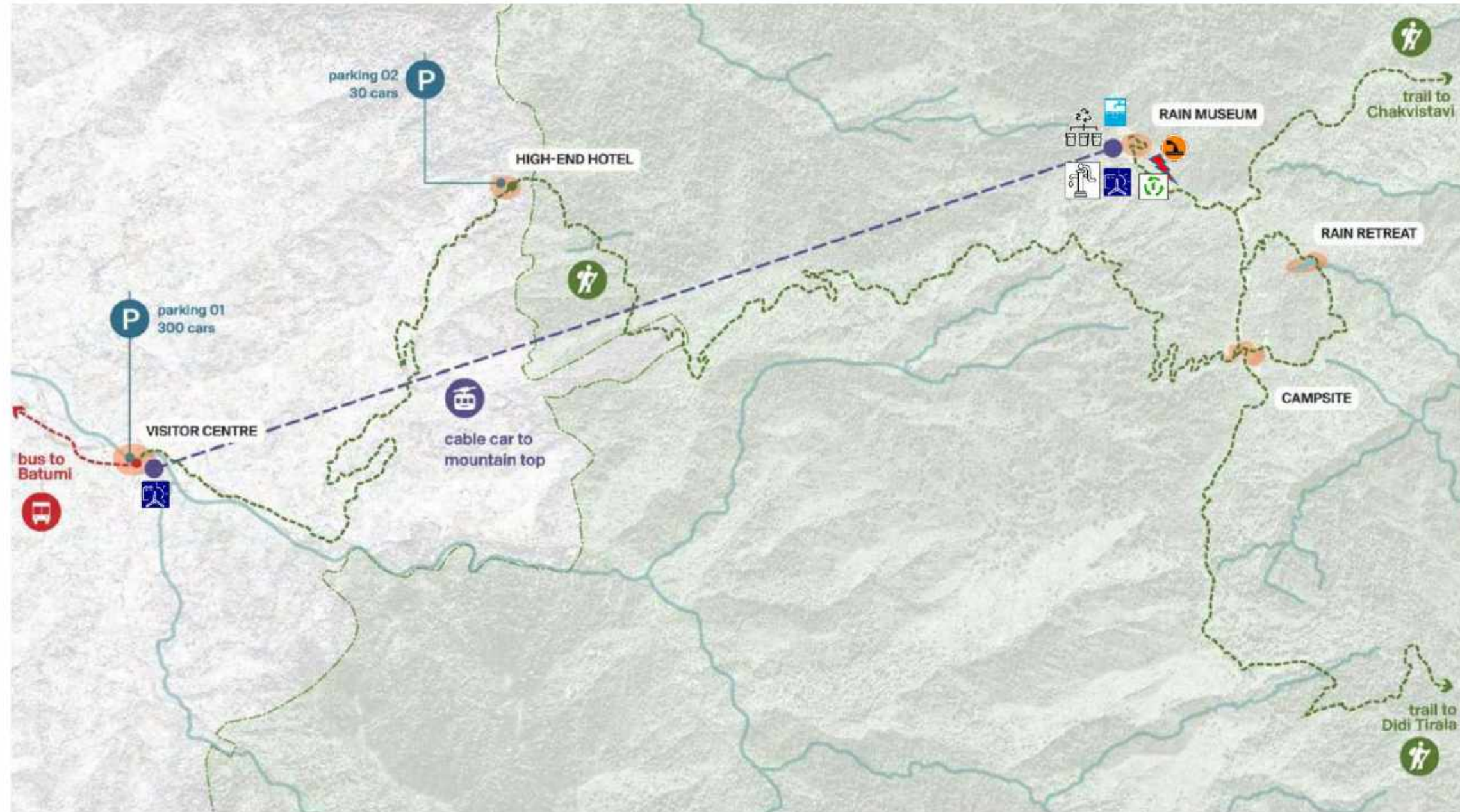
ექსპლიკაცია

- პარკინგი
- თავმჯდომარე ვიზიტორებისთვის (წვინა, კარი)
- ცხენების თავმჯდომარე
- ნარჩენების სეპარაცია
- რადიო გადასემენი სადგური
- ლოკალური სევერის სისტემა
- ვ.ლ. გადასემენი ხაზის გაძლიერება -ტრანსპორტორი
- წყლის დამატებითი სარქველი
- Sewage system central treatment facility
- შხის კანალების/პიბრიდული სადგური
- კომპოსტირება
- GSM ამფლიფიკატორი
- ტროტუარო მთავარი ქუჩის გასწვრივ
- ხიდები
- შინაური ცხოველების ზოლიკო
- წყლის დამატებითი მიწოდება რეზერვუარები/სატანები
- დასაღები წყალი

63: მტირალას ეროვნული პარკის ინფრასტრუქტურული გაუმჯობესების საბაზისო სცენარი

ტურისტული ინფრასტრუქტურა მთავარი საინჟინრო განვითარების გეგმა

პარკის ზონა (ფაზა 2)

ექსპლიკაცია

- პარკინგი
- თავმჯდომარე ვიზიტორებისთვის (წვინა, კარი)
- ცხენების თავმჯდომარე
- ნარჩენების სეპარაცია
- რადიო გადასმევი სადგური
- ლოკალური სევერის სისტემა
- ულ. გადასმევი ხაზის გაძლიერება -ტრანსპორტორი
- წყლის დამტვნივარ სარქველი
- Sewage system central treatment facility
- შხის კანელის/პირიფლი სადგური
- კომპოსტირება
- GSM ამფლიფიკერი
- ტროტუარო მთავარი ქუჩის გასწვრივ
- ხიდები
- შინაური ცხოველების ბილიკი
- წყლის დამატებითი მიწოდ რეზერვუარები/სატემბი
- დასაღები წყალი

64: ინფრასტრუქტურული განვითარება საბაგიროს არსებობის შემთხვევაში

6.2. ინფრასტრუქტურა

მისასვლელი გზები

საგზაო ინფრასტრუქტურა ძირითადად კარგად არის განვითარებული როგორც სოფელში, ასევე პარკშიც. სპეციფიკური რელიეფის გამო, რომელიც ხასიათდება მცირე მდინარეებითა და მთის ქედებით, ახალი მისასვლელი გზების ადგილი არ არის. ინფრასტრუქტურული საჭიროებები ძირითადად მოიცავს გზების სტრუქტურული ხარვეზების აღმოფხვრას, რომლებიც გამოწვეულია არასაკმარისი მოვლა-პატრონობით და გზების ძირითადი ფუნქციის აღდგენას. სოფლის გზები ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ადგილობრივებისთვის და სპეცსამსახურებისთვის, მაგრამ პარკის გზები მხოლოდ ტექნიკური და სასაწრაფო დახმარების მანქანებისთვის უნდა იყოს განკუთვნილი. ასევე, პარკის ტერიტორიას ექნება ბილიკები.

სოფელი

გზების გასწვრივ წყლის სანიაღვრე არხების აღდგენა;

ტროტუარების მონტაჟი (სოფლის მთავარი ქუჩების გასწვრივ);

საჭიროების შემთხვევაში დაზიანებული მყარი საფარის აღდგენა;

მცირე მდინარეებზე ხიდების აღდგენა

მცირე მდინარეებზე ახალი ხიდების პროექტირება და მშენებლობა

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

გზების გასწვრივ წყლის სანიაღვრე არხების აღდგენა;

მცირე მდინარეებზე ახალი ხიდების პროექტირება და მშენებლობა

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

სერვისული გზების ან ბილიკების პროექტირება და მშენებლობა, საბაგიროს ბოძების მშენებლობა, ექსპლუატაცია და მოვლა-პატრონობა

ელექტრომომარაგება

ელექტრომომარაგების ინფრასტრუქტურა საჭიროებს გამტარუნარიანობის განახლებას, რომელიც მოემსახურება სოფელ ყოროლისთვის. პარკის განვითარება გაზრდის როგორც მუდმივად მცხოვრები ოჯახების რაოდენობას, ასევე მოთხოვნას და მოხმარებას ტურისტულ ბიზნესში მათი ჩართულობის გამო.

პარკის ტერიტორიისთვის შესაძლებელია მზის PV სადგურის დამონტაჟება შენახვის ტევადობით. მხოლოდ საკომუნიკაციო მოწყობილობამ შეიძლება მოითხოვოს მუდმივი ქსელის კავშირი. საბაგიროს შემთხვევაში დიდი ჩარევა იქნება საჭირო ქვედა და ზედა სადგურებზე მაღალი მოთხოვნის გამო. (ელექტრომომარაგების ქვესადგური, რომელიც მდებარეობს ორთაბათუმში).

სოფელი

ელექტროგადამცემის განახლებები:

ვარიანტი 1 - ყველა ძველი დანადგარის მოხსნა; 10 კვ ელექტრომომარაგების ქსელის მონტაჟი და 400 ვოლტი (V) ლოკალური ტრანსფორმატორები. ეს დაფარავს ახალი ინსტალაციების 100%-ს.

ვარიანტი 2 – დამატებითი ვოლტი (V) ქსელის ხაზების დაყენება და 400 ვოლტი (V) ტრანსფორმატორების დამატება (დაახლოებით ინსტალაციების 50%-ის დამატება). ამ შემთხვევაში გამოყენებული იქნება ყველა ძველი ტრანსფორმატორი, მაგრამ მცირე რაოდენობის ოჯახებისთვის.

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

PVC ადგილობრივი ელექტროსადგურები ძირითადი საჭიროებისთვის 600 ვოლტი (V) გადაცემის ხაზები ან ადგილობრივი PV შეურნეობები ენერჯის შესანახად საკომუნიკაციო ალტურვილობისთვის: GSM გამაძლიერებლები, რადიოსიგნალის გადამცემები

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

დამატებითი 10KV მიწოდება საბაგიროს ქვედა და ზედა სადგურებზე.

შენიშვნა: ყველა შემთხვევა და ტერიტორია: საჭირო იქნება მთავარი დენის ტრანსფორმატორის განახლება ან დამატება (ორთაბათუმში მდებარე ელექტრომომარაგების ქვესადგური)

წყლის მომარაგება

ტერიტორიას ემსახურება რამდენიმე დამოუკიდებელი თვითნევიანი წყლის სისტემები თითოეული რაიონისთვის. წყლის წყარო ადგილობრივი მცირე მდინარეებია. ტერიტორიას აქვს შესაძლებლობა დააკმაყოფილოს ნებისმიერი განაშენიანების მოთხოვნა. ლოკალური ქსელი მოწყობილია ფოლადის და პლასტმასის მილებით, რომლებიც ზოგიერთ რაიონში საჭიროებს რეაბილიტაციას ან მოდერნიზაციას.

სოფელი

დამატებითი ფილტრაციის საშუალებების დაყენება მიმდებში

წყალმომარაგების ქსელის ნაწილობრივი რეაბილიტაცია/მოდერნიზაცია

წნევის ვარდნის სარქველების და ადგილობრივი ფილტრების დამონტაჟება

ნარჩენების მინიმუმანდე დაყვანის პროგრამა: მრიცხველების დაყენება, გადახდის სისტემის დანერგვა წყლის სუბსიდირება ან წყლის ვაუჩერების შემოღება ფიქსირებული რაოდენობის წყალზე

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

სასმელი წყლის წერტილების დამონტაჟება ადგილობრივი წყაროების გამოყენებით

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

დამატებითი წყლის რეზერვუარი და მცირე სატუმბი სადგური ზედა შენობისთვის.

ცხელი წყლით მომარაგება

სოფელი

მაღალი ეფექტურობის საკონდენსაციო ქვაბები ან იგივე ცენტრალური გათბობის ქვაბთან ერთად

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

მზის PV სადგური, მზის ცხელი წყლის სისტემები საცავით ან ჰიბრიდული სისტემებით სოფლის შემდგომი უბნებისთვის.

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

მზის PV სადგური, მზის ცხელი წყლის სისტემები საცავით ან ჰიბრიდული სისტემებით საბაგიროს ზედა სადგურისთვის.

კანალიზაცია

ამ ტერიტორიას არ აქვს ცენტრალური საკანალიზაციო სისტემა. ყველა მომხმარებელს აქვს საკუთარი სუპტიკური ავზები. საჭიროა ცენტრალური საკანალიზაციო სისტემის მოწყობა გამწმენდ ობიექტთან ან მიერთება ბათუმის კანალიზაციის გამწმენდ განყოფილებასთან.

სოფელი

ვარიანტი 1: ადგილობრივი საკანალიზაციო სისტემების და ადგილობრივი გამწმენდი ნაგებობების დამონტაჟება, ყოველი 3-10 ახლომდებარე ოჯახებისთვის.

ვარიანტი 2: ცენტრალური საკანალიზაციო სისტემის და ერთი დიდი ცენტრალური გამწმენდი ნაგებობის დამონტაჟება, რომელიც მოემსახურება სოფელს

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

ადგილობრივი გამწმენდი ნაგებობები უბნებისთვის

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

საბაგიროს ზედა სადგურის ადგილობრივი გამწმენდი ნაგებობა

დრენაჟი

არ არის ცენტრალური სადრენაჟე სისტემა. ვინაიდან თითქმის მთელი ტერიტორია დახრილია, გამოიყენება ბუნებრივი დრენაჟი. თუმცა, ოჯახებთან ახლოს მდებარე რაიონებში დრენაჟი საჭიროებს შემდგომ გაუმჯობესებას, რათა თავიდან ავიცილოთ მუწყური და სხვა სტიქიური უბედურებები.

სოფელი

მცირე მასშტაბის სადრენაჟო პროექტები, სადაც არსებობს მუწყურის საფრთხე

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

მცირე მასშტაბის სადრენაჟო პროექტები, სადაც არსებობს მუწყურის საფრთხე

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

წვიმის წყლის დრენაჟი ზედა საბაგირო სადგურისთვის

გაზომარაგება

სოფელში ამჟამად არის გაზომარაგების ქსელი. მონტაჟი არის ხილული, და იგეგმება გაზსადენების მიწის ქვეშ დამალვა. თუმცა, ეს დაკავშირებულია უსაფრთხოების საკითხებთან და მიწების გადატანის დამატებით ხარჯებთან, რასაც მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაცია ეწინააღმდეგება. შესაბამისად, ეს სამუშაო განიხილება ძალიან გრძელ ვადიან პერსპექტივაში, მაგ.

სოფელი

მიწისქვეშა (ფარული) გაზომარაგების ქსელის მონტაჟი (სურვილისამებრ)

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

არ გამოიყენება

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

არ გამოიყენება

ნარჩენების მართვა

პროექტი ითვალისწინებს ნარჩენების მართვის სისტემის მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას, როგორცაა მდგრადობის პრინციპების დანერგვა. დაგეგმილია კომპოსტირების ობიექტების დამატება, რომელიც მოემსახურება ყველა ოჯახს, ასევე პირველადი სეპარაციისა და განცალკევებული ნარჩენების სათავსოები. ეს მნიშვნელოვნად შეამცირებს სოფელსა და პარკში წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობას და ნარჩენების მაქსიმალურ შესაძლო რაოდენობას გადაიტანს ნაგავსაყრელებიდან.

სოფელი

კომპოსტირების საშუალებები თითოეული ოჯახისთვის ან ახლომდებარე ოჯახების ჯგუფებისათვის

ნარჩენების დამახარისხებელი პირველადი ურნები ახლომდებარე ოჯახების ჯგუფებისთვის (ხე/ქალაღლი, პლასტმასი, მინა, ფოლადი, ზოგადი ნარჩენები)

განცალკევებული ნარჩენების სოფლის მასშტაბის ტერიტორია და შესაბამისი ობიექტი (ხე/ქალაღლი, პლასტმასი, მინა, ფოლადი, ზოგადი ნარჩენები, სახიფათო ნარჩენები)

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

კომპოსტირების საშუალებები პარკში მდებარე თითოეული უბნისათვის ან უბნების ჯგუფისთვის

ნარჩენების დამახარისხებელი პირველადი ურნები პარკში განლაგებული უბნისათვის ან მიმდებარე უბნების ჯგუფისთვის (ხე/ქალაღლი, პლასტმასი, მინა, ფოლადი, ზოგადი ნარჩენები)

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

საბაგირო გზის ზედა სადგურის კომპოსტირების საშუალებები (კვების მომსახურების შემთხვევაში)

ნარჩენების დამახარისხებელი პირველადი ურნები უბნებისთვის ან მიმდებარე უბნების ჯგუფებისთვის (ხე/ქალაღლი, პლასტმასი, მინა, ფოლადი, ზოგადი ნარჩენები) საბაგირო გზის ზედა სადგურისთვის

ნიშნები

ახალ მოვლენებს შესაბამისი ნიშნები მოჰყვება. დამატებითი ნიშნები, უკვე არსებულთან ერთად

სოფელი

დამატებითი ნიშნები

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

ნიშნები

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

არ გამოიყენება

კომუნიკაცია

სოფელი ამჟამად ძირითადად იყენებს GSM (მობილური კომუნიკაციის გლობალური სისტემა) კომუნიკაციას, თუმცა ზოგიერთ ოჯახს აქვს სტაციონარული ტელეფონებიც. განიხილება არსებული საკომუნიკაციო სისტემის გაძლიერება და ზოგიერთი ფუნქციის დამატება საიმედოობის, უსაფრთხოებისა და კომუნიკაციის ხარისხის გაზრდისთვის.

სოფელი

სახმელეთო (სტაციონარული) ხაზები ოჯახებისთვის და პარკის ადმინისტრაციისთვის

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

GSM გამაძლიერებლები, ნომერი და მდებარეობა უნდა იყოს იდენტიფიცირებული ოპერატორი კომპანიების მიერ

რადიო გადამცემი სადგური (სასურველია ადმინისტრაციის შენობაში) და რადიოსიგნალის გამაძლიერებლები, საჭიროებისამებრ.

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

არ გამოიყენება

6.3. მიწისქვეშა და ხილული დანადგარები

ამჟამად ყველა ინფრასტრუქტურის კომპონენტი არის ხილული, გარდა სასმელი წყლის მიწისქვეშა. ყველაზე თვალსაჩინო ინსტალაცია, რომელიც გავლენას ახდენს სოფლის ვიზუალურ იერსახეზე, არის: გაზმომარაგების მიწისქვეშა, 10 კვ ელექტროგადამცემი ადგილობრივი ხაზები (ბოძები და გაყვანილობა), მცირე სიმძლავრის დენის ტრანსფორმატორები და ქუჩების განათების დანადგარები. დენის ტრანსფორმატორების მიწისქვეშა განთავსება შეუძლებელია, მაგრამ ისინი, რომელიც განთავსებულია გადატვირთული ტურისტული მარშრუტების გასწვრივ, შეიძლება ვიზუალურად კარგად იყოს შეფუთული, მაგალითად, დაიფაროს ხის ბადით. მიწისქვეშა შეიძლება განთავსდეს 10 კვ გადამცემი ხაზები და გაზმომარაგების მიწისქვეშა; თუმცა, ეს მოითხოვს ბევრ რესურსს, განსაკუთრებით გაზსადენები. ეს სამუშაოები გათვალისწინებულია პარკის სრულად დატვირთვის შემდგომ ეტაპზე.

ინფრასტრუქტურის ჩამონათვალი, რომლის განვითარებაც იგეგმება

სოფელი

დამატებითი ფილტრაციის საშუალებების დაყენება მიწისქვეშა

წყალმომარაგების ქსელის ნაწილობრივი რეაბილიტაცია/მოდერნიზაცია

წვევის ვარდნის სარქველების და ადგილობრივი ფილტრების დაყენება

კანალიზაცია:

ვარიანტი 1: ადგილობრივი საკანალიზაციო სისტემების და ადგილობრივი გამწმენდი ნაგებობების დამონტაჟება, თითოეული ოჯახისთვის.

ვარიანტი 2: ცენტრალური საკანალიზაციო სისტემის და ერთი დიდი ცენტრალური გამწმენდი ნაგებობის დამონტაჟება, რომელიც მოემსახურება სოფელს

მიწისქვეშა (ფარული) გაზმომარაგების ქსელის მონტაჟი (სურვილისამებრ, განიხილება შემდგომ ეტაპზე და შეთანხმებული იქნება გაზის კომპანიასთან)

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

ლოკალური გამწმენდი ნაგებობები უბნებისთვის

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

დამატებითი წყლის რეზერვუარი და მცირე სატუმბი სადგური ზედა შენობისთვის.

საბაგროს ზედა სადგურის ადგილობრივი გამწმენდი ნაგებობა

ინფრასტრუქტურის ჩამონათვალი, რომლის განვითარებაც იგეგმება

სოფელი

გზების გასწვრივ წყლის სანიაღვრე არხების აღდგენა;

საჭიროების შემთხვევაში დაზიანებული მყარი საფარის აღდგენა;

მცირე მდინარეებზე ხიდების აღდგენა

მცირე მდინარეებზე ახალი ხიდების პროექტირება და მშენებლობა

ელექტროგადამცემის განახლებები:

ვარიანტი 1 - ყველა ძველი დანადგარის მოხსნა; 10 კვ ელექტრომომარაგების ქსელის მონტაჟი და 400 ვოლტიანი (V) ლოკალური ტრანსფორმატორები. ეს დაფარავს ახალი ინსტალაციების 100%-ს.

ვარიანტი 2 – დამატებითი 600 ვოლტიანი (V) ქსელის ხაზების დამონტაჟება და 400 ვოლტიანი (V) ტრანსფორმატორების დამატება (დაახლოებით ინსტალაციების 50%-ის დამატება). ამ შემთხვევაში გამოყენებული იქნება ყველა ძველი ტრანსფორმატორი, მაგრამ მცირე რაოდენობის ოჯახებისთვის.

ნარჩენების მინიმუმანდე დაყვანის პროგრამა: მრიცხველების დაყენება, გადახდის სისტემის დანერგვა (მონყვლადი მოსახლეობისთვის წყლის სუბსიდირება ან წყლის ვაუჩერების შემოღება ფიქსირებული რაოდენობის წყალზე)

მაღალი ეფექტურობის საკონდენსაციო ქვაბები ან იგივე ცენტრალური გათბობის ქვაბთან ერთად

თავშესაფრები სტუმრებისათვის (წვიმის, ქარიშხლის, ქარისდროს), ტროტუარების მონტაჟი (სოფლის მთავარი ქუჩების გასწვრივ);

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

გზების გასწვრივ წყლის სანიაღვრე არხების აღდგენა;

მცირე მდინარეებზე ახალი ხიდების ან მილის ტიპის გადასასვლელების პროექტირება და მშენებლობა

380 ვ გადამცემი ხაზები ან ადგილობრივი PV მეურნეობები ენერჯის შესანახად საკომუნიკაციო აღჭურვილობისთვის: GSM გამაძლიერებლები, რადიოსიგნალის გადამცემები.

სასმელი წყლის წერტილების დამონტაჟება ადგილობრივი წყაროების გამოყენებით

მზის PV სადგური, მზის ცხელი წყლის სისტემები საცავით ან ჰიბრიდული სისტემებით სოფლის შემდგომი უბნებისთვის.

მცირე მასშტაბის სადრენაჟო პროექტები, სადაც არსებობს მეწყერის საფრთხე

თავშესაფრები ვიზიტორებისთვის (წვიმის, ქარიშხლის, ქარის დროს)

ცხენების სადგომი (ტევადობა განიხილება შემდგომ ეტაპზე) წყლის დასალევი საშუალებებით

კომპოსტირების საშუალებები პარკში მდებარე თითოეული უბნისათვის ან უბნების ჯგუფისთვის

ტურისტული ინფრასტრუქტურა

მინისქვავა და ხილული დანადგარები

ნარჩენების დასახარისხებელი პირველადი ურნები პარკში განლაგებული უბნების ან მიმდებარე უბნების ჯგუფებისთვის (ხე/ქალაღდი, პლასტმასი, მინა, ფოლადი, ზოგადი ნარჩენები)

ნიშნები

GSM გამაძლიერებლები, ნომერი და მდებარეობა უნდა იყოს იდენტიფიცირებული ოპერატორი კომპანიების მიერ

რადიო გადამცემი სადგური (სასურველია ადმინისტრაციის შენობაში) და რადიოსიგნალის გამაძლიერებლები, საჭიროებისამებრ.

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

ზემო სადგურის დამატებითი სერვისული გზების ან ბილიკების პროექტირება და მშენებლობა, საბაგირო ბოძების მშენებლობა, ექსპლუატაცია და მოვლა.

დამატებითი 10KV მიწოდება საბაგიროს ქვედა და ზედა სადგურებზე.

მზის PV სადგური, მზის ცხელი წყლის სისტემები შესანახი ან ჰიბრიდული სისტემებით საბაგიროს ზედა სადგურისთვის.

წვიმის წყლის დრენაჟი ზედა საბაგირო სადგურისთვის

საბაგირო ქვედა სადგურის პროექტირება და მშენებლობა;

დამატებითი ავტოსადგომი საბაგიროს ქვედა სადგურთან 5 დიდი ზომის ავტობუსისთვის და 15 მიკროავტობუსისთვის, ასევე 30-45 მსუბუქი ავტომობილისთვის (ამის გარდა, ინვალიდებისთვის პრიორიტეტული პარკინგის ადგილი და გამოყოფილი თავისუფალი ადგილი სერვისისა და სასწრაფო დახმარების მანქანებისთვის)

საბაგიროს ბოძების მშენებლობის, ექსპლუატაციისა და მოვლა-პატრონობისთვის დამატებითი სერვისული გზების ან ბილიკების პროექტირება და მშენებლობა

საბაგირო გზის ზედა სადგურის კომპოსტირება (კვების მომსახურების შემთხვევაში)

ნარჩენების დასახარისხებელი პირველადი ურნები უბნებისთვის ან მიმდებარე უბნების ჯგუფებისთვის (ხე/ქალაღდი, პლასტმასი, მინა, ფოლადი, ზოგადი ნარჩენები) საკაბელო გზის ზედა სადგურისთვის

7. ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

7.1. ტურისტული ინფრასტრუქტურა

პროგრამის აღწერა

ინფრასტრუქტურული პროგრამის მიზანია სოფ. ყოროლისთავის, ასევე მტირალას ეროვნული პარკის არსებული ინფრასტრუქტურის ხარისხის გაუმჯობესება და ახალი ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რომელიც ხელს შეუწყობს ეკოტურიზმის პრაქტიკის განვითარებას და გაზრდის სოციალურ მდგრადობას (მაგ. საზოგადოების ჩართულობა, ჯანმრთელობა, და უსაფრთხოება) და ასევე ხელს შეუწყობს მტირალას ეროვნული პარკისა და მიმდებარე თემების მდგრადობას.

ჩვენ განვასხვავებთ ჩვენი წინადადების ორ ვარიანტს. 25-წლიანი გრძელვადიანი ხედვა რეგიონისთვის, რომელიც ვიზიტორთა რაოდენობას წელიწადში 300 000-მდე გაზრდის და მოკლევადიან სამოქმედო გეგმას, რომელიც მიზნად ისახავს მსუბუქი, ძირითადი ინფრასტრუქტურის განხორციელებას, რომელიც გააუმჯობესებს ვიზიტორთა გამოცდილებას მოკლევადიან პერიოდში და მრავალფეროვანს გახდის ტურისტულ შეთავაზებებს.

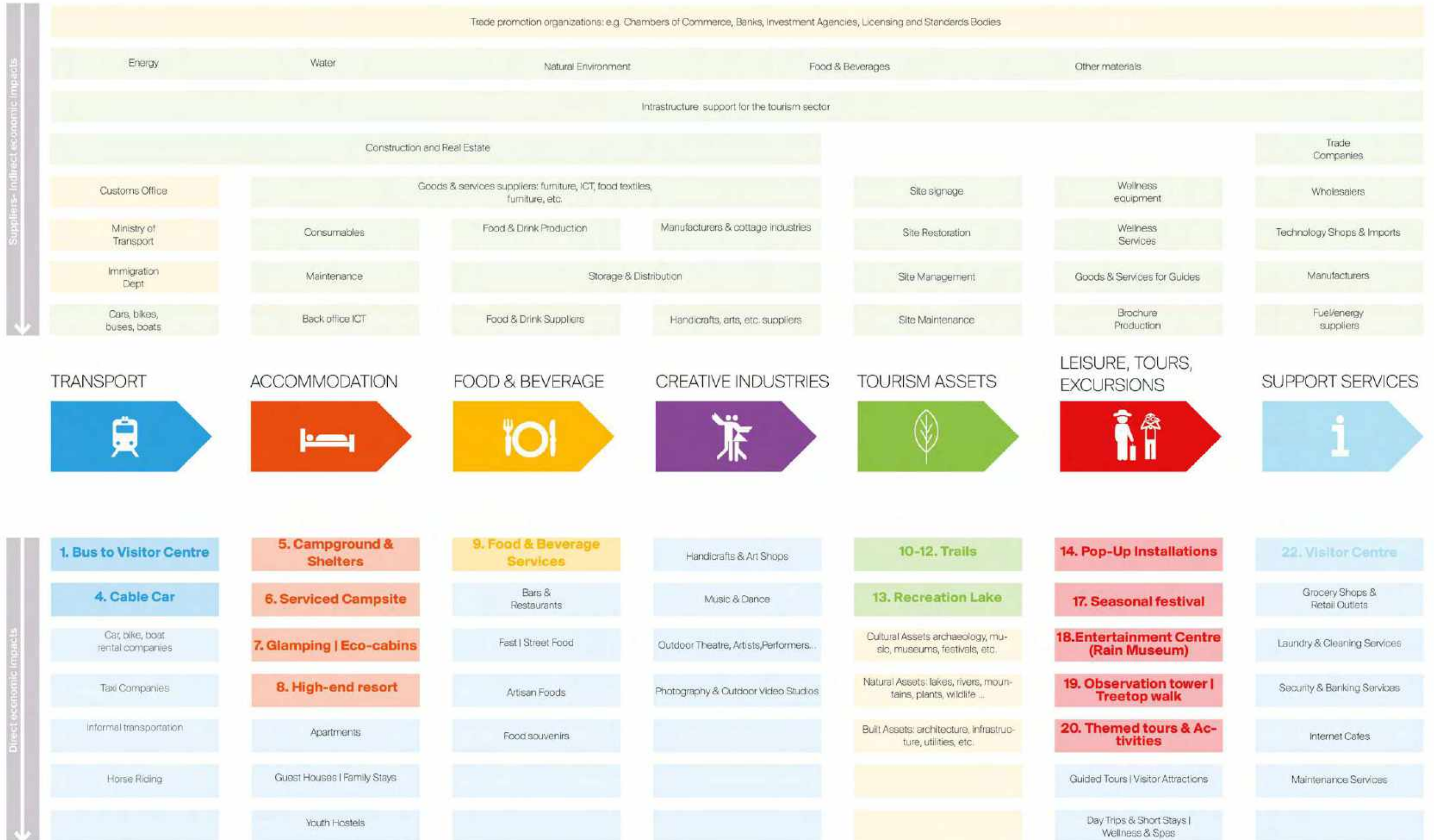
პროგრამის მიზნები

- მოსახერხებელი ინფრასტრუქტურის უზრუნველყოფა ეკოტურიზმის პრაქტიკის გასაადვილებლად
- ტურისტული გამოცდილების გასაუმჯობესებლად და შეთავაზების გასაფართოებლად საჭირო ინფრასტრუქტურის დაპროექტება და აშენება.
- არსებული მისასვლელი გზების გაუმჯობესება
- საზოგადოებრივი ტრანსპორტის ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება
- დამატებითი საცხოვრებლის უზრუნველყოფა. (საბაზისო ბანაკი, ეკორეტრეტი)
- დამატებითი, თემატური ცდების უზრუნველყოფა
- არსებული ბუნებრივი და კულტურული ფასეულობების ინტერპრეტაცია
- დამატებითი (ხელოვნური) ატრაქციონები მნახველთა მრავალფეროვანი ჯგუფისთვის, როგორცაა ლენდ-არტ ინსტალაციები, სათამაშო მოედნები და ინტერაქტიული ობიექტები

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

ტურისტული ინფრასტრუქტურა

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები ტურისტული ინფრასტრუქტურა

არქიტექტურული კონცეფცია

მტირალას ეროვნული პარკი უკიდურესად თავისებურ ბუნებრივ ვითარებას წარმოადგენს. ფოთლოვანი ტყე ძალიან მდიდარია ფლორითა და ფაუნით, ამინდის პირობები სწრაფად ენაცვლება ერთმანეთს, რაც ამ ადგილს უნიკალურ ადგილად აქცევს როგორც ეკოლოგიური, ასევე წარმოსახვითი თვალსაზრისით. ნისლის ფარდა, რომელიც ხშირად გვხვდება ხეებს შორის, ქმნის გაუღწეველ და იდუმალ ატმოსფეროს, ხოლო წვიმის დროს ტყე ივსება ხრაშუნის და ბრახუნის ხმებით. ზოგჯერ მზის რამდენიმე სხივიც კი ახერხებს ღრუბლების გარღვევას და ყველაფერი ეს ვიბრირებს ფოთლებზე არეკლილი შუქით.

შუაშლია კი რომელი ნაგებობას დაიდოს ბინა ამ არაჩვეულებრივ გარემოში ისე, რომ არ დაამახინჯოს ის, არამედ გაძლიეროს ეს თავისებურება?

65: *არქიტექტურული ინსტალაციების შესახებ მეტი ინფორმაციისათვის იხილეთ დანართი 00

მტირალას თავისებური ამინდი

69: ნისლი

70: ღრუბელი

71: წვიმა

ნაგებობა, როგორც ატმოსფერული მოწყობილობა

68: Yunoeki Oyu, 2018, Oyu, Kengo Kuma

67: წვიმის პავილიონი, 2019, Hefei, TJAD architects

66: Luce Tempo Luogo, 2011, Milan, DGT Architects

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

ღურისთული ინფრასტრუქტურა

ამ კითხვაზე ჩვენი პასუხი, არის შემდეგი: ძალიან მსუბუქი, კომპაქტური და დელიკატური ობიექტების შექმნა, ისეთი მცირე რამდენიმე წვრილ ფეხზე შემდგარი ნაგებობები, რომელიც ვერ შეცვლის მას, არამედ გამოყოფს საკუთარ თავს მისგან. ისინი არ იქნებიან შენიღბულები ბუნებრივი გარემოთი, არამედ იქნებიან როგორც უბრალოდ უცხო, მეტაფიზიკური სტუმრები, რომელთა აშენებაც ისევე სწრაფად იქნება შესაძლებელი, როგორც დაშლა.

72: საპიკნიკე მაგიდები

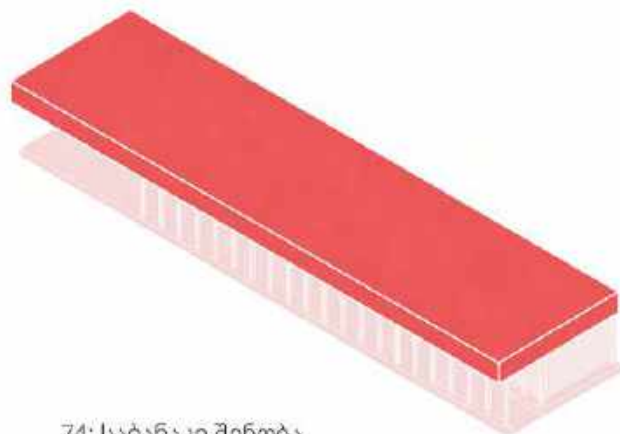
73: ფარნების ქობი (lantern hut)

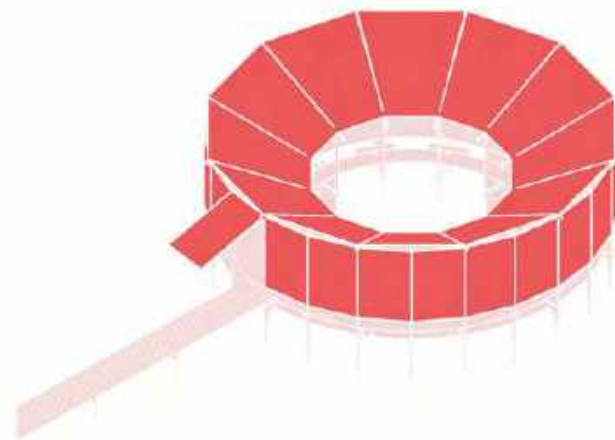
75: ხიდი

76: შეკიდული ქოხები (cloud pod)

74: საბანაკე შენობა

77: პერბარიუმი

ამ ობიექტების ფუნქცია არ არის ყურადღების მიპყრობა, არამედ მათი გამოყენება, როგორც მოწყობილობები მათი ბუნებრივი გარემოს გასაგებად. თითოეული ნაგებობა შედგება დახვეწილი ფორმის მოცულობისგან, რომელიც, როგორც ნიჟარა, წარმართავს წვიმის წყალს, ატარებს მას ზუსტი მიმართულებით და ქმნის წყლის თამაშებს. მის ქვეშ არის კომფორტული ადგილები დასაჯდომად, საიდანაც შესაძლებელი იქნება პეიზაჟით ტკობა ყველაზე აუტანელ პირობებშიც კი. ამ ნაგებობების ნახევრად გამჭვირვალობაც ამ მიზანს ემსახურება. ის საშუალებას აძლევს ნისლს გაჯერდეს კემპინგის აქტივობებისთვის საჭირო შუქით და ამით მას ხილულს და საგრძნობს ხდის. გარდა ამისა, ამ ზღუდეების სკულპტურული ფორმები მიღებს ხატოვან გამოსახულებას, რომელიც გააძლიერებს ტყის ფანტასტიკურ ატმოსფეროს. თითოეული ობიექტის კონცეფცია იწყება გზამკვლევის სიმბოლოდან, რომელიც გამიზნულია მისი მახასიათებლების შეჯამებისათვის.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები ტურისტული ინფრასტრუქტურა

ამ კოდის მთავარი ელემენტია ორი ძირითადი მასალის ხის და პოლიკარბონატის გამოყენება და მათ შორის არსებული კონტრასტი.

ხე წარმოადგენს პირდაპირ კონტაქტს ბუნებასთან, ის პირდაპირ მიმდებარე ხეებიდან მოდის. უძველესი მასალაა და ქართული სახლების მშენებლობის ტრადიციას უკავშირდება. ეს არის ადვილად სამუშაო და იაფი მასალა, რომელიც ქმნის ნაგებობის სტრუქტურას.

პოლიკარბონატი, თავის მხრივ, წარმოადგენს ატმოსფერულ კომპონენტებს, რომლებიც ტყეში ისვენებენ. ერთის მხრივ, მისი გამჭვირვალობა აჩენს მას ნისლთან დაკავშირებულს, მეორე მხრივ, მასში ღრუების არსებობა იძლევა წვიმასთან ურთიერთობის საშუალებას მასზე წვიმის წვეთების ხმით. პოლიკარბონატი არის თანამედროვე, უკიდურესად მსუბუქი და იაფი მასალა, გარდა ამისა, იგი წყალგაუმტარია და აქვს შესანიშნავი თერმული შესაძლებლობები, რაც მას იდეალურს ხდის ბუნებაში პატარა თავშესაფრების მოსაპირკეთებლად. ბიოპლასტიკების უახლესი ცოდნის წყალობით, იგი სამრეწველოდ კომპოსტირებადია.

ბა

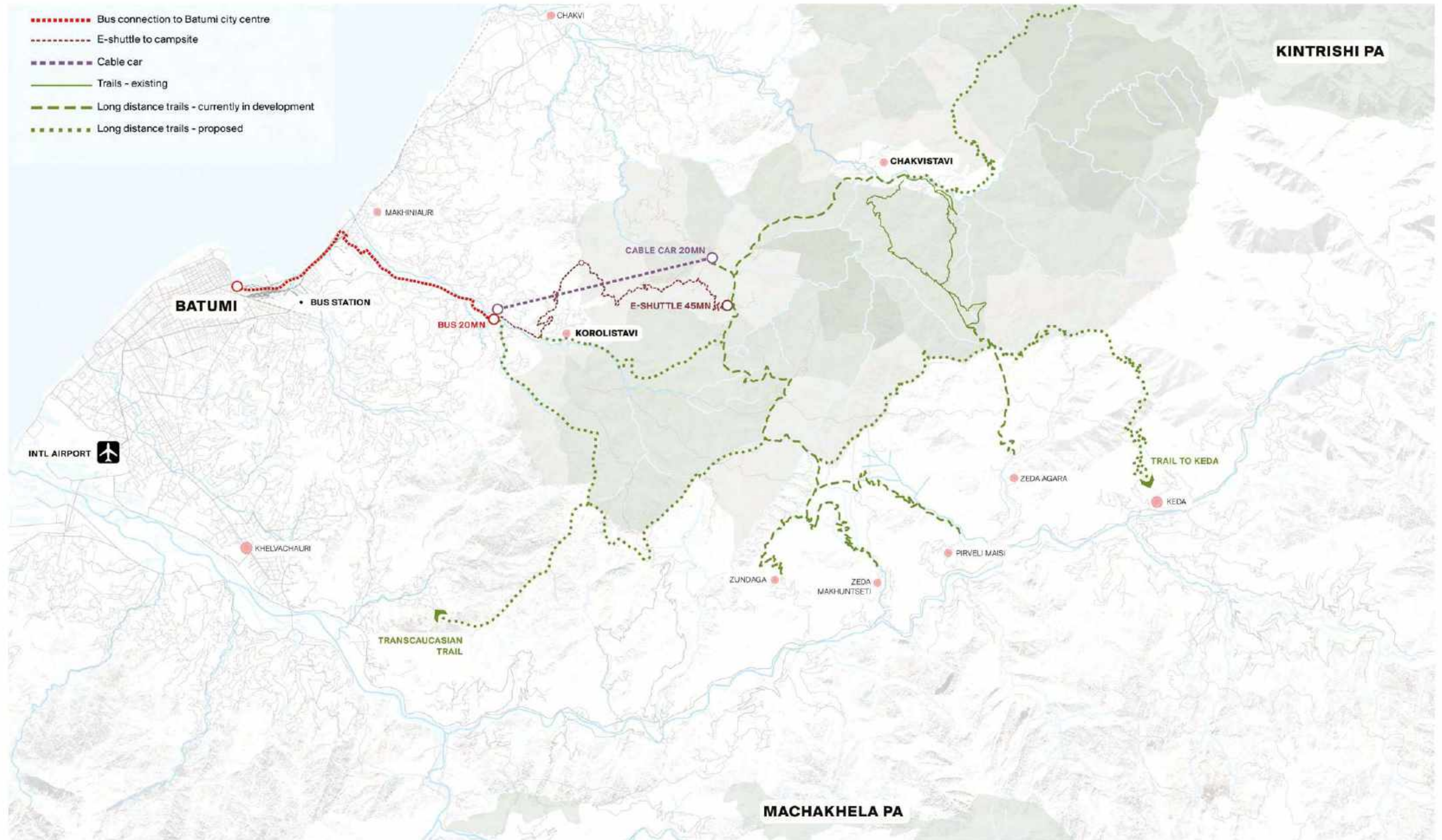

პოლიკარბონატი

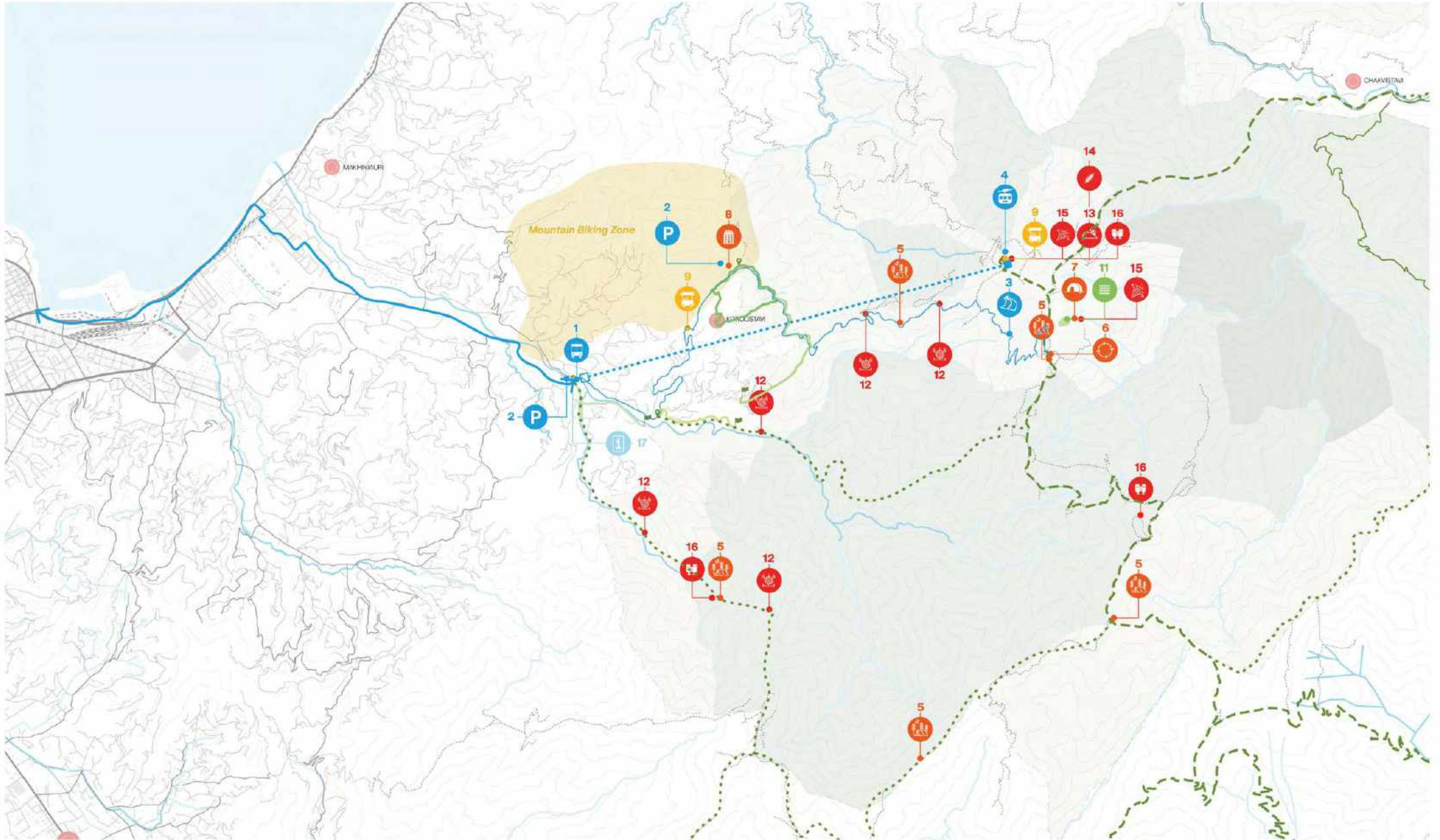

სივრცითი მიმოხილვა - მარშრუტები და ბილიკები

საკროეფტო არქიტექტურული ინსტალაციები

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

ტურიტული ინფრასტრუქტურა

ტრანსპორტი

სოფლისკენ და სოფლიდან გადაადგილება შესაძლებელია ფეხით და მანქანით. მოსახლეობას აქვს საკუთარი ავტოსადგომი, ხოლო სოფლის ცენტრში არის საერთო პარკინგი. სოფელს ემსახურება საზოგადოებრივი სამარშრუტო ტრანსპორტი (ავტობუსი, მიკროავტობუსი) და ტაქსი.

პარკში ტრანსპორტირება შესაძლებელი იქნება შემდეგი საშუალებებით:

- ფეხით (ყველა ადამიანისთვის)
- ცხენით (ვიზიტორებისთვის და რეინჯერებისთვის)
- მანქანით (მხოლოდ რეინჯერებისთვის და მომსახურე პერსონალისთვის)
- ველოსიპედით (ყველა ადამიანისთვის)
- მოტოციკლით და სხვა სპეციალური მოტორიზებული ტრანსპორტით (მხოლოდ რეინჯერებისთვის და მომსახურე პერსონალისთვის)
- საბაგირო გზით (ყველა ადამიანისთვის), დაგეგმილია გრძელვადიან პერსპექტივაში.

შინაური ცხოველების, მაგალითად, ძროხების ტრანსპორტირება შესაძლებელი იქნება დაპროექტებული მარშრუტებით, მაგრამ მხოლოდ შეზღუდული რაოდენობით - არა ყველა ადგილას.

სოფელი

- თავშესაფრები ვიზიტორებისთვის (წვიმის, ქარიშხლის, ქარის დროს)
- ბილიკები ცხენებისთვის, ძროხებისთვის და სხვა ცხოველებისთვის
- თავლა ცხენებისთვის (ტევადობა განიხილება შემდგომ ეტაპზე)

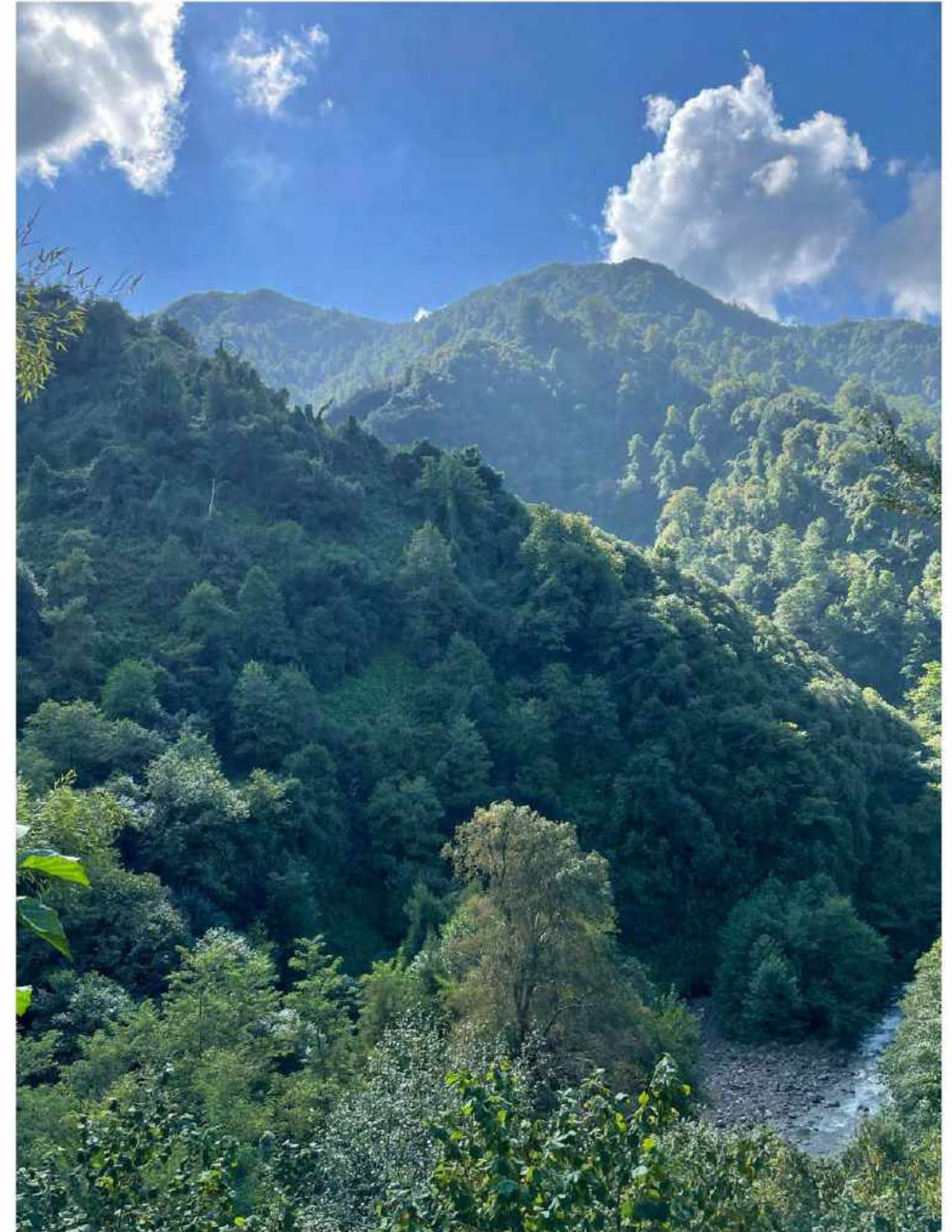
• ავტოსადგომი სოფლის ცენტრის სადგურთან 2 დიდი ზომის ავტობუსისთვის და 5 მიკროავტობუსისთვის, ასევე 10-15 მსუბუქი ავტომობილისთვის (გარდა ამისა, ინვალიდებისთვის პრიორიტეტული პარკირებისა და სერვისისა და სასწრაფო დახმარების მანქანებისთვის გამოყოფილი თავისუფალი ადგილი)

პარკი (განვითარების ფაზა 1)

- თავშესაფრები ვიზიტორებისთვის (წვიმის, ქარიშხლის, ქარის დროს)
- თავლა ცხენებისთვის (ტევადობა განიხილება შემდგომ ეტაპზე)
- ცხენების ან სხვა ცხოველებისთვის წყლის დასაღვევი საშუალებები

პარკი (განვითარების ფაზა 2)

- საბაგირო ქვედა სადგურის პროექტირება და მშენებლობა;
- დამატებითი ავტოსადგომი საბაგიროს ქვედა სადგურთან 5 დიდი ზომის ავტობუსისთვის და 15 მიკროავტობუსისთვის, ასევე 30-45 მსუბუქი ავტომობილისთვის (გარდა ამისა, ინვალიდებისთვის პრიორიტეტული პარკირებისა და სერვისისა და სასწრაფო დახმარების მანქანებისთვის გამოყოფილი უფასო ტერიტორია)
- საბაგიროსთვის დამატებითი სერვისული გზების ან ბილიკების პროექტირება და მშენებლობა წარმოადგენს მშენებლობას, ექსპლუატაციას და მოვლას.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

I. ავტობუსი ვიზიტორთა ცენტრში

რუკების შედგენა - კოტენციური მდებარეობები

დასაბუთება

ვიზიტორთა ცენტრის ადგილმდებარეობას ასევე განსაზღვრავს საზოგადოებრივი ტრანსპორტის ხელმისაწვდომობა. ამჟამად მუნიციპალური ავტობუსი გადის ბათუმის ცენტრიდან (წერეთლის ქუჩა) - ორთაბათუმის ცენტრამდე ყოველ 1 საათსა და 40 წუთში. მგზავრობის დრო დაახლოებით 35 წუთია.

ავტობუსების განრიგი უნდა გაიზარდოს, სეზონის შესაბამისად, რათა ვიზიტორებმა შეძლონ ავტობუსით მისვლა. ასევე რეკომენდირებულია იყოს მინიმუმ ერთი ძალიან ადრე და ძალიან გვიანი რეისი, რათა გრძელ მანძილზე მოლაშქრეებმა შეძლონ ადრე გამგზავრება და გვიან დაბრუნება.

ტურისტებისთვის სასურველი იქნებოდა უფრო რეგულარული, საათობრივი რეისები.

მდებარეობა

ამჟამინდელ ავტობუსის გაჩერებაზე (მომავალი ვიზიტორთა ცენტრი).

ახლანდელი, ოდნავ დანგრეული მდგომარეობა ფაქტობრივად მიმზიდველია და არ საჭიროებს ზედმეტად გარემონტებას

ავტობუსის მოლოდინი სასიამოვნო გარემოსთან ერთად

ამის განხორციელება შესაძლებელია მდინარის გვერდით კაფესთან ერთად. ავტობუსის გაჩერებასა და კაფეს შორის უნდა იყოს სასიამოვნო ვიზუალური კავშირი

საჭირო ინვესტიცია:

• მოლაპარაკებები მუნიციპალურ სატრანსპორტო კომპანიასთან ავტობუსების განრიგის კორექტირებისთვის

• ავტობუსის გაჩერების ძირითადი განმედა და ჰიდროიზოლაცია. საფუძვლიანი რემონტი არ არის საჭირო, რათა შენაჩუნებული იყოს ისტორიული იერსახე.

მიღებული შედეგები:

• უკეთესი წვდომა ინდივიდუალური, არამოტორიზებული ვიზიტორებისთვის

• უკეთესი წვდომა საზოგადოებისთვის

• პარკირების ნაკლები საჭიროება

• ბუნებრივი შეხების წერტილი ვიზიტორებთან

• გასტრონომიული შეთავაზების შესაძლებლობა

• საზოგადოებრივი ტრანსპორტი ეკოტურისტული >>ბრენდის მხარდაჭერის ღირებულებების შესაბამისად

რისკები:

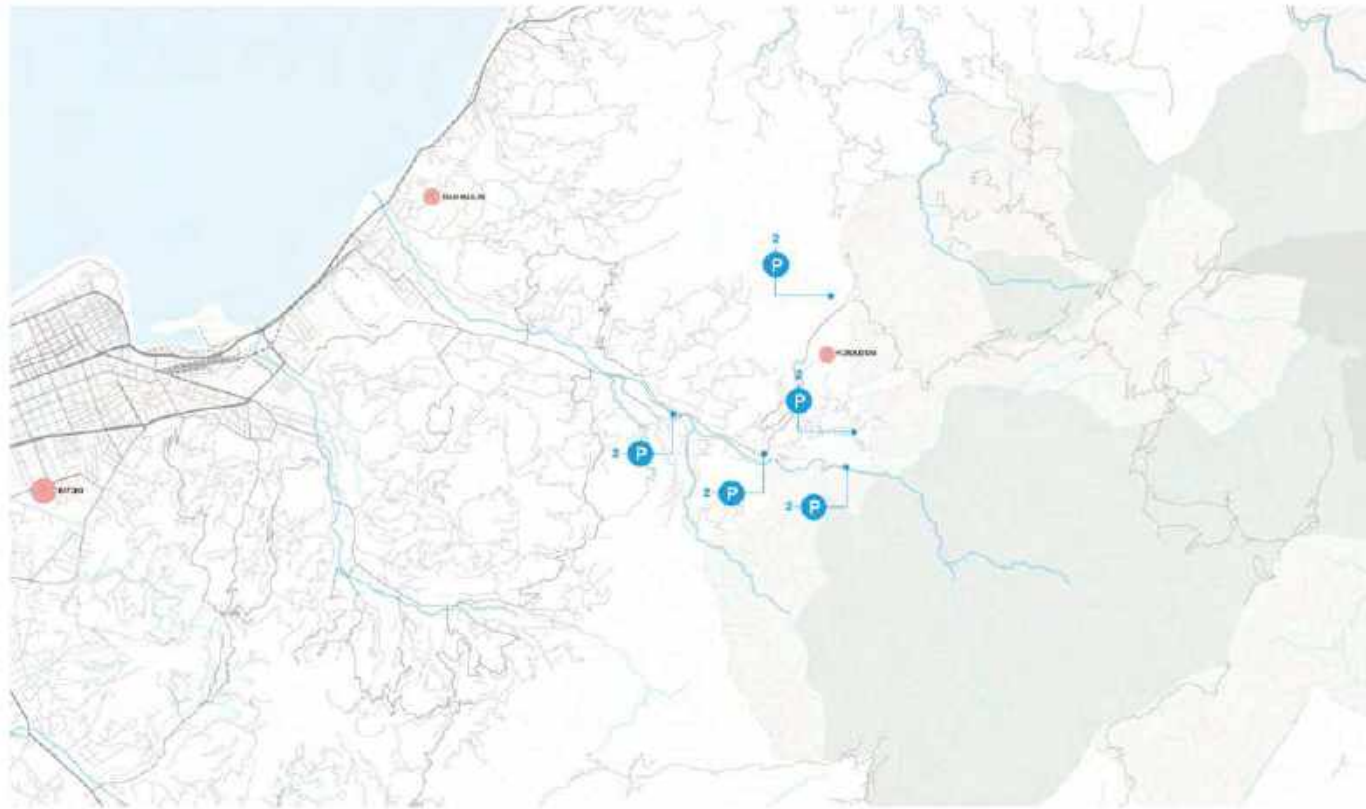
• ძალიან ცოტა მოგზაური (>> განრიგის თანდათან გაზრდა)

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

II. პარკინგები

რუკების შედგენა - კოტენციური მდებარეობები

დასაბუთება

ვიზიტორთა დაახლოებით 50% მაინც მანქანით ჩამოვა. განსაკუთრებით ოჯახებით მოგზაურები და ფუფუნების მაძიებლები. ასევე რეგიონის ადგილობრივ მოსახლეობას არ ექნება პირდაპირი წვდომა ავტობუსის მთავარ ხაზზე.

დღეში მაქსიმუმ 1000 ვიზიტორის შემთხვევაში, ჩვენ გირჩევთ 300-მდე პარკინგის ადგილის უზრუნველყოფას. ისინი ძირითადად უნდა განთავსდეს ორთაბათუმში, ვიზიტორთა ცენტრთან ახლოს, რათა შემცირდეს საგზაო მოძრაობა სოფელში, უნდა შევთავაზოთ მომსახურების პუნქტები და შემცირდეს სოფელში სივრცითი მოთხოვნა.

მიუხედავად ამისა, მცირე ზომის პარკინგი (5-10 ადგილი) უნდა იყოს მოწყობილი ბილიკების მისასვლელ ნერტილებთან ახლოს. ძირითადი მომხმარებლები იქნებიან ადგილობრივი მაცხოვრებლები და არა სეზონური ვიზიტორები.

მდებარეობა 1:

ვიზიტორთა ცენტრი ორთაბათუმში

მდებარეობა 2-5:

ბილიკის საწყისებთან ახლოს

დამატებითი აღვილები:

სასტუმრო სახლებსა და რესტორნებს მოეთხოვებათ უზრუნველყოთ პარკინგი მათ ტერიტორიაზე

საჭირო ინვესტიცია

- შესაბამისი ქონება
- ნასყიდობის ან იჯარის ხელშეკრულებები
- რელიეფის გასწორება (შესაძლოა საყრდენი კედლების ჩათვლით)
- კარგი დრენაჟი, გამტარი ზედაპირი (ასფალტის გარეშე!)
- შესაძლოა ჭიშკრები და ზედამხედველობის ჯიხურები

მიღებული შედეგები:

- ნაკლები პარკირება სოფელში
- სოფელში ნაკლები მოძრაობა ხეობაში ცენტრალური პარკირების გამო
- მკაფიო შეხების ნერტილი ვიზიტორებთან
- ინფორმაციის მიწოდების შესაძლებლობა (ვიზიტორთა ცენტრი/ბილიკების მიმოხილვა, მოთხრობა)
- შესაძლო შემოსავლის გამომუშავება

რისკები:

- გადაჭარბებული ფასი, რომელიც გამოიწვევს დანიშნულ ტერიტორიებს გარეთ პარკირებას
- ხეობის პარკირების „გამოტოვება“ რაც გამოიწვევს ზემო სოფელში პარკირების ბევრ შემთხვევებს (>> საჭიროებს მართვას და/ან საინფორმაციო სისტემას)

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

III. განახლებული გზა მტირალას მთამდე

რუკების შედგენა - კოტენციური მდებარეობები

დასაბუთება

ძველი საბჭოთა ბაზისკენ მიმავალი გზა მოუასფალტებელია და ნალექის შემდეგ სწრაფად იშლება. ამჟამად ის ხელმისაწვდომია მხოლოდ მძიმე რელიეფის 4x4 მანქანებით და ძალიან დაბალი სიჩქარით. იმისთვის, რომ შესაძლებელი იყოს ამ ობიექტებამდე მისვლა, რეკომენდებულია გზის განახლება, რათა ჩვეულებრივმა მანქანებმაც შეძლონ მოძრაობა, მაგრამ ეს გზა უნდა დარჩეს დაუასფალტებელი. ეს მოითხოვს კარგ დეტალებს და განსაკუთრებით კარგ დრენაჟს გზის ზედაპირზე და მის გარშემო.

საგზაო მოძრაობა უნდა შემოიფარგლოს მაქსიმუმ 5-10 მანქანით დღეში, რადგან გზა არის ერთადერთი მარშრუტი უახლოეს მომავალში და მას ასევე იყენებენ მოლაშქრეები ველოსიპედისტები და ცხენოსნები.

რეკომენდირებულია პარალელური ცალმხრივი ბილიკების მოწყობა იმავე დანიშნულებით, როდესაც გაიზრდება ვიზიტორების რაოდენობა.

მდებარეობა

მარშრუტი ყოროლისთავის პარკის შესასვლელიდან ყოფილ საბჭოთა ბაზამდე.

საჭირო ინვესტიცია

სადრენაჟო სისტემის შექმნა

გზის გასწორება

მოვლა

მიღებული შედეგები:

მომავალი ბანაკი და საბჭოთა ბაზა ხელმისაწვდომია 30 წუთის სავალზე

ხელმისაწვდომია მხოლოდ პერსონალისთვის და 2-3 მიმოსვლა დღეში.

რისკები:

არასათანადო დეტალიზაცია

არასაკმარისი მოვლა

მენყერი

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

IV. საბაგრო

რუკის შედგენა - კოტინციური მდებარეობები

78: უსახურო საბაგრო, ლუცერნი, შვეიცარია

79: გუდაურის საბაგრო, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტი,

REFERENCE	YEAR	DIS-TANCE	COST	TICKET
Gudauri Cable car, Stepantsminda	2019	7.5 km	30 M USD	20 GEL one-way

დასაბუთება

როგორც სატრანსპორტო სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს პირდაპირ წვდომას მთიანეთს მწვერვალზე, საბაგრო გზა არის ეფექტური გადაწყვეტილება, რომელიც მნიშვნელოვნად გაზრდის შიდა პარკის ზონის ხელმისაწვდომობა. ტრანსპორტირება არის ტურისტული ღირებულების მთავარი ასპექტი. ეს შექმნის ბიზნეს შესაძლებლობებს.

როგორც თავისთავად ტურისტული ატრაქციონი, საბაგრო გზა ერთდროულად შემატებს პირდაპირ ღირებულებას ამ პროექტს, რაც უზრუნველყოფს დასვენების სერვისს.

მიუხედავად იმისა, რომ აჭარის ტურიზმის დეპარტამენტი ძლიერ არის დაინტერესებული ამ ინტერვენციებით, MNP-ის შენეკმენტი და ამ ანგარიშის სხვა ავტორები კვლავ კრიტიკულები არიან. შესწავლილია მიზანშეწონილობა და თავსებადობა ეროვნული პარკის მიზნებთან და იუნესკოს რეგულაციებთან.

მდებარეობა

სოფელი ყოროლისთავი მთიანეთს მწვერვალზე 4,9 კმ სიმაღლე 1167 მ

საჭირო ინვესტიცია:

მნიშვნელოვანი ფინანსური ინვესტიცია

მძიმე მშენებლობა და ცუდი ტერიტორიის საზღვრებში

მიღებული შედეგები:

გაზრდილი ხელმისაწვდომობა 4 სეზონის განმავლობაში.

ადგილობრივი საზოგადოებისთვის დასაქმების შესაძლებლობები

რისკები:

უხეში ჩარევა პარკის საზღვრებში, პოტენციური საფრთხე ველური ბუნებისა და ბიომრავალფეროვნებისთვის

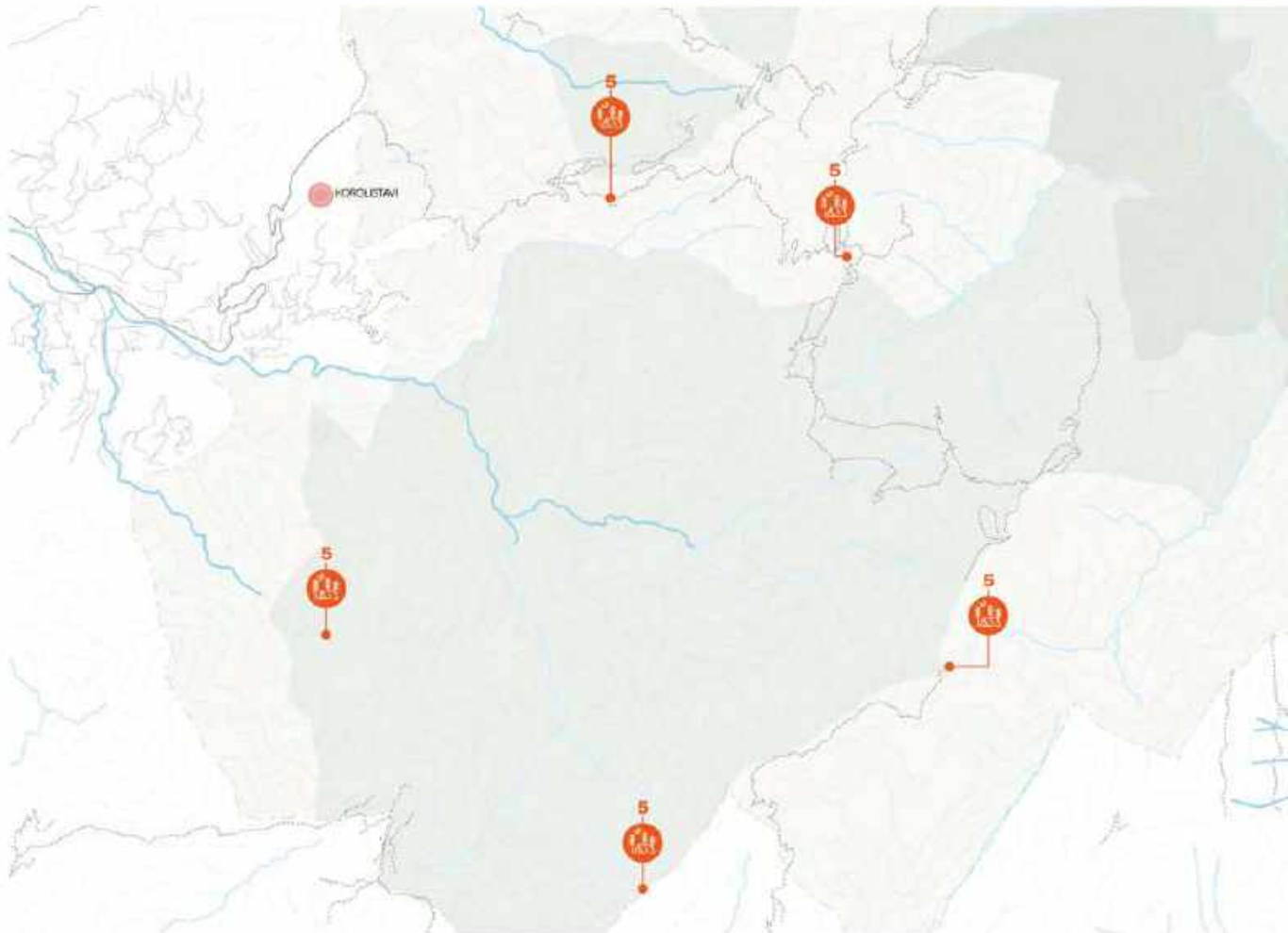
მაღალი სამშენებლო და ტექნიკური ხარჯები, პოტენციური საინვესტიციო რისკი

ენინააღმდეგება NP რეგულაციებს

1 ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

V. ადგილი კემპინგისთვის და თავშესაფრები

რუკების შედგენა - კოტენციური მდებარეობები

დასაბუთება

ძირითადი ინფრასტრუქტურის უზრუნველყოფა ტურისტებისთვის, რომლებიც მიდიან ლაშქრობაში დიდი ხნით, იქნება ეს ნახევარდღიანი ლაშქრობა თუ 3 დღიანი ლაშქრობა, თავშესაფრები აუცილებელია ვიზიტორთა საუკეთესო გამოცდილების უზრუნველსაყოფად.

განსაკუთრებით მტირალას წვიმიან კლიმატში, მსუბუქი თავშესაფრის ნაგებობებს შეუძლიათ შესთავაზონ მომხმარებლებს კომფორტული დასასვენებელი ადგილები, ასევე მიმზიდველი ადგილები განსაკუთრებით ღამაში გარემოთი.

თავშესაფრის აუცილებლობა მოიცავს, პირველ რიგში, თავშესაფარს და დასაცდომ და დასასვენებელ ადგილს. მაგრამ ისინი ასევე შეიძლება გამოყენებულ იქნას დამისთვისთვის და კომბინირებული იყოს სხვა ძირითად სერვისებთან, როგორცაა სამზარეულო, ტუალეტები ან რეინჯერის სათავსო.

მდებარეობა

თავშესაფრები უნდა იყოს განაწილებული პარკის მასშტაბით ბილიკების გასწვრივ და განთავსდეს სტრატეგიულ ადგილებში, როგორცაა ბილიკების კვეთა.

საჭირო ინვესტიცია

- მინიმალური შენობის დიზაინი და მშენებლობა
- რეგულარული მოვლა
- კომუნიკაციის საშუალებები და გზამკვლელები მომხმარებლებისათვის

მოსალოდნელი შედეგები:

- გაზრდილი მიმზიდველობა პარკში ხანგრძლივი ყოფნისთვის
- შესვლის ან გამოყენების შესაძლო გადასახადი

რისკები:

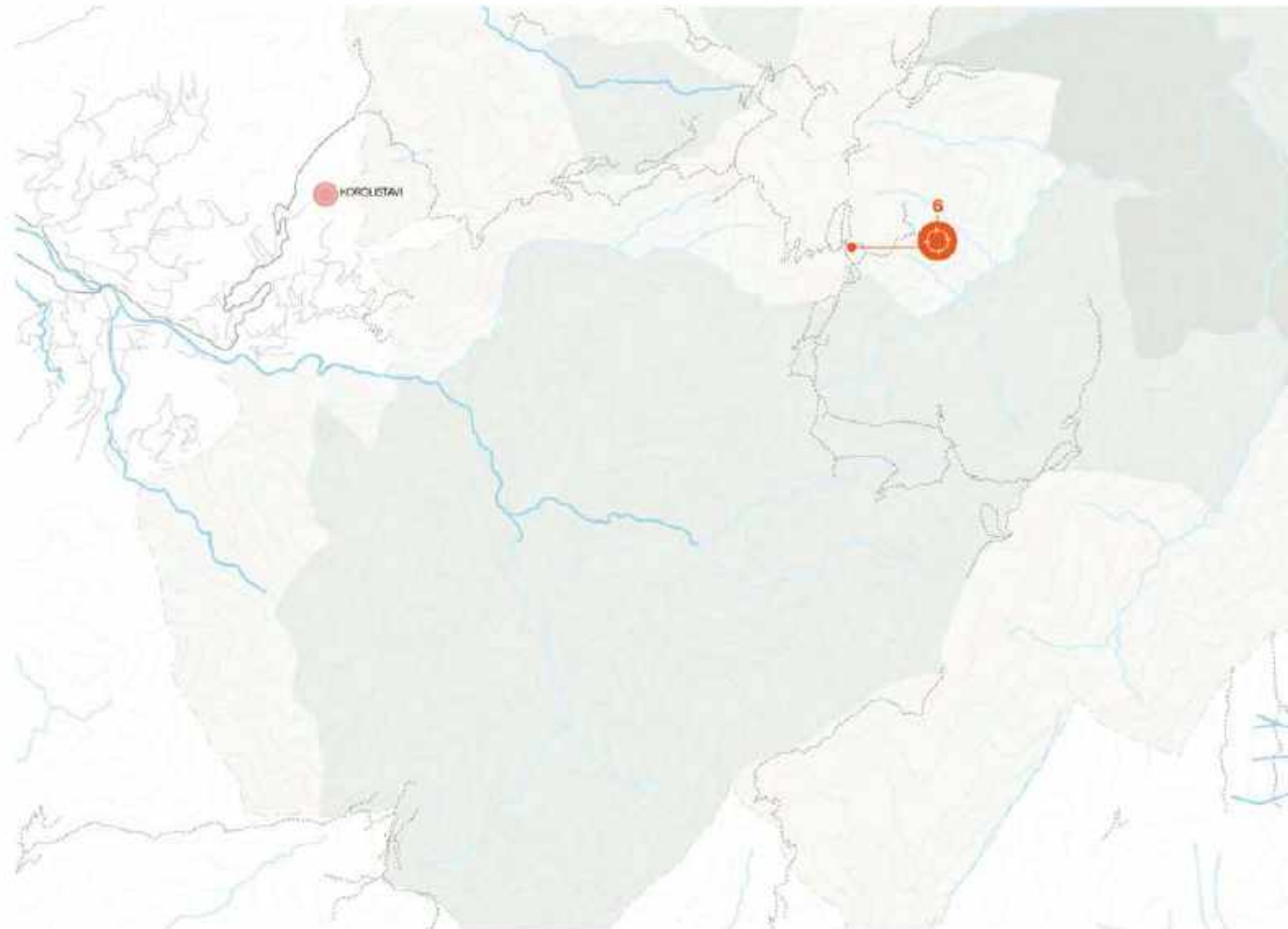
სწრაფი გაფუჭება მოვლის არარსებობის შემთხვევაში

VI. მომსახურებელი ბანაკი

რუკების შედგენა - კოტენციური მდებარეობები

დასაბუთება

მას შემდეგ, რაც ვიზიტორთა რაოდენობა გაიზარდა, ბანაკი აღჭურვილი უნდა იყოს უკეთესი სერვისებით. ეს გულისხმობს საშხაპებს, სველი წერტილებს, სამრეცხაოს, ასევე დახურულ მისაღებ ოთახს, სათამაშო მოედნებს და ა.შ.

იმის გამო, რომ მომსახურე ბანაკს სჭირდება მუდმივი პერსონალი, ის ასევე გვადლევს შესაძლებლობას გამგლეღ სტუმრებს შევთვაზოტ საკვები. ეს გაზრდის მომგებიანობას და ორივე ფუნქციის უფრო მაღალ სტანდარტებს.

მდებარეობა

ბანაკში (მუდმივი)

საჭირო ინვესტიცია:

კერძო ფინანსური ინვესტიცია
 კარგი კოორდინაცია პარკის მენეჯმენტთან
 ინფრასტრუქტურის უზრუნველყოფა (წყალი, კანალიზაცია, ელექტროენერგია) - თუ არ არის დაფუძნებული თვითკმარ მოედლებზე
 საიშედო მენეჯმენტი

მოსალოდნელი შედეგები:

გაზრდილი მიმზიდველობა პარკში ხანგრძლივი ყოფნისთვის
 შემოსავალი
 დაბალი დონის მოგზაურობის პოპულარობა

რისკები:

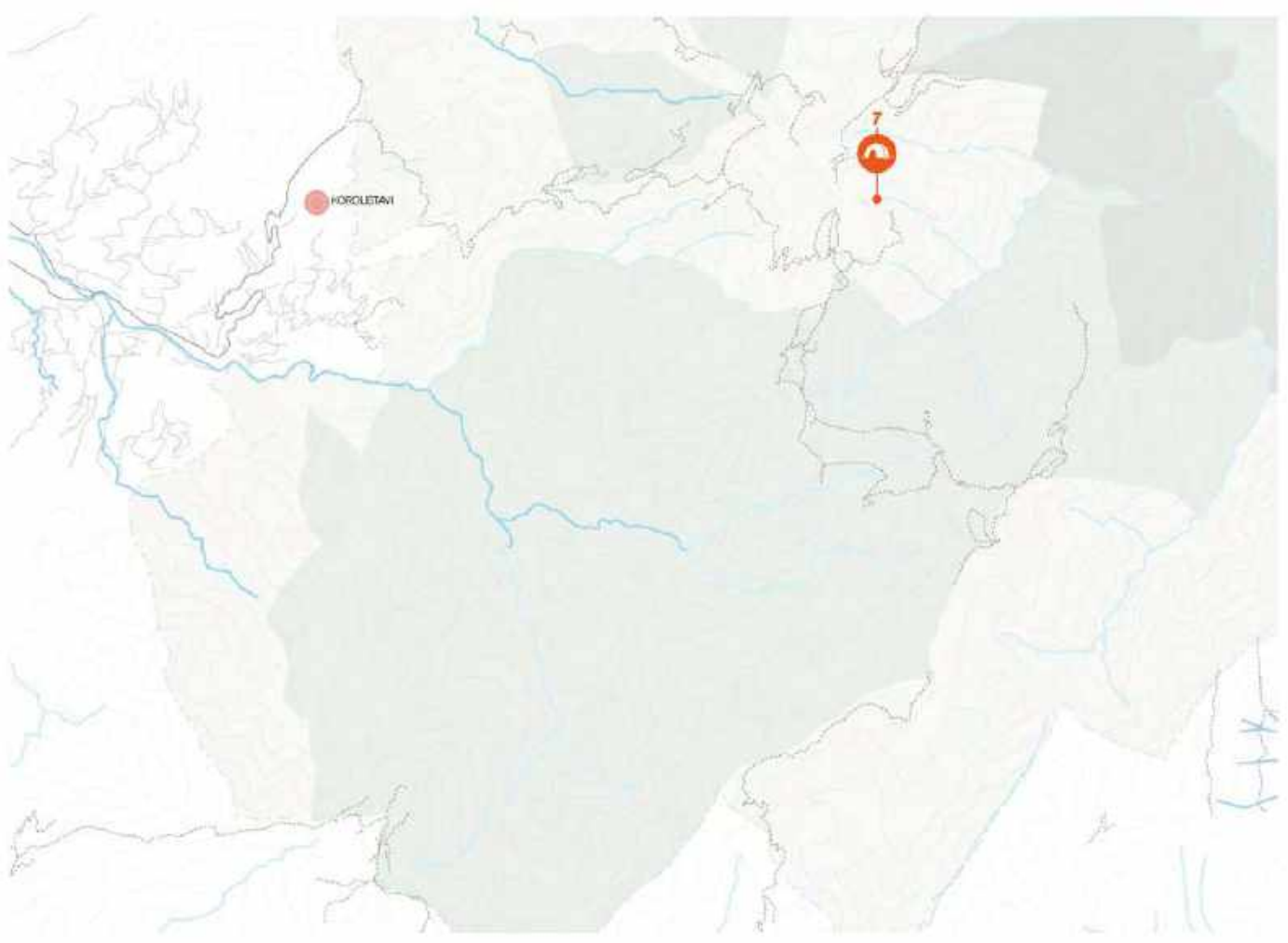
ბაზრის სეზონურობა

*არქიტექტურული დიზაინი დანართში

VII. გლამპინგი/არაკვებულბრივიეკოლოგიური სახლები 'GLAMPING'

რუკების შედგენა - კოტენციური მდებარეობები

დასაბუთება

გლამპინგი არის კემპინგის ფორმა, რომელიც მოიცავს საცხოვრებელს და უფრო მდიდრულ ობიექტებს, ვიდრე ტრადიციული კემპინგი.

მიუხედავად იმისა, რომ მოითხოვს უფრო მნიშვნელოვან ინვესტიციებს და ინფრასტრუქტურას, ვიდრე ტრადიციული კემპინგი, გლამპინგური სტილის ბიზნეს მოდელები მოიზიდავს მეტ შემოსავალს დაცულ ტერიტორიაზე, ხოლო გარემოზე ექნება შედარებით დაბალი ზემოქმედება.

მდებარეობა

ყოფილ წყალსაცავთან / მწვანე ტბასთან

80: Projekt-Kodu, Retreat & Eco-Hostel

82: Shelters by the sea, Denmark

81: Les Cabanes de Rensiwez, Treehouses

საჭირო ინვესტიცია:

- კერძო ფინანსური ინვესტიცია
- კარგი კოორდინაცია პარკის მენეჯმენტთან
- ინფრასტრუქტურის უზრუნველყოფა (წყალი, კანალიზაცია, ელექტროენერგია) - თუ არ არის დაფუძნებული თვითკმარი მოდელზე
- ფრთხილად დინამი და მიზნობრივი მარკეტინგული კონცეფცია

საიმედო მენეჯმენტი

მოსალოდნელი შედეგები:

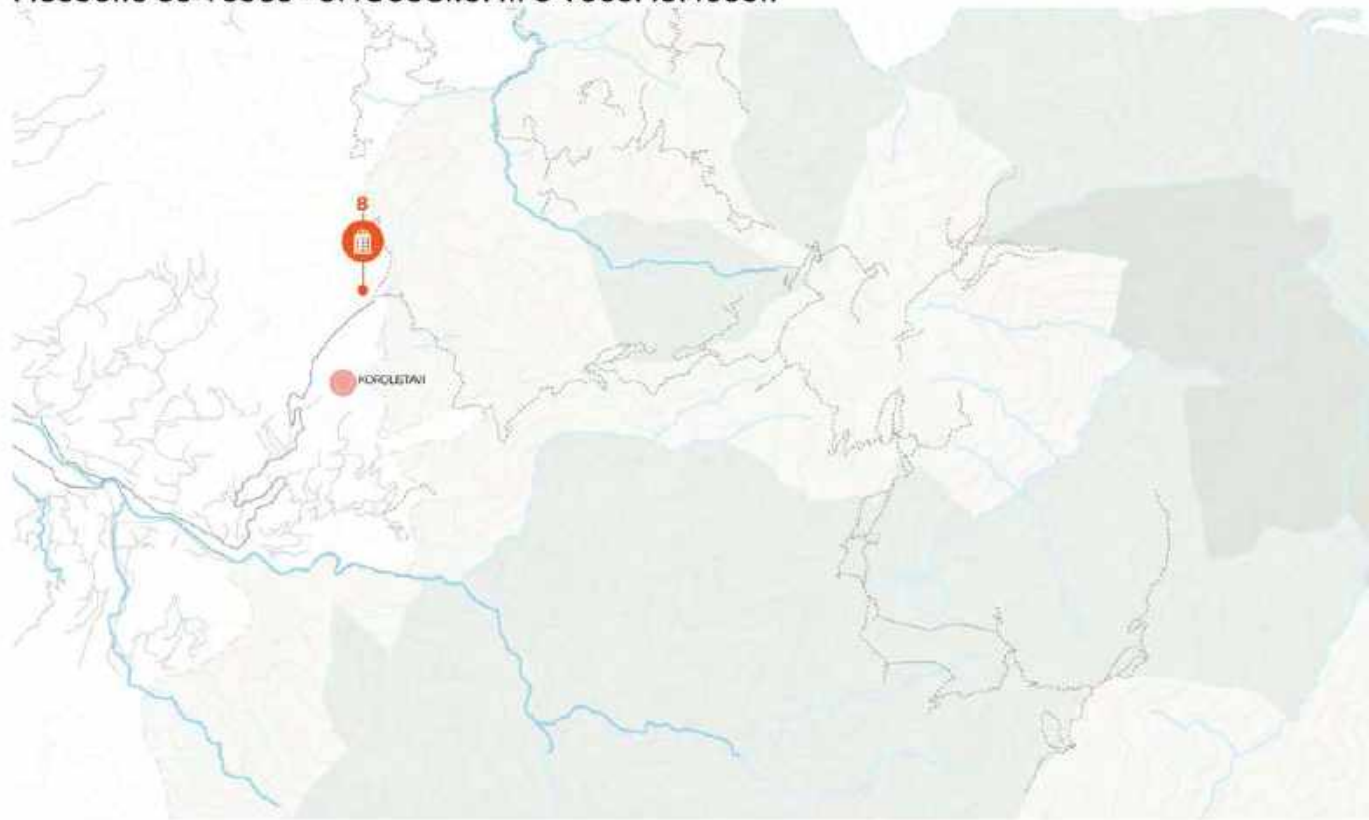
- გაზრდილი მიმზიდველობა პარკის შიგნით ღამისთევისთვის
- სასიამოვნო ტურისტული გამოცდილება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება
- მოიზიდავს შესაბამის აუდიტორიას ეკოტურიზმის სერვისებისთვის

რისკები

- ალინიშნება სეზონურობა
- გათვლილია ვინრო სამიზნე ჯგუფზე

VIII. მაღალი დონის კურორტი რუკების შედგენა - კოტენციური მდებარეობები

დასაბუთება

ის სერვისები, რასაც ბათუმის სტუმართომოყვარეობა სთავაზობს ტურისტებს შესაძლებელია უფრო გავამდიდროთ და მრავალფეროვანი გავხადოთ დახვეწილი სტილის შეთავაზებით. ზომიერი და სუბტროპიკული კლიმატი და მდიდარი მცენარეულობა იძლევა ტროპიკული ტყეების მსგავს შეგრძნებას, რაც შეიძლება შევადაროთ #1 დაანიშნულების ადგილებს, როგორცაა ბალი ან ეკვადორი.

„Mashpi Lodge არის ტროპიკული ტყის სასტუმრო ღრუბლებში. იგი ითვლება მსოფლიოში ერთ-ერთ საუკეთესო ბუნების კურორტად, ეს ნამდვილად ყველა ბუნების მოყვარულის ოცნებაა. ეს მდიდრული ეკვადორის ტროპიკული ტყის სახლი მდებარეობს მაშპის ნაკრძალში. ეს 2500 ჰექტარი კერძო ნაკრძალი სავსეა ჯადოსნური ნედლი გარემოთი, რომელიც შედგება 70% აყვავებული და მდიდარი გამზვანებისაგან. გამოიკვლიეთ გასაოცარი ბიომრავალფეროვნება, განიცადეთ წარმოუდგენელი ფლორა და ფაუნა და შეხვდით

400 სხვადასხვა სახეობის ხეებს, ფრინველებსა და ბაყაყებს, რომლებიც მსოფლიოში სხვაგან ვერსად შეხვდებით. ამ ყველაფრის გარდა, Mashpi Lodge ღრმად თანამშრომლობს ადგილობრივ საზოგადოებასთან და თავისი ხალხი ჰყავს რასაც აკეთებენ ყველაფერში ჩართული.“

მდებარეობა:

ეროვნული პარკის შესასვლელი ყოროლისთავში შესადარებელი ადგილები ყოროლისთავში

ვინაიდან ადგილები არ არის ეროვნული პარკის საზღვრებში, ისინი არ ექვემდებარებიან მის რეგულაციებს. თუმცა მასთან სიახლოვე საშუალებას მისცემს მას ისარგებლოს ბიომრავალფეროვნებით და რეკრეაციული სარგებლით.

ექსკლუზიურობის აურის შესაქმნელად და უმაღლესი ხარისხის სტანდარტების უზრუნველსაყოფად მხოლოდ ერთი ლიცენზია უნდა გაიცეს მთელ ყოროლისთავში.

85: mashpilodge.com

83: ამანკილა, ბალი

84: ხედი ყოროლისთავიდან

საკირო ინვესტიცია:

მნიშვნელოვანი ფინანსური ინვესტიცია

მძიმე ნაგებობა დაცული ტერიტორიის საზღვრებთან ახლოს

სასტუმროს გამოცდილი ხელმძღვანელი

განვრთნილი პერსონალი

მოსალოდნელი შედეგები:

გაზრდილი მიმზიდველობა მთელი წლის განმავლობაში, სეზონურადა

ადგილობრივი საზოგადოებისთვის დასაქმების შესაძლებლობები

ძვირადღირებული ტურისტების მოზიდვა

ადგილობრივი პროდუქტებისა და სერვისების პოტენციური ინტეგრაცია და პოპულარიზაცია

დამატებითი ერთ-დღიანი მოგზაურობა სადილისთვის და/ან გამაჯანსაღებლად

რისკები:

ადგილობრივ ეკონომიკასთან გათიშვა

საინვესტიციო რისკი

IX. საკვების და სასმელების მომსახურება

რუკების შედგენა - კოტენციური მდებარეობები

დასაბუთება

საკვები და სასმელი ან გასტრონომიული შეთავაზებები არის მთავარი შესაძლებლობა ადგილობრივი ბიზნესის პოპულარიზაციისთვის და საზოგადოებისთვის შემოსავლისა და დასაქმების შესაქმნელად.

იმის გამო, რომ მათი დაწყება მარტივია, მათ ასევე აქვთ დიდი რაოდენობით დაბალი ხარისხის ხელმისაწვდომობის რისკი.

ჩვენ ვთავაზობთ ეტაპობრივად შექმნას F&B შეთავაზება, დაწყებული დროებითი კვების მანქანებით, რომლებიც შეიძლება მოემსახურონ სტუმრებს პიკის საათებში, როგორცაა ფესტივალები და შაბათ-კვირა, მას შემდეგ, რაც ვიზიტორთა რიცხვი გაიზრდება და უფრო სტაბილური გახდება, შეიძლება განვიხილოთ მუდმივი ღონისძიებები მაგალითად, ბანაკთან ან მუზეუმთან ერთად.

მდებარეობა 1:

ძირითადი გზების გასწვრივ პარკის შესასვლელამდე და ბათუმიდან

მდებარეობა 2:

ყოფილ საბჭოთა ბაზაზე (დროებითი)

ბანაკში (მუდმივი)

მდებარეობა 3:

ვიზიტორთა ცენტრში

86: სამზარეულო ბორბლებზე

87: გზისპირა დახლები ადგილობრივი პროდუქტით

88: პიკნიკი ადგილობრივი პროდუქტით

საჭირო ინვესტიცია:

- მცირე ინვესტიცია
- მცირე ჩარევა
- დიზაინი და მსუბუქი კონსტრუქცია
- ადგილობრივ ფერმერებთან თანამშრომლობა
- პოპულარიზაცია სოციალური მედიის საშუალებით

მოსალოდნელი შედეგები:

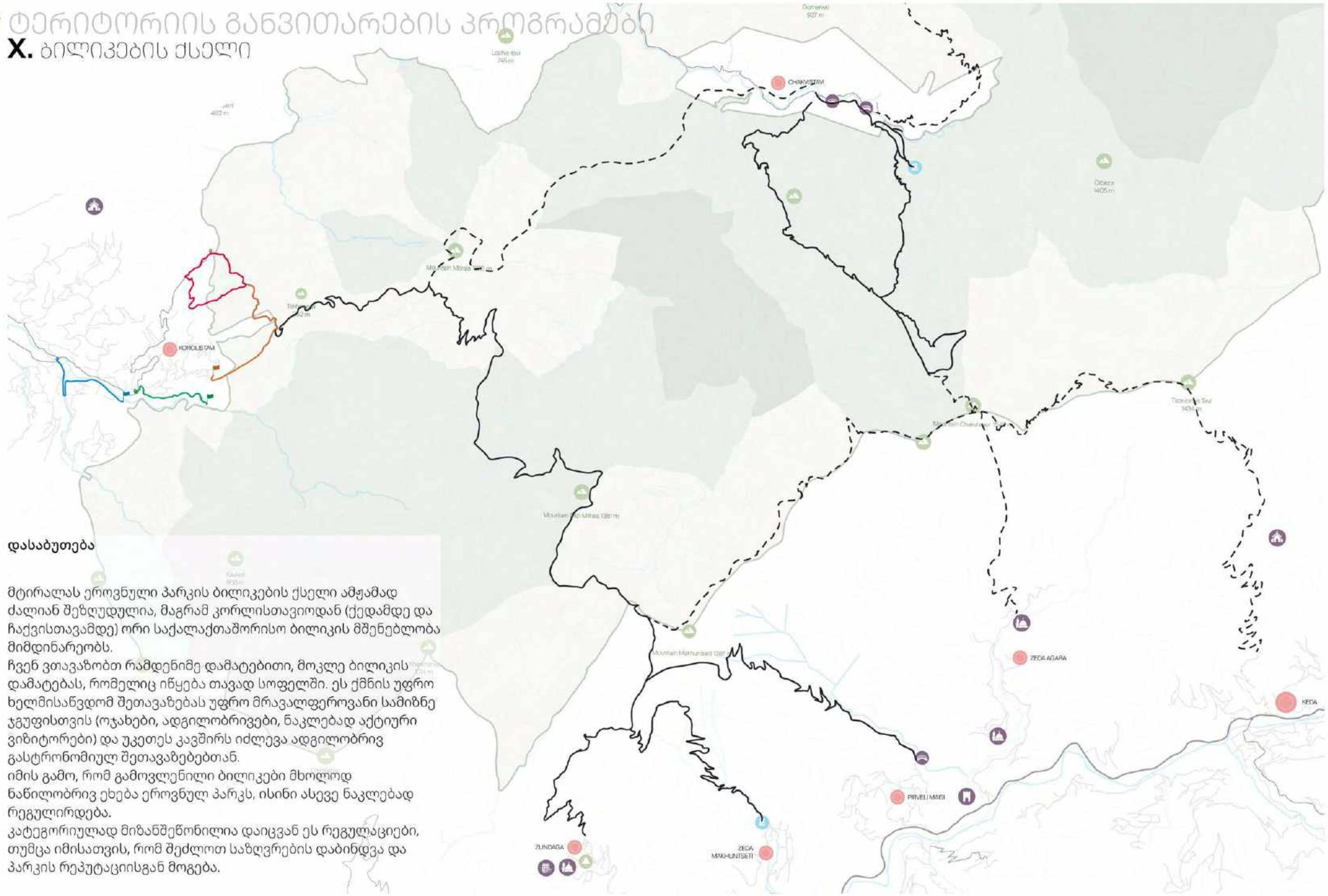
- ადგილობრივი პროდუქტების პოპულარიზაცია
- ადგილობრივი ფერმერების მხარდაჭერა
- დასაქმება და შემოსავალი ადგილობრივი საზოგადოებისთვის

რისკები:

ჭარბმა მიწოდებამ და ზედმეტმა კონკურენციამ შეიძლება გამოიწვიოს ზღვრული შემოსავალი და დაბალი ხარისხის შეთავაზება - გასათვალისწინებელია შეზღუდვა ლიცენზირების გზით.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

X. ბილიკების ძსელი

დასაბუთება

მტირალას ეროვნული პარკის ბილიკების ქსელი ამჟამად ძალიან შეზღუდულია, მაგრამ კორლისთავიოდან (ქედამდე და ჩაქვისთავამდე) ორი საქალაქთაშორისო ბილიკის მშენებლობა მიმდინარეობს.

ჩვენ ვთავაზობთ რამდენიმე დამატებითი, მოკლე ბილიკის დამატებას, რომელიც იწყება თავად სოფელში. ეს ქმნის უფრო ხელმისაწვდომ შეთავაზებას უფრო მრავალფეროვანი სამიზნე ჯგუფისთვის (ოჯახები, ადგილობრივები, ნაკლებად აქტიური ვიზიტორები) და უკეთეს კავშირს იძლევა ადგილობრივ გასტრონომიულ შეთავაზებებთან.

იმის გამო, რომ გამოვლენილი ბილიკები მხოლოდ ნაწილობრივ ეხება ეროვნულ პარკს, ისინი ასევე ნაკლებად რეგულირდება.

კატეგორიულად მიზანშეწონილია დაიცვან ეს რეგულაციები, თუმცა იმისათვის, რომ შეძლოთ საზღვრების დაბინდვა და პარკის რეპუტაციისგან მოგება.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები შემეცნებით-სათავგადასავლო მარშრუტი - კოლხური ტყის შრეები

მარშრუტის ზოგადი პარამეტრები

მარშრუტის დასახელება: კოლხური ტყის შრეები

მარშრუტის ტიპი: შემეცნებით-სათავგადასავლო

სირთულის კატეგორია: მარტივი

მარშრუტის სიგრძე: 1.5 კმ

სიმაღლეები ზღვის დონიდან (უმაღლესი/უდაბლესი): 216/151

მიღწევადობა: მარშრუტი იწყება სოფელ ყოროლისთავის მთავარი საავტომობილო გზიდან

მარშრუტის მდებარეობა მტირალას ეროვნული პარკის მიმართ: მარშრუტი სრულდება მტირალას ეროვნული პარკის საზღვართან;

საჭირო ინფრასტრუქტურა: მარშრუტის დასაწყისში საინფორმაციო დაფა, მანიშნებელი დაფები, მცირე საფეხმავლო ხიდეები, საინტერპრეტაციო დაფები, პანორამული გადასახედი, საპიკნიკე სივრცე, ხეზე საცოცი ინფრასტრუქტურა;

საკუთრების საკითხი: მარშრუტი სრულად სახელმწიფოს საკუთრებაში მყოფ ტერიტორიაზე გადის. საწყისი ნაწილი, რომელიც სოფლის საავტომობილო გზას მიუყვება ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაა, ხოლო ტყის ტერიტორიის ნაწილი, სადაც მარშრუტის ძირითადი ტურისტული რესურსებია თავმოყრილი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტროს ბალანსზე (საკადასტრო კოდი: 22.22.05.029)

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

სალაშქრო მარშრუტი - მტირალას მთის და სოფელ ყოროლისთავის წრიული ბილიკი

მარშრუტის ზოგადი პარამეტრები

მარშრუტის დასახელება: მტირალას მთისა და სოფელ ყოროლისთავის წრიული ბილიკი

მარშრუტის ტიპი: სალაშქრო ბილიკი

სირთულის კატეგორია: საშუალო

მარშრუტის სიგრძე: 3 კმ

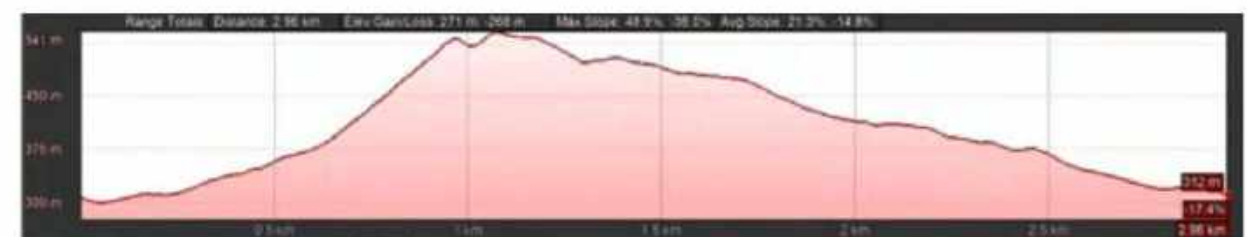
სიმაღლეები ზღვის დონიდან (უმაღლესი/უდაბლესი): 539/308

მიღწევადობა: მარშრუტი იწყება სოფელ ყოროლისთავში, დასაწყისამდე მიდის კუთილმონყობილი გზა

მარშრუტის მდებარეობა მტირალას ეროვნული პარკის მიმართ: მარშრუტის თითქმის ნახევარი გადის მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, ვიზიტორთა ზონაში.

საჭირო ინფრასტრუქტურა: მარშრუტის დასაწყისში საინფორმაციო დაფა, მანიშნებელი დაფები, ბილიკის განმედიისა და გაჭრის სამუშაოები.

საკუთრების საკითხი: იმის მიუხედავად, რომ ამჟამინდელი მდგომარეობით მარშრუტზე მოსახვედრად საჭიროა კერძო მოსახლის ეზოში შესვლა, საკადასტრო მონაცემები გვაჩვენებს, რომ მარშრუტი სრულად სახელმწიფოს კუთვნილ ტერიტორიაზე გადის, ნაწილი ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ნაწილი კი დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ტერიტორიაზე.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

ინტეგრირებული მარშრუტი - კაკლის და ნაბლის შემგროვებელთა ბილიკი

მარშრუტის ზოგადი პარამეტრები

მარშრუტის დასახელება: კაკლის და ნაბლის შემგროვებელთა გზა

მარშრუტის ტიპი: ინტერპრეტირებული ტურისტული მარშრუტი

სირთულის კატეგორია: მარტივი

მარშრუტის სიგრძე: 1.7 კმ

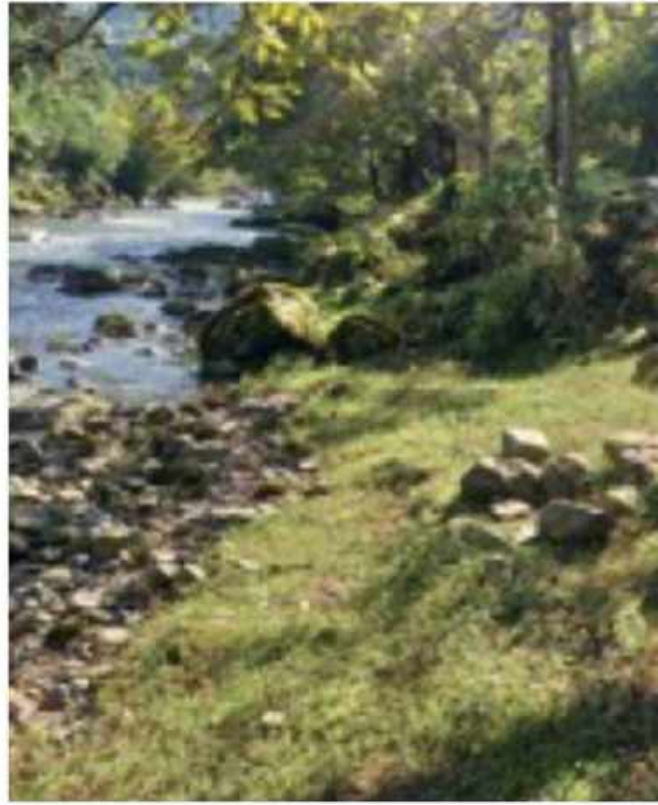
სიმაღლეები ზღვის დონიდან (უმაღლესი/უდაბლესი): 132/96

მიღწევადობა: მარშრუტი იწყება ორთაბათუმის პოტენციური საპარკინგე ადგილიდან;

მარშრუტის მდებარეობა მტირალას ეროვნული პარკის მიმართ: მარშრუტი სრულდება მტირალას ეროვნული პარკის საზღვართან;

საჭირო ინფრასტრუქტურა: მარშრუტის დასაწყისში საინფორმაციო დაფა, მანიშნებელი დაფები, საინტერპრეტაციო დაფები, საპიკნიკე სივრცე;

საკუთრების საკითხი: მარშრუტი სრულად ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში მყოფ ტერიტორიაზე გადის.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები ღამის სალაშქრო მარშრუტი - ნისლიანი ტყის ღამის თავგადასავალი

მარშრუტის ზოგადი პარამეტრები

მარშრუტის დასახელება: ნისლიანი ტყის ღამის თავგადასავალი

მარშრუტის ტიპი: ღამის სალაშქრო ბილიკი, შემეცნებით-სათავგადასავლო

სირთულის კატეგორია: საშუალო

მარშრუტის სიგრძე: 3.3 კმ

სიმაღლეები ზღვის დონიდან (უმაღლესი/უდაბლესი): 653/411

მიღწევადობა: მარშრუტი იწყება სოფელ ყოროლისთავში, ეროვნული პარკის აშუამინდელი შესასვლელიდან 1 კმ

მარშრუტის მდებარეობა მტირალას ეროვნული პარკის მიმართ: მარშრუტის ნახევარი გადის მტირალას ეროვნულ პარკში

საჭირო ინფრასტრუქტურა: მარშრუტის დასაწყისში საინფორმაციო დაფა

საკუთრების საკითხი: მარშრუტი გადის დაცული ტერიტორიების სააგენტოს და ხელგაჩაურის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე

XI. მარკირება და ინტერპრეტაცია

დასაბუთება

ხელმოწერის დაფები უნდა აერთიანებდეს ბუნებრივ მასალებს თანამედროვე მასალებთან, რათა შეერწყას გარემოს და შეინარჩუნოს მაღალი ხილვადობა.

ახალი შემოთავაზებული ბილიკების შემთხვევაში, საჭირო იქნება მხოლოდ მარშრუტის დასაწყისში საინფორმაციო დაფის დაყენება, სადაც იქნება ინფორმაცია მარშრუტის აღწერილობის, მისი ძირითადი ღირებულებისა და უსაფრთხოების წესების შესახებ.

ბილიკების გასწვრივ გაგრძელება ნიშნები. ინტერპრეტაციის დაფებს შეუძლიათ დამატებითი ინფორმაციის მიწოდება ინტერაქტიული გზით (მაგ. ვიქტორინები ბავშვებისთვის).

მნახველები სულ უფრო ხშირად იყენებენ ციფრულ აპებს მათ სახელმძღვანელებლად, როგორცაა komoot.com ან strava.com. ეს ბაზისური მარშრუტებია OpenStreet Maps-ზე. ამიტომ მკაცრად რეკომენდირებულია აქ ბილიკების გამოკვება. ასევე შეიძლება დაემატოს ინტერპრეტაციული ინფორმაცია.

მდებარეობა 1:

დასაწყისში და რეგულარული ინტერვალებით შემოთავაზებული ბილიკების გასწვრივ. დაწყებული სოფელ ყოროლისთავიდან. მიმართულებები მანძილით და დანიშნულებით გადასასვლელებზე და ჩანგალებზე.

მდებარეობა 2:

ინტერპრეტაცია ბილიკების დასაწყისში და ბუნებრივ ან კულტურულ ფასეულობებზე, ონლაინ

მნიშვნელოვანია ბილიკისა და ინტერპრეტაციის ინფორმაციის მიწოდება ღია ქუჩის რუქებში

საჭირო ინვესტიცია:

მცირე ინვესტიცია
 მცირე ჩარევა
 დიზაინი და მსუბუქი კონსტრუქცია
 ადგილობრივ ხელოსნობასთან თანამშრომლობა
 პოპულარიზაცია სოციალური მედიის საშუალებით

მოსალოდნელი შედეგები

ახალი ბილიკების პოპულარიზაცია საგანმანათლებლო, ინტერაქტიული და უფრო ხელმისაწვდომი ბილიკები ვიზიტორთა რაოდენობის გაზრდა გაზარდეთ მიზიდულობის წერტილები გამოცდილება, რომელიც შეიძლება გაზიაროს სოციალურ მედიაში (ინსტაგრამის მომენტები)

რისკები:

მასალის დაზიანება ამინდის პირობების, დაბალი მოვლის ან ვანდალიზმის გამო

XII. სამთო-ველო ბილიკი

არსებული მდგომარეობა

ყველას დონის ველომეყვარულთათვის სამთო-ველო ბილიკების განვითარებამ და ელექტრო ველოსიპედების ხელმისაწვდომობამ, ხელი შეუწყო სამთო-ველო სპორტის განვითარებას. სამთო ველოსიპედით მოგზაურთა მსოფლიო ბაზარი საკმაოდ მზარდა და სხვადასხვა გათვლებით იგი 2027 წლისთვის 78,5 მილიონ ტურისტს მიაღწევს, რომლის საშუალო წლიური ზრდა 9,6%-ით არის ნავარაუდები.

სამთო-ველო მოგზაურები ტურისტულ ბიზნესში მნიშვნელოვანი სამიზნე სეგმენტია, მათ აქვთ მაღალგადახდის უნარიანობის პოტენციალი, რაზეც მეტყველებს მათი მარკეტინგული პროფილი: მათი საშუალო ასაკი აღემატება 40 წელს, აქვთ უმაღლესი განათლება, საშუალოზე მაღალი ხელფასი, გამოხატავენ სპორტულ აქტივობებში ინვესტიციების განხორციელების სურვილს. რაც შეეხება ელექტრო სამთო-ველოსიპედით მოგზაურებს, ისინი არიან შედარებით ხანდაზმულები და სიამოვნებაზე მეტად ორიენტირებულები, ამასთან, აქვთ მეტი დრო და უკეთესი ფინანსური შესაძლებლობები. სამთო-ველო ბილიკებით ასევე დაინტერესებული არიან შედარებით დაბალი შემოსავლის მქონე პირებიც, რომლებსაც იზიდავს თავგადასავალი ან ოჯახური მოგზაურობები.

ამრიგად სამთო-ველო ბილიკებში და მისი ქსელის განვითარებაში ინვესტიცია ითვლება მაღალ ეფექტურად, რადგან აქვს მრავალმხრივი ეფექტი: ბილიკების კარგი სისტემა იზიდავს სამთო-ველო მოგზაურებს, ხოლო მოგზაურობისას წარმოქმნილი მომსახურებების საჭიროება ხელს უწყობს ადგილზე სხვადასხვა ტურისტული სერვისის განვითარებას.

ქვემოთ მოყვანილი ილუსტრაცია აჩვენებს თუ რაოდენ ხელმისაწვდომია სოფელი კაპრეშუმი, სადაც სამგზავრო დრო მხოლოდ 1 სთ და 30 წუთია.

ხარჯების შეფასება

ღირებულების შეფასებისთვის, აღებულ იქნა შვეიცარიული მონაცემები და გაყოფილი იქნა 5-ზე. ხარჯთაღრიცხვის მიხედვით, ბილიკებზე ვიზიტი განხორციელდება ძირითადად საქართველოში არსებულ კომპანიებთან თანამშრომლობით.

Name	Difficulty	State	Length (m)	Realisation	Cost per m	Cost
Mount Mtirala access	easy	concept	6209	mid	30.00 CHF	186'270.00 CHF
Uhill peak	easy	concept	1833	short	15.00 CHF	27'495.00 CHF
Green west	easy	concept	5045	short	30.00 CHF	151'350.00 CHF
Green north	easy	concept	1353	short	30.00 CHF	40'590.00 CHF
Blue east	medium	concept	5508	short	30.00 CHF	165'240.00 CHF
Red east	challenging	concept	5285	mid	25.00 CHF	132'125.00 CHF
Descent Black Sea	medium	concept	6481	long	30.00 CHF	194'430.00 CHF
Cable Car		concept	5038			
Connection Cable car	easy	concept	2174	mid	20.00 CHF	43'480.00 CHF
Red Mid	medium	concept	3965	short	25.00 CHF	99'125.00 CHF
Black east	difficult	concept	4113	long	20.00 CHF	82'260.00 CHF
Blue west	medium	concept	2102	mid	25.00 CHF	52'550.00 CHF
Uphill Shuttle/E-bike	medium	concept	5773	mid	5.00 CHF	28'865.00 CHF
TOTAL			54.879	km		1'203'780.00 CHF

ბენეფარკი

ლურჯი დერბი - ტასმანია

ლურჯი დერბი არის ძველი, მიტოვებული სამთო ქალაქი. მალაროს დატბორვის შემდგომ, ხმაურიანი ქალაქი მოჩვენებათა ქალაქად იქცა მნახველების გარეშე. 2015 წლის თებერვალს შედგა Blue Derby Trail Network-ის პირველი 20 კმ-ის ოფიციალური გაშვება. დერბის ფილოსოფია მარტივი იყო: „აშენე და მოვლენ“. და ისინი მოვიდნენ! ეს ადგილი ახლა იმდენად ცნობილია, რომ თითქმის ყველა სამთო-ველო მოგზაურს სურს იქ წასვლა ცხოვრებაში ერთხელ მაინც.

ადგილზე მიწის საფასური გაიზარდა ოთხჯერ. ველობილიკების ქსელი ყოველწლიურად 30000 ვიზიტორს იზიდავს, რომელთა 30% ლამისთევით რჩება ადგილზე. გარდა ამისა

ბილიკის ირგვლივ ვითარდება რესტორნების, განთავსების ობიექტების და ველოსიპედის მაღაზიების ქსელი. დათვლილია, რომ დანახარჯები ყოველ 10 მილიონ დოლარზე 30 მილიონიან შემოსავალს უდრის.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები სამთო-ველო ბილიკი

ფინალე-ლიგური - იტალია

ფინალე-ლიგურე წარმოადგენს იტალიურ სანაპირო ქალაქს, სადაც სამთო ვლოსიპედების ისტორია დაიწყო 30 წლის წინ, 90-იანი წლების ბოლოს.

მან დაიწყო საერთაშორისო პოპულარობის მოპოვება სამთო-ველო მოგზაურებს შორის, მას შემდგომ რაც აქ გაიმართა რამდენიმე საერთაშორისო ღონისძიება, მათ შორის, რედბულის და მსოფლიო სერიის ფინალური ეტაპები. აღნიშნული არეალი წელიწადში 300000 სამთო-ველო ვიზიტორს ითვლის, რის გამოც ქალაქის მთელი ეკონომიკის 1/3 სამთო-ველო ტურიზმზე მოდის.

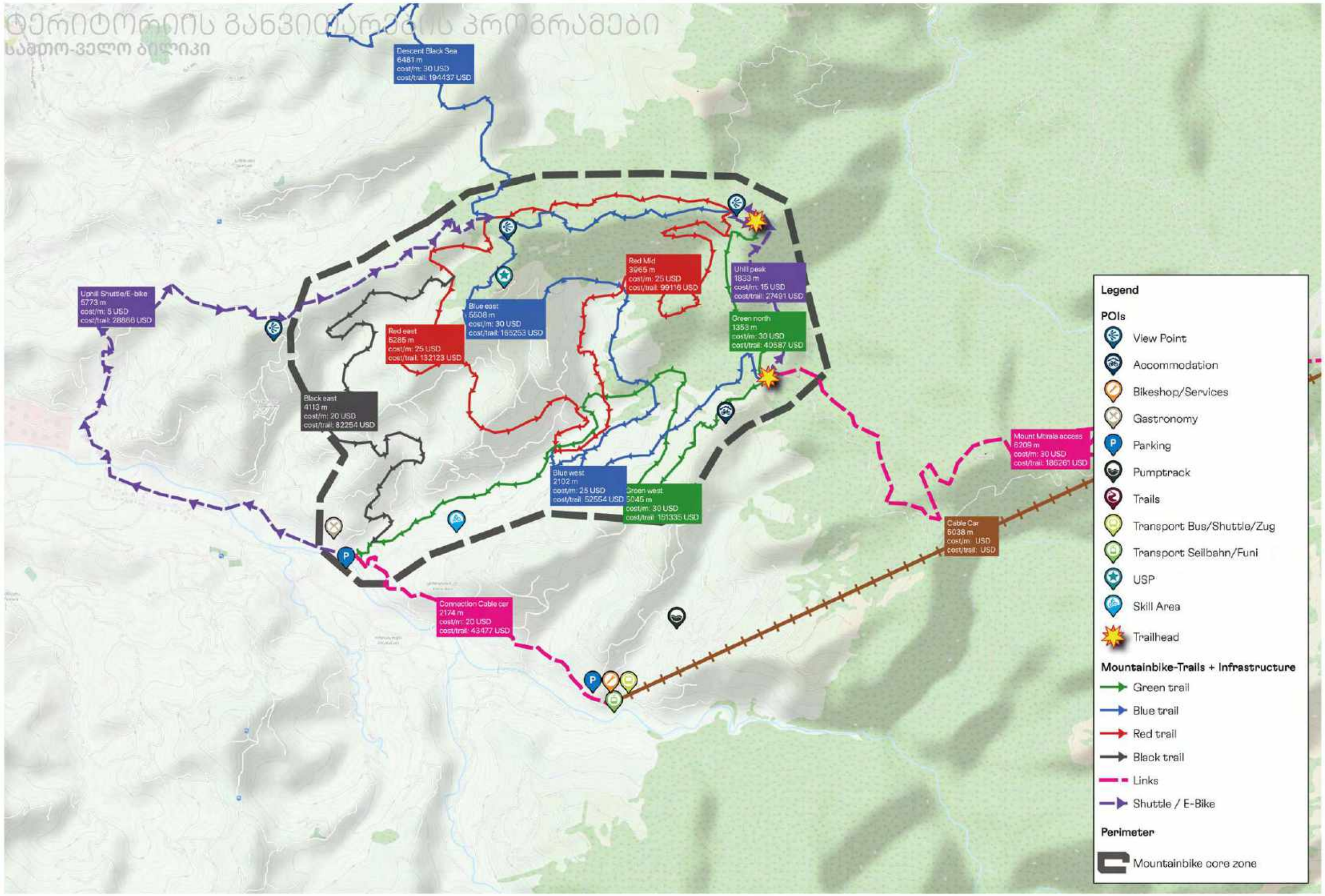
თვითის ხეობა - შოტლანდია

1980-იან წლებში შოტლანდიაში პირველად აშენდა სამთო-ველო მოგზაურთათვის სპეციალურად მოწყობილი ბილიკები. მიუხედავად იმისა, რომ ხშირად წვიმიანი ამინდია, თვითის ხეობა ძალიან ბევრ ვიზიტორს იზიდავს, მათი რაოდენობა წელიწადში საშუალოდ 400 000 ვიზიტორს შეადგენს.

80 კმ სიგრძის ბილიკები მხოლოდ 400 მ ვერტიკალური სხვაობით. ამჟამად საბაზისო ბანაკი, მომსახურების სივრცით დიდი სამთო კურორტების მასშტაბებს უახლოვდება და განაგრძობს ზრდას. მთლიანობაში ველოტურიზმი შოტლანდიაში ყოველწლიურად 7-10%-ით იზრდებოდა და 2015 წელს შემოსავალმა 105 მილიონ ფუნტი სტერლინგს მიაღწია, რომლის 50%-იანი ზრდა ნავარაუდებია 2025 წლისთვის.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები
საბთო-ვალო ბილიკი

Legend

POIs

- View Point
- Accommodation
- Bikeshop/Services
- Gastronomy
- Parking
- Pumptrack
- Trails
- Transport Bus/Shuttle/Zug
- Transport Seilbahn/Funi
- USP
- Skill Area
- Trailhead

Mountainbike-Trails + Infrastructure

- Green trail
- Blue trail
- Red trail
- Black trail
- Links
- Shuttle / E-Bike

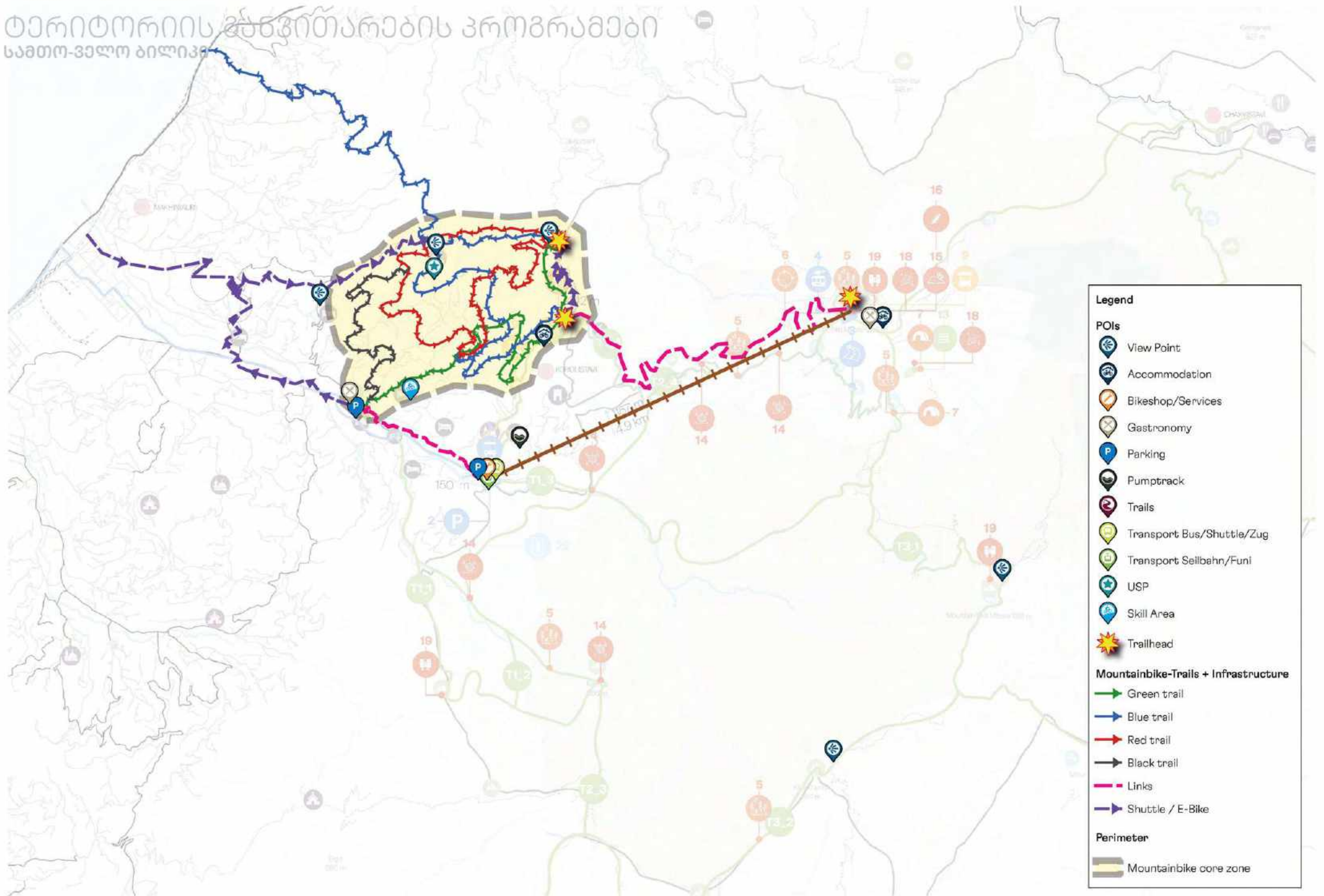
Perimeter

- Mountainbike core zone

ტერიტორიის გუნვითარების პროგრამები

სამთო-ველო ბილიკი

Legend

POIs

- View Point
- Accommodation
- Bikeshop/Services
- Gastronomy
- Parking
- Pumptrack
- Trails
- Transport Bus/Shuttle/Zug
- Transport Seilbahn/Funil
- USP
- Skill Area
- Trailhead

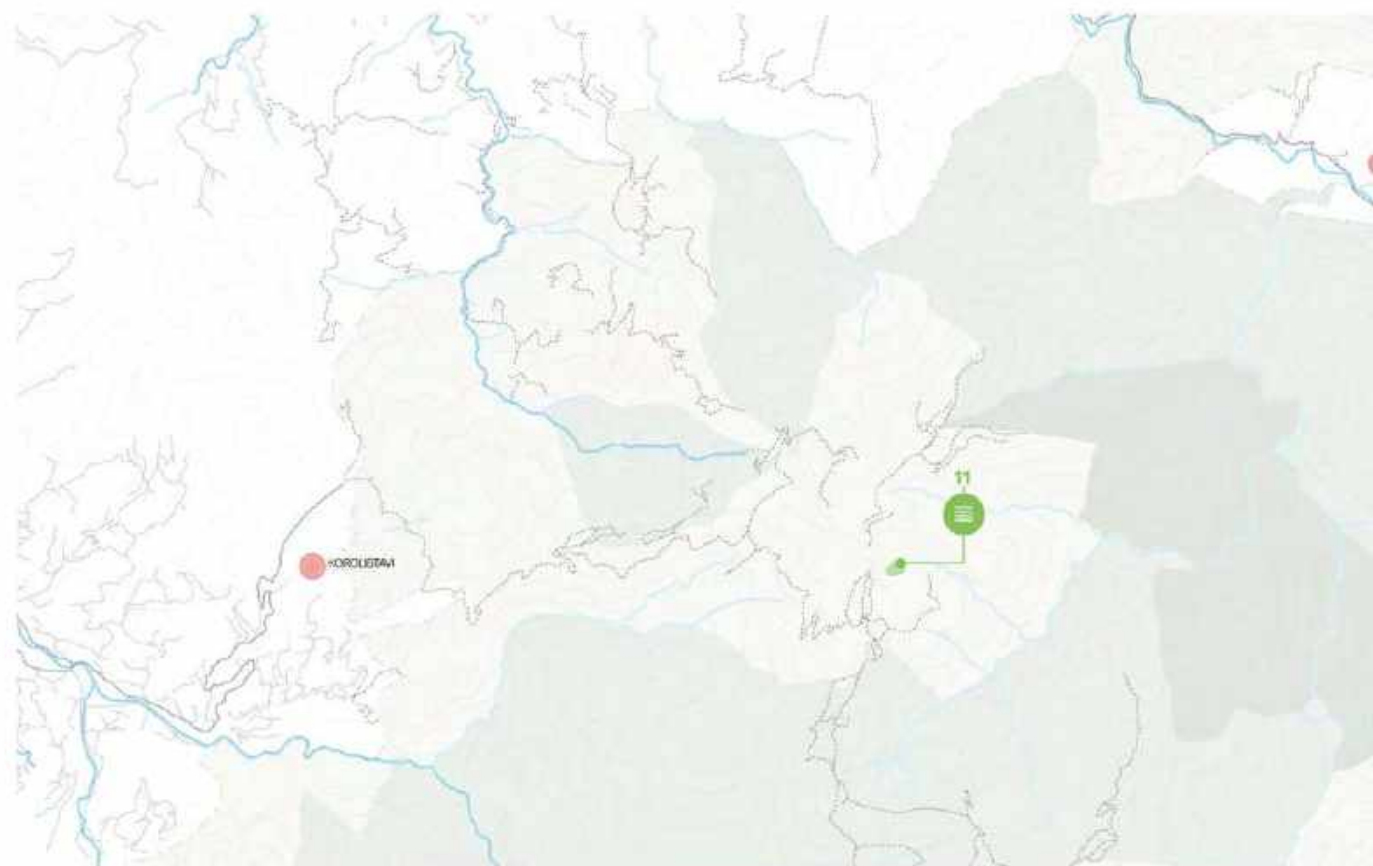
Mountainbike-Trails + Infrastructure

- Green trail
- Blue trail
- Red trail
- Black trail
- Links
- Shuttle / E-Bike

Perimeter

- Mountainbike core zone

XIII. რეკრეაციული ტბა

90: მწვანე ტბა, სა კიუ, ვიეტნამი

89: ჯემას ტბა, ვალბონე, ალბანეთი

დასაბუთება

ყოფილი საბჭოთა რეზერვუარი პარკის შიგნით გთავაზობთ მრავალფეროვან სარგებელს სეზონის განმავლობაში. ზაფხულში ის გთავაზობთ გამაგრილებელს მიმდებარე ბანაკში და საქალაქთაშორისო ლაშქრობებს. მაგრამ ასევე შემოდგომიდან გაზაფხულამდე მას აქვს მისტიკური და სიურეალისტური გამოცდილება. ზამთარში გასათვალისწინებელია ყინულის სრიალი. ჩვენ ვთავაზობთ კაშხლის განახლებას და ტბის შექმნას ეკოტურიზმის ახალ განვითარებასთან ერთად, შევქმნათ პროდუქტი, რომელიც გაზრდის ვიზიტორთა რაოდენობას პარკის შიგნით ხანგრძლივ, თუნდაც ღამისთევს შეთავაზებით და ისეთი სერვისების მიწოდებით, როგორცაა: კიოსკი ან რესტორანი.

მდებარეობა:

ყოფილი საბჭოთა წყალსაცავი

საჭირო ინვესტიცია:

- კაშხლის შეკეთება
- წყალსაცავის გათხრები
- მისასვლელი გარშრუბების შექმნა

მოსალოდნელი შედეგები

- ახალი ტურისტული ადგილი პარკში
- ვიზიტორთა რაოდენობის გაზრდა
- გააფართოვებთ ტურისტული შეთავაზება

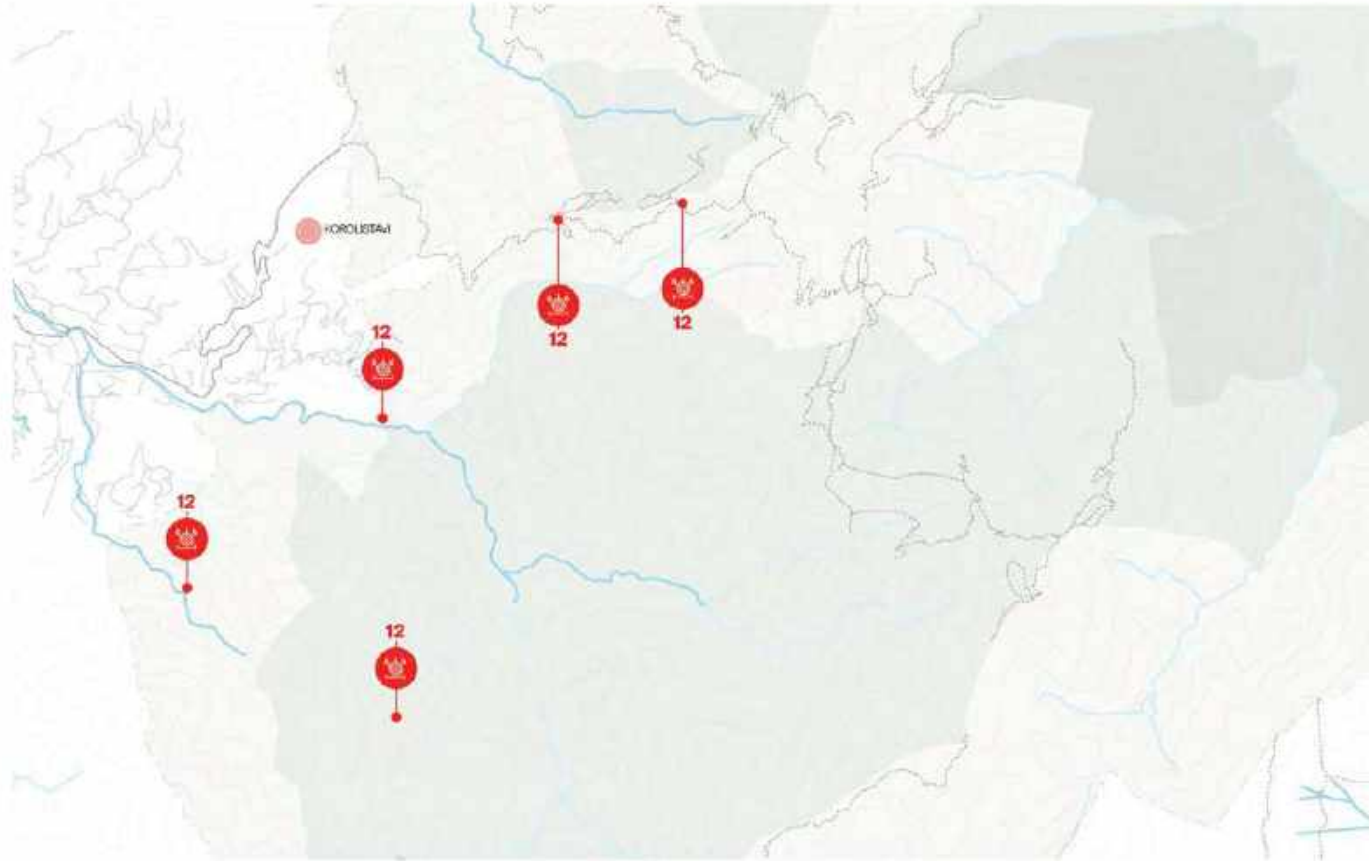
რისკები:

ტბის დაბინძურება უპასუხისმგებლო ტურისტების ან დაბალი მოვლის გამო

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

XIV. საკვების და სასმელების მომსახურება

რუკების შედგენა - კომუნიკური მდებარეობები

93: ნვიმის გამაძლიერებელი, ანბეგეში, ბელგია

92: ლოლა, ჰოლტენ სპრინგსი

91: არტე სელას რებერვუარი-Ascesa-Rise, John Grade

დასაბუთება

მტირალას ეროვნული პარკი დიდწილად ხასიათდება ხშირი, მიუწვდომელი ტყით. ეს ნიშნავს, რომ ნაკლებად თვალნარმტაცი ხედი ან სხვა ფუნქციები ასრულებენ დანიშნულების ადგილს.

მცირე არტ ინსტალაციები შეიძლება იყოს დანიშნულების ადგილი უფრო მოკლე მანძილზე მოლაშქრებისათვის, ან გასართობი ელემენტები უფრო გრძელ მანძილზე მოლაშქრებისთვის.

ისინი ასევე შეიძლება ემსახურობდეს დანიშნულებისადგილის პოპულარიზაციას სოციალურ მედიაში ვიზიტორების მიერ გაზიარებული ხარისხიანი ფოტოებით ან, მაგალითად, ფესტივალების, კონკურსების, ცნობილი მხატვრების ჩართულობით. ამან შეიძლება გამოიწვიოს მედიის ინტერესი როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო დონეზე.

მდებარეობა 1:

არსებული და ახალი ბილიკების გასწვრივ

მდებარეობა 2:

მთის მწვერვალებთან ახლოს

საჭირო ინვესტიცია:

მინიმალური ინვესტიცია

მინიმალური ჩარევა

მხატვრებთან თანამშრომლობა

პოპულარიზაცია სოციალური მედიის საშუალებით

მოვლა

მოსალოდნელი შედეგები

ვიზიტორთა რაოდენობის გაზრდა

მიზიდულობის გაზრდა

გამოცდილება, რომელიც შეიძლება გაზიარებული იყოს სოციალურ მედიაში (ინსტაგრამის მომენტები)

მედიის ყურადღება კონკურსებზე

ფესტივალის შესაძლო თემა

რისკები:

არტ-ინსტალაციების გაფუჭება ამინდის პირობების ან დაბალი მოვლის გამო

ვანდალიზმი

XII. საბჭოთა ბაზის ისტორიის ნიშანი

რუკების შედგენა - კოტეცხური მდებარეობები

დასაბუთება

საბჭოთა ეპოქის ნანგრევები საკმაოდ ახალგაზრდაა, მაგრამ ისინი ძალიან გამორჩეულ და დამახასიათებელ ეპოქას წარმოადგენენ, განსაკუთრებით პოპულარულ კულტურაში, როგორცაა ჯეიმს ბონდის ფილმები. ეს გამოიწვევს სამიზნე ჯგუფში მოგონებებს, რომლებიც ახლა ძალიან საინტერესო ასაკის არიან, 40-იანი წლების შუა ხანებიდან მოყოლებული.

ამას ემატება ყოფილი სარადარო ბაზის სილაამბე, სრულყოფილი წრე, რომელიც უკავშირდება მოგონებებს "კომუნისტური სტრუქტურის შესახებ".

თავად ნანგრევები შთამბეჭდავია, მაგრამ უფრო შთამბეჭდავი გახდება ისეთი ინტერპრეტაციით, როგორცაა სიუჟეტის მოთხრობა და მაგალითად, „დაბალტექნოლოგიური ვირტუალური რეალობა (VR)“.

მდებარეობა

მტირალას მწვერვალი / ყოფილი საბჭოთა ბაზა

ნანგრევების ირგვლივ

ნანგრევებისკენ მიმავალი გზა

საჭირო ინვესტიცია:

ისტორიული კვლევა

მოთხრობა

გრაფიკული დიზაინი

ელემენტების დამზადება და განთავსება

მოსალოდნელი შედეგები:

ტურისტული პროდუქტი და დანიშნულება

განათლება და (ახალგაზრდა) მემკვიდრეობის დაცვა

ვიზიტორთა რაოდენობის გაზრდა

მიზიდულობის ადგილების ზრდა

გამოცდილება, რომელიც შეიძლება დაზიარდეს სოციალურ მედიაში (ინსტაგრამის მომენტები)

რისკები:

მოსაწყენი ამბავი

ვანდალიზმი

XIII. ინსტალაციები

რუკების შედგენა - კოტნესიური მდებარეობები

ვალტერ დე მარია, ელვის ველი

რობერტ სმიტსონი, სპირალური ჯეტი

ქრისტო და ჟან კლოდი, გარშემორტყმული კუნძულები (1983) ველის ფარდა (1972)

დასაბუთება

მტირალას მწვერვალი არ გვთავაზობს განსაკუთრებულ მახასიათებლებს, რომლებიც ღირს საში საათის ლაშქრობად.

მსოფლიოში ცნობილი ხელოვანის დიდი არტ-ინსტალაცია შეიძლება დახდეს დანიშნულების ადგილი და სასურველი სანახაობა უფრო გრძელ მანძილზე მოლაშქრეებისათვის.

ის ასევე შეიძლება ემსახუროდეს დანიშნულების ადგილის პოპულარიზაციას ვიზიტორთა ხარისხიანი ფოტოებით, რომელიც გაზიარებული იქნება სოციალურ მედიაში, ან მაგალითად, ფესტივალების, კონკურსების და ცნობილი მხატვრების ჩართულობის გზით.

ამან შეიძლება გამოიწვიოს მედიის ინტერესი როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო დონეზე.

მხატვრული პროექტი შესაძლოა წვიმის თემასაც უკავშირდებოდეს.

მდებარეობა:

მტირალას მწვერვალი / ყოფილი საბჭოთა ბაზა

საჭირო ინვესტიცია

დიდი ინვესტიცია

საერთაშორისო კონკურსი

საინტერესო მხატვრები

მოვლა

მოსალოდნელი შედეგები:

ვიზიტორთა რაოდენობის ზრდა

მთავარი ატრაქციონი

გამოცდილება, რომელიც შეიძლება გაზიარდეს სოციალურ მედიაში (ინსტაგრამის საშუალებით)

მედიის ყურადღება

ფესტივალის შესაძლო თემა

შესაძლებელია საკმარისად დიდი ვიზიტორთა რიცხვი რესტორნის/კაფის აუცილებლობის გასამართლებლად.

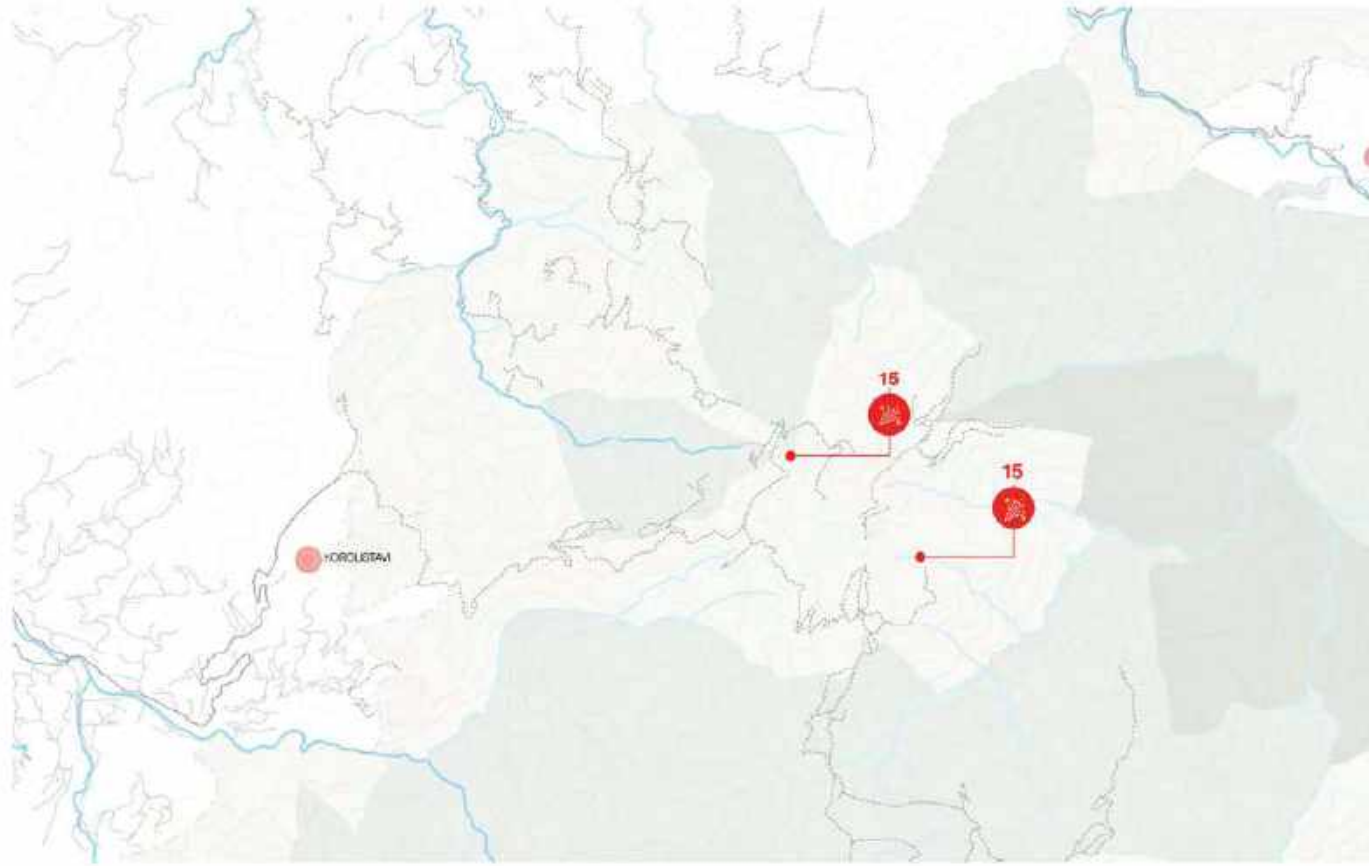
რისკები:

არტ-ინსტალაციების გაფუჭება ამინდის პირობების ან დაბალი მოვლის გამო

ვანდალიზმი

XIV. გასართობი ცენტრის მუზეუმი

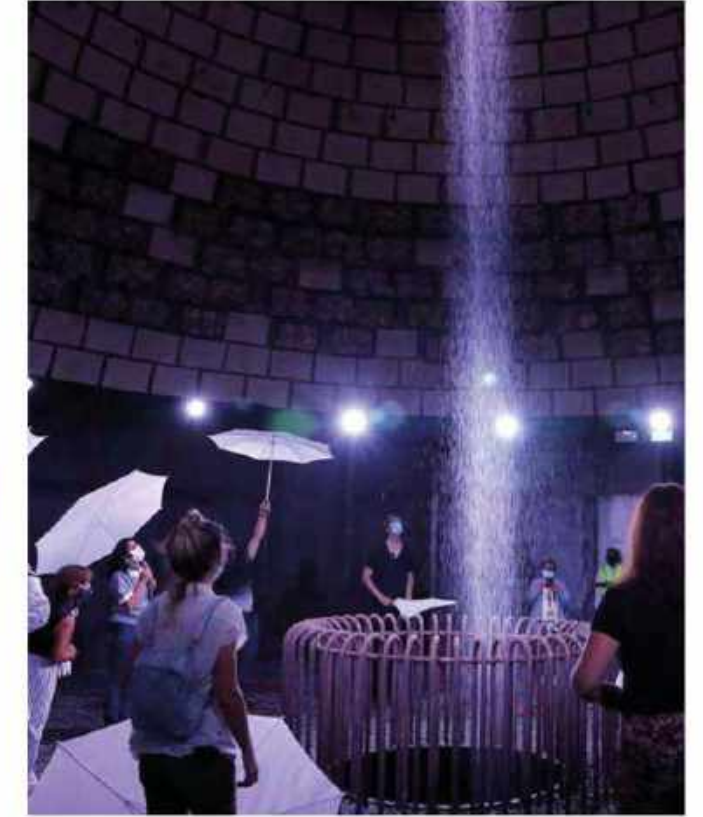
რუკების შედგენა - კოტეჯური მდებარეობები

სანდერუმგარის პავილიონი, დანია

წვიმის ოთახი, ლონდონი

ნიდერლანდების პავილიონი ეხპო 2020 დუბაი

დასაბუთება

Land Art-ის პროექტის მსგავსად, წვიმის მუზეუმი შეიძლება იყოს მთავარი მომხიბვლელობა ხანგრძლივი ლაშქრობების ან თუნდაც საბაგრო გზით მოგზაურობისათვის.

მუზეუმი დამოკიდებული იქნება ამინდზე და შეუძლია შესთავაზოს უფრო ხანგრძლივი მომსახურება (1-2 საათი)

მუზეუმს დასჭირდება დაკომპლექტება, მაგრამ თავის მხრივ მოგვცემს გასტრონომიული შეთავაზებების დამატების შესაძლებლობას.

ქართულ ენას აქვს წვიმის 64 სინონიმი, რომელიც შეიძლება იყოს თემატური ამოსავალი წერტილი. საკითხმა შეიძლება წყალი და ზოგადად წყლის ციკლი მოიცვას.

ის ასევე შეიძლება შერწყმული იყოს ჰერბარიუმთან.

მდებარეობა:

მტირალას მწვერვალი / ყოფილი საბჭოთა ბაზა

ყოფილი წყალსაცავი / მწვანე ტბა

საჭირო ინვესტიცია:

მნიშვნელოვანი ფინანსური ინვესტიცია

შენობის დიზაინი და მშენებლობა

სარეკლამო და საგანმანათლებლო კონტენტის წარმოება

პერსონალი

მოსალოდნელი შედეგები:

გაზრდილი ხელმისაწვდომობა 4 სეზონის განმავლობაში.

ადგილობრივი საზოგადოების პოტენციური დასაქმება

განათლებისა და დასვენების ფუნქცია

მრავალფეროვანი ტურისტული შეთავაზება

წვიმა/წყალი, როგორც სასაქონლო პროდუქტი

რისკები:

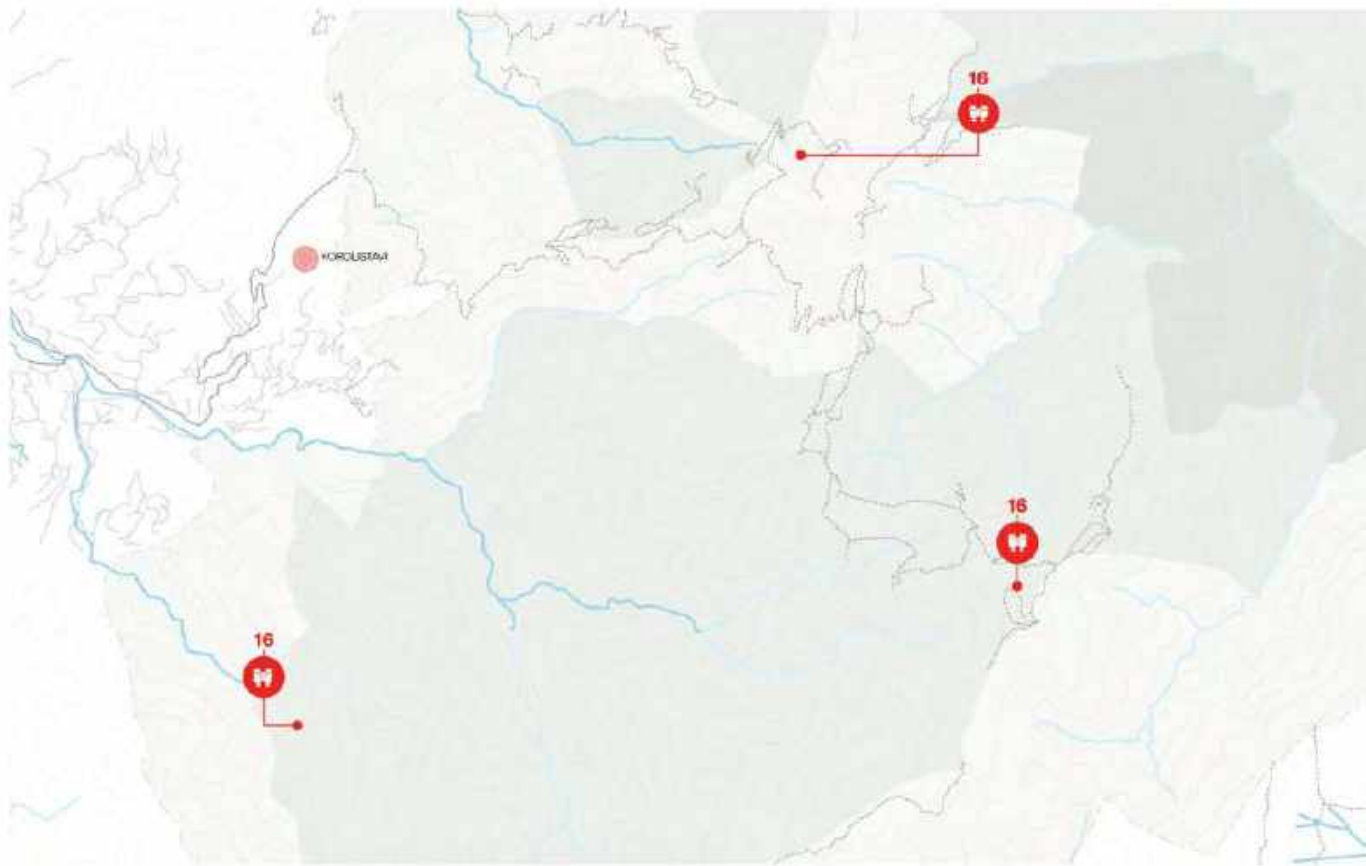
მაღალი სამშენებლო და ტექნიკური ხარჯები,

შესაძლო კონფლიქტი იუნესკოს რეგულაციებთან ეროვნული პარკის შესახებ

გადაჭარბებული ტურიზმი

XV. სადამკვირვებლო კოშკი/ხეზე გასაიხილება

რუკების შედგენა - კოტეჯური მდებარეობები

94: რუტა დელ პერეგრინოს გადმოსახედი, მექსიკა

96: ბოსტორენი, ნიდერლანდები

95: ვიტრა სლაიდ თაუერი, გერმანია

97: "ელასტიური პერსპექტივა", ნიდერლანდები

დასაბუთება

ხელოვნების პროექტების მსგავსად, პანორამის დასათვალიერებელი კოშკები შეიძლება იყოს დანიშნულების ადგილი და გასართობი.

გთავაზობთ მტირალას ეროვნული პარკის მწვერვალებზე განთავსებას. იმის გამო, რომ მცენარეული საფარი ძალიან მაღალია, მწვერვალები არ გვთავაზობენ პირდაპირ ღია ხედს და საჭიროა გარკვეული სამუშაოები, რათა მნახველები დატკბნენ ხედებით.

პანორამის დასათვალიერებელი კოშკები შეიძლება შეერწყას ტყის სხვადასხვა ფენებს (Bostoren, NL) ან გასართობ ასპექტებს. (Vitra, DE). სპეციალურ გეომეტრიას შეუძლია შესთავაზოს სახალისო ელემენტი ან „სელფის გადასაღები ადგილები“

მდებარეობა:

ახალი ბილიკების გასწვრივ მწვერვალებთან ახლოს

საჭირო ინვესტიცია

ფინანსური ინვესტიცია
მინიმალური შენობის დიზაინი და მშენებლობა
წლიური მოვლა

მოსალოდნელი შედეგები:

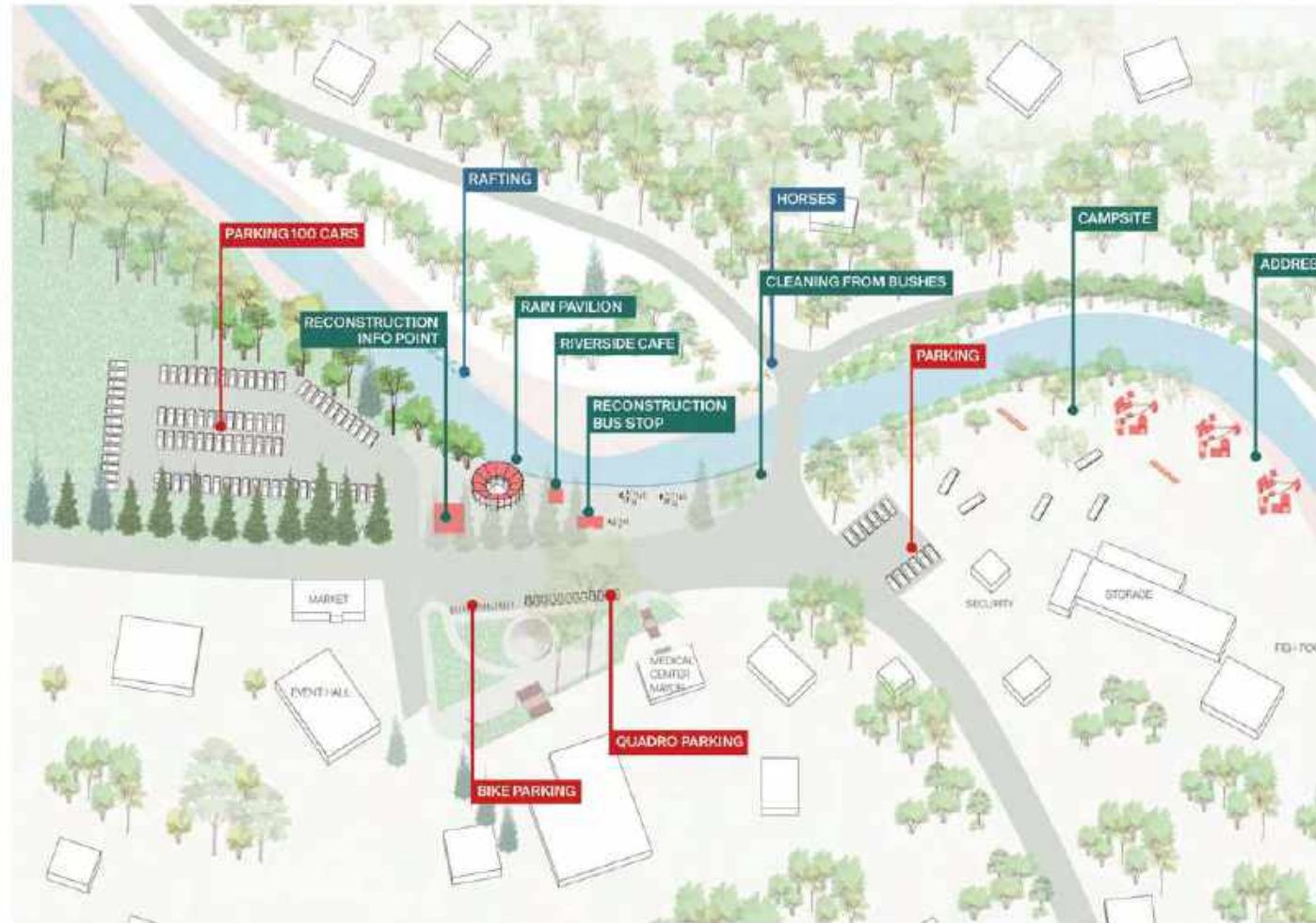
ვიზიტორთა რაოდენობის გაზრდა
მიზიდულობის წერტილების ზრდა

რისკები:

სტრუქტურის გაფუჭება ამინდის პირობების ან არასაკმარისი მოვლის გამო
ვანდალიზმი

XVI. სადამკვირვებლო კოშკი/ხეზე გასაღივება

რუკების შედგენა - კოტეჯური მდებარეობები

დასაბუთება

ვიზიტორთა ცენტრი ვიზიტორებისთვის პირველი ადგილია. ეს ეხმარება ვიზიტორს ორიენტირებაში, აწვდის მას სერვისებს და ინფორმაციას.

სტრატეგიულად განლაგებული ეროვნული პარკისკენ მიმავალ გზაზე, ვიზიტორთა ცენტრი ასევე იძლევა ვიზიტორთა ნაკადების გაკონტროლების საშუალებას. პარკინგის კარგ შეთავაზებას შეუძლია სოფლის აარიდოს საგზაო მოძრაობის ზეწოლა.

ვიზიტორთა კონცენტრაცია ერთ წერტილში ასევე ხდის ბიზნესს მომგებიანს, იძლევა მომსახურების შეთავაზების საშუალებას მთელი წლის განმავლობაში და მხარს უჭერს დამატებით შეთავაზებებს, როგორცაა ტანსაცმელი ან საქონელი.

მდებარეობა

ორთბათუმში

მარტივი წვდომა ბათუმიდან არსებული ინფრასტრუქტურით, ხელმისაწვდომი ფართი პარკინგისთვის

სოფლის მიმდებარე სტრუქტურას შეუძლია უზრუნველყოს კარგი დამხმარე ზონა

აქტივობისა და ინტერესიდან გამომდინარე, სტუმრების განაწილების შესაძლებლობა პარკის სხვადასხვა შესასვლელში

საბაგრო გზის შესაძლო საწყისი წერტილი

საჭირო ინვესტიცია:

- არსებული შენობის რემონტი
- მდინარის სანაპიროს დასუფთავება
- მცირე ტურისტული ბიზნესის უზრუნველყოფა
- სარეკლამო და საგანმანათლებლო კონტენტის წარმოება
- კადრების მომზადება

მოსალოდნელი შედეგები:

- ვიზიტორების ორიენტაცია
- პარკის აქტივობისა და ადგილობრივი სერვისების პოპულარიზაცია
- განათლების ფუნქცია
- კავშირი რეგიონს (ბათუმსა) და MNP-ს შორის
- ადგილობრივი საზოგადოების ჩართულობისთვის რჩევებისა და ხელმძღვანელობის გაცემის შესაძლებლობა
- მომხმარებელი დამატებითი სერვისებისთვის (ტანსაცმელი/ ტექნიკა/საქონელი)

რისკები:

- ყოროლისთაში ვიზიტორთა ცენტრალიზებული რაოდენობა
- მთავარ გზაზე MNP-ის შესასვლელთან საგზაო მოძრაობის ზრდა

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

7.2. ეკოტურიზმის განვითარების პროგრამა

პროგრამის აღწერა

ეკოტურიზმის განვითარების პროგრამა

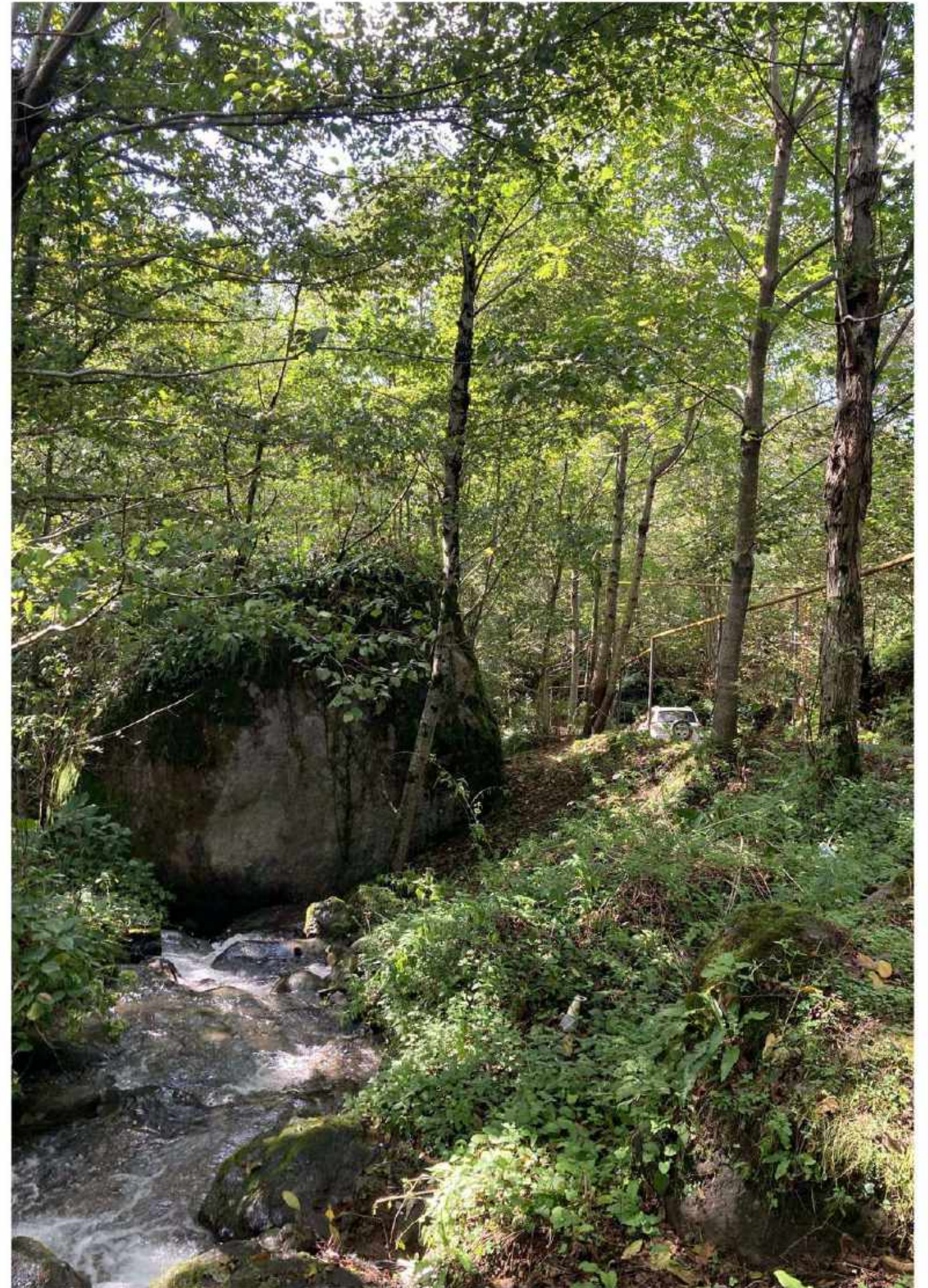
საქართველოს ეკოტურიზმის სტრატეგიის ხედვაა “

„2030 წლისათვის საქართველო იქნება წამყვანი, ეკოტურისტული ქვეყანა კავკასიის რეგიონში, რომელიც მისი მდიდარი ცოცხალი კულტურისა და ბუნების, აგრეთვე, მაღალი ხარისხის მომსახურების გათვალისწინებით უზრუნველყოფს ოთხივე სეზონის ეკოტურისტულ შეთავაზებებს. ეკოტურიზმში საქართველოში უზრუნველყოფს ტურისტებისთვის ავთენტური გამოცდილების გაზიარებას, სარგებელი მოაქვს ადგილობრივი თემებისთვის და მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ქვეყნის ეკონომიკურ კეთილდღეობას; ამავე დროს, იგი უზრუნველყოფს ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებას ტურისტებსა და ადგილობრივ მოსახლეობაში“.

პროგრამის მიზნები

ამ პროგრამის ძირითადი მიზნებია:

- შექმნას ფინანსური სარგებელი ადგილობრივი თემსა და კერძო სექტორისთვის და ამასთანავე დაუვიწყარი შთაბეჭდილებები, ინტერპრეტაციის მეშვეობით გაზარდოს ცნობადობა და პატივისცემა მასპინძლის კულტურის მიმართ
- შექმნა დადებითი ზეგავლენა და შთაბეჭდილებები როგორც სტუმრისთვის ასევე მასპინძლისთვის, აგრეთვე შეიქმნას პირდაპირი ფინანსური სარგებელი ადგილზე ბუნებისა და კულტურის კონსერვაცია/ აღდგენისათვის
- შეამციროს ტურიზმის სოციალური, ქცევითი, ფიზიკური და ფსიქოლოგიური უარყოფითი ზეგავლენა ტურისტულ ადგილზე, ამავდროულად აამაღლოს ცნობიერება ბუნებისა და კულტურის კონსერვაციისადმი და გაზარდოს პასუხისმგებლობა მათი შენარჩუნებისადმი
- დაგეგმოს, შექმნას და განავითაროს მინიმალური ზეგავლენის ინფრასტრუქტურა
- აღიაროს ადგილობრივი თემის უფლებრივი უპირატესობა და ნებისმიერი პროდუქტი განავითაროს მათთან შეთანხმებით.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

ეკოტურიზმის განვითარების პროგრამა

ზემოთაღნიშნული ღირებულებების შესანარჩუნებლად და მიზნების მისაღწევად განვიხილავთ შემდეგ მოცემულობებს:

ეკოტურიზმს როგორც: „სოციალური და ეკოლოგიური პასუხისმგებლობის მქონე მოგზაურობის ფორმების, არამოტორიზებული აქტივობებისა და სერვისების ერთობლიობა, რომელიც გვთავაზობს ბუნებისა და კულტურების ინტერპრეტაციასა და გამოცდილების მიღებას და კარგი მართვის პირობებში გარემოზე დაბალი ზემოქმედებით ხასიათდება. ეკოტურიზმი ხელს უწყობს მოგზაურთა მიერ ბუნების აღქმასა და შემეცნებას და, ამასთან, ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ საკუთარი ბუნებრივი და კულტურული ღირებულებების დაფასებას. ამრიგად, ეკოტურიზმი ხელს უწყობს ბუნების შენარჩუნებას, ეკოსისტემის სერვისების მდგრად გამოყენებას, აქვს რეგიონალური დამატებითი ღირებულება და ემსახურება ადგილობრივი მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას.“

გარემოს ეკოტურიზმში როგორც: ყველა ის მოვლენა და ღირებულება, ბუნებრივი და ანტროპოლოგიური რესურსები, ცოცხალი ტრადიციები და ტრადიციული ქცევა. მაგალითად 10 000 წლის წინანდელი ვულკანების მიერ შექმნილი ბუნებრივი ლანდშაფტი, რომლის მისადაგება მოხდა ადამიანის მიერ საცხოვრისად გამოყენებისთვის დიაქრონიული ტერიტორია და ადგილობრივი თემის მიერ საუკუნის შესაბამისად სინქრონულ ტერიტორიაში

საინტერპრეტაციო წერტილები:

- ბუნების მრავალფეროვნება, ფლორა და ფაუნა
  - კულტურულ მემკვიდრეობაში ასახული ბუნება და მისი მრავალფეროვნება
  - მრავალფეროვანი კულტურული ფენომენების სათავგადასავლო და ექსტრემალურ ტურიზმში ასახვა
  - ტრადიციული რეწვის წინ წამოწება
  - მეზობელი ქვეყნებისა და კულტურის ინტერაქცია, გადაკვეთის წერტილების ძიება
  - განსაკუთრებული კულინარიული მემკვიდრეობა
- პროდუქტის თემის საფუძველი და განვითარება
- მოკლე ისტორიები ადგილობრივი თემიდან დავინწყებული ლეგენდები და ამბები კონკრეტულ ადგილებთან დაკავშირებული ტრადიციები და ფესტივალები: სპირიტუალური, თეატრალური და ა.შ.
- დღეობები: ქორწილი, ბავშვის შექმნა, გასვენება და ა.შ.
- ძველი მოდა და ტექსტილი
- ადგილობრივი მასალა, ქარგვა, ქსოვა, ჭადვა
- საყოფაცხოვრებო ტრადიციები
- ფერები და ფორმები ცოცხალ კულტურაში
- კულინარიული თავგადასავლები, ისტორიები

თანამედროვე ფორმები ტრადიციული წესების

წითელი ნუსხის ფლორა და ფაუნა.

აქტივობები და მობილობა:

გიდები

სოფლის მეწარმეობა

ტუროპერატორები

რანჩოები

ადგილობრივი ორგანიზაციები

დასკვნის სახით მარსელ პრუსტის სიტყვები:

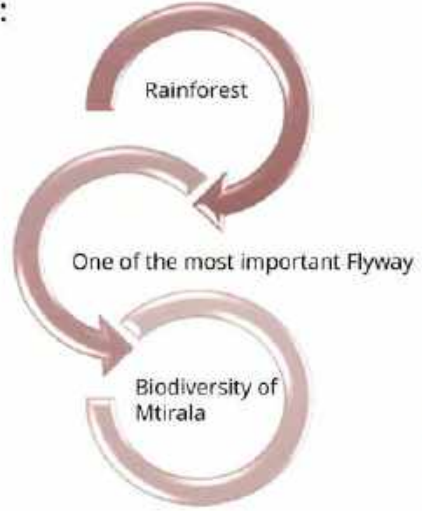
„ მოგზაურობის ნამდვილი აღმოჩენა არა ახალი ლანდშაფტებია, არამედ ახალი თვალების შექმნაა. „

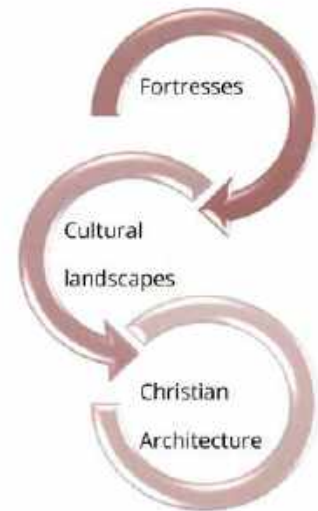
ტერიტორიის განვითარების პროგრამები ეკოტურისტების განვითარების პროგრამა

EcoTourism resources:

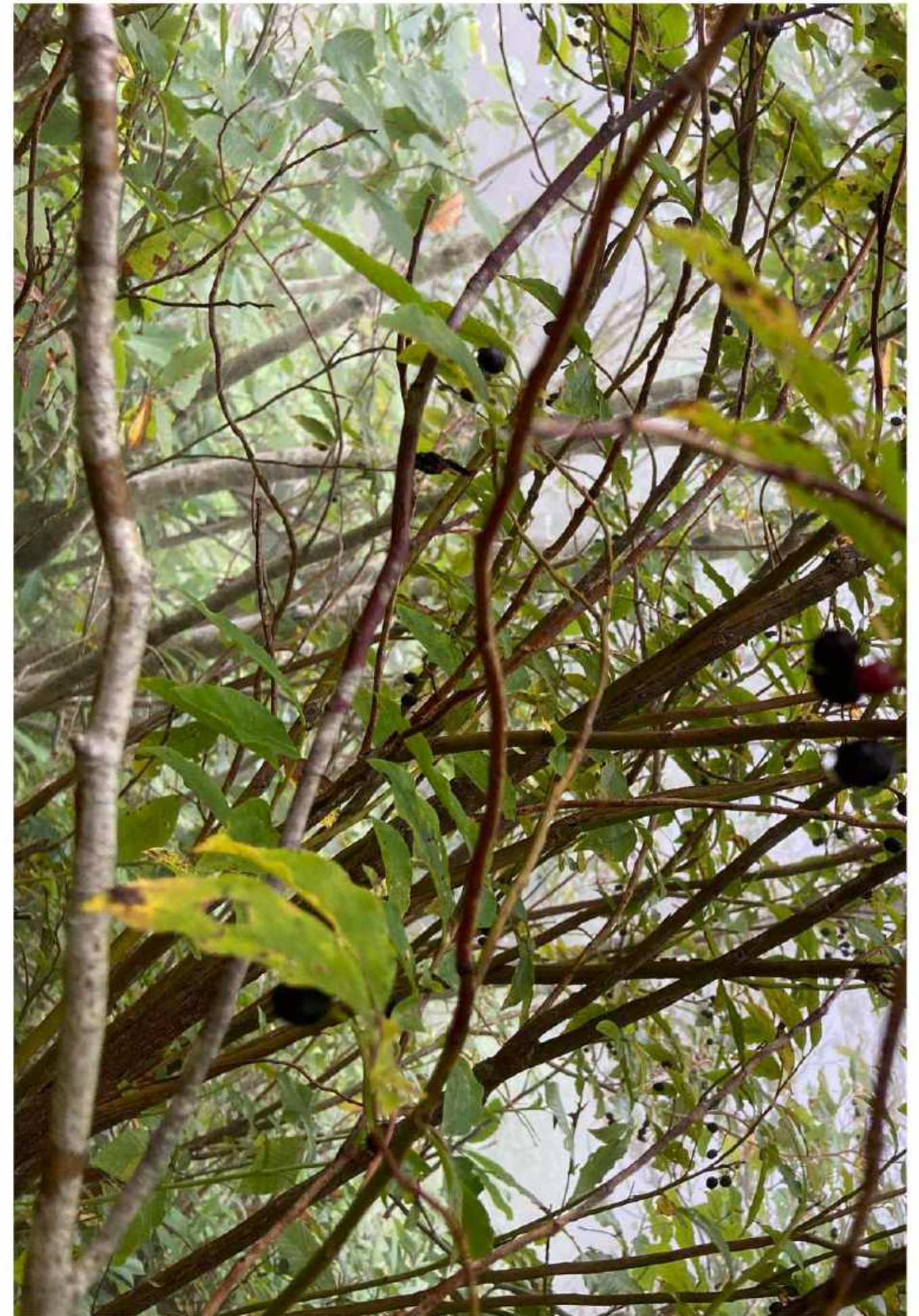
NATURE:

BUILT ENVIRONMENT:

PEOPLE AND STORIES

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

7.3. მარკეტინგი და პრომოცია

პროგრამის აღწერა

მტირალას ეროვნულ პარკირეკლამირებას და პოპულარიზაციას ანხორციელებს დაცული ტერიტორიების სააგენტო და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმის დეპარტამენტი ადგილობრივ და საერთაშორისო დონეზე. ისინი ახორციელებენ სხვადასხვა მარკეტინგულ ღონისძიებებს, რათა წარმოაჩინონ ქვეყანა და მის მშვიდი ჰარმონიული გარემო და აჭარის რეგიონში მდებარე დაცული ტერიტორიები. ციფრული მარკეტინგული აქტივობებით და ტურისტულ საქმიანობებში მონაწილეობით საერთაშორისო და ნაციონალურ დონეზე.

მარკეტინგი და პოპულარიზაცია მტირალას ეროვნული პარკის მონახულებისას სოფელ ყოროლისთავთან ერთად ყოველთვის იქნება შესრულებული პასუხისმგებლობითა და ეთიკურობით. მნიშვნელოვანია, რომ ვიზიტორთა მოლოდინები იყოს რეალისტური, რამეთუ იგი განაპირობებს მნახველთა კმაყოფილებას.

პროგრამის მიზნები

2030 წლისთვის ბათუმი უნდა იყოს ფართოდ ცნობადი ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე მტირალას პარკზე ინფორმაცია მიღწევს ათ მილიონობით მოსახლეზე სამიზნე და არსებული ქვეყნებიდან.

შემუშავდეს გეგმა, რომელიც გარდაქმნის მდიდარ ბუნებრივ და კულტურულ რესურსებს მსოფლიო კლასის პროდუქტად და უნიკალური გამოცდილებების მიღების შესაძლებლობად.

მოხდება მაღალი ხარისხის/მაღალ-მხარჯველობითი ტურისტები მოზიდვა ევროკავშირის, ჩრდილოეთ ამერიკის, შუა აღმოსავლეთისა და აზიის ქვეყნებიდან, რამეთუ მოეწყობა ფართო მასშტაბის ინფრასტრუქტურა და მრავალფეროვანი ატრაქციონები, რომლებიც იქნება ეკოტურიზმისა და ბუნების დაცვის პრინციპებთან თანხვედრაში.

სტრატეგიული ღონისძიებები

მტირალას ეროვნულ პარკზე ცნობიერების ასამაღლებლად, მისი ღირებულებისა და პრიორიტეტების გამოსაკვეთად წლიური საოპერაციო მარკეტინგული გეგმის შემუშავება.

ახალი წამახალისებელი მასალის შექმნა და წარმოება, რომელიც მოიცავს ახალ პროდუქტებს.

ადგილობრივი/საერთაშორისო ტუროპერატორების შერჩევა, რომლებიც მტირალას ეროვნულ პარკს სთავაზობენ ტურიზმის პროდუქტად და საერთაშორისო ტუროპერატორების მოწვევა პარკის ტერიტორიის წარსადგენად.

მტირალას ეროვნულ პარკში ვიზიტორთა სპეციალისტებისთვის ტრენინგების ჩატარება ტურიზმსა და მარკეტინგში, განსაკუთრებით კი ციფრულ მარკეტინგში.

ლოგოსა და ვიზუალური მონახაზების შექმნა, რომლებიც გამოიყენება მარკეტინგისა და კომუნიკაციის პროცესში, რათა შექმნას პარკზე მარტივი პირველი შთაბეჭდილება და გახადოს ცნობადი. (მოიცავს აეროპორტში პოსტერების შექმნას, ქუჩის აფიშას, კონცეპტუალურ მონახაზს რათა დაეხმაროს ადგილობრივებს თავიანთი პროდუქტის ბრენდირებაში და სხვა პროდუქტების შექმნას, როგორცაა მაგნიტური სუვენირები, საწვინარი ქურთუკები, ჩექმები, ქოლგა და სხვა).

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები მარკეტინგი და კომუნიკაცია

1. Responsible: დაცული ტერიტორიების მდგრადი მარკეტინგი უნდა იყოს შემუშავებული და განხორციელებული პასუხისმგებლიანი და ეთიკური წესით. ამის მიღწევა შესაძლებელია იმის აღიარებით, რომ:

დაცული ტერიტორიის სააგენტოებისა და სხვა შესაბამის მონაწილე მხარეების მარკეტინგულ და წამახალისებელ სტრატეგიებსა და აქტივობებს წინ უნდა უძღოდეს კონსერვაციის შეტყობინებები.

სამიზნე ბაზრებს უნდა მიეწოდოს შეტყობინებები გარემოებრივი მთლიანობის დარღვევის საფრთხეების თაობაზე, რათა განმტკიცდეს პასუხისმგებლიანი ვიზიტორის და შეიცვალოს უპასუხისმგებლო ვიზიტორის ქცევა. ასეთი წამახალისებელი და საკომუნიკაციო კამპანია.

2. Realistic: იმისთვის რომ იყოს მდგრადი, დაცულ ტერიტორიაზე მარკეტინგი უნდა იყოს განხორციელებული ისეთი წესით, რომელიც არსებულ და პოტენციურ ვიზიტორებთან ავრცელებს რეალურ სურათებსა და ინფორმაციას. რეკომენდაციები, რათა გახდეს მარკეტინგი და პოპულარიზაცია უფრო რეალისტური მოიცავს:

წინასწარი მოლოდინები პირველადი ვიზიტორებისა დაცულ ტერიტორიაზე საჭიროებს ფრთხილ ფორმირებას, რათა უზრუნველყოფილი იყოს რომ ადგილზე მიღებული გამოცდილება ხვდება ან აჭარბებს მოლოდინებს და მათი კმაყოფილების დონე არის მაქსიმიზირებული. შეპირდი ნაკლებს, მიაწოდე მეტი;

თუკი უთანხმოებაა ადგილის სურათსა და ნამდვილს შორის, მაშინ პოტენციური ვიზიტორის უკმაყოფილო გამოცდილებისა იზრდება. ამან შეიძლება გამოიწვიოს უარყოფითი შთაბეჭდილების გავრცელება, და უფრო ნაკლები განმეორებითი ვიზიტორები;

არსებითად ნებისმიერი გავრცელებული ინფორმაცია ან სურათი უნდა იყოს სარწმუნო;

3. Regional: დაცული ტერიტორიების მდგრადი მარკეტინგი უნდა იყოს შემუშავებული და გამოყენებული რეგიონალურ კონტექსტში, რათა ეკონომიკური განვითარება და დასაქმება არგებს ბუნებაზე დაფუძნებულ ტურიზმს და იქნება რეგიონალურ სივრცეში.

4. Research: ვლევა არის მდგრადი მარკეტინგის ფუნდამენტური ნაწილი და ამიტომაც უნდა განხორციელდეს და ინტეგრირდეს მარკეტინგული დაგეგმვისა და სტრატეგიის შემუშავების პროცესში. მნიშვნელოვანია, რომ:

მდგრადი მარკეტინგი დაეფუძნოს სამიზნე ბაზრების ღირებულებების, საჭიროებების, მახასიათებლებისა და ქცევის გაგებას.

სამიზნე ბაზრების სიდიდე და სავარაუდო ხარჯები/სარგებელი აღნიშნული საბაზრო სეგმენტისა უნდა იყოს გულმოდგინედ შეფასებული;

ბაზრის გამოკვლევა შესაძლებლობას იძლევა ვიზიტორების მოთხოვნაზე სხვადასხვა ზეგავლების გაგებისა და მისი განხორციელება შეიძლება სისტემატიურ, მიმდინარე საფუძველზე;

5. Relationships: ოოპერაციულ ურთიერთობებს შესაბამის მიწის მენეჯმენტთან, ინდუსტრიათა და ადგილობრივ მონაწილეებს შორის შეუძლია სარგებელი მოუტანოს ყველას. იქიდან გამომდინარე რომ დაცული ტერიტორიის სააგენტოები ძირითადად შეზღუდულია ლიმიტირებული რესურსებით, სტრატეგიულ-კოლაბორაციულმა პარტნიორობამ შეიძლება განაპირობოს მდგრადი მარკეტინგული სტრატეგიების რენტაბელური დანერგვა.

კარგი პრაქტიკის მაგალითებიც კი აჩვენებს, რომ მხოლოდ 2 ან 3 პრინციპი არის გათვალისწინებული სპეციფიკური დაცული ტერიტორიის მმართველობისას.

Hiking trails for all kinds of weather.

Mtírala

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები მარკეტინგი და კომოცია

“თავგადასავლებით გაჟღენთილი”.

გაჟღენთილი“.....არის ფრაზა, რომელიც მიუთითებს რაღაცას, რაც გამოირჩევა გარკვეული ხარისხის სიუხვით. პარკი არ არის მხოლოდ „სავსე“ თავგადასავლებით. ის იმდენად გაჟღენთილია, თავგადასავალი „გადმოედინება „ მისგან. მეორეს მხრივ, „გაჟღენთილი“ ნალექის დიდ რაოდენობასაც ეხება. წვიმა და შედეგად აყვავებულ მწვანე გარემო „არის“ განსაცდელი თავგადასავალი. ამგვარად, ფრაზა “თავგადასავლებით გაჟღენთილი“ წვიმას აქცევს პარკის უნიკალური თვისებების დადებით ზეიმად და იქ სტუმრობისას ახალი და საინტერესო გამოცდილების შესაძლებლობად.

სხვა ტექსტები ასევე წარმოადგენენ წვიმის ან ტენიანობის კონცეფციას დახვეწილი, მაგრამ პოზიტიური გზებით.

შეხების წერტილები

ლოგოს სიტყვიერი ნიშანი არის ტიპოგრაფიული, რაც ხელს შეუწყობს ბრენდის მეტი ცნობადობის შექმნას. არის როგორც ინგლისური, ასევე ქართული ვერსია. ის შეიძლება გამოყენებულ იქნას როგორც ლოგო პლაკატებზე ან შემცირებული ვარიანტით ადგილობრივად წარმოებული პროდუქციის ხარისხის ბეჭედზე.

ფოტოგრაფია ფოკუსირებული უნდა იყოს პარკის სილამაზის ჩვენებაზე, მის ბუნებრივ მახასიათებლებზე, არქიტექტურულ ინტერვენციებზე და მისი ხილვით მიღებულ სიამოვნებებზე. უნდა იყოს შთამბეჭდავი.

პარკში ნალექის დიდი რაოდენობა პოზიტიურად და მხიარულად უნდა აისახოს მარკეტინგულ ტექსტსა და სლოგანები და ეხებოდეს პარკის სხვადასხვა მახასიათებლებს.

ვიზუალური სოციალური მედიის არხები, როგორცაა Instagram და Facebook ხაზს უსვამს ფოტოგრაფიას და არის ეფექტური იაფი საშუალება პარკის პოპულარიზაციისთვის.

აბრეზებზე მკაფიოდ და გასაგებად უნდა იყოს მონიშნული პარკის შესავლელი, რათა წაახალისოს ვიზიტორთა პასუხისმგებლობითი ქცევა. ბილიკის მარშრუტები ნათლად უნდა მიუთითებდეს ბილიკების უსაფრთხოებას.

აბრეზი უნდა იყოს როგორც ბუნებრივი, ასევე თანამედროვე მასალის, რათა შეერწყას გარემოს და შეინარჩუნოს მაღალი ხილვადობა.

საქონელი უნდა იყოს საიმედო ხარისხის, სასარგებლო, მრავალჯერადი გამოყენებისა და პასუხისმგებლობით წარმოებული, რაც ხელს შეუწყობს პარკის პოპულარიზაციას.

ვიზუალიზაცია

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები მარკეტინგი და კომოსია

მარკეტინგი

Photography should focus on showing the beauty of the park through its natural features, architectural interventions and enjoyment of its visitors. Impressive and relatable.

სოციალური მედია

Visual **social media** channels such as Instagram and Facebook emphasize photography and are an effective low cost place to promote the park.

**Dripping
with adventure**

New art from nature's best elements.
Hiking trails for all kinds of weather.
Growing adventure from the ground up

**Enjoy the rain
Adventure in all
kinds of weather**

Marketing text and slogans should acknowledge the large amount of rainfall in the park in a positive and playful way. And reference the different features of the park.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები მარკეტინგი და კომოსია

ბრენდინგი

Signing boards should clearly mark the park entrances to encourage responsible visitor behaviour. Trail routes should clearly signify paths for safe usage.

Merchandise should be of reliable quality and promote the values of the park by being useful, reusable, and responsibly produced.

Signing boards should integrate natural materials with modern materials to blend into the environment while retaining a high level of visibility.

ტერიტორიის განვითარების პროგრამები

7.4. ტერიტორიის მართვისას ბიომრავალფეროვნების დაცვა

პროგრამის აღწერა

ეკოტურიზმის განვითარებისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია დავიცვათ ბიომრავალფეროვნება, რომელიც იცავს და მართავს დაცულ ტერიტორიებზე არსებულ ბუნებრივ საცხოვრებლებს, ეკოსისტემებსა და სხვადასხვა სახეობებს. კვლევის თანახმად, ეკოტურიზმის განვითარება შეიძლება იყოს ბუნებრივი საცხოვრებლების დეგრადაციისა და განადგურების, სახეობების გადაჭარბებული ექსპლუატაციისა და უკანონო მოპოვების, კლიმატის ცვლილების გამო სათბურის ეფექტის ზრდის, და გარემოს დაბინძურებისა ფაქტორი სხვა მრავალ ასპექტთან ერთად. ამ მიზეზების გამო, ეს პროგრამა შექმნილია იმისთვის, რომ თავიდან ავიცილოთ დაპროექტებულ ტერიტორიაზე ეკოტურიზმის უარყოფითი ზემოქმედება.

პროგრამის მიზნები

ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება და ხელშეწყობა;
ბუნებრივი საცხოვრებელი გარემოს აღდგენა და ბიომრავალფეროვნების მართვა;
ეკოტურისტული აქტივობებით ბუნებრივი აქტივების ღირებულებების შექმნა

სტრატეგიული ზომები

ბიომრავალფეროვნების დაცვის მიზნით, საგანმანათლებლო და ცნობიერების ასამაღლებელი ღონისძიებები;
ბიომრავალფეროვნების ინტეგრირება ეკოტურიზმის განვითარებაში;
ეკოტურიზმისა და კონსერვაციის ორგანიზაციების დაკავშირება;
განხორციელების წესები და რეგულაციები;
მაგალითად: ვიზიტორთა რაოდენობის შეზღუდვა საცხოვრებლისა და პარკინგის რაოდენობის შეზღუდვით.

8. სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე

8.1. საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა

საქართველოში ტურიზმის რეგულირების სამართლებრივი საფუძველი განისაზღვრება შემდეგი კანონებით:

- ასოცირების შესახებ შეთანხმება ერთი მხრივ, საქართველოსა და მეორეს მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის
- საქართველოს კანონი ტურიზმისა და კურორტების შესახებ
- საქართველოს კანონი კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ
- საქართველოს კანონი თავისუფალი ტურისტული ზონების განვითარების ხელშეწყობის შესახებ
- საქართველოს კანონი საქართველოში შემოსული და საქართველოდან გასული ტურისტების აღრიცხვის მონეტარიზაციის შესახებ
- საქართველოს საგადასახადო სისტემა ტურიზმთან მიმართებაში

ანგარიშის მიზნებისთვის ასევე დამატებით განხილულია შემდეგი კანონები/სამართლებრივი აქტები:

- საქართველოს კანონი მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ საგადასახადო შეღავათები მაღალმთიან დასახლებაში
- საქართველოს კანონი დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ
- კანონი საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ
- საქართველოს კანონი მტირალას ეროვნული პარკის შესახებ
- კანონი კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ
- იუნესკოს რეგულაციები
- ზურმუხტის ქსელი

აღსანიშნავია აგრეთვე 1985 წელს სოფიაში მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (WTO) გენერალურ ასამბლეაზე მიღებული ტურისტული უფლებების შესახებ კანონი. საქართველოს პარლამენტმა დოკუმენტი 1994 წლის 25 იანვარს დაამტკიცა და შესაბამისად აიღო შემდეგი ვალდებულებები:

- ხელი შეუწყოს როგორც შიდა, ისე საერთაშორისო ტურიზმის მონეტარიზაციულ და ჰარმონიულ ზრდას
- ინკლუზიური ტურიზმის განვითარებას
- სათანადო ყურადღება მიაქციოს მანილას დეკლარაციას მსოფლიო ტურიზმის შესახებ და აკაპულკოს დოკუმენტის პრინციპებს „მათი ტურისტული პოლიტიკის ჩამოყალიბებისა და განხორციელებისას“
- განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს ადგილობრივი მოსახლეობის კულტურას
- განავითაროს ურთიერთპატივისცემა ძირძველ მოსახლეობასა და მოგზაურებს შორის, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს კულტურათაშორის დიალოგს

ასევე, საქართველოს ტურიზმის ასოციაციამ 2017 წლის 4 აპრილს ხელი მოაწერა მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (UNWTO) გლობალური ეთიკის კოდექსს.

კოდექსის მიხედვით, მსოფლიო ტურისტული ორგანიზაცია მხარს უჭერს საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი ტურისტული საქმიანობების მუდმივ ზრდასა და განვითარებას, რადგან იგი ავითარებს კერძო და ბიზნესსა და თავისუფალ ვაჭრობას, ამასთან ქმნის დასაქმების პერსპექტივასა და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლებას.

ამავე კოდექსის თანახმად, რეგულირდება ტურისტული საქმიანობის წარმართვის პრინციპი: მასპინძელი ქვეყნების ინდივიდუალური მახასიათებლების გათვალისწინებითა და მათი ტრადიციებისა პატივისცემით.

აგრეთვე, კოდექსი არეგულირებს მდგრადი განვითარებისთვის აუცილებელ წინაპირობებს და მოითხოვს, რომ ტურისტული ინდუსტრიის ყველა მონაწილემ დაიცვას ბუნება და ბუნებრივი რესურსები. აგრეთვე, უნდა მოხდეს ფასეული ბუნებრივი რესურსების ეკონომიურად მოხმარება. ამასთან, სახელმწიფო ორგანოების მიერ ნახალისებულ უნდა იქნას ნარჩენების წარმოშობის შეზღუდვა.

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა

მსოფლიო ტურისტული ორგანიზაციის შეთანხმების მიხედვით, ტურისტული საქმიანობა და ინფრასტრუქტურული ნაგებობები უნდა დაპროექტირდეს ისე, რომ დაცული იყოს ბუნებრივი მემკვიდრეობა, ამასთან, არ მიაღვეს საფრთხე ადგილობრივ ფლორასა და ფაუნას. შესაბამისად, ტურიზმის ხელშეწყობით დაინტერესებული პირები უნდა იზიარებდნენ და ეთანხმებოდნენ რეგულაციებს მათ საქმიანობაზე, რომლებიც წესდება განსაკუთრებულად მგრძობიარე ტერიტორიაზე. ტურისტული საქმიანობა უნდა ხორციელდებოდეს ქვეყნის კულტურული მემკვიდრეობის დაცვით. ტურისტული ობიექტებიდან მიღებული ფინანსური რესურსის ნაწილი გამოყენებული უნდა იქნას კულტურული მემკვიდრეობის შენახვასა და დაცვაში. აგრეთვე, აღნიშნული კოდექსით ტურისტული საქმიანობა უნდა განხორციელდეს იმგვარად, რომ ქვეყნის თვითმყოფადობა და ტრადიციული მახასიათებლები შენარჩუნდეს და არ მოხდეს მათი სტანდარტიზება.

მეხუთე მუხლის მიხედვით, ადგილობრივი მაცხოვრებლები ჩართულნი უნდა ტურისტულ საქმიანობაში და მათ უნდა ჰქონდეთ ეკონომიკური ან/და სოციალური სარგებლობის მიღების შესაძლებლობა, სახელდობრ, ლოკალური მაცხოვრებელთათვის სამუშაო ადგილების შექმნის ფორმით.

ტურისტული საქმიანობების სპექტრი განსაზღვრული უნდა იყოს იმგვარად, რომ დააკმაყოფილოს ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნები და აამაღლოს მათი კეთილდღეობა. სხვადასხვა არქიტექტორული დაგეგმარებისას, პრიორიტეტული უნდა იყოს ადგილობრივი სამუშაო ძალების გამოყენება.

ინვესტირებას აკისრიათ ვალდებულება კანონმდებლობის შესაბამისად, ჩაატარონ კვლევები მათი პროექტების განხორციელების შედეგებზე და მაქსიმალურად გამჭვირვალედ წარადგინონ თავიანთი გეგმებისა და პროექტების შესახებ ინფორმაცია.

I. ასოცირების შესახებ შეთანხმება

ასოცირების შესახებ შეთანხმება მიღებულია ერთის მხრივ, საქართველოსა და მეორეს მხრივ, ევროკავშირის და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის. დოკუმენტს ხელი მოეწერა 2014 წლის 27 ივნისს. ხელშეკრულება აღიარებს ტურიზმს, როგორც ეკონომიკური განვითარებისა და სამუშაო ადგილების შექმნის ხელშეწყობ საშუალებას. აღნიშნული დოკუმენტის მეცხრე თავი არეგულირებს ტურიზმის განვითარების ზოგად პრინციპებს, მათ შორის აღსანიშნავია:

ა) ადგილობრივ საჭიროებებს მორგება და ქვეყნის თვითმყოფადობის დაცვა, პატივისცემა

ბ) კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობის შენარჩუნება

გ) ტურისტული ქმედებების განხორციელება ბუნებისა და გარემოს დაცვის შესაბამისად

დოკუმენტში ტურიზმის განვითარების შესახებ ხაზგასმულია ადგილობრივი მოსახლეობის საქმიანობაში ჩართვის მნიშვნელობა, ტურისტული საქმიანობის განხორციელების პროცესში. დაგეგმარებისას ყურადღება გამახვილებულია საჯარო და კერძო ორგანიზაციების ჩართულობაზე და მათ კოოპერატიულ მუშაობაზე ლოკალურ მოსახლეობასთან ერთად შეთანხმებულად.

II. საქართველოს კანონი ტურიზმისა და კურორტების შესახებ

საქართველოს კანონი ტურიზმისა და კურორტების შესახებ არეგულირებს ტურისტულ საქმიანობებში არსებულ ურთიერთობებს. აღნიშნული კანონმდებლობის მეორე თავში აღწერილია სახელმწიფო რეგულაციათა სისტემა ტურიზმისა და კურორტების დარგში, კერძოდ:

საქართველოს ტურისტული და საკურორტო რესურსები ეროვნული სიმდიდრეა და მას სახელმწიფო იცავს

სახელმწიფო აღიარებს ტურიზმისა და კურორტების დარგს ეროვნული კულტურისა და ეკონომიკის განვითარების ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად და ქმნის ტურისტული და საკურორტო საქმიანობისათვის ხელსაყრელ პირობებს

საქართველოს პარლამენტი:

1. განსაზღვრავს სახელმწიფო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს ტურიზმისა და კურორტების დარგში და ახორციელებს მის საკანონმდებლო რეგულირებას

2. ამყარებს საპარლამენტთაშორისო ურთიერთობას სხვა სახელმწიფოებთან ტურიზმისა და კურორტების დარგში

საქართველოს მთავრობა:

1. უზრუნველყოფს ტურიზმისა და კურორტების დარგში ერთიანი პოლიტიკის განხორციელებას

2. დარგის მართვის უფლებამოსილი ორგანოსა და შესაბამისი სამსახურების წარდგინებით ამტკიცებს სანიტარიული დაცვის ზონებს

3. ითვალისწინებს ტურიზმისა და კურორტების განვითარების ინტერესებს ქვეყნისათვის უმნიშვნელოვანესი პროექტების განხორციელებისას, აგრეთვე სახელმწიფოთაშორის და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან ურთიერთობაში

4. დარგის მართვის უფლებამოსილი ორგანოს წარდგინებით ამტკიცებს კურორტების ნუსხას და სტატუსს

აღნიშნულ კანონში მოცემულია ტურიზმისა და კურორტების დარგის მართვის აღმასრულებელი ხელისუფლების უფლებამოსილი ორგანო და მისი ფუნქცია მოვალეობები და დარგის მართვის რეგიონალური ორგანიზაციების შესახებ ინფორმაცია.

III. საქართველოს კანონი კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ

კანონი არეგულირებს საკურორტო ზონებში საწარმოების განთავსების სტრუქტურას, მათ ფუნქციონირებასა და ბუნებრივი სამკურნალო რესურსებით სარგებლობის პირობებს. კანონი ემსახურება ბუნებრივი სამკურნალო რესურსების შენარჩუნებას და მისი დაბინძურებისა თუ გამოფიტვის აღკვეთას.

მტირალას ეროვნულ პარკში გვხვდება არაერთი სანიტარიული ზონა, რადგანაც ტერიტორიაზე განთავსებულია სამკურნალო თვისებებით გამოირჩეული მინერალური წყლის წყაროები. კანონში მოცემულია სანიტარიული დაცვის ტერიტორიების ზოგადი წესები:

1. დაუშვებელია სამუშაოები, რომლებიც იწვევს ნიადაგის, ჰაერისა და წყლის დაბინძურებას, აზიანებს ტყეებს, უარყოფითი ზემოქმედება აქვს საკურორტო ადგილების მდგომარეობაზე
2. სანიტარიულ ზონებში ხორციელდება განახლებითი და გამაჯანსაღებელი ღონისძიებები
3. დადგენილია სანიტარიულ ზონაში საქმიანობის მკაცრი საზღვრები, რომლებიც ემსახურება სამკურნალო რესურსების კვლავწარმოებასა და მოვლას

სანიტარიული დაცვის ზონები დგინდება ყველა კურორტისა და საკურორტო ადგილისათვის.

აღნიშნული კანონის მეხუთე მუხლი განსაზღვრავს ბუნებრივ სამკურნალო რესურსებს:

1. მინერალური წყლების საბადოები (ან მათი უბნები), რომლებიც გამოიყენება ადგილზე სამკურნალოდ ან ჩამოსასხმელად
2. სამკურნალო ტალახი
3. ბუნებრივი აირისა და ორთქლის საბადოები, რომლებსაც გააჩნია სამკურნალო თვისებები;
4. სხვა საბადოები (ბიშოფიტი, ოზოკერტი, თიხები, თერმული წყლები, მაგნიტური სილის პლაჟები და სხვ.), რომლებიც გამოიწვევს სამკურნალო თვისებებით;
5. სამკურნალო კარსტული მღვიმეები
6. ზღვის, ტბისა და მდინარის სანაპირო ზოლები და კლიმატი, რომლებიც გამოიყენება სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი საქმიანობისათვის
7. ტყე, ტყეპარკი, საკურორტო პარკი და სხვა მწვანე ზონები, რომლებსაც აქვს პროფილაქტიკური, სამკურნალო და სარეაბილიტაციო ფუნქციები

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს კურორტულ ტერიტორიებზე დგინდება სამი სანიტარიული ზონა: პირველი (მკაცრი) ზონა, მეორე (შეზღუდული რეჟიმის) ზონა და მესამე (სამეთვალყურეო) ზონა. პირველ ზონა მოიცავს კურორტისა და საკურორტო ადგილის იმ ტერიტორიას, სადაც განლაგებულია მინერალური წყლების ბუნებრივი და ხელოვნური გამოსასვლელები, სამკურნალო ტალახის და სხვა ბუნებრივი სამკურნალო რესურსების საბადოები, სამკურნალო კარსტული მღვიმეები, სანაპიროები. ზონაში აკრძალულია სამენარმეო ან/და სასოფლო-სამეურნეო სახის საქმიანობები, მიწის სამუშაოები და ადამიანების მუდმივი საცხოვრებელის განთავსება. მეორე ზონაში აკრძალულია ობიექტების მშენებლობა, რომლებიც უშუალოდ კურორტის განვითარებას არ ემსახურება, ხოლო მესამე ზონაში საქმიანობა დაშვებულია, თუკი იგი უარყოფით გავლენას არ ახდენს ბუნებრივ სამკურნალო რესურსებზე.

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში სანიტარიული დაცვის ზონა დგინდება შესაბამისი აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოებისა და საქართველოს ტურიზმის ეროვნულ ადმინისტრაციასთან თანამშრომლობით, ხოლო ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა.

აღნიშნული კანონის მეორე და მესამე თავში მოცემულია სანიტარიული დაცვის ზონები, მათი რეჟიმები და ზონების საზღვრები დეტალურად.

IV. საქართველოს კანონი თავისუფალი ტურისტული ზონების განვითარების ხელშეწყობის შესახებ

კანონის შექმნა ემსახურება საქართველოში ტურიზმისა და მენარმეობის განვითარებას, აქედან გამომდინარე, იგი აყალიბებს პირობებსა და პრინციპებს ტურისტულ ზონებში სასტუმროების მშენებლობისა და მათი ფუნქციონირების საკითხებს, ამასთან, სხვადასხვა შეღავათის განევას სახელმწიფოს მხრიდან.

კანონი მოქმედებს საქართველოს ტერიტორიაზე მოქცეულ თავისუფალ ტურისტულ ზონებზე, რომლებსაც საზღვრავს საქართველოს მთავრობის დადგენილება.

თავისუფალი ტურისტული ზონის არეალი განისაზღვრება მხოლოდ იმ ტერიტორიაზე, რომლის ტურისტული ინფრასტრუქტურა არ არის განვითარებული, თუმცა აქვს განვითარების პერსპექტივა.

ინვესტორები, რომლებიც პროექტისთვის გამოყოფენ 1 მილიონზე მეტს, სარგებლობენ სახელმწიფო შეღავათებით:

- ა) სასტუმრომდე შესაბამისი ინფრასტრუქტურის (გაზი, წყალი, ელექტროენერჯია) მოწესრიგება
- ბ) სასტუმრომდე მისასვლელი გზების მშენებლობა და რეაბილიტაცია
- გ) სასტუმროს ირგვლივ არეალის გამწვანება და მოპირკეთება
- დ) მშენებლობის ნებართვის გამარტივებული წესით გაცემას
- ე) სასტუმროს სამშენებლო პროექტის უსასყიდლო გაცემა

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა

ინვესტორი თავისუფლდება:

ა) თავისუფალ ტურისტულ ზონაში სასტუმროსთან თავსებადი საქმიანობის განხორციელებასთან დაკავშირებით საქართველოს საგადასახადო კოდექსით დადგენილი ქონების გადასახადისა და მოგების გადასახადის გადახდის ვალდებულებისაგან სასტუმროს უქსპლუატაციაში შესვლიდან საქართველოს საგადასახადო კოდექსით განსაზღვრული ვადით, ამ კანონით დადგენილი პირობების დაკმაყოფილების შემთხვევაში

ბ) მშენებლობის ნებართვის მოსაკრებლის გადახდის ვალდებულებისაგან

V. საქართველოს კანონი საქართველოში შემოსული და საქართველოდან გასული ტურისტების აღრიცხვის მოწესრიგების შესახებ

კანონი არეგულირებს საქართველოში შემოსული და გასული ტურისტების აღრიცხვას და სტატისტიკური მონაცემების შედგენას, რაც ხელს უწყობს სახელმწიფო პოლიტიკური გეგმის შექმნას და განხორციელებას. კანონში მოცემულია ტურისტთა აღრიცხვის წესები და განმარტებულია შემდეგი ტერმინები:

- ა) ტურისტი – პირი, რომელიც იმყოფება მუდმივი საცხოვრებელი ადგილის ფარგლებს გარეთ, უცხო გარემოში, დასვენების, საქმიანი თუ სხვა მიზნით, ვადით არანაკლებ 24 საათისა და არა უმეტეს ერთი წლისა – უწყვეტად, და ყოფნის ადგილას მისი საქმიანობა არ არის ანაზღაურებადი
- ბ) ერთდღიანი ვიზიტორი – პირი, რომელიც იმყოფება მუდმივი საცხოვრებელი ადგილის ფარგლებს გარეთ, უცხო გარემოში, დასვენების, საქმიანი თუ სხვა მიზნით, ვადით არა უმეტეს 24 საათისა და ყოფნის ადგილას მისი საქმიანობა არ არის ანაზღაურებადი
- გ) ორგანიზებული ტურისტი – პირი, რომელსაც შექმნილი აქვს ტური, ანუ რომლის მოგზაურობა ორგანიზებულია ტურისტული სუბიექტის (ფირმის, საწარმოს, ორგანიზაციის, ტუროპერატორის და სხვა) მიერ და იღებს მისგან კომპლექსურ მომსახურებას
- დ) ტრანზიტული ტურისტი – პირი, რომელიც მიემგზავრება მესამე ქვეყანაში საქართველოს ტერიტორიის გავლით

VI. საქართველოს საგადასახადო სისტემა ტურიზმთან მიმართებაში

საქართველოში მოქმედებს შეღავათები ტურისტულ საქმიანობებთან მიმართებაში, რითაც სახელმწიფო ცდილობს ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობას. კერძოდ:

ტურ ოპერატორებისთვის:

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 172-ე მუხლის (დღგ-ისგან ჩათვლის უფლებით გათავისუფლება) მეოთხე ნაწილის „პ“ პუნქტით ტუროპერატორი (პირი, რომელიც ახორციელებს ტურისტული პროდუქტის ფორმირებას და ტურისტისთვის მიწოდებას) დღგ-ს საგადასახადო ვალდებულებისგან თავისუფლდება თუკი მოხდა:

- ტუროპერატორის მიერ საქართველოს ტერიტორიაზე უცხოელი ტურისტის ორგანიზებული შემოყვანა და მისთვის საქართველოს ტერიტორიაზე ტურისტული პროდუქტის მიწოდება და
- მისი პაკეტი მოიცავს ორზე მეტ ტურისტულ სერვისს. (საქართველოს საგადასახადო კოდექსი 157-ე მუხლის (ტერმინთა განმარტებები) „ც“ პუნქტის მიხედვით - **ტურისტული პროდუქტი** – ტურისტული მომსახურების სახეობათა (მათ შორის, ტრანსპორტირება, განთავსება, კვება, გიდის მომსახურება, აგრეთვე ტურისტული მომსახურების დამხმარე მომსახურება) არანაკლებ ორი კომპონენტის ერთობლიობა).

ტურისტული საწარმოსთვის:

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის მე-100 მუხლის (ერთობლივი შემოსავალი) მეოთხე ნაწილის „კ“ პუნქტის მიხედვით ერთობლივ შემოსავალში ასახვას არ ექვემდებარება:

- ფიზიკური პირის საკუთრებაში არსებული სასტუმროს აქტივების/მათი ნაწილის გამოყენებით ტურისტული საწარმოს მიერ სასტუმრო მომსახურების გაწევის (სასტუმრო ნომრებად/აპარტამენტებად გამოყენების) შედეგად მიღებული შემოსავალი - ფიზიკური პირისთვის;

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 172-ე მუხლის (დღგ-ისგან ჩათვლის უფლებით გათავისუფლება) მეოთხე ნაწილის „ქ“ და „ღ“ პუნქტით დღგ-ისგან ჩათვლის უფლებით, ასევე გათავისუფლებულია:

- ტურისტული საწარმოს მიერ სასტუმროს აქტივების ან ამ აქტივების ნაწილის სხვა პირისთვის მიწოდება ამ ქონების უკან მიღების მიზნით. თუ ტურისტული საწარმო სასტუმროს აქტივების ან ამ აქტივების ნაწილის სხვა პირისთვის მიწოდებიდან 2 წლის განმავლობაში სასყიდლიანი ხელშეკრულებით უკან მიიღებს იმავე აქტივებს, ოპერაცია ასევე თავისუფლდება დღგ-ისგან ჩათვლის უფლებით და ეს არის დასაბეგრი ოპერაციის თანხის კორექტირების საფუძველი. ამ შემთხვევაში ტურისტულ საწარმოს უფლება აქვს, განახორციელოს დასაბეგრი ოპერაციის კორექტირება ამ კოდექსის 179-ე მუხლით დადგენილი წესით
- ტურისტული საწარმოს მიერ ან/და შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე ობიექტის ან ამ ობიექტის ნაწილის სასტუმროდ ფუნქციონირებისთვის/ ოპერირებისთვის მოწვეული პირის/პირების მიერ სასტუმროს აქტივების ან ამ აქტივების ნაწილის მესაკუთრისთვის კალენდარული წლის განმავლობაში არაუმეტეს 60 დღის ვადით სასტუმრო მომსახურების (სასტუმროში ცხოვრების) უსასყიდლოდ გაწევა;

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა

VII. საქართველოს კანონი მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ საგადასახადო შეღავათები მაღალმთიან დასახლებაში

მაღალმთიანი რეგიონებში განხორციელებული სახელმწიფო პოლიტიკა ემსახურება მაღალმთიანი რეგიონების სოციალურ და ეკონომიკურ განვითარებას. ამ კანონის მიზანს წარმოადგენს სახელმწიფო შეღავათების დადგენა, რათა ადგილობრივ მოსახლეობას დაეხმაროს დასაქმებასა და უკეთესი სოციო-ეკონომიკური პირობების შექმნაში.

კანონი განმარტავს მაღალმთიანი დასახლების სტატუსთან დაკავშირებული საკითხების რეგულირებას (მეორე მუხლი) და ფიზიკური პირისთვის მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრები პირის სტატუსის მინიჭება, შეწყვეტა, შეჩერება, აღდგენას (მესამე მუხლი).

ნიშნდობლივია საგადასახადო შეღავათები მაღალმთიან რეგიონებში, კერძოდ:

- ა) მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრები პირი სარგებლობს საშემოსავლო გადასახადთან და ქონების გადასახადთან დაკავშირებით საქართველოს საგადასახადო კოდექსით დადგენილი საგადასახადო შეღავათებით
- ბ) შენარმე სუბიექტი, რომელსაც საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად მინიჭებული აქვს მაღალმთიანი დასახლების საწარმოს სტატუსი, საქართველოს საგადასახადო კოდექსით განსაზღვრული ვადითა და წესით თავისუფლდება გადასახადებისაგან.

სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის საკუთრების შესახებ საქართველოს კანონის მიხედვით, უცხოელ ფიზიკურ პირს არ აქვს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ქონის უფლება. მიწა შეიძლება იყოს საქართველოში რეგისტრირებული იმ კერძო სამართლის იურიდიული პირის საკუთრებაში, რომლის დომინანტი პარტნიორია უცხოელი მხოლოდ საინვესტიციო გეგმის საფუძველზე წარდგენის საფუძველზე. ამავე კანონის განმარტებით, საინვესტიციო გეგმა არის სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის გამოყენების ამსახველი დოკუმენტაცია, რომელიც ითვალისწინებს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ან/და სხვა პროდუქციის წარმოების, ინოვაციური საქმიანობების დანერგვის, ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის, საერთაშორისო, სახელმწიფოებრივი ან/და ადგილობრივი მნიშვნელობის პროექტების შესრულების მიზნით ინვესტიციის განხორციელებას, რაც ხელს შეუწყობს სახელმწიფოს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას, ეროვნული უსაფრთხოების დაცვას, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას.

VIII. კანონმდებლობა დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ

მოცემული კანონი განსაზღვრავს დაცული ტერიტორიის არსს, მისი არსებობის მიზნებს, და მასზე უფლებამოსილების გავრცელების არეალს.

კანონის მიხედვით, დაცული ტერიტორიის შექმნა ემსახურება ბიომრავალფეროვნებისა და უნიკალური ეკოსისტემების შენახვასა და განვითარებას, ისტორიულ-კულტურული ძეგლების შენარჩუნებასა და აღდგენას, ტურიზმისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას, სასოფლო-სამეურნეო და სატრანსპორტო რესურსების გონივრულ გამოყენებას.

კანონი არეგულირებს დაცულ ტერიტორიაზე ბუნებრივი რესურსების ფლობის, განკარგვისა და სარგებლობის დაშვებულ ფორმებს, აგრეთვე ისტორიისა და კულტურის ძეგლების გამოყენებასთან დაკავშირებით.

დაცული ტერიტორია და მასზე არსებული ბუნებრივი რესურსები არის სახელმწიფოს საკუთრება და დაუშვებელია მისი მფლობელობის გადაცემა სხვა პირზე, გარდა ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონისა, მენეჯმენტის გეგმით ან დროებითი რეგულირებით ცალკეული უბნების გასხვისებისა. ტერიტორიის დროებითი გადაცემა შეიძლება მოხდეს:

- ა) ბუნების ძეგლის (მცირე უნიკალური ტერიტორიები, იშვიათი ბუნებრივი წარმონაქმნები) ფიზიკურ ან იურიდიულ პირზე მხოლოდ ეკოტურიზმისა და რეკრეაციული მიზნებისთვის
- ბ) მოსახლეზე სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის წარმართვის მიზნით იჯარით გაცემა არაუმეტეს 10 წლისა
- გ) ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების, ვიზიტორთა და ტრადიციული გამოყენების ზონაში ინფრასტრუქტურული სამუშაოების ჩატარების მიზნით
- დ) ადმინისტრაციისა და ტრადიციულ ზონებში კავშირგაბმულობის საკომუნიკაციო ნაგებობების განთავსების მიზნით
- ე) საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი წესის შესაბამისად, მენეჯმენტის გეგმით ან დროებითი რეგულირების წესით განსაზღვრულ შემთხვევებში ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონასა და აღკვეთილის ცალკეულ უბნებში დაშვებულია ტერიტორიის სპეციალური დანიშნულებით სარგებლობაში გაცემა (მუხლი 12, პუნქტი 26, პარაგრაფი „ა“ – „ზ“)

ტერიტორიის დროებით გასხვისებას ახდენს დაცული ტერიტორიების სააგენტო, დაინტერესებული პირის მიერ განაცხადის შეტანის საფუძველზე.

დაცული ტერიტორიის მართვას, დაგეგმარებასა და კონტროლს ახორციელებს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო.

კანონის დადგენილებით მოსახლეობას უფლება აქვს მონაწილეობა მიიღოს დაცული ტერიტორიების განვითარების, ტერიტორიული მარკირებისა და მენეჯმენტის პროცესებში, სხვადასხვა მარეგულირებელი დოკუმენტის განხილვასა და შესწორებაში, დაცულ და ბუფერულ ტერიტორიებზე ზრუნვაში.

კანონით ასევე დარეგულირებულია დაცულ ტერიტორიაზე საქმიანობის არეალი.

დაცული ტერიტორიის შიგნით იკრძალება:

- ა) ბუნებრივი ეკოსისტემების რღვევა და სახის შეცვლა
- ბ) ექსპლუატაციის ან რაიმე სხვა მიზნით რომელიმე ბუნებრივი რესურსის განადგურება (ამონყვეტა), ამოღება (დატყვევება), რღვევა, დაზიანება (დახეობრება), შეშფოთება
- გ) გარემოს დაბინძურების მიზნით ბუნებრივი ეკოსისტემების და სახეობების დაზიანება

სახელმწიფო რეგულაციები როგორც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა

ე) ტერიტორიაზე ასაფეთქებელი და მომწამლავი ნივთიერებების შეტანა

ვ) დაცული ტერიტორიის ინდვიდუალური დებულებითა და მენეჯმენტის გეგმით დაუშვებელი სხვა საქმიანობა

დაცული ტერიტორიის შიგნით რეგულირებას ექვემდებარება:

ა) ვიზიტორთა დაშვება განსაზღვრულ ადგილებში

ბ) ნადირობა, თევზაობა, დაბანაკება, ცეცხლის დანთება, სავაჭრო და კომერციული საქმიანობა, შენობების, გზებისა და ნაგებობების მშენებლობა და მათი ისტორიული სახის შეცვლა, ტერიტორიაზე, მის თავზე, ან მის ქვეშ სახმელეთო, საჰაერო და წყლის ტრანსპორტის გამოყენება

გ) ვიზიტორთა ქცევა, დაცვითი რეჟიმის მოთხოვნათა გათვალისწინებით, დღე-ღამის განმავლობაში

დ) მცენარეებისა და ცხოველების შეგროვება, დაჭერა და მათი გატანა (გაყვანა) ტერიტორიის გარეთ

ე) უპატრონოდ მიტოვებული შინაური ცხოველების გარეკვა, იზოლირება, განადგურება

ვ) ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ ტრადიციული შენობა-ნაგებობების მშენებლობისათვის ან დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმით განსაზღვრული საქმიანობისათვის არაგანახლებადი ბუნებრივი რესურსის (ფიქლის ქვის) მოგროვება, რომლის მოპოვების წესს განსაზღვრავს საქართველოს მთავრობა

დაცული ტერიტორიის შიგნით კონტროლდება:

ა) ყველა სახის დაშვებული სამეცნიერო საქმიანობა

ბ) ყველა სახის დაშვებული საგანმანათლებლო საქმიანობა

გ) ყველა სახის დაშვებული სამეურნეო საქმიანობა

დ) ტურისტულ-რეკრეაციული საქმიანობა, რითაც უზრუნველყოფილი იქნება:

- დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა ნაკადის თანაბარი განაწილება
- ვიზიტორთა ინტერესების მიხედვით შერჩეული ტერიტორიების წინასწარი რეგისტრაცია
- ვიზიტორთა დაშვების დროისა და ხანგრძლივობის შესაბამისობა დაცული ტერიტორიების მიზნებთან
- თითოეულ ტერიტორიაზე ვიზიტორთა დაშვებული ლიმიტის შესაბამისობა ვიზიტორთა რაოდენობასთან

ე) სტიქიური უბედურებისა და კატასტროფის საფრთხე.

დაცული ტერიტორია დროებითი რეგულირებით კონტროლდება:

ა) კატეგორიის დაკანონებამდე და მენეჯმენტის პირველი გეგმის დამტკიცებამდე

ბ) სტიქიური უბედურებისა და კატასტროფის სალიკვიდაციო ღონისძიებების დროს (საგანგებო წესები განისაზღვრება ნორმატიული აქტებით).

დაცული ტერიტორიის გარეთ კონტროლდება:

ა) ეკოსისტემებისა და ბუნებრივი რესურსების მდგომარეობა ბუფერულ ზონაში;

ბ) ბუფერულ ზონასთან შეხებაში მყოფი განვითარების პროგრამები და ცალკეული მნიშვნელოვანი სამეურნეო და სამშენებლო პროექტები (გარემოზე მავნე ზემოქმედების შეფასების მიზნით);

გ) დაცული ტერიტორიისათვის საზიანო გარეშე საქმიანობის პრევენტული ღონისძიებები (აღმკვეთი ჯარიმის დაწესება);

დ) დაცული ტერიტორიისათვის მავნე საქმიანობით მიყენებული ზარალის კომპენსაცია.

IX. კანონი საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ

მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებული მცენარეებისა და ცხოველების მრავალი სახეობა შეტანილია საერთაშორისო და საქართველოს წითელ ნუსხაში, ამიტომაც ეროვნულ პარკში მოქმედებს კანონი საქართველოს „წითელი ნუსხის“ შესახებ. კანონი არეგულირებს გადაშენების პირას მყოფი ორგანიზმების დაცვასა და გადარჩენას.

გადაშენების წინაშე მყოფ სახეობებს იცავს სახელმწიფო და აკრძალულია ყოველგვარი ქმედება, რომელსაც შეიძლება მოჰყვეს ამ ორგანიზმების რაოდენობის შემცირება, მათი საბინადრო არეალის დაზიანება ან გაუარესება, ორგანიზმების საბინადრო გარემოსა თუ გამრავლების ადგილების, შიგრაციისთვის ხელსაყრელი და წყლისკენ მიმავალი ბილიკების, წყლის სასმელი არეალის დარღვევა.

გადაშენების პირას მყოფი სახეობების ან მათი ნაწილების უკანონოდ მოპოვებით, განადგურებითა და რეწვით სახელმწიფოსთვის მიყენებული ზიანი უნდა ანაზღაურდეს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

X. საქართველოს კანონი მტირალას ეროვნული პარკის შესახებ

მტირალას ეროვნული პარკის შექმნა ემსახურება იქ არსებული უნიკალური ეკოსისტემების გრძელვადიან დაცვასა და შენარჩუნებას. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მითითებით პარკის ტერიტორიაზე დაშვებულია ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა (გარდა ნიაღისეულისა) ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნილებათა გათვალისწინებით. აღნიშნული დოკუმენტის მეორე მუხლი ეხება პარკის დაცვასა და გამოყენების რეჟიმს, კერძოდ:

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე

საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა

ა) დაცვისა და გამოყენების რეჟიმი (მათ შორის, პარკის ტერიტორიულ-ფუნქციური ზონირება) განისაზღვრება ამ კანონის, მტირალას ეროვნული პარკის სამენეჯმენტო გეგმისა და საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

ბ) მტირალას ეროვნული პარკის სამენეჯმენტო გეგმის შესაბამისად პარკის ტერიტორიაზე შეიძლება დაშვებულ იქნეს ბუნებრივი რესურსებით რაციონალური სარგებლობა (გარდა წიაღით სარგებლობისა) პარკის მიმდებარე თემების საკრებულოებში შემავალი დასახლებული პუნქტების მოსახლეობის საჭიროებათა გათვალისწინებით.

გ) პარკის ტერიტორიაზე იკრძალება წიაღით სარგებლობა და სამონადირეო მეურნეობის მონყობა.

დ) პარკის ტერიტორია სახელმწიფო საკუთრებაა და გასხვისებას არ ექვემდებარება.

XI. კანონი კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ

მიღებული საქართველოს პარლამენტის მიერ, 8 მაისი, 2007

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ზონების კანონი „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ აწესებს როგორც ზოგად, ისე უფრო დეტალურ დაცვის რეჟიმებს, ზონების თითოეული ტიპისათვის, რომლებიც ურბანული დაგეგმარების დოკუმენტაციის უმნიშვნელოვანეს და სავალდებულო საფუძველს წარმოადგენენ. იმ შემთხვევაში, როდესაც ისტორიულ-კულტურული საცნობარო გეგმები შემუშავებული არ არის, ნებისმიერი საპროექტო შეთავაზება უნდა ემყარებოდეს წინასწარ არქიტექტურულ და ისტორიულ კვლევას, რომელიც შემუშავებული უნდა იქნეს დეველოპერის მიერ, მისივე დანახარჯებით.

დაცვის ზონების ფარგლებში არსებულ ისტორიულ გარემოში ნებისმიერი ინტერვენცია საჭიროებს ადგილობრივი მთავრობის ნებართვას, საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს თანხმობით. კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტების ნუსხაში შეტანილ აღნუსხულ ძეგლებსა და შენობებზე ინტერვენციის განსახორციელებლად, აუცილებელია საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს თანხმობა. ზოგიერთი ყველაზე მყარი რეგულაციები ვრცელდება ისტორიული განაშენიანების ტერიტორიის დაცვის ზონაზე. ამ შემთხვევაში, ახალი განვითარება ნებადართულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ის ანაცვლებს განადგურებულ სტრუქტურას, რომელსაც არ გააჩნია ისტორიული ან კულტურული მნიშვნელობა ან იმ შემთხვევაში, როდესაც ის აუმჯობესებს ისტორიულ გარემოს, ღირებულების არმქონე შენობების ან დისონანსის შემომტანი სტრუქტურების ჩანაცვლებისა და ისტორიული წყობისა და მორფოლოგიის აღდგენის მეშვეობით.

შენობების დანგრევა აკრძალულია კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ყველა ტიპის ზონაში, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც არსებობს შენობის ფიზიკური მდგომარეობის გამოუსწორებელი განადგურებით გამოწვეული მყისიერი საფრთხე ან იმ შემთხვევაში, როდესაც შენობების დანგრევა აუცილებლად მიიჩნევა იმ შენობების მოსაშორებლად, რომლებიც ამახინჯებს ისტორიულ გარემოს. ისტორიული ლანდშაფტის დაცვის ზონებში, მხოლოდ დროებითი კონსტრუქციები შეიძლება იქნეს ნებადართული იმ შემთხვევებში, როდესაც ეს აუცილებელია დაცული სტრუქტურების დაცვის მიზნებისათვის ან მეცნიერული კვლევებისთვის და როდესაც ეს მიიჩნევა უმაღლესი საზოგადოებრივი ინტერესების შესაბამისად. დაუშვებელია სამშენებლო სამუშაოების განხორციელება არქეოლოგიური დაცვის ზონების ფარგლებში.

XII. იუნესკოს რეგულაციები

ბიოლოგიური მრავალფეროვნებისა და ეკოსისტემების დაცვა.

მიღებულია წევრი სახელმწიფოების გენერალური ასამბლიის მიერ მსოფლიო მემკვიდრეობის კონვენციის მიხედვით (იუნესკო, 2015)

ბიოლოგიური მრავალფეროვნების და ეკოსისტემის დაცვის შესახებ იუნესკოს რეგულაციების მიხედვით, სახელმწიფომ უნდა გაითვალისწინოს ბიოლოგიური და კულტურული მრავალფეროვნება მსოფლიო მემკვიდრეობის ძეგლის მართვის პროცესში და უზრუნველყოს ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება და მათი პოტენციალის გაზრდა არა მხოლოდ მემკვიდრეობის, არამედ ბუნებრივ და რეგიონალურ ზონებში და შესაბამისად, თავი აარიდოს ყველა ქმედებას, რომელსაც ნეგატიური გავლენა აქვს გარემოსა და კულტურული მრავალფეროვნებაზე.

ამის მისაღწევად, ურბანული განვითარების, სატრანსპორტო და ინფრასტრუქტურული დაგეგმარების პროცესების წარმართვამდე აუცილებელია ჩატარდეს ქმედებების სოციალური, კულტურული, ეკონომიკური და გარემოსადმი გამოწვეული ცვლილებების შეფასება და სამუშაოების გავლენის დადგენა.

მსოფლიო მემკვიდრეობის კონვენცია მეხუთე მუხლში რეკომენდაციას აძლევს სახელმწიფოებს რომ მიიღონ პოლიტიკა, რომელიც მიზნად ისახავს კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობისთვის საზოგადოების ცხოვრებაში ფუნქციის მიცემას. რეკომენდაცია ემსახურება სოციალური განვითარების დანერგვას. შესაბამისად, ტერიტორიის მმართველობითი ღონისძიებები უნდა ჩატარდეს იმგვარად რომ აღიარებდეს და პატივს სცემდეს ადგილობრივთა კულტურულ ღირებულებებს და აუმჯობესებდეს საზოგადოებისა, განსაკუთრებით კი ადგილობრივთა ცხოვრების ხარისხსა. აქედან გამომდინარე, კონვენციის მიხედვით, სახელმწიფოებმა უნდა განახორციელონ შემდეგი აქტივობები მემკვიდრეობის მსოფლიო ღირებულების გათვალისწინებით:

- მიიღოს შესაბამისი ზომები, რომ უზრუნველყოს ინფრასტრუქტურისა და სერვისების ხელმისაწვდომობა მემკვიდრეობის და მის მიმდებარე ზონაში.

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე

საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა

- აღიაროს, რომ მსოფლიო მემკვიდრეობის ტერიტორიები თამაშობენ ძირითადად პირდაპირ როლს საჭმლის, სუფთა წყლის, მედიკამენტური მცენარეების მოპოვებისა და მოსახლეობისთვის და შესაბამისად, უზრუნველყოს მათი დაცვა და გამოყენება თანაბომიერად.
- გააძლიეროს ინოვაციებისა და ლოკალური მენარშეობის შესაძლებლობანი, რათა ხელი შეუწყოს მდგრად ეკონომიკურ სარგებელს ადგილობრივთათვის.
- ამოიცნოს და წახალისოს საჯარო და კერძო ინვესტიციები იმ პროექტებისა, რომლებიც აძლიერებენ ლოკალურ, კულტურულ ინდუსტრიებს და მეტად იცავს მსოფლიო მემკვიდრეობის ქონებას.
- მხარი დაუჭიროს ეკონომიკურ ინვესტიციებს და ხარისხიან ტურიზმს.

მსოფლიო მემკვიდრეობის ზონები არის მნიშვნელოვანი სამოგზაურო დანიშნულების პუნქტები და მათი სწორად მართვის შემთხვევაში, იქმნება ეკონომიკური განვითარების და მოსახლეობის გაძლიერების პოტენციალი, ამიტომაც სახელმწიფომ ხელი უნდა შეუწყოს მემკვიდრეობის და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე ინვესტიციების მოზიდვას, რომლებიც მუშაობის პროცესში გამოიყენებენ ადგილობრივ რესურსებს, უნარ-ჩვევებს, შეინარჩუნებენ ადგილობრივი ცოდნის სისტემებსა და ინფრასტრუქტურას. ამ ინვესტიციების მთავარ ბენეფიციარებად კი წარმოდგენილია ადგილობრივი მოსახლეობის წევრები, განსაკუთრებულად კი მარგინალური პოპულაცია. სახელმწიფომ ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლის ნაწილი უნდა მოახმაროს მსოფლიო მემკვიდრეობის ტერიტორიის და მის მიმდებარე ზონების კონსერვაციასა და მართვას. მან ასევე უნდა შეიმუშავოს ვიზიტორთა მართვის გეგმა, რომელიც ხელს უწყობს ლოკალური ტურიზმის განვითარებას.

რეკომენდაციები ლანდშაფტებისა და მსოფლიო მემკვიდრეობის ადგილების სილამაზისა და მახასიათებლების დაცვის შესახებ

მიღებულია გაერთიანებული ერების განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის ორგანიზაციის გენერალურ კონფერენციაზე პარიზში 1962 წელს, მეთორმეტე სესიაზე.

ზოგადი პრინციპები :

რეკომენდირებულია ზედამხედველობითი სამუშაოების ჩატარება, რათა ბუნებრივი მემკვიდრეობის ზონების დაცვის უზრუნველყოფა მოხდეს, განსაკუთრებით იმ ტერიტორიებზე, სადაც სამშენებლო ოპერაციები და მიწის დამუშავება ხდება ან სამომავლოდ არის დაგეგმილი.

ზომები, რომლებიც ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვას ემსახურება უნდა იყოს პროფილაქტიკური ან მაკორექტირებელი.

მაკორექტირებელი ზომები ემსახურება ლანდშაფტებზე და მსოფლიო მემკვიდრეობის ტერიტორიებზე მიყენებული ზიანის აღდგენას, რათა იგი დაუბრუნდეს თავის პირვანდელ სახეს.

პროფილაქტიკური ზომები კი მიზნად ისახავს ადგილების დაცვას პოტენციური საფრთხეებისგან. მაღალი რისკის შემცველია შემდეგი აქტივობები:

მშენებლობა ყველა სახის საჯარო თუ კერძო შენობებისა. შენობები უნდა იყოს იმგვარად დაპროექტებული რომ აკმაყოფილებდეს გარკვეულ ესთეტიურ მოთხოვნილებებს, არ ახდენდეს ტრადიციული ფორმების დამახინჯებულ იმიტაციას და ჰარმონიაში იყოს საერთო ატმოსფეროსთან.

- გზების მშენებლობა
- მაღალი თუ დაბალი ძაბვის ელექტრო რელები, ელექტროენერჯის გამომშვავებელი და გადამცემი სადგური და მოწყობილობები, აეროდრომები, სატელევიზიო გადამცემი სადგურები და სხვა;
- ბენზინგასამართი სადგურები;
- სარეკლამო ბანერები და მანათობელი ნიშნები;
- ტყის გაჩეხვა, მათ შორის ისეთი ხეების მოჭრა, რომლებიც ლანდშაფტის სილამაზეს განაპირობებენ;
- წყლისა და ჰაერის დაბინძურება;
- სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება და მათი ნარჩენებით გარემოს დაბინძურება;
- წყალგაყვანილობა, ირიგაციული სამუშაოები, წყლის ჯებირები, არხები, აკვედუკები, მდინარის სარეგულაციო სამუშაოები და სხვა.
- ბუნების დაბინძურება სავაჭრო თუ სამრეწველო ნარჩენებით.

მსოფლიო მემკვიდრეობის სილამაზის და მახასიათებლების დაცვის პროცესში, ასევე, მხედველობაში უნდა იყოს მიღებული ხმაურის საფრთხეები, რომელიც ახასიათებს სხვადასხვა აქტივობასა და სამუშაოებს.

დაცული ლანდშაფტებისა და ადგილებზე დაწესებული რეგულაციების დარღვევის შემთხვევაში უნდა მოხდეს ზიანის ანაზღაურება ან წარმოიშვება სხვა ტიპის ვალდებულებები. ადმინისტრაციული ან სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა უნდა აღიძრას იმ პირის წინააღმდეგ, ვინც განზრახ ზიანს მიაყენებს დაცულ ტერიტორიებსა და ლანდშაფტს.

ფაქტორები, რომლებიც გავლენას ახდენს ბუნებრივ და კულტურულ მემკვიდრეობაზე.

შემუშავებულია მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტის მიერ 2008 წელს.

მსოფლიო მემკვიდრეობის კომისიამ სხვადასხვა სამეთვალყურეო ოპერაციის შემდეგ დაამუშავა და ჩამოაყალიბა იმ ფაქტორთა სია, რომლებიც გავლენას ახდენენ მსოფლიო მემკვიდრეობის ძეგლების ღირებულებაზე.

- მშენებლობა და განაშენიანება
- ბუნებრივი რესურსების გამოყენება და მოდიფიკაცია
- სხვა ადამიანთა აქტივობები (თევზაობა, არალეგალური ვაჭრობა, კონსტრუქცია, ნადირობა და სხვა)

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე საქართველოში ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედი კანონმდებლობისა და რეგულაციების მოკლე მიმოხილვა

- სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურა
- კლიმატის ცვლილება
- კომუნალური მომსახურება, ვაჭრობა და სხვა მომსახურების სფეროები
- დაბინძურება
- მემკვიდრეობის სოციალური და კულტურული გამოყენება.
- მართველობითი და ინსტიტუციური აქტივობები.

XIII. ზურმუხტის ქსელი

ზურმუხტის ქსელი ჩამოყალიბდა ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დასაცავად, რომელიც ემყარება „ბერნის კონვენციას“ (ბერნი, 1979) და მის მიითითებს. კონვენციის მთავარი მიზანი ევროპის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება და განვითარებაა. 2009 წელის საქართველოც შეუერთდა ამ კონვენციას.

ზურმუხტის ქსელი საქართველოში ქმნის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების, მდგრადი განვითარებისა და ბუნების კონსერვაციის სრულიად ახალ და მოქნილ შესაძლებლობებს.

ზურმუხტის ქსელი იცავს ბერნის კონვენციის მუდმივმოქმედი კომიტეტის რეზოლუციით დადგენილ სახეობებსა და ჰაბიტატებს. საფრთხის წინაშე მყოფი 200-ზე მეტი სახეობა და 50-ზე მეტი ჰაბიტატი გვხვდება საქართველოს ტერიტორიაზე. საქართველო, როგორც ბერნის კონვენციის მხარე ქვეყანა, ვალდებულია დაიცვას ამ სახეობების ჰაბიტატები.

ბერნის კონვენციის მიხედვით, ტერიტორიის ზურმუხტის ქსელის ნაწილად გამოცხადების მომენტიდან მომავალი 6 წლის განმავლობაში უნდა შემუშავდეს მართვის გეგმა და დაიწყოს მისი სისრულეში მოყვანა. ტერიტორიაზე უნდა განხორციელდეს გეგმის მოთხოვნების შესრულების მონიტორინგი. ყველა ტერიტორიისთვის ყოველ 5 წელიწადში ერთხელ უნდა მოხდეს მიზნებისა და ამოცანების საჭიროებისამებრ განახლება.

ზურმუხტის ქსელი არ არის კონკრეტულად რაიმე საქმიანობის ამკრძალავი და არ აწესებს რეგულირების ჩარჩოს. ამ ქსელის ფარგლებში იკრძალება მხოლოდ ისეთი საქმიანობა, რომელიც უარყოფით ზეგავლენას ახდენს ბერნის კონვენციით დადგენილ დაცულ სახეობებზე ან მათ საცხოვრებელ გარემოზე.

თუკი ზურმუხტის ქსელის ტერიტორია ემთხვევა დაცულ ტერიტორიას, მას განაგებს დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაცია. ასეთ ვითარებაში დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმაში უნდა მოხდეს ზურმუხტის ქსელის მიზნებისა და ამოცანების ინტეგრირება. შესაბამისად, ცალკე გეგმის შემუშავება საჭიროებას არ წარმოადგენს.

ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიის ფარგლებში ახალი ეკონომიკური პროექტების დაგეგმარების პროცესში აუცილებელია სიღრმისეული კვლევის ჩატარება, რათა შეფასდეს და დადგინდეს ყველა შესაძლო რისკი და ზეგავლენა, რომელსაც პროექტი მოახდენს ბერნის კონვენციით დაცულ სახეობებსა და ჰაბიტატებზე.

ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიის დაარსების შემდეგ მუშავდება ამ ტერიტორიის კონსერვაციული მიზნები და ამოცანები, სადაც მიითითებულია ის სახეობები და ჰაბიტატები, რომელთა დაცვა აუცილებელია ტერიტორიის არეალში. საჭიროების შესაბამისად კი ყალიბდება საქმიანობისა და ტერიტორიის მოდიფიკაციის ის ფორმები, რომლებიც აიკრძალება, რადგან ისინი საფრთხეს შეუქმნის დასაცავ სახეობებსა და ჰაბიტატებს. შეზღუდვის საკითხი განიხილება ინდივიდუალურად თითოეული ტერიტორიისთვის.

8.2. არსებული მუნიციპალური საინჟინრო დოკუმენტების მონაცემების მიმოხილვა

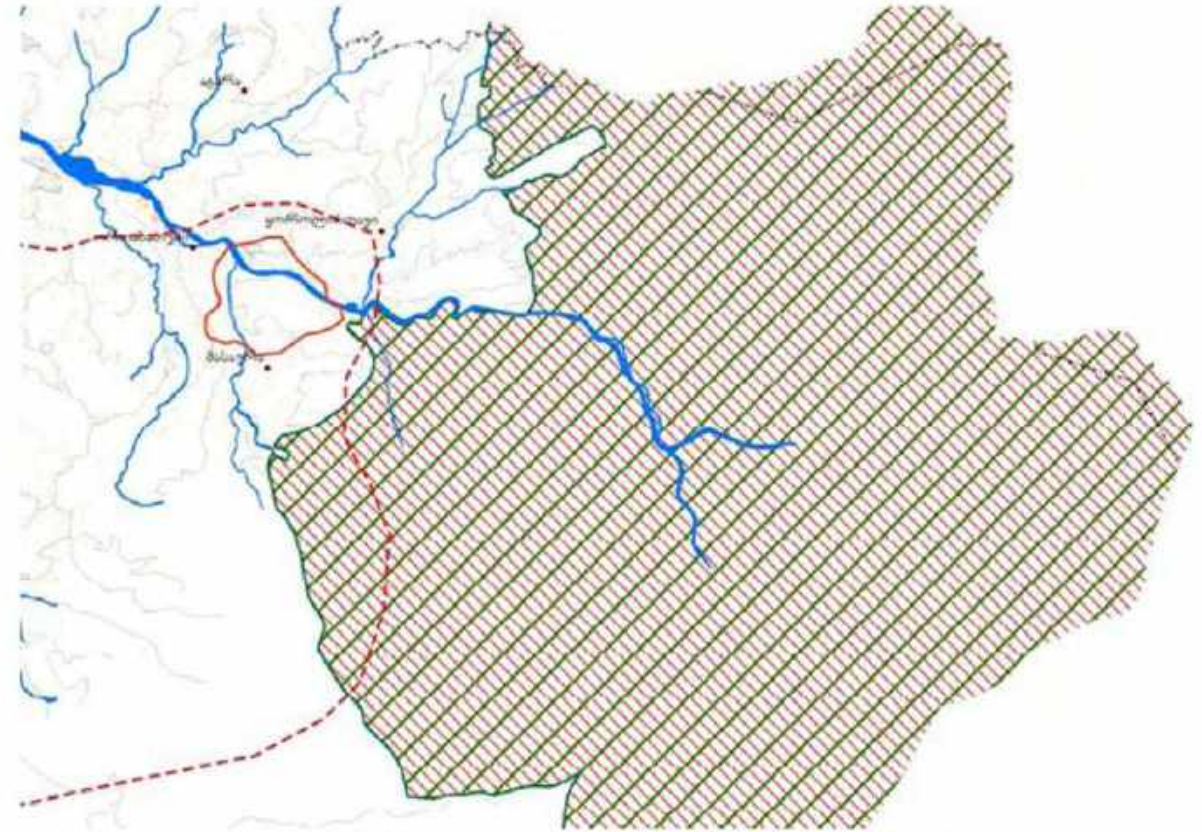
სოფელთან და პარკთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე, ექსპლუატაციასა და მოვლაზე პასუხისმგებლობა ძირითადად ეკისრება მუნიციპალიტეტს და კომუნალურ კომპანიებს, ასევე რეგიონული მასშტაბის სერვისის მიმწოდებელ სხვა კომპანიებს. მუნიციპალიტეტის მერია პასუხისმგებელია: ნარჩენების შეგროვებაზე (ადგილობრივი კომპანიის მეშვეობით), ადგილობრივ გზებზე (ადგილობრივად დაქირავებული კონტრაქტორების მეშვეობით) და საბავშვო ბალებზე. საჯარო სკოლებს და პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებებს მართავენ შესაბამისად აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და ჯანდაცვის სამინისტროები. კომუნალური კომპანიები მართავენ თითქმის ყველა სხვა ინფრასტრუქტურას, როგორცაა გაზომარაგება, ელექტრომომარაგება, წყალმომარაგება/კანალიზაცია, GSM და სახმელეთო კომუნიკაციები.

სოფლისა და პარკის ტერიტორიაზე განვითარების მარეგულირებელი მთავარი დოკუმენტია „ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის სივრცითი განვითარების გეგმა“. თუმცა, გეგმა არ იძლევა განვითარების მაქსიმალურად დასაშვებ ზუსტ ციფრებს ან სხვა პარამეტრებს დიზაინისათვის. სოფელი ყოროლისთავი ძირითადად სოფლის მეურნეობის განვითარების ზონას ეკუთვნის.

98: სურათი xxx. ზონირება ყოროლისთავში

ნაჩვენებია სასმელი წყლის გამანაწილებელი მაგისტრალური მილები, თუმცა სოფელში მდებარე და ნაჩვენები მთავარი წყალმიმღები ემსახურება ბათუმს. ყოროლისთავს მიეწოდება სხვა წყაროდან, რომელიც ზიარია სხვა სოფლებთან. დენის ტრანსფორმატორების მდებარეობა ნაჩვენებია მხოლოდ ნაწილობრივ და საჭიროებს განახლებას.

99: სურათი xxx. მენყრული ზონები და გეოლოგიური დაძაბულობის (tensioned) ზონები.

100: სურათი xxx. ყოროლისთავში სასმელი წყლის მთავარი მილები და ელექტროტრანსფორმატორის ლოკაციები.

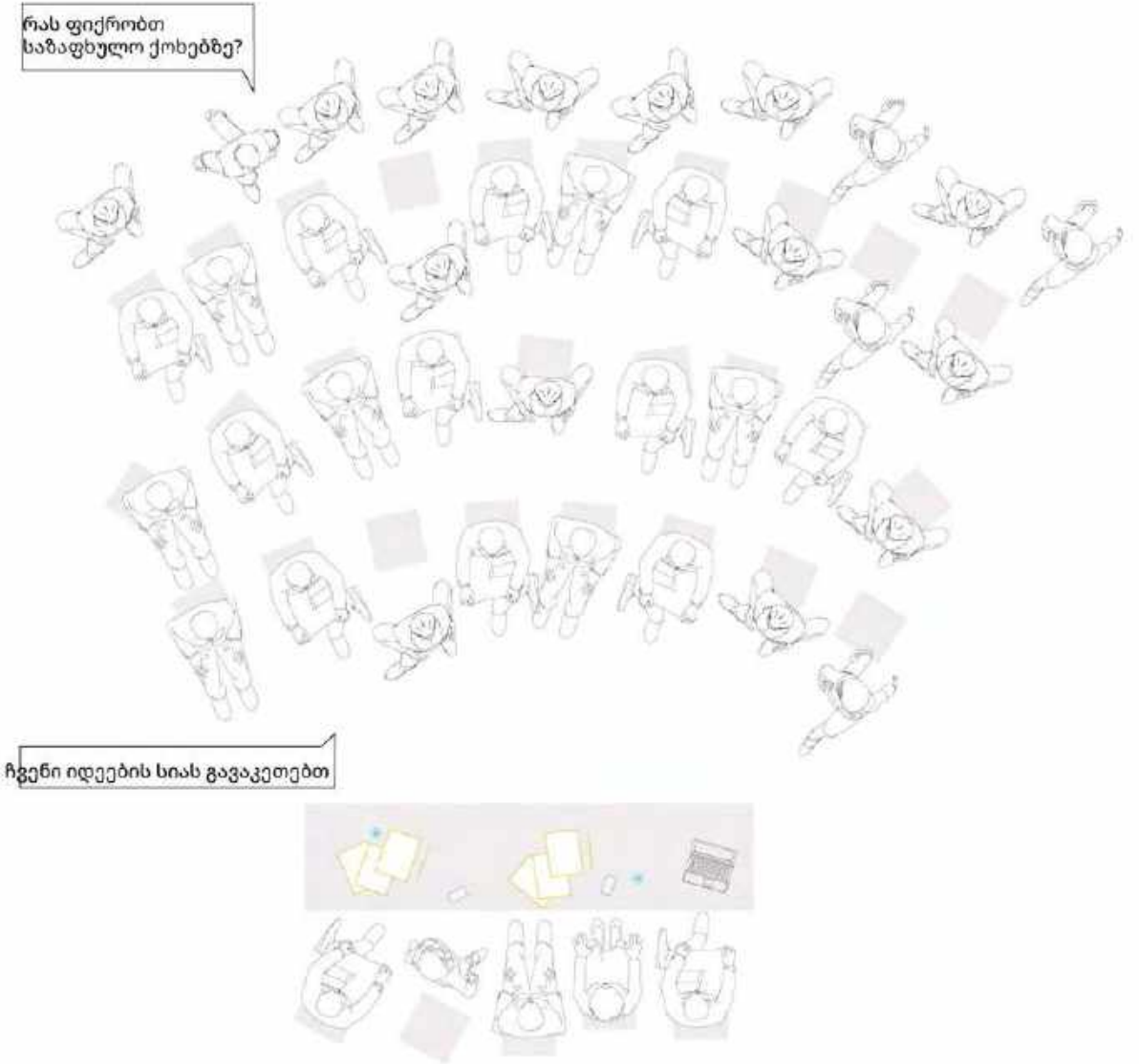
8.3. კოორდინაცია და ჩართულობის პროცესი დაინტერესებულ მხარეებთან

შეხვედრა სოფელ ყოროლისთავის ადგილობრივ თემთან

19/09/2022

მდებარეობა: ყოროლისთავის სკოლა

- მათ სურთ არსებული საბჭოთა გზის რეაბილიტაცია, რათა შეძლონ მანქანით გადაადგილება.
- მათ სურთ დაიბრუნონ ის საზაფხულო ქოხები, რომლებიც ადრე არსებობდა და გამოიყენებოდა მათი წინაპრების მიერ.
- საზოგადოებას სურს იცოდეს განვითარების გეგმის ყოველი ნაბიჯი და მზად არის დაიცვას იგი.
- მათ არ იციან როგორ სესტავაზონ სათანადო მომსახურება ტურისტებს და მზად არიან ისწავლონ. მათ სურთ „სამოქმედო გეგმა“, რათა იცოდნენ როდის და რა გააკეთონ.
- ისინი მზად არიან გადააქციონ თავიანთი სახლები საოჯახო სასტუმროებად, მაგრამ არ იციან როგორ და სურთ მხარდაჭერა ამ პროცესში.
- პრობლემური წყალმომარაგებისა და კანალიზაციის სისტემის გამო გამოხატავენ უკმაყოფილებას.
- ისინი იმედგაცრუებულნი არიან, რომ ჩაქვისთავმა მიიღო ყველა ტურისტული შეთავაზებას და არის ერთადერთი სოფელი, რომელიც სარგებლობს MNP-დან.
- ყოროლისთავის მოსახლეობა თითქმის ყველა მუშაობს ბათუმში. ისინი დაინტერესდნენ, შეიძლება თუ არა, მშენებლობის დროს ადგილობრივ საზოგადოებას იქ მუშაობის საშუალებაც ჰქონდეს.
- რა შეიძლება იყოს საზოგადოებისთვის შესაძლო სარგებელი საბაგირო გზიდან?
- საზოგადოება მოამზადებს დოკუმენტს თავისი იდეებით, რომელსაც გაუზიარებს გუნდს. კითხვები პასუხის გასაცემად:
რისი გეშინია?
რა სარგებელს ხედავთ ყოროლისთავისთვის?
რა პოტენციალი გვაკლია?

101: ვიზიტი სოფ. ყოროლისთავში - შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან

არაფორმალური ჯგუფური დისკუსია საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს აჭარის ტურიზმის დეპარტამენტის წარმომადგენლებთან

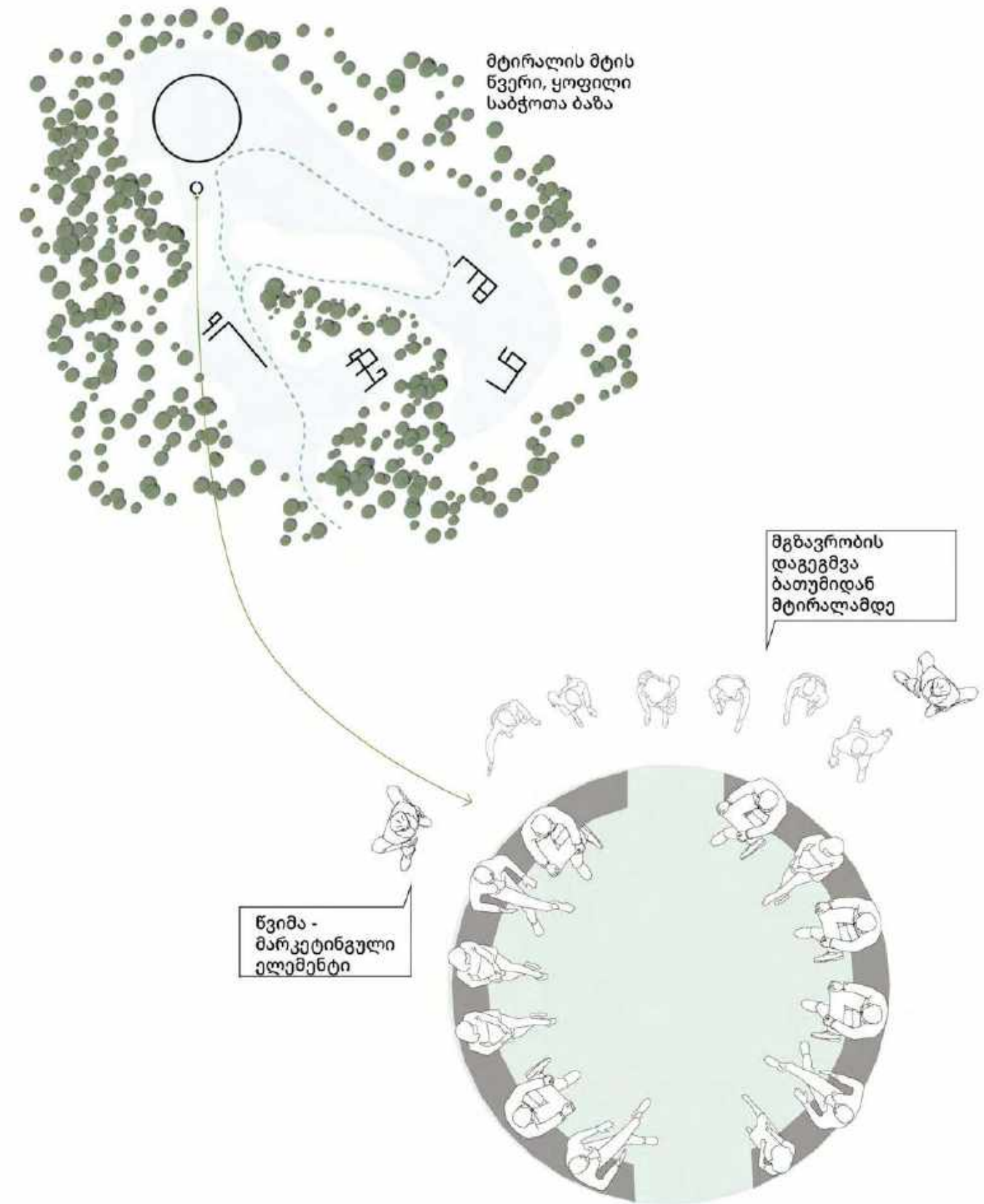
20/09/2022

მდებარეობა: მტირალას მწვერვალი, ყოფილი საბჭოთა ბაზა

არაფორმალურ დისკუსიაზე აჭარის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის ტურიზმის სამსახურის სამმართველოს უფროსმა თინათინ ზოიძემ გააზიარა თავისი მოსაზრება სამომავლო განვითარების შესახებ, პოტენციურ განვითარებას უნდა ჰქონდეს შემდეგი მახასიათებლები:

- მოგზაურობის დანიშნულების ადგილის შექმნა ბათუმიდან მტირალაში. (მთელი მსოფლიოდან სამიზნე ჯგუფების და მათი საჭიროებების გათვალისწინებით)
- ადგილის ხელმისაწვდომობა. მაგალითად საბაგირო გზა ბათუმიდან.
- წვიმამ მნიშვნელოვანი როლი უნდა შეასრულოს და ის უნდა იყოს მთავარი ინსპირაცია პროექტში.
- გასართობი იდეების ჩართვა, მაგალითად: ყინულის ქანდაკებების ფესტივალები, საბაგირო გზა.

თომა დეკანოიძემ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ყველა განვითარება დაცული ტერიტორიების რეგულირებით უნდა მოხდეს და ის ასევე დამტკიცებული უნდა იყოს იუნესკოს (UNESCO) მიერ.

102: არაფორმალური ჯგუფური დისკუსია პროექტის შესახებ დაინტერესებულ მხარეებთან ერთად.

საბაზისო ანგარიშის პრეზენტაცია და შეხვედრა

20/09/2022

მდებარეობა: აჭარის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო, კომახიძის ქ. 119, ბათუმი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის მინისტრი ჯაბა ფუტყარაძე მოელის:

პრაქტიკულ და გამოსადეგ დოკუმენტ უახლოეს მომავალში სამუშაოდ.

არა მარტო ველო და საფეხმავლო ბილიკებს, არამედ პროექტს, რომელიც ახალ დინამიკას, განვითარებას მოუტანს ადგილს, რაღაც უნიკალურს.

გასათვალისწინებელია ბათუმსა და პარკს შორის კავშირი.

უნიკალური, აუცილებლად მოსანახულებელი ადგილი, კრეატიული ტურისტული პროდუქტი.

საბაგირო გზა - დიზაინის უნიკალური ელემენტებით - რომელიც პარკს გახდის უფრო ხელმისაწვდომს და გაზრდის ვიზიტორთა რაოდენობას.

წინადადება, რომელიც გათვლილია ადგილობრივებსა და მეზობელი ქვეყნებიდან ჩამოსულ სტუმრებზე, რომელთა მთავარი ინტერესი არ არის ბუნება, არამედ გართობა.

აჭარის ტურიზმის დეპარტამენტის უფროსი თინათინ ზოიძე გვიჩვენებს:

წვიმა იყოს ტურისტული პროდუქტის მთავარი აქცენტი.

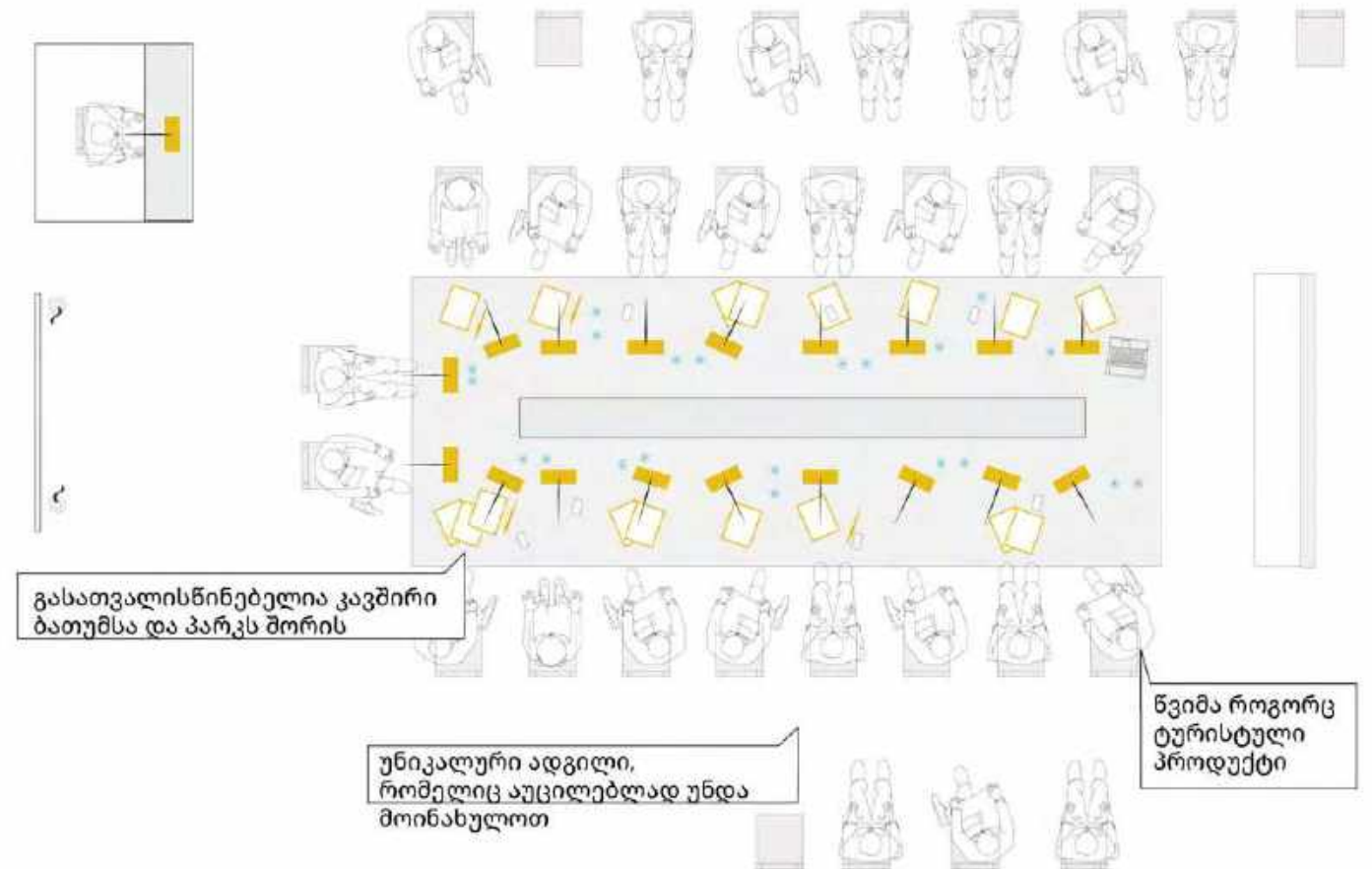
დეტალური დიზაინის საჭიროება, ასევე გენერალური გეგმა, რომელიც უნდა მოიცავდეს მინიმუმ 3 ინტერვენციულ პროექტს, რომლებიც მზად იქნება ტენდერის ფაზაში გადასაყვანად.

გაეროს განვითარების პროგრამის წარმომადგენელი ვახტანგ კონცელიძე განმარტავს, რომ:

პროექტის გუნდმა უნდა დაიცვას ToR-ები, რომლებიც არ შეიცავს დეტალურ დიზაინს.

საბოლოო პროდუქტში იქნება ნახაზები, მაგრამ ეს არ იქნება დეტალური ნახაზები, რომელთა წარდგენა შესაძლებელი იქნება მშენებლობის ნებართვისთვის.

მარტინ სობოტა ირწმუნება, რომ პროექტის გუნდი მიაწვდის პროდუქტს, რომლითაც სამინისტროს ექნება MNP-ის ხედვა. მაგალითად, არა საბაგირო გზის დეტალური პროექტი, არამედ წინადადება საწყისი და ბოლო წერტილების, მარშრუტის მანძილისა და სავარაუდო საინვესტიციო ღირებულების შესახებ.

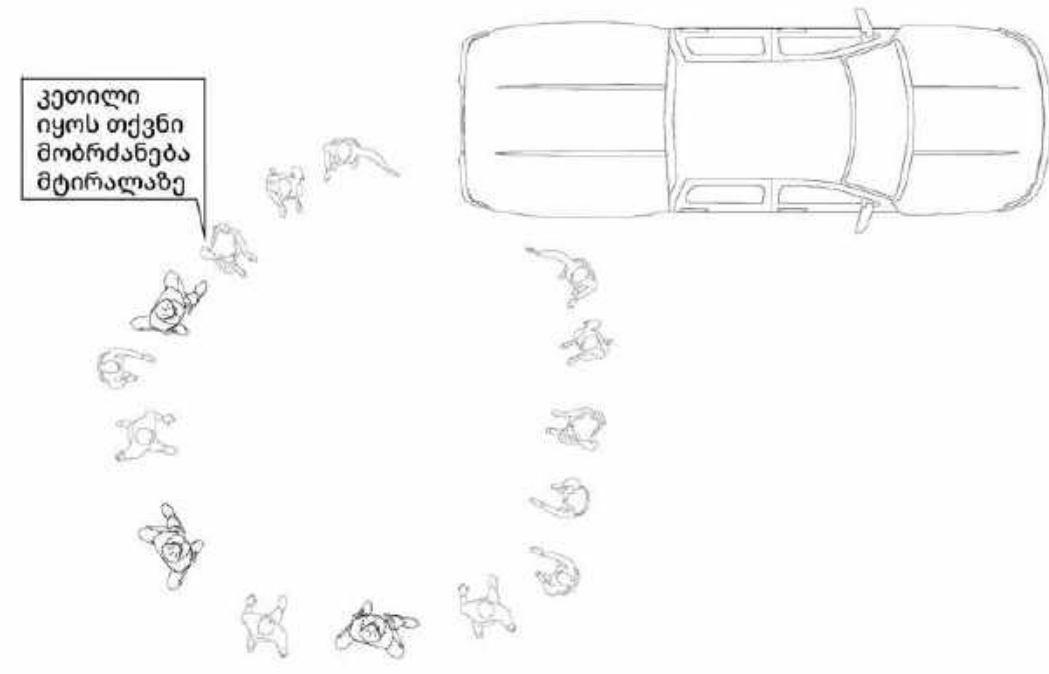
103: შეხვედრა აჭარის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტროში

ექსპრომტიშხვედრა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმის დეპარტამენტის წარმომადგენლებთან

19/09/2022

მდებარეობა: MNP-ის შესასვლელი, ბათუმის კოტენციური ხედის სიახლოვეს

თინათინ ზოიძე თანამშრომლებთან ერთად ეწვია ადგილს, სადაც ამავდროულად იმყოფებოდა პროექტის გუნდი. შემთხვევითი შეხვედრა შედგა პარკის შესასვლელთან, მან გამოიყენა ეს შემთხვევა და გააცნო საკუთარი თავი და მისი გუნდი და მიესალმა პროექტის გუნდს მტრიალაში. მან გამოხატა დეპარტამენტის ენთუზიაზმი პროექტის მიმართ და სურვილი, რომ შეიტანოს წვლილი.

104: ექსპრომტი შეხვედრა თინათინ ზოიძესთან (აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმის დეპარტამენტის უფროსი) და მის თანამშრომლებთან

საუბარი მთის ველოსიპედის გაქირავების მაღაზიის VELOMAN EXTREME-ის მფლობელთან

20/09/2022

მდებარეობა: საქართველო, ბათუმი, კუშკინის 116, VELOMAN EXTREME

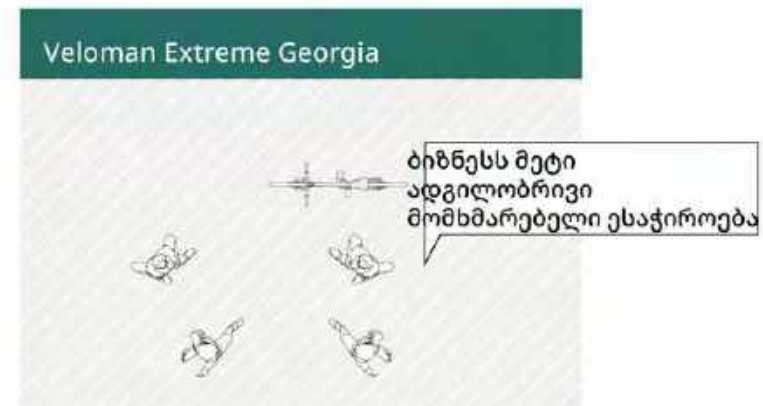
ბათუმში მაღაზიის Veloman Extreme-ის მფლობელმა საქართველოში მოღვაწეობის ბოლო 6 წლის გამოცდილება გაუზიარა.

მტრიალაში ველოსიპედისთვის საჭიროა ბილიკები

სამედიცინო მომსახურება, რომელის არ არსებობა, დიდი პრობლემაა.

მომხმარებლების ნაკლებობა (როგორც უკრაინელი, მას არ სურს რუსი მომხმარებლებისთვის მომსახურების განევა)

ადგილობრივი მომხმარებლების ნაკლებობა

105: დისკუსია მეპატრონესთან Veloman Extreme, ბათუმი

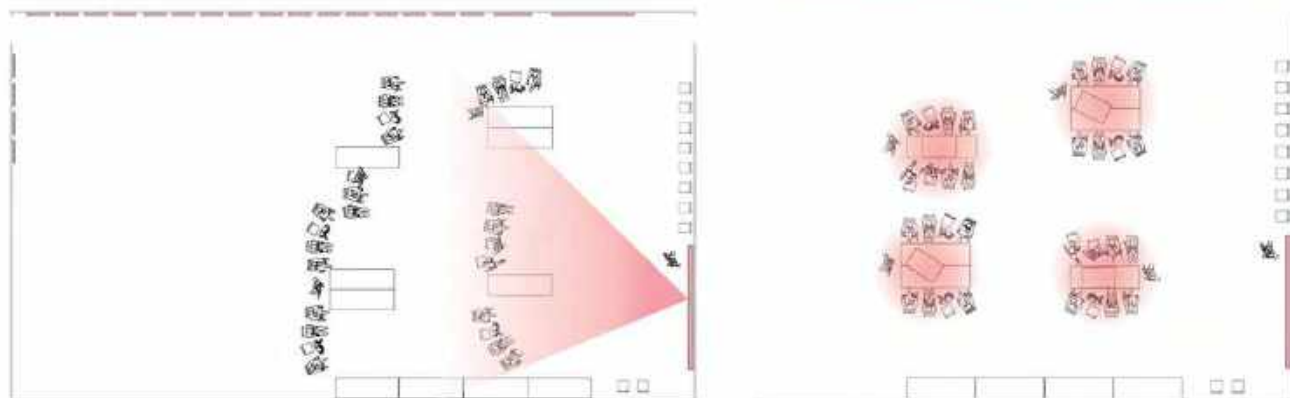
შეხვედრა საზოგადოებასთან

11/10/2022

ადგილმდებარეობა: ყოროლისთავის სკოლა

გუნდმა წარმოადგინა გენერალური გეგმის პროექტი, რომელიც მოიცავდა ინტერვენციის ყველა იდეას.

შემდეგ ყველა მონაწილემ განიხილა World-cafe ფორმატში (პატარა ჯგუფური მაგიდები) კონკრეტულ თემებზე, როგორცაა მოხილურობა, მომსახურება, ინფრასტრუქტურა.

ვორქშოფი პროცესი

1. მოხილურობა, ტრანსპორტირება

- ასფალტირებული გზა მთა მტირალამდე (15 კმ მონაკვეთი)
- მსუბუქი მანქანით მომსახურება, ადგილობრივების მიერ.
- ავიაკატასტროფა (მემორიალი) მიღწევადობა
- შემოვლითი გზა სოფლიდან (4კმ) ცენტრალურ გზამდე (გამტარუნარიანობა)
- პარკირება (ძველი კლუბის ადგილას) სოფელში
- საბაგირო (ქვაბიშის დასახლება) მთა მტირალა (ცქინიონი საწყისი წერტილი)
- ავტობუსის ხაზის განვითარება (ტურისტებისთვის, მოსახლეობისთვის)
- გრაფიკის მოწესრიგება (ბათუმის ცენტრიდან)
- კვადროციკლებისათვის ოფფროუდ გზის გაკეთება.
- „შლაგბაუმის“ ნებართვის გარეშე გაღება (კონკრეტულ საათებში მაინც)
- გზის მოხრეშვა ყოველ სეზონზე არაეფექტურია, ირეცხება და ხარჯიანია.
- ტრანსპორტის აპლიკაციის გაკეთება სამომავლოდ.

2. სოფლის ინფრასტრუქტურა

- გათობა ცხელი წყალი
- სოფელი გაზიფიცირებულია
- ცენტრალური გარე წყლის გამათბობლები (წყალი+გათობა)

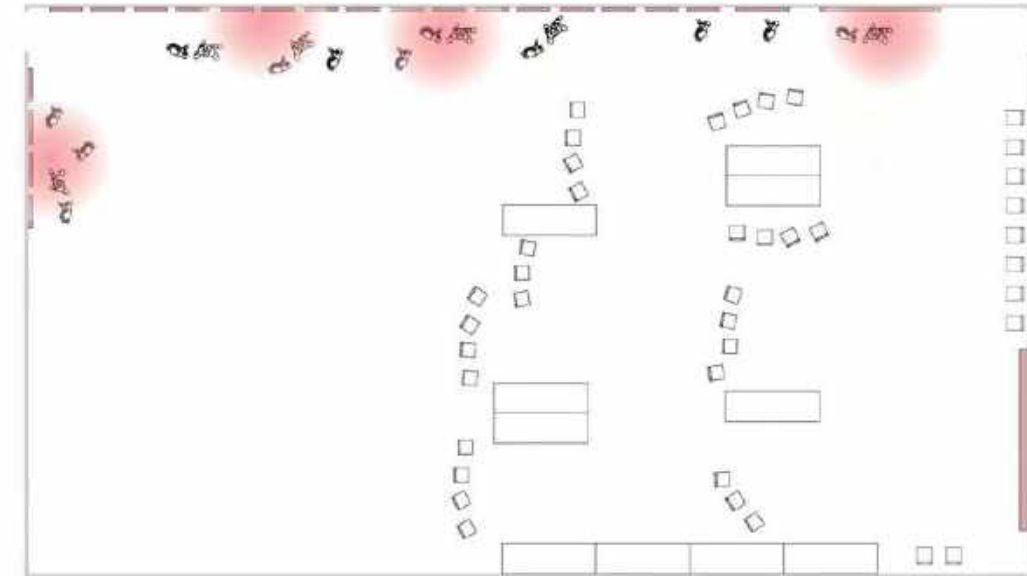
- ლოკალური გამათბობლები (კარმა)
- ელ. ენერჯიაზე მომუშავე ლოკალური სისტემები (გათობა ცხელი წყალი)
- შეშის ღუმელი (ლოკალური) ელექტრო ენერჯია
- ძირითადი საყოფაცხოვრებო საჭიროებები (მაცივარი;უთო;სარეცხი მანქანა)
- კონდიციონერის სისტემები
- წყალმომარაგება
- გრუნტის წყლები (საკუთარი წყაროები)
- დაბინძურებული წყალი
- არასაკმარისი წნევა ტურისტულად აქტიურ სეზონზე
- არასტაბილური წნევა
- კანალიზაცია
- კანალიზაცია არ არსებობს და შედეგად გრუნტის წყლები ბინძურდება
- სანიაღვრე სისტემა
- არ არსებობს ჭები, მიდის თვითღინებით.
- გზები
- გაუმართავი შიდა ქსელი
- გაუმართავი ინფრასტრუქტურა
- მენყერი
- ნაწილობრივ განათებული ინტერნეტი
- დაბალი დაფარვის ზონა (ჩავარდნილ ადგილებში საერთოდ არ იჭერს)

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე კოორდინაცია და ჩართულობის პროცესი დაინტერესებულ მხარეებთან

3. ეკო-ტურიზმი | ბილიკები

- მარშრუტის დამატება მტირალას მთისკენ სოფლიდან.
- საფეხმავლო ხიდის საკითხი ციხეზე.
- საფეხმავლო მარშრუტი საპიკნიკო სივრცით.
- მდინარესთან ბილიკის გაფართოება.
- შეიძლება ზუნდაგის ბილიკთან დაკავშირება.
- შესაძლებელია საგუშაგოს გადატანა ბილიკების შესართავთან.

4. განთავსება, აგრომეურნეობა, კვებითი მომსახურება

საოჯახო სასტუმროები 10 ერთეული (70 სტუმარს მაინც დაიტევს)
ტურიზმის პროდუქტების წარმოების სერვისები

მასტერკლასები:

- პურის გამოცხობა
- ყველის ამოყვანა
- ადგილობრივი კერძების მომზადება
- თაფლი და მეფუტკრეობა
- თევზჭერა

ლაშქრობა:

- სოკო
- მოცვი
- წაბლი
- წინიბო

ბილიკების განვითარება:

- თამარის ციხის მიმართულებით
- ყოროლის წყლის მდინარის პირზე ლაშქრობა
- კვების ობიექტები და ადგილობრივი ხელნაკეთი სუვენირები

4. საბაგირო

5. ბანაკი და თავშესაფარი
7. გლამპინგი / უჩვეულო ეკო-ლოჯები

10 | 11 ბილიკების ქსელი

15. საბჭოთა ბაზა

22. ვიზიტორთა ცენტრი

6. ბანაკის მომსახურება

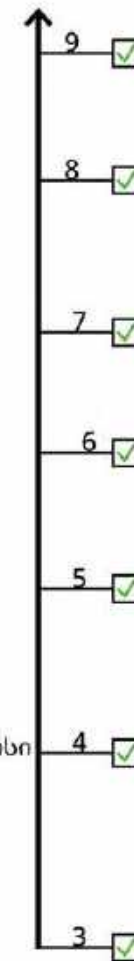
8. ძვირადღირებული კურორტი

9. საჭმელის და სასმელის სერვისი

17. ზამთრის ფესტივალები

14. pop-up ინსტალაციები

19. სადამკვირვებლო კომპი

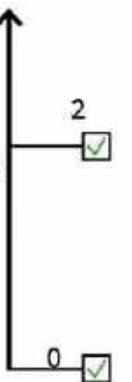
12. ბილიკის ტიპი 03: ოფროუდი და ელ. კვატროები

13. სარეკრეაციო ტბა

18. გასართობი ცენტრი (წვიმის მუზეუმი)

21. ღონისძიებების კალენდარი

16. ლენდ არტის ინსტალაცია

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე
კოორდინაცია და ჩართულობის პროცესი დაინტერესებულ მხარეებთან

4. საბაზრო

9

5. ბანაკი და თავშესაფრები

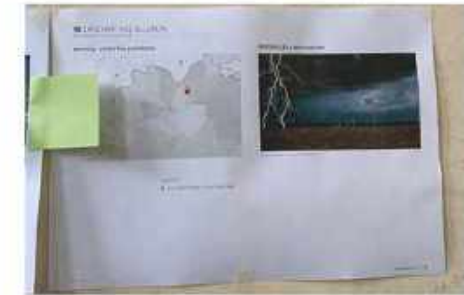
8

15. საბჭოთა ბაზა

5

16. LAND ART INSTALLATION

0

6. ბანაკი მომსახურე შენობით

5

7. გლემფინგი, უჩვეულო ეკო-ლიუხები

8

17. ზამთრის ფესტივალი

4

18. ENTERTAINMENT CENTRE (RAIN MUSEUM)

2

8. ძვირადღირებული რეზორტი

4

9. საკვები და სასმელი

4

19. სადამკვირვებლო კომპი

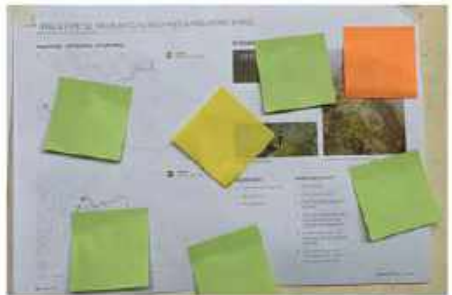
3

21. EVENTS CALENDAR

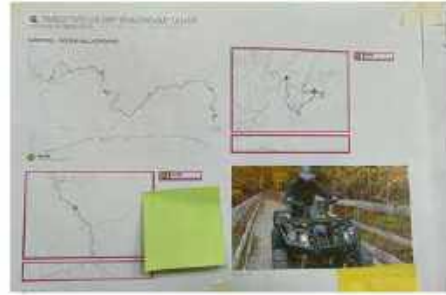
2

10 | 11 ბილიკების ძხელი

7

12. ბილიკის ტიპი: ოფროუდი ელ.კვადრო

2

22. ვიზიტორთა ცენტრი

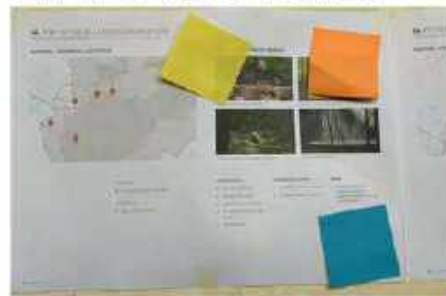
6

13. რაკრეაციული ტბა

2

14. POP-UP ინსტალაციები

3

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე კოორდინაცია და ჩართულობის პროცესი დაინტერესებულ მხარეებთან

ვიზიტები სოფლის შიგნით

11/10/2022

მდებარეობა: სოფელი ყოროლისთავი

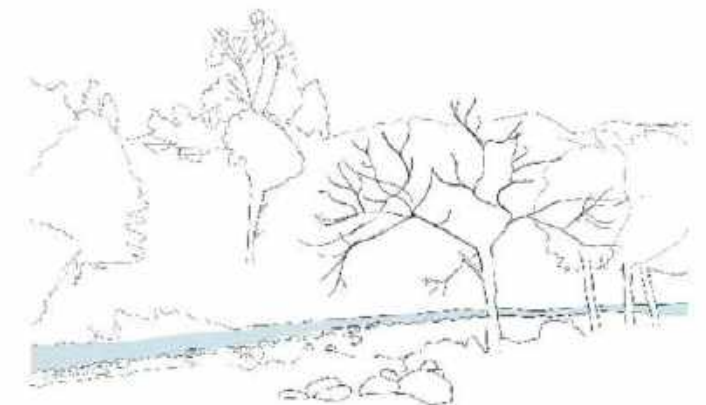
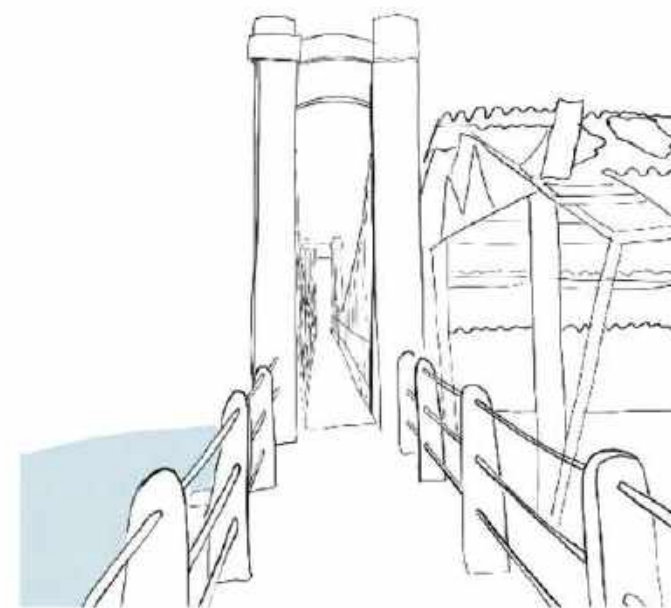
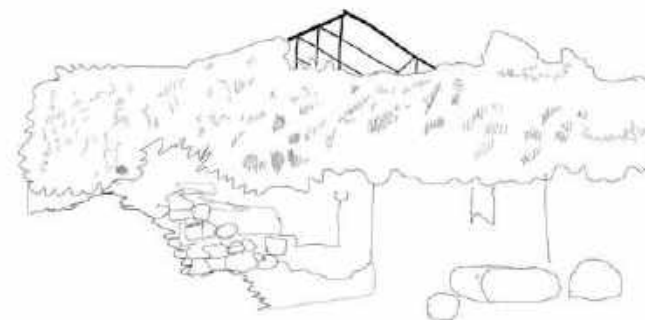
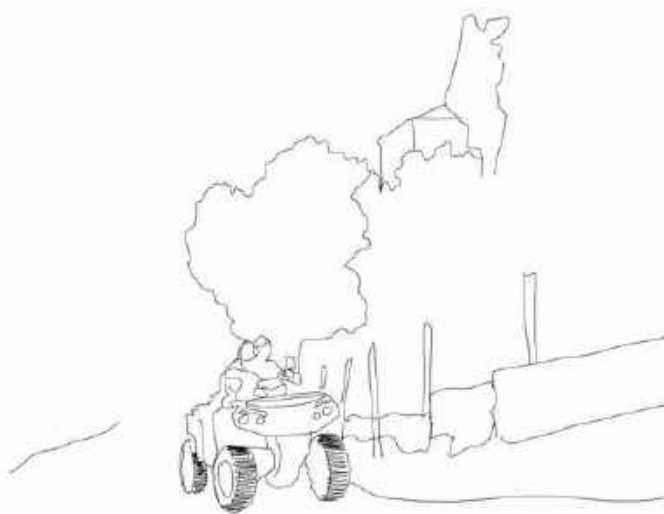
მერის როსტომ ფაღვას ხელმძღვანელობით ჯგუფი სოფლის რამდენიმე ობიექტს ათვალიერებს. ძირითადი აღმოჩენებია:

სოფლის შიგნით რეალურად საკმაოდ ბევრი ძალიან თვალწარმტაცი ბილიკია

სოფლის შიგნით ბილიკები რეალურად უფრო მიმზიდველია, ვიდრე ეროვნული პარკის შიგნით (უფრო ვიწრო, უფრო მრავალფეროვანი ლანდშაფტი და ხედი)

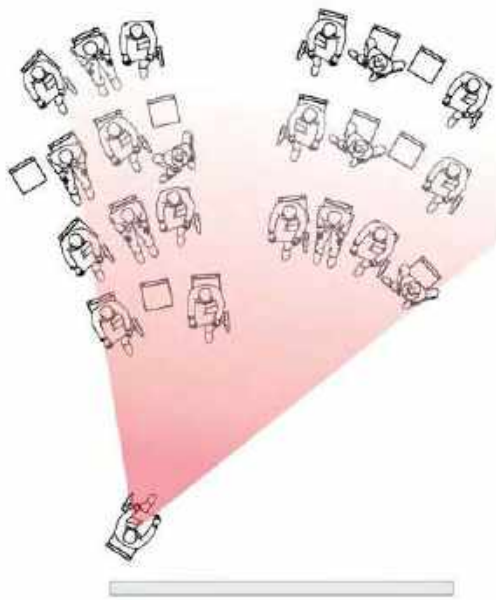
ბევრ ადგილობრივს სურს გააფართოვოს თავისი შეთავაზება ვიზიტორებისთვის

სახლების გასწვრივ მიმავალი ბილიკები გთავაზობთ მრავალ შესაძლებლობას სტუმართმოყვარეობის შეთავაზებებისთვის.

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე

კოორდინაცია და ჩართულობის პროცესი დაინტერესებულ მხარეებთან

MNP-ის მმართველი კომიტეტის სხდომა
თარიღი: 12.10.2022წ

CF პრეზენტაციის შემდეგ, მტირალას ეროვნული პარკის დირექტორი გიორგი ქურიძე კომენტარს აკეთებს ზოგიერთ შემოთავაზებულ წინადადებებზე:

საბაგირო გზა აკრძალულია მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. საბაგირო გზის აშენება სოფლის თემის განვითარებას არ მოუტანს სარგებელს.

ახალი ვიზიტორთა ცენტრი უნდა იყოს ორთაბათუმში ან ყოროლისთავში. ეს უნდა იყოს სტრატეგიული მდებარეობა არა მარტო პარკისთვის, არამედ სოფლისთვისაც.

მიუხედავად იმისა, რომ მას მოსწონს წვიმასთან დაკავშირებული იდეები, ის განმარტავს, რომ ხალხი უბრალოდ არ სტუმრობს პარკს წვიმის დროს. არსებული მოკლე ბილიკებიც კი ძნელი მოსანახულებელია, როცა წვიმს.

ის სკეპტიკურად უყურებს ახალ შემოთავაზებულ ბილიკებს, რადგან განმარტავს, რომ მთის ველოსიპედის და ოფროუდის ბილიკი დაცულ ტერიტორიაზე დაუშვებელია. მისი თქმით, ამჟამად აწყობენ ახალ ბილიკებს, 3 ახალი თავშესაფრით.

რაც შეეხება საცხოვრებელს, ის მიიჩნევს, რომ პარკში არ უნდა იყოს შესტავაზონ განსახლება, რადგან მათ არ სურთ სოფელს კონკურენცია გაუწიონ. ამგვარად, ის გვთავაზობს, რომ მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს სოფელს, როგორცაა: განთავსება, კვება, პარკინგი და ახალი პატარა ბილიკები.

გაეროს განვითარების პროგრამის წარმომადგენელი ვახტანგ კონცელიძე მადლობას უხდის მარტინს პრეზენტაციისთვის და თავის კომენტარს აკეთებს:

მას ესმის, რომ სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეებს, მაგალითად დაცული ტერიტორიების სააგენტოს-ს, ტურიზმის დეპარტამენტს, ძალიან განსხვავებული მიზნები და ამბიციები აქვთ. ის განმარტავს, რომ მათი მიზანია დააკავშირონ ყველა სხვადასხვა დაინტერესებული მხარე, სხვადასხვა ალტერნატივის მოძიებით, მაგალითად: არა საბაგირო, არამედ ღია ავტობუსი, როგორც ბოტანიკურ ბაღში იყო.

გარდა ამისა, ის აღიარებს, რომ მთავრობის მიზანია კერძო ბიზნესის მოზიდვა ამ სფეროში.

მისი თქმით, 2025 წლისთვის MNP-ს 300 000 ვიზიტორი ეწვევა.

ტობი გესლერმა გიორგი ქურიძეს კითხვა დაუსვა 4 მეტრი სიგანის გზაზე, რომელიც მან პარკში სამთო ველოსიპედის დროს შენიშნა. გიორგი ქურიძე განმარტავს, რომ გზის აშენება მოუწიათ, რათა ის მხოლოდ საგანგებო სიტუაციებში გამოეყენებინათ.

პრეზენტაციისა და დისკუსიაზე ყოროლისთავის კომენტარს აკეთებს:

ორთაბათუმში კარგი ადგილია ახალი ვიზიტორთა ცენტრისთვის.

სოფლის გაზომარაგებისთვის უკვე დიდი თანხაა ჩადებული. ამჟამად არის ბევრი სოფელი, რომლებსაც გაზი არც კი აქვთ. ამდენად, არ იქნება სამართლიანი ამ სოფელში კიდევ უფრო მეტი თანხის ჩადება, მხოლოდ გაზის მიწოდების მიწისქვეშა გადასატანად.

რაც შეეხება საზოგადოებას, დღევანდელ შეხვედრაზე ვნახეთ, რომ ისინი იწყებენ ეკოტურიზმის კონცეფციის გააზრებას. მათ შეწყვიტეს ყოფილი მიწის დაბრუნების მოთხოვნა, რადგან ახლა ესმით, რომ შესაძლებელია ტურიზმიდან შემოსავალის სხვადასხვა გზით მიღება და არა მხოლოდ განსახლებით.

მარტინ სობოტა მადლობას უხდის ყველას გამოხმაურებისთვის და დისკუსიაში მონაწილეობისთვის. ბილიკებთან დაკავშირებით ამბობს, რომ მისი აზრით, არსებული შეთავაზება არ არის საკმარისი. ის გიორგი ქურიძეს ეკითხება, ხედავს თუ არა იმის შესაძლებლობას, რომ მოკლე ბილიკები გათვალისწინებული იყოს შეთავაზებაში.

გიორგი ქურიძე პასუხობს:

ღიახ, მაგრამ შენს რუკებზე მიჭირს წარმოვიდგინო, თუ როგორი იქნება ბილიკები. ლანდშაფტის უკეთ გაგება მიჭირდება.

რაც შეეხება ახალი ბილიკების მოწყობას, ეს არ უნდა იყოს ძალიან მარტივი გადანყვეტილება. პირველ რიგში, ჩვენ დაგვჭირდება მეტი რეინჯერები, რათა გაასუფთავონ და შევინარჩუნოთ ბილიკები და მართონ ხალხი, რადგან ბევრი მათგანი იკარგება არსებულ ბილიკებშიც კი.

ვამზადებთ ახალ ბილიკებსაც. მაგალითად, ყოროლისთავის ქედის ბილიკები მზად არის, მაგრამ ახლა ტრაექტორია იცვლება, რადგან უფრო ადვილი გზა ვიპოვეთ.

ასევე, დაგვეგმეთ ახალი ბილიკი, რომელიც აკავშირებს მტირალა-ჩაქვისთავი-კინტრიშს. ეს ბილიკი მზად იქნება 2023 წელს. 2024 წელს ჩვენ უკეთ გავიგებთ ვიზიტორთა რაოდენობას, თუ იქნება ინტერესი ამ ახალი ბილიკის აშენების მიმართ და შესაძლოა სხვა ბილიკებზეც მივიღოთ გადანყვეტილება.

შესაძლოა, მომავალში, დიახ, იყოს ახალი ბილიკების საჭიროება, მაგრამ ახლა ვფიქრობ, რომ შნიშვნელოვანია, პირველ რიგში, სოფლის განვითარებაზე გავამახვილო ყურადღება.

სახელმწიფო რეგულაციები რომელიც მოქმედებს ტურიზმის განვითარებაზე კოორდინაცია და ჩართულობის პროცესი დაინტერესებულ მხარეებთან

საზოგადოებასთან უხვიდრა

15/11/2022

ადგილმდებარეობა: მერია

შეხვედრის ნოტები:

წარმოდგენილი ბილიკები სოფელში - ყველა მისაღები ასევე ინტერპრეტაცია და ბიზნეს იდეები მის ირგვლივ.

მონაწილეობა და ჩართულობა:

საზოგადოებას სურს იყოს ტურიზმის დაგეგმვისა და მენეჯმენტის სისტემის ნაწილი, ერთ-ერთი წევრიც კი მზადაა უზრუნველყოს მინა ვიზიტორთა ცენტრისთვის და ასევე მზად არიან ინვესტიციები განახორციელონ შესაბამის სატრანსპორტო და მობილურ ნივთებში.

მზადყოფნა თანამშრომლობისთვის:

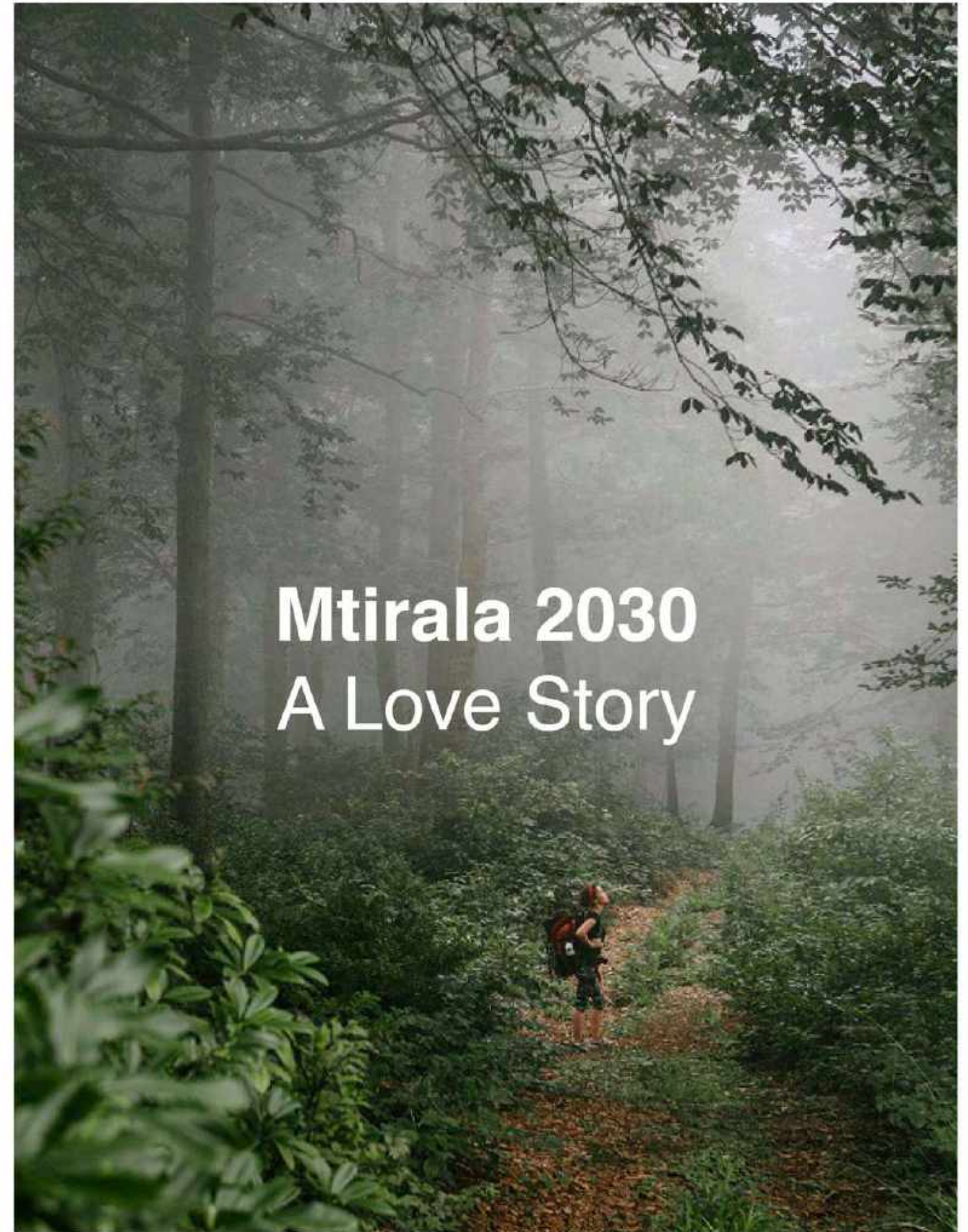
ზოგადად, მათ სურთ იყვნენ ასოციაციის ნაწილი, მაგრამ მათ აუცილებლად სჭირდებათ ხელმძღვანელობა, თუ როგორ დააარსონ და მართონ იგი

სახსრებზე წვდომა:

მათ სურთ ჰქონდეთ ხელმისაწვდომობა სახსრებზე, მინიმუმ იცოდნენ, როგორ დაწერონ წინადადება სად მოიძიონ გრანტები და ა.შ. ცოდნისა და შესაძლებლობების

განვითარება:

მათთვის საინტერესოა პროდუქტთან დაკავშირებული ყველა სახის ტრენინგი სტუმართმოყვარეობისა და რესტორნების მენეჯმენტის, გიდის სერვისებისა და ღვინის ტურიზმის მიმართულებით.

9. ჩართული სააგენტოები და პარტნიორები

ძირითადი

წვლილი საბაზისო ინფორმაციის შეგროვებაში შეაქვთ ეროვნული სამთავრობო დეპარტამენტებს და სააგენტოებს, ადგილობრივ თვითმმართველობებს, კერძო სექტორს, არასამთავრობო ორგანიზაციებს, პროფესიულ ასოციაციებს და ადგილობრივ თემებს. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის მთავარი იდეა არის დაინტერესებულ მხარესა და პროექტის გუნდს შორის თანამშრომლობის განვითარება პროექტის წარმატებული შედეგების უზრუნველსაყოფად.

მიმდინარე პროექტის დაინტერესებული მხარეების რუკა არის კვლევის, დებატებისა და დისკუსიის ერთობლივი პროცესი. ეს მეთოდი გამოიყენება დაინტერესებული მხარეების გასაანალიზებლად, იდენტიფიცირებისთვის და შესაფასებლად, რათა მოხდეს მათი მიმდინარე და მომავალი გავლენის ფორმულირება. საბოლოო ჯამში, მრავალი პერსპექტივის გამოყენებით განისაზღვრება დაინტერესებული მხარეების ძირითადი სია მთელი დაინტერესებული მხარეების სპექტრში.

ილენდიფიკაცია:

მთავრობა: დაინტერესებული მხარეები გამოვლინდა ცენტრალური, ადგილობრივი და კონკრეტული სამთავრობო ორგანოების მიხედვით მათი ურთიერთობებისა და ტურიზმზე გავლენის მიხედვით.

არასამთავრობო ორგანიზაცია/პროფესიული ასოციაციები: პროფესიული ასოციაციები, რომლებიც აერთიანებენ ტურისტული მომსახურების მიმწოდებლებს და ჰყავთ წევრები სამიზნე სფეროებში.

დონორი ორგანიზაციები: დონორები და პროექტები, რომლებიც აქტიურად მუშაობენ ტურიზმში და სამიზნე ზონებში ან რეგიონში.

ანალიზი:

დაინტერესებული მხარეების წვლილის, ღირებულების, ლეგიტიმურობის, ჩართულობის სურვილის, გავლენისა და ჩართულობის აუცილებლობის გასაანალიზებლად, ჩატარდა სხვადასხვა პროფილის შეხვედრები. ამ შეხვედრებზე მოხდა კონკრეტული ცოდნისა და ინფორმაციის გაცვლა, ასევე პროექტის ჯგუფმა მონაწილეებს ჰკითხა, თუ როგორ ხედავდნენ ტურისტული პროდუქტის განვითარებას და საკუთარ თავს ამ პროექტში.

საერთო ჯამში, გამოვლინდა დაახლოებით 20 დაინტერესებული მხარე სხვადასხვა დონეზე და გამოყენებული იქნა სხვადასხვა საკომუნიკაციო არხი, როგორცაა პირადი შეხვედრა, ონლაინ შეხვედრა, სატელეფონო საუბარი და სემინარი.

ცენტრალური მთავრობა

დაცული ტერიტორიების სააგენტო

საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია

დონორი ორგანიზაციები

UNDP

CNF

ადგილობრივი მთავრობა

აჭარის ა. რ. ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი

აჭარის ა.რ. სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქედის მუნიციპალიტეტი

მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი

აჭარის ა.რ. სატყეო სააგენტო

არასამთავრობო ორგანიზაცია

მტირალასა და მაჭახელას დაცული ტერიტორიების მეგობრების ასოციაცია

ბათუმის უნივერსიტეტი

Nacres

ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაცია მთა-ბარი

ადგილობრივი დაცვის ცენტრი

დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება

ჩართული სააგენტოები და პარტნიორები

დაინტერესებულ მხარეებს შორის განიხილეს შემდეგი საკითხები:

1. ტურიზმის ქსელის ღირებულების შეფასება - ხარვეზის იდენტიფიკაცია

თითქმის ყველა თანხმდება, რომ ტურიზმი განვითარდა მხოლოდ ჩაქვისთავში და არა მთელ ეროვნულ პარკში, კონცენტრირებულმა და გაზრდილმა მოთხოვნამ მომსახურების ხარისხი დააყენა.

არ არის ტურისტული პროდუქტის სწორი ინტერპრეტაცია და დივერსიფიკაცია, მაგრამ ტურიზმის განვითარების ალტერნატიული მიმართულებები ადგილობრივი და ცენტრალური ხელისუფლებისგან განსხვავებულად იქნა გამოვლენილი, მტირალას მთა წვიმიანი დღეების გამო სისუსტედ იქნა მიჩნეული სხვადასხვა დაინტერესებული მხარეების მიერ.

2. პროექტის ტერიტორიაზე განხორციელებული ბოლო საინჟინერო პროექტები

ყველა დაინტერესებულ მხარეს სთხოვეს მიაწოდონ ინფორმაცია ტურიზმის მიმართულებით განხორციელებული ყველა პროექტისა და ღონისძიების შესახებ. ინფორმაცია ჩახვისთავის შესასვლელიდან შესასვლელი საფასურის შემუშავების, ბილიკის განვითარების, ბიომრავალფეროვნების კვლევის შესახებ შეგროვდა და ასახულია საბაზისო ინფორმაციაში.

3. ტურისტული პროდუქტის განვითარების შესაძლო ხედვა

ტურისტული პროდუქტის ურთიერთობა და გაგება ძალიან განსხვავებულია დაინტერესებულ მხარეებს შორის, ზოგისთვის ეს გულისხმობს კონცეპტუალურ ინფრასტრუქტურას მრავალფუნქციური მომსახურებით, ზოგისთვის ბილიკებს საბაზისო რეკრეაციული ინფრასტრუქტურით, ადგილობრივებისთვის კი ძირითადად ქობის აშენების ნებართვას და შექმნილ სერვისებს, როგორც ეს ჩაქვისთავშია.

თუმცა ეს შემდგომი განხილვის საგანია.

ცენტრალური მთავრობა

დავით იოსებაშვილი
სააგენტოს თავმჯდომარე
თომა დეკანოიძე
თავმჯდომარის მოადგილე
თამარ მაისურაძე
მცირე ინფრასტრუქტურისა და
პროდუქტების განვითარების
განყოფილების უფროსი

დონორი ორგანიზაციები

ირაკლი გორაძე პროექტის
კოორდინატორი

თეა ბარბაქაძე
პროექტის
კოორდინატორი

ადგილობრივი მთავრობა

თინათინ ზოიძე |
დეპარტამენტის უფროსი
თამარ კაიკატაშვილი |
მოადგილე

როლანდ ბერიძე
მერი

ზაზა დიასამიძე
მერი

გიორგი ქურიძე
დირექტორი

თემურ კუშაბაძე

არასამთავრობო ორგანიზაცია

გულო სურმანიძე
თავმჯდომარე

საგანმანათლებლო

იზოლდა მაჩუტაძე
პროფესორი

კახა არცივაძე
ბორდის წევრი

ზურაბ მანველიძე

ჯიმშერ მამუჩაძე
დირექტორი

დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიკაცია

10. შეფასების და მონიტორინგის გეგმა

პროგრამის გაზომვა 2025 და 2030 წლებისთვის ტერიტორიის განვითარების გეგმის მიზნებთან მიმართებაში

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში მოცემულია შეფასების და მონიტორინგის გეგმა პროექტის პროგრამის შესაფასებლად 2025 და 2030 წლებში დასახული მიზნების შესაბამისად:

1. შემუშავებულია ავთენტური, მაღალი ხარისხის, მთელი წლის განმავლობაში განსახორციელებელი ტურისტული პროდუქტები და სერვისები, რომლებიც დაფუძნებულია ქვეყნის ბუნებასა და მდიდარ კულტურაზე.
2. ადგილობრივი მოსახლეობა აქტიურად ახორციელებს ეკოტურიზმის მომსახურებას და სარგებლობს მისგან. ადგილობრივი თემების ჩართვა ეკოტურიზმის განვითარებაში ინარჩუნებს მის რესურსებს.
3. მარკეტინგი და კომუნიკაცია აკმაყოფილებს ეკოტურიზმის მიზნობრივი ბაზრების მოთხოვნებს და ხელს უწყობს ვიზიტორების მაღალი გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებას.
4. ეკოტურიზმის წყაროები - ქვეყნის ბუნება და მდიდარი საცხოვრებელი კულტურა - გრძელვადიანია შენარჩუნებული.
5. ეკოტურიზმის მენეჯმენტი ყველა დონეზე მიჰყვება მრავალსექტორულ, ინტერდისციპლინურ და მონაწილეობით მიდგომას, რომელიც ეფუძნება ეროვნულ კანონმდებლობას.

შემოთავაზებულია გაზომვადი კრიტერიუმები 2025 და 2030 წლებში ტერიტორიის განვითარების გეგმის პროცესის გასაანალიზებლად.

Indicators		Baseline (2019)	2025	2030
Goal 1	Length of marked hiking and educational trails (km)	1551 km (68 trails)	1,722 km (78 trails)	1,822 km (88 trails)
	Nb. of ecotourism tour packages (per year)	3-4	50	75
	Nb. of ecotourism branded services and products	No data available	4	6
Goal 2	Nb. of beds in guest houses qualified for eco-tourism	0 (of 26,403 beds in guest houses)	1,300 (5% of existing beds)	2,600 (10% of existing beds)
	Nb. of persons (foresters, rangers, locals) trained in environmental education and / or guiding	38 (rangers, visitor service specialists, natural resources specialists)	70	90
Goal 3	Nb. of international media coverage per year with the accent on eco-tourism services and products in Georgia	No data available	10	15
	Nb. of visitors in national park visitor centers	1 199 011 visitors (including natural monument's visitors)	1,500,000	1,900,000
	Nb. of visitors in TICs	TICs: 329,653 (308,291 international, 21,362 domestic)	360,000	400,000
Goal 4	Size of areas with eco-tourism-related management plans outside of protected areas (km ²).	19760 ha	353 982 ha	357781 ha
Goal 5	Nb. of ecotourism management plans	1+ 12 in protected areas	4+ 20 in protected areas	9+ 20 in protected areas

შეფასების და მონიტორინგის გეგმა

10.1. მდგრადი ტურიზმის გაზომვა

შემოთავაზებულია შეფასების და მონიტორინგის გეგმა ტერიტორიის განვითარების გეგმის განხორციელების მხარდასაჭერად. შემოთავაზებულია მტირალას ეროვნულ პარკში ეკოტურიზმის მდგრადობის მონიტორინგის კრიტერიუმები და ინდიკატორები, რასაც მოჰყვება მოხსენების სიხშირე და მის შეფასებაზე პასუხისმგებელი პირი. შემდეგი შეფასების და მონიტორინგის გეგმის კრიტერიუმები შემოთავაზებულია ეკოტურიზმის მდგრადობის მონიტორინგისთვის მულტიდისციპლინური მიდგომის გამოყენებით, რომელიც მოიცავს შემდეგ ასპექტებს: სოციალურ, გარემოსდაცვით, ეკოლოგიურ, კულტურულ და ეკონომიკურს.

ამ შეფასების განსახორციელებლად თითოეული შემოთავაზებული პროგრამიდან გამოიყოფა ერთი ადამიანი: 1) ტურისტული ინფრასტრუქტურა; 2) ეკოტურიზმი; 3) მარკეტინგი და პოპულარიზაცია, და 4) კონსერვაცია და ბიომრავალფეროვნება. ეს პირები იქნებიან პასუხისმგებელი 00 ცხრილში შემოთავაზებული კრიტერიუმების შეფასებასა და მონიტორინგზე.

მდგრადი ტურიზმი იყენებს ჰოლისტურ მიდგომას, სადაც ის ცდილობს იყოს ეკოლოგიურად პასუხისმგებელი, სოციალურად თავსებადი, კულტურულად შესაბამისი და ეკონომიკურად სიცოცხლისუნარიანი მასპინძელი საზოგადოებისთვის. ამ მიზნების გამო აუცილებელია ეკოტურიზმის მდგრადობის მონიტორინგისთვის ინდიკატორების ნაკრების შეთავაზება.

ასპექტი	კრიტერიუმი	ინდიკატორი	პირი/ შეფასებაზე პასუხისმგებელი პროგრამა	შეფასების სიხშირე	დაკავშირებული პროგრამები
სოციალური	განათლების საკითხები და საზოგადოების ინფორმირებულობა	მოწოდებული ადგილობრივი მოსახლეობის რაოდენობა	ეკოტურიზმის პროგრამა	ყოველივიწლიურად	ეკოტურიზმი
		საგანმანათლებლო სესიონების რაოდენობა	ეკოტურიზმის პროგრამა	ყოველივიწლიურად	ეკოტურიზმი-მარკეტინგი და პრომოუშენი
	ტურისტების კმაყოფილება	ტურისტებსა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის კონფლიქტების რაოდენობა	მარკეტინგისა და პრომოუშენის პროგრამა	წლიური	ეკოტურიზმი-მარკეტინგი და პრომოუშენი
გარემოსდაცვითი	ზუსტობივი რესურსების და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია	შეცნაობა და ველური ზუნების მრავალფეროვნება	კონსერვაციისა და ბიომრავალფეროვნების პროგრამა	ყოველწლიურად	ეკოტურიზმი-კონსერვაცია და ბიომრავალფეროვნება
		დადელი ტერიტორიის ფართობი	კონსერვაციისა და ბიომრავალფეროვნების პროგრამა	ყოველწლიურად	ეკოტურიზმი-კონსერვაცია და ბიომრავალფეროვნება
	წიადავისა და წლის რესურსების კონსერვაცია	ერიზიის და ნალექის რაოდენობა	კონსერვაციისა და ბიომრავალფეროვნების პროგრამა	ყოველწლიურად	ეკოტურიზმი-კონსერვაცია და ბიომრავალფეროვნება
კულტურული	მემკვიდრეობისა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება	დამინერებული მსახლების რაოდენობა წყალში	კონსერვაციისა და ბიომრავალფეროვნების პროგრამა	ყოველწლიურად	ეკოტურიზმი-კონსერვაცია და ბიომრავალფეროვნება
		ადგილობრივი არტისტულური მუშაობის მოდელი და მართვა	ტურისტული ინფრასტრუქტურის პროგრამა	ყოველწლიურად	ტურისტული ინფრასტრუქტურა-ეკოტურიზმი
		ტრადიციული სოფლის მეურნეობის დადის დონის მუდებები	ეკოტურიზმის პროგრამა	ყოველწლიურად	ეკოტურიზმი-კონსერვაცია და ბიომრავალფეროვნება
ეკონომიკური	ეკონომიკური სარგებელი ტურიზმიდან	ტურიზმში დასაქმებულია რაოდენობა	ეკოტურიზმის პროგრამა	ყოველწლიურად	ეკოტურიზმი
		მიღებული შემოსავალი	ეკოტურიზმის პროგრამა-პასუხისმგებელი	ყოველივიწლიურად	ეკოტურიზმი-ტურისტული ინფრასტრუქტურა
	ტურიზმთან დასაბუთებული შემოსავალი	ეკოტურიზმის პროგრამა-პასუხისმგებელი	ყოველივიწლიურად	ეკოტურიზმი	
	ტურისტების კმაყოფილების შენარჩუნება	ფულის დირექტულების აღება	ეკოტურიზმის პროგრამა-პასუხისმგებელი	ყოველივიწლიურად	ეკოტურიზმი

106: ცხრილი 00: შეფასებისა და მონიტორინგის გეგმა მდგრადობის გასაზომად

11. სამოქმედო გეგმა

შემდეგი 3-წლიანი სამოქმედო გეგმა სტრუქტურირებულია ამ პროექტის განსახორციელებლად შემოთავაზებული განვითარების 4 პროგრამის საფუძველზე:

1) **ტურისტული ინფრასტრუქტურა**

2) **აკოტურიზმი**

3) **მარკეტინგი და კოკულარიზაცია**

4) **ბიომრავალფეროვნებისა და კონსერვაციის პროგრამა.**

შემოთავაზებულია ქმედებები და ქვემოქმედებები თითოეული პროგრამის მიზნების მისაღწევად. თითოეული მოქმედების განსახორციელებლად გთავაზობთ:

1) **განხორციელების წელი;**

2) **ჩართული პორები;**

3) **საჭირო რესურსები.**

მოგვიანებით, ეს ქმედებები აისახება ვადებში, რათა გავეცნოთ მათი განხორციელების თანმიმდევრობას. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მონიტორინგი და შეფასება განხორციელდება სხვადასხვა ეტაპებზე მთელი პროცესის განმავლობაში.

ცხრილში 00 მოცემულია ძირითადი მიზნების მიმოხილვა ტერიტორიის განვითარების გენერალური გეგმის 3-წლიან სამოქმედო გეგმაში.

12. ANNEXES

დანართი 01: 3-წლიანი სამოქმედო გეგმა

დანართი 02: არქიტექტურული პროექტი

დანართი 03: ტურისტული ბილიკები

დანართი 04: რიცხოვნობები BიQ

დანართი 05: ბილიკების ღირებულების შეფასება

დანართი 06: ბილიკების მარკირების ცხრილი

დანართი 07: სამთო ველოსიპედის ბილიკები

დანართი 08: ფინანსური პროგნოზები

GPX files for trails:

<https://www.dropbox.com/s/2q5cc7haruj3yn8/Nut-Pickers-trail.gpx?dl=0>

<https://www.dropbox.com/s/qscsgax1npigej8/Night%20hiking%20trail%20.gpx?dl=0>

<https://www.dropbox.com/s/yx6gnczydro8g9q/Circular-Hiking-Trail.gpx?dl=0>

<https://www.dropbox.com/s/omyl5zve65tia1d/ADVENTURE-COGNITIVE-TRAIL.gpx?dl=0>

